

Àmbit Administració de justícia

CENTRE D'ESTUDIS JURÍDICS
I FORMACIÓ ESPECIALITZADA

Ausiàs March, 40
08010 Barcelona
TEL. 93 207 31 14
FAX: 93 207 67 47

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

D O C U M E N T S D E T R E B A L L

INVESTIGACIÓ

(Ajuts a la investigació, 2010)

**L'abast de la prescripció i de la
caducitat del Codi Civil de
Catalunya**

**Estudi de la seva aplicació a les normes
estatals vigents a Catalunya**

Autor

Sergio Nasarre Aznar

Novembre 2011

El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada ha editat aquesta recerca respectant el text original dels autors, que en són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en la recerca són de responsabilitat exclusiva dels autors, i no s'identifiquen necessàriament amb les del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Avis legal

Els continguts d'aquesta investigació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya de Creative Commons, el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>. Així, doncs, se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada), tal com consta en la citació recomanada inclosa a cada article. No se'n poden fer usos comercials ni obres derivades.

Resum en català:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>

Índex

Abreviatures.....	pàg.14
1. Plantejament de l'estudi.....	pàg.16
1.1. La problemàtica de la qüestió	
1.2. Metodologia	
1.3. Les possibles situacions	
2. La consideració de dret civil aplicable a Catalunya. Especial atenció a las normes estatals aplicables a Catalunya.....	pàg 22
3. Estudi interpretatiu y abast dels arts. 111-4 i 111-5 CCC en matèria de prescripció i caducitat	pàg 26
3.1. La aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC també a les lleis civils no catalanes vigents a Catalunya	
3.1.1. La qüestió constitucional	
3.1.2. Les qüestions que suscita l'“expansió” de la prescripció i la caducitat catalanes	
3.2. L'aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a la matèria civil en normes no civils estatals vigents a Catalunya	
4. Novetats de la prescripció catalana en relació al dret estatal i el seu impacte a aquest a l'aplicar-se a Catalunya.....	pàg 68
4.1. Qualificació	
4.2. L'objecte de la prescripció	
4.3. Terminis	
4.4. <i>Dies a quo</i>	
4.5. Supòsits de suspensió i interrupció	
4.6. La preclusió	
4.7. Dret transitori	
5. Criteris d'aplicació de les regles de la prescripció catalana.....	pàg 82
5.1. A les normes estatals sense termini de prescripció específic	
5.2. A les normes estatals amb termini de prescripció específic	
6. Casuística.....	pàg 99
6.1. Les accions dels arts. 1903 i ss CC	
6.2. Termini de prescripció d'accident de circulació ocorregut a Catalunya contra el causant del dany	
6.3. Termini de prescripció de l'acció directa de la víctima contra la companyia d'assegurances per accident de circulació a Catalunya	
6.4. Altres supòsits de lleis que preveuen pretensions de responsabilitat civil	
6.4.1. La pretensió de l'art. 142.5 Llei 30/1992	
6.4.2. L'art. 5.1 RD 288/2003, del Reglament d'Ajuda a Víctimes del Terrorisme	
6.5. Termini de prescripció d'accions de regrés i subrogatòries	
6.5.1. En les accions de regrés o repetició, amb o sense termini especial	
6.5.2. En les accions subrogatòries	
6.6. La prescripció en el préstec hipotecari. La utilitat de l'art. 121-8.2 CCC posada en qüestió	
6.7. Les pretensions derivades del contracte de treball	
6.8. Prescripció de la responsabilitat civil derivat de delictes o falta	
6.8.1. La prescripció de la responsabilitat civil en el Codi Penal	

6.8.2. La prescripció en la interlocutòria de quantia màxima de l'art. 13
LRCSCVM

7. L'aplicació de la regulació de la caducitat catalana a drets i poders de configuració jurídica derivats de lleis estatals.....	pàg 143
7.1. Breu consideració de les novetats de la caducitat catalana. Conseqüències de aplicar-la a les lleis estatals	
7.2. Casuística de la caducitat de supòsits estatals a Catalunya	
7.2.1. Quant a la caducitat de les accions d'anul·labilitat i de revocació de donacions	
7.2.2. Quant a la caducitat de la resolució i rescissió contractuals	
7.2.3. Quant a la caducitat de les accions de protecció dels drets a l'honor, intimitat i pròpia imatge	
7.2.4. Pel que fas 89 a les accions redhibitòria i <i>quantum minoris</i> de l'acció per vicis ocults	
7.2.5. Quant a la caducitat de l'acció per incompliment de promesa de matrimoni	
7.2.6. Quant a la caducitat de les accions possessòries de retenir i de recobrar	
7.2.7. La caducitat de l'acció hipotecària	
7.2.8. Sobre la caducitat en relació a supòsits no civils	
8. Taula de terminis de prescripció i caducitat segons el CC i segons el CCC.....	pàg165
9. Conclusions.....	pàg 169
Índex Legislatiu.....	pàg 174
Índex Jurisprudencial i d'altres resolucions.....	pàg 178
Bibliografia.....	pàg 184

1. Introducció

Aquesta obra té el seu origen més remot en els meus primers treballs sobre caducitat catalana en l'obra de referència dirigida pels Profs. Antoni Vaquer i Albert Lamarca, *Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya* (2005) i, més recentment, en el meu exercici de Càtedra a la Universitat Rovira i Virgili el maig de 2010 sobre l'abast de la prescripció i caducitat catalanes. El meu interès sobre la matèria s'ha augmentat per la meva experiència (des de 2004) com a magistrat suplent a l'Audiència Provincial de Tarragona al poder comprovar en primera persona la disparitat d'opinions i possibilitats que presenta sobre aquestes matèries el llibre I del Codi Civil de Catalunya, centrant-me en aquesta ocasió en l'abast d'aquesta normativa a les normes de matèria civil estatal aplicable i / o vigent a Catalunya. Les recents resolucions contradictòries de les audiències provincials catalanes i, fins i tot, del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sobre aquest abast, així com els debats sobre la constitucionalitat de la matèria de dret civil de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 no han fet més que fer més suggerent el tractar aquesta qüestió.

2. Hipòtesis i objectius

El treball que s'ha realitzat ha analitzat l'abast de la regulació de la prescripció i de la caducitat al Codi Civil de Catalunya (arts. 121-1 a 122-5 CCC) i, especialment, si aquesta normativa pot afectar a les lleis especials estatals vigents a Catalunya, especialment després de la polèmica STSJC 23-6-2010.

El cert és que és una qüestió de principal transcendència a la pràctica judicial pel fet de tractar-se d'una qüestió transversal (afecta a totes les institucions, tant civils com moltes de no civils) i per les novetats que aporta el CCC tant en relació a la prescripció com, sobre tot, en relació a la caducitat, en relació a aspectes clau d'ambdues institucions, com els terminis precriptius i la seva disponibilitat, la determinació del *dies a quo*, les causes de suspensió, quin és l'objecte de la prescripció i de la caducitat, la nova caducitat sobre relacions jurídiques disponibles, la preclusió de l'art. 121-24 CCC. etc.

En definitiva, es tractava d'analitzar el comportament dels arts. 121-1 a 122-5 CCC en relació als següents escenaris possibles:

a) Davant de normes de dret civil català que prevegin termini de prescripció especials. Donat que el CCC és el "dret comú a Catalunya" (art. 111-4 CCC), les normes catalanes que prevegin un termini especial de prescripció, estigui o no en una norma especial (ex. el del art. 546-5.2 CCC per a la pretensió d'exigir que s'arrenquin arbres degut a relacions de veïnatge), aquest serà d'aplicació, sense necessitat de recórrer al previst als arts. 121-20 i 121-22 CCC. No obstant, el CCC sí serà supletori en quant a la resta d'elements configuradors de prescripció i caducitat si aquests no venen previstos en aquesta regla especial (ex. establiment del *dies a quo*). En qualsevol cas, sí sembla que serà sempre d'aplicació la preclusió.

b) Si una pretensió de dret civil català no té termini especial previst, llavors sí seran d'aplicació els arts. 121-20 a 121-22 en quant als terminis, en tant que el CCC és dret comú a Catalunya (art. 111-4 CCC) i, en principi, esgota la regulació de la prescripció i de la caducitat, de manera que no farà falta recórrer al CC en cap cas (art. 111-5 CCC). Això no planteja, a priori i a manca de l'estudi que volem realitzar, una problemàtica especial, donat que l'ordinament jurídic català s'auto-integra (art. 111-2.1 CCC), de manera que les possibles disfuncions poden trobar sol·lució dins del propi ordinament, segons el seu propi sistema de fonts (art. 111-1 CCC).

c) No obstant, si una norma estatal, prevista en llei especial o en llei general, sigui d'aplicació a Catalunya per qualsevol de les vies possibles (ex. limitació constitucional per matèries reservades, falta de previsió d'aquella qüestió per part del dret civil català - sempre que no s'oposi als principis generals que l'informen, art. 111-5 CCC) prevegi una pretensió per a la que no s'hagi previst un termini especial (o no estigui completament regulada de manera especial la prescripció per a aquell cas, com per exemple, causes especials de suspensió o d'interrupció), el dubte surgeix si s'haurà d'aplicar el CCC o bé el CC. La primera solució implicaria que la mateixa pretensió de la mateixa llei estatal tindria a Catalunya uns terminis (o regulació d'altres aspectes) de prescripció i, en canvi, a la resta de l'estat tindria el dels arts. 1962 a 1968 CC. En conseqüència és imprescindible analitzar, al treball proposat, una anàlisi exhaustiva dels arts. 111-4 i 111-5 CCC, en relació als seus corresponents al CC.

d) Si, en canvi, aquesta regla estatal preveu un termini de prescripció (o d'altra característica de la prescripció, com el *dies a quo*) especial, això provoca, *a priori*, una contradicció entre els arts. 111-4 i 111-5 CCC. Així, el primer assenyala que el CCC (dins d'ell, naturalment, les regles "per defecte a Catalunya" de la prescripció i de la caducitat) és el dret comú a Catalunya i s'aplica supletòriament a d'altres lleis, sense especificar si aquestes lleis han de ser catalanes o no. Per la seva banda, l'art. 111-5 CCC diu que les disposicions del dret civil de Catalunya s'apliquen "amb preferència a qualsevol altres" i que "el dret supletori" -sembla, en referència al dret civil estatal- "només regeix en la mesura que no s'oposi a les disposicions del dret civil de Catalunya o als principis generals que l'informen". Per tant, surgeix un doble dubte, que tractarem al treball proposat: a) si la norma estatal, regeix el principi llei especial- llei general en relació al CCC quan aquesta norma estatal és d'aplicació a Catalunya?; estaria la llei especial estatal contradient el "nou ordre" prescriptiu català que clarament ha volgut escurçar, en relació als fins ara vigents estatals, els terminis contractuals i, en canvi, estendre els extracontractuals?; i b) en ocasions, les normes estatals preveuen terminis de prescripció especials però coincideixen amb els supletoris al CCC (ex. 1 any per a una determinada pretensió de naturalesa extracontractual); en aquest cas, s'haurà de seguir respectant el principi llei especial- llei general o, en canvi, en base a la finalitat de la norma, hauria d'aplicar-se els previstos al CCC, inclús seguint regles d'autointegració?

e) Més complexa pot resultar, fins i tot, la manca de previsió de termini específic d'una norma no pròpia de la matèria civil (ex. dret laboral, dret mercantil, dret penal, dret administratiu, etc.), sobre la que Catalunya no té competències per a legislar.

f) A més, depenent del criteri pel que s'opti, aquestes regles hauran de ser d'aplicació també a la caducitat, en tant que el joc dels arts. 111-4 i 111-5 CCC també li són d'aplicació. Especial complicació tindrà el fet de que no existeixin terminis supletoris previstos per a la caducitat i el fet de la novedosa regulació de les relacions jurídiques disponibles, desconeguda en el dret civil estatal i que pot comportar un important impacte en l'aplicació de lleis estatals a Catalunya, també en l'àmbit processal, el que obligarà a l'estudi profund de l'art. 439.1 LEC en relació a l'art. 250.1.4 LEC, doncs sembla que el primer no podria ser d'aplicació a Catalunya, donat que no es pot rebutjar *a limine* cap acció possessòria donat l'art. 121-22 CCC, doncs implicaria la violació de la tutela judicial efectiva (art. 24 CE).

De fet, la jurisprudència menor ja ha tingut oportunitat de pronunciar-se sobre alguns d'aquests aspectes i ho ha fet en sentits contradictoris. D'aquesta manera, en relació a l'aplicabilitat de les normes del CCC sobre prescripció a normes no catalanes vigents a Catalunya, en concret sobre el termini de prescripció de l'acció directa de l'art. 76 Llei estatal del contracte d'assegurança contra la companyia d'assegurances per part de la víctima d'un accident de trànsit tenim el següent: que les SAP Barcelona 18-12-2009, SAP Girona 30-4-2008, SAP Barcelona 25-1-2010, SAP Tarragona 17-11-2007 y SAP Barcelona 29-3-2010 (Secció 11^a) pensen que ha de seguir el criteri triennal de l'art. 121-21 CCC tot i ser una llei estatal; en canvi, la SAP Barcelona 10-3-2010, entre d'altres, consideren que s'ha de seguir el termini d'1 any perquè, essencialment, és llei estatal i la prescripció catalana només es pot aplicar a normes de dret civil català. Aquestes resolucions i altres que estiguin en relació seran objecte d'estudi, doncs s'està produint una situació d'inseguretat jurídica del justiciable al no saber amb certesa quin criteri adoptarà el Tribunal en un mateix cas, amb la important transcendència de que la seva pretensió està o no està prescrita.

També s'estudiarà l'impacte que pot tenir en tota aquesta qüestió la recent STC 28-6-2010 i quin impacte pot tenir en relació a la vigència i abast dels articles relatius a la prescripció i la caducitat, el que tindrà especial impacte quan es vulgui aprovar el llibre de contractes del CCC.

Per últim, hem de pensar que l'abast, és a dir, la possibilitat de que la prescripció i caducitat catalanes puguin afectar a normes estatals vigents a Catalunya i, donada la seva transversalitat, pot tenir un important impacte en l'aplicació d'altres principis transversals que apareixen al Llibre 1er CCC, com són la llibertat civil, la bona fe i els actes propis, especialment en base al principi de territorialitat del CCC (art. 111-3 CCC). Referent d'això és la SAP Lleida 14-3-2008 que corregeix la remissió de la bona fe que es fa al 7.1 CC estatal a l'art. 111-7 CCC.

3. Marc teòric i conceptual

Essencialment, es tracta d'analitzar com s'imbriquen els arts. 121-1 a 122-5 del Codi Civil de Catalunya en el sistema de dret interregional espanyol (arts. 10 i 16 CC) i en el sistema de distribució de competències constitucional en matèria de dret civil (essencialment art. 149.1.8 CE i Estatut d'Autonomia de Catalunya 2006, a més de les correlatives sentències del Tribunal Constitucional), tenint en compte la jurisprudència del TSJC i les decisions de les audiències provincials catalanes sobre prescripció i caducitat, especialment les que ja tenen en compte el CCC.

Per això, al llarg del treball s'han congeniat elements que, aparentment, poden semblar com contradictoris o difícilment combinables com el de llei especial-llei general, diferència d'ordenaments jurídics d'igual rang, supletorietat de primer i de segon rang, reserves constitucionals, incompletesa del ordenament català, expansivitat del CCC, etc.

4.Disseny de la recerca

L'elaboració del treball ha partit d'una anàlisi de la normativa catalana i estatal vigent en temes d'aplicació i vigència del dret civil (essencialment, a Catalunya, els arts. 111-3, 111-4 i 111-5 CCC), de dret interregional (arts. 10 i 16 CC) i de prescripció i caducitat tant en aspectes generals (a Catalunya, els arts. 121-1 a 122-5 CCC) com en supòsits concrets (acció hipotecària, accions possessòries, drets d'opció legals, rescissió i resolució contractuals, revocació de donacions, etc).

S'ha repassat la doctrina que s'ha pronunciat sobre totes aquestes qüestions, així com la jurisprudència catalana del TSJC i les resolucions dels tribunals catalans, com s'evidencia en la completa bibliografia, legislació i decisions judicials utilitzades. Això ha permès donar una sèrie de regles sistemàtiques per veure quan s'aplicarà el dret estatal sobre prescripció i caducitat a Catalunya i qual s'haurà d'aplicar el dret civil català.

Tot això ha anat acompanyat de normativa internacional i de dret històric català sobre la matèria.

5. Contingut de la recerca: “L’abast De La Prescripció Extintiva i De La Caducitat Del Codi Civil De Catalunya A Les Normes Estatals Vigents A Catalunya”

L’ABAST DE LA PRESCRIPCIÓ EXTINTIVA I DE LA CADUCITAT DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA A LES NORMES ESTATALS VIGENTS A CATALUNYA

Índex

Abreviatures

1. Plantejament de l’estudi

- a. La problemàtica de la qüestió
- b. Metodologia
- c. Les possibles situacions

2. La consideració de dret civil aplicable a Catalunya. Especial atenció a les normes estatals vigents a Catalunya

3. Estudi interpretatiu i abast dels arts. 111-4 i 111-5 CCC en matèria de prescripció i caducitat

3.1. L’aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC també a les lleis civils no catalanes vigents a Catalunya

3.1.1. La qüestió constitucional

3.1.2. Les qüestions que suscita l’“expansió” de la prescripció i la caducitat catalanes

3.2. L’aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a la matèria civil en normes no civils estatals vigents a Catalunya

4. Novetats de la prescripció catalana en relació al dret estatal i el seu impacte a aquest a l’aplicar-se a Catalunya

- 4.1. Qualificació
- 4.2. L’objecte de la prescripció
- 4.3. Terminis
- 4.4. *Dies a quo*
- 4.5. Supòsits de suspensió i interrupció
- 4.6. La preclusió
- 4.7. Dret transitori

5. Criteris d'aplicació de les regles de la prescripció catalana

5.1. A les normes estatals sense termini de prescripció específic

5.2. A les normes estatals amb termini de prescripció específic

6. Casuística

6.1. Les accions dels arts. 1903 i ss CC

6.2. Termini de prescripció d'accident de circulació ocorregut a Catalunya contra el causant del dany

6.3. Termini de prescripció de l'acció directa de la víctima contra la companyia d'assegurances per accident de circulació a Catalunya

6.4. Altres supòsits de lleis que preveuen pretensions de responsabilitat civil extracontractual

6.4.1. La pretensió de l'art. 142.5 Llei 30/1992

6.4.2. L'art. 5.1 RD 288/2003, del Reglament d'Ajuda a Víctimes del Terrorisme

6.5. Termini de prescripció d'accions de regrés i subrogatòries

6.5.1. En les accions de regrés o repetició, amb o sense termini especial

6.5.2. En les accions subrogatòries

6.6. La prescripció en el préstec hipotecari. La utilitat de l'art. 121-8.2 CCC posada en qüestió

6.7. Les pretensions derivades del contracte de treball

6.8. Prescripció de la responsabilitat civil derivada de delictes o falta

6.8.1. La prescripció de la responsabilitat civil en el Codi Penal

6.8.2. La prescripció en la interlocutòria de quantia màxima de l'art. 13 LRCSCVM

7. L'aplicació de la regulació de la caducitat catalana a drets i poders de configuració jurídica derivats de lleis estatals

7.1. Breu consideració de les novetats de la caducitat catalana. Conseqüències d'aplicar-la a les lleis estatals

7.2. Casuística de la caducitat de supòsits estatals a Catalunya

7.2.1. Quant a la caducitat de les accions d'anul·labilitat i de revocació de donacions

7.2.2. Quant a la caducitat de la resolució i rescissió contractuals

7.2.3. Quant a la caducitat de les accions de protecció dels drets a l'honor, intimitat i pròpia imatge

7.2.4. Pel que fa a les accions redhibitòria i *quanti minoris* de l'acció per vicis ocults

7.2.5. Quant a la caducitat de l'acció per incompliment de promesa de matrimoni

7.2.6. Quant a la caducitat de les accions possessòries de retenir i de recobrar

7.2.7. La caducitat de l'acció hipotecària

7.2.8. Sobre la caducitat en relació a supòsits no civils

8. Taula de terminis de prescripció i caducitat segons el CC i segons el CCC

9. Conclusions

Índex Legislatiu

Índex Jurisprudencial i d'altres resolucions

Bibliografia

Abreviatures

(A) AAP – Interlocutòria (es) Audiència Provincial

art. - Article

(A) ATC - Interlocutòria (es) Tribunal Constitucional

(A) ATS - Interlocutòria (es) del Tribunal Suprem

(A) ATSJC - Interlocutòria (es) Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

BOE - Butlletí Oficial de l'Estat

CC - Codi Civil espanyol

CCC - Codi Civil de Catalunya

CCom. - Codi de Comerç

CDCC - Compilació de Dret Civil de Catalunya

CE - Constitució Espanyola

CP - Codi Penal

DOGC - Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

DOUE - Diari Oficial de la Unió Europea

EAC - Estatut d'Autonomia de Catalunya

FJ - Fonament Jurídic

JUR / RJ / RTC / etc. - Marginals de referència a Aranzadi / Westlaw

LAU - Llei d'Arrendaments Urbans

LCS - Llei del Contracte d'Assegurança

LEC - Llei d'Enjudiciament Civil

LET - Llei de l'Estatut dels Treballadors

LH - Llei Hipotecària

LOPJ – Llei Orgànica del Poder Judicial

LPL - Llei de Procediment Laboral
LRCSCVM - Llei de Responsabilitat Civil i Assegurança de la Circulació de Vehicles de Motor
LSC - Llei de Societats de Capital
p (p.) - Pàgina (es)
RD - Reial Decret
RDL - Reial Decret Legislatiu
RH - Reglament Hipotecari
(S) STC - Sentència (es) del Tribunal Constitucional
(S) STS - Sentència (es) del Tribunal Suprem
(S) STSJC - Sentència (es) del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya
(S) SAP - Sentència (es) de Audiència Provincial

1. Plantejament de l'estudi

1.1. La problemàtica de la qüestió

Una regulació tant diferent de la vigent fins al 2004 a Catalunya sobre la prescripció extintiva i la caducitat, prevista en el Codi Civil de Catalunya (CCC; arts. 121-1 a 121-24 CCC) no podia més que comportar un important impacte en la manera de concebre i aplicar aquestes institucions en aquest territori (art. 111-3 CCC).

Les principals novetats es concreten en: canvi dels terminis prescriptius per defecte (arts. 121-20 a 121-22 CCC, si és pretensió sense termini, són 10 anys, en lloc dels 15 anys de l'art. 1964 CC o dels 30 de l'art. 344 Compilació de Dret Civil de Catalunya 1984¹; si és de responsabilitat civil, entre d'altres, és de 3 anys, en lloc d'1 any de l'art. 1968.2 CC), la negociabilitat d'aquests terminis (art. 121-3 CCC vs les vacil·lants SSTS 30-5-1984², 15-3-1975³ i 22-12-1971⁴); la fixació del *dies a quo* (art. 121-23 CCC, amb requisits tant objectius -nascuda i exercitable la pretensió- com subjectius –que el creditor conegui o pugui conèixer raonablement les circumstàncies que la fonamenten i contra qui ha de dirigir tal pretensió), la delimitació dels supòsits de suspensió (art. 121-15 i 16 CCC, ex. per matrimoni entre creditor i deutor o per relació paterno-filial entre ambdós vs supòsits excepcionals en dret estatal, com STS 10-6-1985⁵ i la Llei 1-4-1939⁶) i d'interrupció del còmput de la prescripció (art. 121-11 a 121-14 CCC), i la introducció de l'institut de la preclusió en l'art. 121-24 CCC (que provoca la decadència de qualsevol pretensió transcorreguts 30 anys ininterromputs des del seu naixement, hereu del tradicional usatge *Omnes causae*⁷ que va unificar el termini prescriptiu de 30 anys per a totes les pretensions a Catalunya). A això cal afegir l'objecte de la prescripció: no és l'acció (art. 1961 CC) sinó la pretensió (art. 121-1 CCC), alhora que caduquen precisament les accions i els poders de configuració jurídica (art. 122 -1 CCC).

El que ens preguntem en aquest treball és si aquestes alteracions, a més d'afectar a les pretensions derivades de normes de dret civil català, també afecten a les derivades de lleis estatals que, per algun motiu, estan en vigor a Catalunya, siguin o no lleis civils. És a

¹ RDL 1/1984, de 19 de juliol (DOGC núm. 456, de 27 de juliol).

² RJ 1984\2808.

³ RJ 1975\1236.

⁴ RJ 1971\5397.

⁵ RJ 1985\3103.

⁶ BOE 2 abril 1939, núm. 92, p. 1887.

⁷ Constitucions i altres drets de Catalunya, Llibre VII, Tit. II, Constitució 2^a, del Vol. I. Veure també el *Recognoverunt proceres* del Cap. XLIV.

dir, quina és l'eficàcia de les normes jurídic-privades estatals a Catalunya en relació al temps i les condicions que es tenen per a l'exercici de les pretensions que se'n deriven.

Donat el temps prudencial transcorregut des de l'aprovació de la Primera Llei del Codi Civil de Catalunya⁸, ja comptem amb moltes resolucions de les audiències provincials i de dos, separades per onze mesos, del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que s'han vist compel·lit a donar una resposta a la qüestió plantejada. I, com era d'esperar, ho han fet de manera diferent, tant en seu d'Audiències Provincials com el mateix Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Així, unes vegades han limitat l'eficàcia de les normes sobre prescripció catalana a les normes pròpies del dret civil català (com succeeix amb la STSJC 23-6-2010⁹); i d'altres han apostat definitivament perquè aquestes regles bé poden ser d'aplicació a les normes estatals vigents a Catalunya (com en les SSAP Girona 9-7-2007¹⁰ i 30-4-2008¹¹, les SSAP Barcelona 25-1-2010¹² i 18-5-2010 (ambdues Secció 13a)¹³, la SAP Barcelona 16-4-2008 (Secció 14a)¹⁴, la SAP Barcelona 30-6-2008 (Secció 16a)¹⁵, SAP Barcelona 10-12-2009 (Secció 11a)¹⁶ i les SSAP Tarragona 17-11-2007¹⁷, 5-10-2010¹⁸ i 28-1-2011¹⁹; o com la STSJC 26-5-2011²⁰).

Avancem de moment el resultat al qual hem arribat: creiem que la normativa civil catalana sobre prescripció afecta a la prescripció de les pretensions derivades de dret estatal quan aquest sigui aplicat i sigui vigent a Catalunya²¹. Aquest impacte, pensem, és de caràcter transversal, és a dir, per a qualsevol norma de naturalesa jurídicoprivada, sigui aquesta pròpia del dret civil català o sigui de dret estatal vigent a Catalunya.

⁸ Llei 29/2002, de 30 de desembre (DOGC núm. 3798, de 13 de gener de 2003).

⁹ JUR 2010\329104.

¹⁰ JUR 2007\357109.

¹¹ JUR 2008\205899.

¹² JUR 2010\149143.

¹³ JUR 2010\291007. Aplica el termini general de 10 anys del CCC a una acció de reparació de deficiències estructurals en seu d'arrendament de local.

¹⁴ JUR 2008\170964.

¹⁵ JUR 2008\265254.

¹⁶ JUR 2010\76531.

¹⁷ JUR 2008\39354.

¹⁸ JUR 2011\83044.

¹⁹ JUR 2011\182576.

²⁰ RJ\2011\4883.

²¹ A la mateixa conclusió arriba, per exemple, ABRIL CAMPOY, Juan Manuel, *La prescripción en el derecho civil de Cataluña: ¿es aplicable la normativa catalana solamente cuando existe regulación propia de la pretensión que prescribe?*, "Indret", 2/2011, Barcelona, abril, p. 24.

1.2. Metodologia

Vegem, en conseqüència, la metodologia d'estudi que hem seguit per arribar a aquesta conclusió amb tanta repercussió i imprescindible per a la seguretat jurídica dels justiciables:

1. En primer lloc, s'ha de determinar què és el "dret civil aplicable a Catalunya" i d'ell extreure'n el concepte de "dret civil vigent a Catalunya" i, veurem, que el comprendrà tant el dret civil català com el dret civil estatal vigent a Catalunya per alguna de les vies.

2. En segon lloc, s'ha de comprendre l'abast dels arts. 111-4 i 111-5 CCC en relació als arts. 4.3 i 8 a 12 Codi Civil (CC) i l'art. 149.1.8 Constitució Espanyola (CE), és a dir, com s'ha de dur a la pràctica el principi de supletorietat del Codi Civil espanyol si a Catalunya hi ha un altre Codi Civil que es considera, al seu torn, dret comú i supletori.

3. En tercer lloc, veurem quin dret (el comú o el català) és el que ha de qualificar si un supòsit és de prescripció o és de caducitat i, en conseqüència, quin és l'objecte de la prescripció o de la caducitat a Catalunya (les pretensions, les accions, els drets, ...).

4. En quart lloc, donar una regles d'aplicació de la prescripció catalana a les normes estatals vigents a Catalunya.

5. I, finalment, plasmar en forma de casuística, algunes pretensions de matèria civil estatal que queden afectades per la prescripció catalana en vigor des de 2004 i analitzar de quina manera.

Segons el nostre parer, a més, les regles aquí explicades poden aplicar-se a la prescripció de pretensions originades en normes no civils però els principis són els mateixos que els del dret civil²², com la de la responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública (cal pensar que l'art. 142.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre²³ prové del derogat art. 1903.5 CC²⁴), el dret mercantil (veure la STS 28-6-1968²⁵) o la responsabilitat civil derivada de delictes (no té sentit que aquesta prescriuï als 15 anys i la purament civil a l'any, atès que la remissió de l'art. 1092 CC és "d'anada i tornada"²⁶).

²² Veure BADOSA COLL, Ferran, *El caràcter de dret comú del Codi Civil de Catalunya*, "Revista Catalana de Dret Privat", Vol. 8, p. 33.

²³ BOE 27 novembre 1992, núm. 285/1992, p. 40300.

²⁴ Sobre la naturalesa "civil" d'aquesta responsabilitat, veure BUSTO LAGO, José Manuel, *La responsabilidad civil de las Administraciones Públicas*, en L. Reglero Campos (Coord.), "Tratado de Responsabilidad Civil", 3ª Ed., Cizur Menor, 2006, Thomson-Aranzadi, p. 1768.

²⁵ RJ 1968\3607.

²⁶ Veure, en aquest sentit, a ALBALADEJO GARCÍA, Manuel, *La prescripción extintiva*, 2ª Ed., Centro de Estudios del Colegio de Registradores de la Propiedad y Mercantiles de España, Madrid, 2004, p. 220.

Tot això servirà també *mutatis mutandis* per a l'aplicació de la caducitat, mentre que el joc entre l'art. 111-4 i el 111-5 CCC també regeix per a ella. No, naturalment, pel que fa a terminis supletoris atès que no existeixen per a la caducitat²⁷, sinó, essencialment pel que fa al seu funcionament, que de vegades difereix substancialment de la regulació de la caducitat en el dret estatal. Pensem, per exemple, en la nova (en el nostre sistema) modalitat de caducitat sobre relacions jurídiques disponibles, que ha de ser al·legada de part per apreciar i que, a més, es pot suspendre.

Finalment, una darrera consideració. Encara que sovint al llarg del treball ens centrem en les diferències (entre dret català i estatal) en els terminis de prescripció, en ser el més plàstic i, sovint, més pràctic, les regles d'aplicació d'una o d'una altra regulació que es proposen també són d'aplicació a la resta de regles de la prescripció i de la caducitat i que guarden diferències entre la normativa estatal i la catalana, com són la fixació del *dies a quo*, la preclusió, la suspensió de la caducitat, entre altres.

1.3. Les possibles situacions

Davant aquestes disposicions del CCC, poden donar-se una pluralitat de situacions:

a) Atès que el CCC és el "dret comú a Catalunya" (art. 111-4 CCC), les normes especials catalanes que prevegin per a les pretensions ("acció" en terminologia processal o, fins i tot, articulades via "excepció") un termini de prescripció especial o, fins i tot, les pretensions previstes en el propi CCC que prevegin aquest termini especial (ex. el de l'art. 546-5.2 CCC per a l'acció d'ordenar arrencar arbres o arbustos per relacions de veïnatge), aquest serà el d'aplicació, sense que tinguem necessitat de recórrer al previst als arts. 121-20 a 121-22 CCC. No obstant això, el CCC sí és supletori pel que fa a la resta d'elements configuradors de prescripció i caducitat si aquests no vénen previstos per al supòsits prescriptiu especial (ex. el *dies a quo*). En qualsevol cas, sí que serà sempre d'aplicació la preclusió a qualsevol d'aquestes pretensions, sempre que les regles especials no l'exclouin, mentre que l'art. 121-24 CCC és terminant quan es refereix al fet que "qualsevol pretensió susceptible de prescripció s'extingeix en tot cas pel transcurs ininterromput de trenta anys del seu naixement". Sembla establir una regla de *ius cogens*,

²⁷ No obstant, BADOSA COLL, Ferran, *Els fets jurídics. El pas del temps i els efectes jurídics que produeix*, a Ferran Badosa (coord.), "Manual de Dret Civil Català", Madrid i Barcelona, 2003, Ed. Marcial Pons, p. 131, planteja la qüestió que tots els poders, a excepció dels incaducables, haurien de tenir termini de caducitat, amb el que estem d'acord i posteriorment exemplifiquem. *Vid. infra.* per a més detalls.

indisponible per les parts, en benefici de la certesa jurídica general (per a tercers i per les parts), i només excloïbles per norma especial.

b) Si aquestes normes especials catalanes o les pretensions en el mateix CCC no estableixen el termini de prescripció específic per a una pretensió, llavors sí són aplicables els arts. 121-20 a 121-22 CCC mentre que el CCC és el dret comú a Catalunya (art. 111-4 CCC) i exhaureix la regulació de la prescripció (i de la caducitat) de manera que no caldrà recórrer al CC en cap cas (art. 111-5 CCC). Això no planteja problemàtica especial, atès que l'ordenament jurídic civil català s'autointegra (art. 111-2.1 CCC), de manera que les possibles disfuncions han de tendir a solucionar dins del propi ordenament, segons el seu propi sistema de fonts (art. 111-1 CCC).

c) No obstant això, quan una norma estatal especial o, fins i tot, general, que sigui aplicable a Catalunya per qualsevol de les vies (ex. limitació constitucional per matèries reservades, manca de previsió normativa pròpia de dret civil català, etc.; tenint en compte, a més, que aquesta norma no s'oposi a les disposicions del dret civil de Catalunya o als principis generals que la informen (art. 111-5 CCC)) prevegi una pretensió per a la qual no hagi establert termini de prescripció específic, el dubte està en si s'ha d'aplicar el dret civil supletori que, per les normes civils, ho és, a Catalunya, el CCC, o si s'hauria d'aplicar el CC. De prendre la primera opció significaria que, mentre la mateixa acció tindrà fora de Catalunya el termini subsidiari que li correspongui (principalment, els arts. 1962 a 1968 CC), a Catalunya tindrà els que preveuen els arts. 121-20 a 121-22 CCC, el que provoca un diferent tracte per a la mateixa circumstància a Catalunya i a la resta de l'Estat.

d) Si, en canvi, aquesta norma especial estatal, o la pròpia norma general estatal preveu un termini especial per a la seva aplicació a Catalunya, ens trobem davant l'aparent contradicció dels arts. 111-4 i 111-5 CCC. D'una banda, el primer assenyala que el CCC constitueix el dret comú a Catalunya i que s'aplica supletòriament a altres lleis, sense especificar si aquestes lleis són catalanes o també poden ser-ho estatals. Per la seva banda, l'art. 111-5 CCC preceptua que les disposicions del dret civil de Catalunya s'apliquen "amb preferència a qualsevol altres" i que el "dret supletori" -sembla, en referència al dret civil estatal- "només regeix en la mesura que no s'oposa a les disposicions del dret civil de Catalunya o als principis generals que la informen". En conseqüència, sorgeix un doble dubte: a) si la norma estatal estipula un termini especial, regeix el principi "norma especial-norma general" en relació a aquesta amb el CCC?; pot succeir això sent normes d'ordenaments diferents?; estaria la llei especial estatal contradient el "nou ordre" prescriptiu català que clarament ha volgut escurçar, en relació al

CC, els terminis per a les pretensions contractuals i ha volgut, també clarament, ampliar els terminis per a la extracontractual?; i b) en ocasions les normes estatals estipulen terminis de prescripció especials per a determinades pretensions, però que coincideixen amb els supletoris al CC (ex. 1 any per certa pretensió de naturalesa extracontractual); en aquest cas, s'ha de seguir respectant aquest any pel principi "lleí especial-lleí general" o, en canvi, d'acord amb la finalitat de la norma, que pot estar perseguint associar aquest termini especial prescriptiu als supletoris del CC, haurien d'entendre's aplicables els terminis del CCC, fins i tot seguint criteris d'integració?

e) Més complexa pot, fins i tot, resultar la situació de la manca de previsió d'un termini específic d'una norma no pròpia de la matèria civil, sobre la qual Catalunya pugui o no tenir competències per legislar. Exemple de la primera situació és la Llei 30/1992 (Catalunya pot legislar sobre el dret administratiu que regeixi a la seva pròpia administració, com ho evidencia la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya²⁸), encara que pel que fa a la responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública, ha de qüestionar-se si es tracta o no de matèria civil. I, pel que fa al segon supòsit, ens referim, per exemple, a la matèria mercantil.

Per tant, hem dividit sistemàticament aquest estudi en tres parts:

a) La consideració de dret civil aplicable a Catalunya. Especial atenció a les normes estatals vigents a Catalunya. Estudi interpretatiu i abast dels arts. 111-4 i 111-5 CCC.

b) La prescripció catalana i la seva aplicació a normes no catalanes. Novetats a la prescripció en relació a la prescripció estatal. Criteris d'aplicació de les regles de la prescripció catalana a normes no catalanes i a normes no civils. Casuística. Atenció especial a la preclusió.

c) La caducitat catalana. Les seves diferències amb la caducitat estatal. La seva aplicació a normes no catalanes. Casuística.

²⁸ DOGC 22 desembre 1989, núm. 1234, p. 4876.

2. La consideració de dret civil aplicable a Catalunya. Especial atenció a les normes estatals vigents a Catalunya

Ara per ara, el concepte de "dret civil vident a Catalunya" va més enllà que el concepte de "dret civil català" o de "dret civil de Catalunya o propi"²⁹, ja que estan vigents en el territori de Catalunya tant el dret civil català (art. 111-4 CCC), és a dir, normes en matèria de dret civil emanades pel Parlament de Catalunya, com el dret civil estatal, aquest tant en aplicació directa (en les matèries reservades a l'Estat en material civil, art. 129 EAC i 149.1.8 CE) com en aplicació supletòria de segon grau (després del CCC, segons el mateix art. 111-5 CCC).

Per la seva banda, segons l'art. 111-3.1 CCC el "dret civil de Catalunya" té eficàcia territorial (només està vigent a la Comunitat Autònoma de Catalunya³⁰), sense perjudici d'excepcions d'extraterritorialitat tant per excés (aplicació del dret civil de Catalunya a aquells o a allò que, encara que fora de Catalunya, requereixi l'aplicació del dret civil català a causa de les regles de dret interregional o internacional privat; aplicació del dret català extraterritorialment) com per defecte (al revés, a catalans és possible que se'ls apliquin drets no catalans, com el cas de si dos catalans tenen un accident de trànsit a Aragó d'acord amb l'art. 10.9 CC). L'efecte de l'art. 111-3 CCC (al costat de l'art. 14.1 EAC) és que el dret català (civil o no, com succeeix amb l'administratiu sobre les administracions públiques catalanes) és *lex fori* a Catalunya³¹, és a dir, la norma immediatament aplicable pels tribunals situats a Catalunya (art. 30 i ss LOPJ)³² i en primer lloc, desplaçant al dret civil estatal a la seva funció supletòria de segon grau segons el art.

²⁹ BADOSA I COLL, Ferran et al., *Comentaris sobre L'Estatut D'Autonomia de Catalunya*, Vol. I, Institut d'Estudis Autònoms, Barcelona, 1988, p. 259. També a BADOSA COLL, Ferran (coord.), *Presentació*, a "Compendi de Dret civil català", Madrid-Barcelona, 1999, Marcial Pons.

³⁰ BADOSA I COLL, *Comentaris ...*, p. 272.

³¹ En aquest sentit, BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 32.

³² Veure, en aquest sentit, el raonament que duu a terme la SAP Barcelona 23-9-2010 (JUR 2010\374737), que acaba aplicant el termini de 3 anys català perquè la qüestió s'ha de dilucidar a Barcelona segons les regles processals de competència territorial dels tribunals: "A los efectos de determinar el derecho aplicable es preciso distinguir el tribunal que tiene la competencia territorial. A tenor del artículo 51.1 de la Ley de Enjuiciamiento Civil, las personas jurídicas serán demandadas en el lugar de su domicilio, salvo disposición legal en contra. La competencia territorial en casos especiales, regulada en el artículo 52 de la Ley de Enjuiciamiento Civil, no recoge en sus apartados la excepción para el ejercicio de acciones derivadas de la actio aquiliana, por lo que rige el principio general del domicilio de la persona jurídica demandada, Barcelona en el presente caso". No obstant això, segons el nostre parer, les regles que han de regir per determinar el dret aplicable són les del dret interregional, si es planteja per les parts la possibilitat que pugui aplicar-se tant les regles estatals com les catalanes en matèria de prescripció o de caducitat (art. 16 CC); si no, l'art. 111-3 CCC és suficient justificació per a que un tribunal català apliqui el CCC.

111-5 CCC³³, a excepció de quan les regles de dret interregional marquin una altra cosa o per qualsevol altre motiu el dret civil català no es pugui aplicar (ex. inexistència del dret civil català sobre la matèria). És a dir, cal aplicar l'art. 111-3 CC (per tant, el dret civil català) quan no hi hagi cap element (dubte, al cap i a la fi) d'interregionalitat³⁴ i, naturalment, hi hagi dret civil català per a la qüestió (perquè d'una altra manera, hauríem recórrer a l'estatal, però aquesta vegada per supletorietat a través de l'art. 111-5 CCC). Així, per exemple, resol la STSJC 26-5-2011, que descarta recórrer a l'art. 10 CC per esbrinar quin dels drets civils espanyols és aplicable, perquè "una lectura d'aquest fa evident que és aplicable el Codi civil català" (per a un supòsit de termini de prescripció contractual), de manera que descarta que hi hagi algun conflicte entre ordenaments, sent suficient per aplicar el dret civil català l'art. 111-3 CCC. En qualsevol cas, es pot comprovar com el Tribunal sí va acudir d'ofici a l'art. 10 CC per veure l'ordenament aplicable, resultant ser el català segons la norma de conflicte³⁵.

I del 111-3 CCC deriva el 111-4 CCC³⁶ que és una norma de *lex fori* catalana que estén l'aplicació del dret civil català, com veurem, a les situacions de concurrència de matèries (ex. mercantil i civil) a la part civil de la qüestió³⁷, com succeeix en considerar aplicable a Catalunya el dret civil català per la *lex loci actus* (per a contractes o per responsabilitat no contractual) i per la *lex rei sitae* (per drets sobre béns, quan aquesta regla és d'aplicació pel CC, així ho fa, per exemple, la SAP Barcelona 23-10-2007³⁸ per una qüestió de mitgera, excloent absolutament l'aplicació del CC). El 111-3 CCC suposa, en definitiva, un canvi de perspectiva: el dret civil català és aplicable des d'un primer moment, excepte si queda excepcionat per normes de dret interregional o internacional privat³⁹, el que permet,

³³ Veure, en aquest sentit, ABRIL CAMPOY, *La prescripción en el ...*, p. 18.

³⁴ En aquest mateix sentit, LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-20 CCC*, en LAMARCA MARQUÉS, Albert i VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, p. 229.

³⁵ Encara que en aquest assumpte no fos el cas, així ho demana l'art. 12.6 CC sempre que hi hagi en l'assumpte un element rellevant d'internacionalitat o d'interregionalitat (art. 16 CC). Tècnicament els jutges i tribunals sempre haurien de comprovar d'ofici la norma de conflicte aplicable al cas, d'existir en aquest un element rellevant d'internacionalitat/interregionalitat al tractar-se d'una norma de *ius cogens* (joc de l'art. 16 CC en relació a l'art. 12.6 CC). Sobre aquesta qüestió, veure FONT I MAS, Maria, *El art. 12.6 CC y la imperativa aplicació de la norma de conflicto por parte de los jueces españoles*, en VV.AA, "La prueba judicial", Madrid, 2011, La Ley.

³⁶ Que literalment diu que: "Les disposicions d'aquest Codi constitueixen el dret comú a Catalunya i s'apliquen supletòriament a les altres lleis".

³⁷ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 33.

³⁸ La Ley 235620/2007.

³⁹ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 34. Així a la SAP Barcelona 11-11-2009 (JUR 2010\44755), en reclamació de filiació no matrimonial, el Tribunal aplica el 111-3.1 CCC però també cita el 9.4 CC per a confirmar que és aplicable el dret civil català.

excepte quelcom en contra, aplicar el dret civil català si el succés es planteja davant d'un tribunal situat a Catalunya ⁴⁰.

Per tant, és possible que normes que no són de dret català puguin ser d'aplicació a Catalunya, per les següents vies:

1) extraterritorialitat (normes estatals però també normes estrangeres aplicables a Catalunya; ex. testament fet per madrileny amb veïnatge civil comú a Catalunya-art. 9.8 Cc; règim econòmic matrimonial nascut de capítols realitzats segons llei alemanya per alemanys, com a la SAP Tarragona 20-10-2009⁴¹ en la que es va haver d'aplicar el BGB);

2) per via directa el dret civil estatal en matèries de reserva constitucional;

3) de manera supletòria de segon grau el dret civil estatal, en no haver regulació d'una determinada matèria en dret civil català o, existint, és insuficient (i també sigui insuficient la autointegració amb el CCC, a la qual ens obliga l'art. 111-2 CCC).

La diferència entre les primeres, les segones i les terceres és que les que toca aplicar per criteri d'extraterritorialitat (primeres) són normes que, en principi, no estan vigents a Catalunya però a les quals crida el dret interregional (normes estatals) o el dret internacional privat (estrangeres) i que, d'una altra manera, no serien d'aplicació⁴². De manera que no les podrà suplir en cap cas el CCC (art. 111-3.1 CCC). En canvi, les segones i terceres es troben vigents i, al seu torn, són d'aplicació a Catalunya pels motius indicats.

El dret estatal serà clarament aplicable a Catalunya, per tant, només si compleix els següents requisits:

a) Quan a ell cridi una norma de dret interregional (ex. llei personal del causant en cas de testament, per molt que el negoci es faci a Catalunya). És dret aplicable però no vigent.

b) De manera directa, " las reglas relativas a la aplicación y eficacia de las normas jurídicas, relaciones jurídico-civiles relativas a las formas de matrimonio, ordenación de los registros e instrumentos públicos, bases de las obligaciones contractuales, normas

⁴⁰ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 36, qui posa alguns exemples en relació a quan una norma estatal remet, en general, a la "legislació civil aplicable" o similars o, fins i tot, quan la norma processal es refereix a "legislació substantiva".

⁴¹ JUR 2010/46407.

⁴² BOSCH CAPDEVILA, Esteve, *Proyecto docente*, octubre 2002, pp. 113 i ss. Inèdit. Atès que les situacions d'aquest supòsit són un cas d'exclusió del dret civil català, no els afectaran les regles de la prescripció i la caducitat en el CCC, de manera que no seran objecte d'aquest estudi.

para resolver los conflictos de leyes y determinación de las fuentes del Derecho, con respeto, en este último caso, a las normas de Derecho foral o especial" (art. 149.1.8 CE). També en matèries en les que Catalunya no té competències, com el dret mercantil o el dret penal⁴³.

c) De manera supletòria de segon rang, en dos casos i amb una limitació addicional:

c1) Quan no existeixi -absència absoluta- regulació sobre una determinada matèria en dret civil català.

c2) Quan hi hagi, però aquesta sigui insuficient, -absència relativa- necessàriament fins i tot després de l'autointegració de l'art. 111-2 CCC. Cal pensar que són situacions en les que hi hagi una manca absoluta de regulació d'una part d'una institució. Aquest supòsit té, de fet, especial rellevància per a la prescripció i la caducitat. D'aquesta manera, a títol d'exemple, a Catalunya no existeix una regulació, per ara⁴⁴, completa de la responsabilitat extracontractual, és a dir, no està regulat en dret català cap aspecte d'aquesta, llevat del termini d'exercici per defecte de la pretensió que en deriva que sí que ho està (art. 121-21 d) CCC)⁴⁵.

Una limitació comuna a ambdues (c1 i c2) és l'art. 111-5 CCC: el dret supletori (de segon rang, s'entén⁴⁶) "només regeix en la mesura que no s'oposa a les disposicions del dret civil de Catalunya o als principis generals que l'informen".

⁴³ No obstant, *Vid. infra.*, pel que fa a la matèria civil en aquestes normes o quan aquestes hi remetin.

⁴⁴ A l'espera del que resulti del futur Llibre VI CCC en el qual, en principi, ve prevista.

⁴⁵ *Vid. infra.* com la prescripció és un element més de cada institució que generi cada pretensió sotmesa a termini.

⁴⁶ Mentre que el CCC, com a norma de dret civil català i que fixa alguns principis generals sobre els quals s'assenta aquest (arts. 111-6 a 111-9 CCC), difícilment s'oposarà al "dret civil de Catalunya o als principis generals que l'informen".

3. Estudi interpretatiu i abast dels arts. 111-4 i 111-5 CCC en matèria de prescripció i caducitat

L'art. 111-4 CCC preceptua que "les disposicions d'aquest Codi constitueixen el dret comú a Catalunya i s'apliquen supletòriament a les altres lleis". No obstant això, el precepte planteja dues importants qüestions, de principal impacte en l'àmbit d'estudi que ara tractem:

Primer. No assenyalava expressament si aquestes lleis a les que supleix són lleis de dret civil català o són totes les lleis de dret civil aplicable a Catalunya, és a dir, incloent les regles estatals especials, tant en aplicació directa (matèries reservades a l'Estat), com en aplicació subsidiària, cridades a regir a Catalunya en existir una llacuna -total o parcial- en dret civil català, segons el que hem explicat en el punt anterior.

Segon. Tampoc s'especifica si aquestes lleis a les quals el CCC és supletori han de ser necessàriament civils o poden ser d'una altra branca del dret.

Les dues qüestions poden ser resoltes sobre la base de l'apoteigma jurídic *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*⁴⁷: si l'art. 111-4 CCC *in fine* no especifica a quines lleis ha de ser supletori el CCC, ho haurà de ser tant de les catalanes com de les no catalanes que estiguin vigents a Catalunya i, en qualsevol cas, haurà de ser interpretat i integrat de la manera més conforme als principis generals que informen el dret civil de Catalunya (art. 111-2.1 CCC). D'aquesta manera, a més, s'evita que siguin supletoris a Catalunya dues normes (el CC i el CCC) en igualtat de rang, depenent de l'origen (estatal o catalana) de la norma, el que sí pot portar a disfuncions i inseguretats, que és precisament el que entenem que pretén evitar l'art. 111-4 CCC.

Pensem en la transcendència que té tota aquesta qüestió en relació al tema que ens ocupa: quan una llei estatal aplicable a Catalunya reculli una pretensió o dret sotmès a prescripció o caducitat, l'entorn jurídic que envoltarà a aquest termini serà el del CC o el del CCC depenent de la solució que donem a aquest tema. No només pel que fa al termini en sí (el que no és tan rellevant per a lleis especials que prevegin termini especials⁴⁸),

⁴⁷ Principi aplicat profusament pels nostres tribunals i pel TS. Veure així la STS 2-4-1990 (RJ 1990\2686) on l'aplica per fixar el *dies a quo* del termini de caducitat per a impugnar acords d'una comunitat de propietaris per part d'un propietari absent, independentment de la causa de l'absència, ja que la llei no distingeix en relació al motiu; i la STS 7-10-1964 (RJ 1964\4326) en relació a un arrendament d'obra.

⁴⁸ Encara que, com veurem *infra*, aquesta qüestió no està tan clara per a aquells supòsits de llei especial que preveu el mateix termini que el previst per a les pretensions de la seva mateixa naturalesa jurídica per defecte en el Codi Civil, de manera que bé pogués tractar-se d'una reiteració d'aquest termini.

sinó també en tot allò que la llei especial estatal aplicable a Catalunya que prevegi el dret o la pretensió sotmesa a prescripció o caducitat no prevegi res concretament. Això afectarà des de la mera qualificació de l'esdeveniment com de prescripció o de caducitat (imprescindible, per exemple, per aclarir el règim aplicable a l'acció possessòria de retenir o de recobrar o a la revocació de donacions o a l'acció hipotecària), a l'objecte sobre la qual recau (accions -prescripció- i drets potestatsius⁴⁹ -caducitat- en dret estatal; pretensions -prescripció- i accions i poders de configuració jurídica -caducitat- en dret català), la disponibilitat o no dels terminis, supòsits de suspensió, l'aplicació o no de la preclusió (tant en prescripció com en caducitat), tractament de la caducitat sobre relacions jurídiques disponibles, etc. És a dir, que és possible que tot el marc jurídic que ha previst per prescripció i caducitat el CCC sigui també aplicable al dret estatal quan aquest sigui vigent a Catalunya.

Passem, doncs, a continuació, a analitzar les dues situacions a les que podria estendre l'art. 111-4 CCC: a normes civils no catalanes vigents a Catalunya ja normes estatals no civils.

3.1. L'aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC també a les lleis civils no catalanes vigents a Catalunya

3.1.1. La qüestió constitucional

La possibilitat d'estendre l'efecte de les regles de prescripció i caducitat de Catalunya a normes estatals vigents a Catalunya versa, en definitiva, sobre si és possible la seva "expansivitat" o, si per contra, això no està conforme amb les regles de distribució de competències de la Constitució.

I ens centrem en les "vigents" a Catalunya i no en totes les que en algun moment puguin aplicar-se. Així, descartem, d'avantmà, que l'art. 111-4 CCC pugui aplicar-se a les normes que per criteri d'extraterritorialitat -abans esmentat- s'hagin d'aplicar a Catalunya però que no estiguin vigents en aquest territori. El motiu és que el mateix art. 111-3.1 CCC s'autoexclou d'aplicació al dret civil català (inclòs l'art. 111-4 CCC) quan per estatut personal o un altre criteri d'extraterritorialitat altre ordenament jurídic sigui el cridat a

⁴⁹ Veure, a títol d'exemple, la STS 29-5-2006 (RJ 2006\3345) que assenyala que la caducitat no es pot interrompre "en consonancia con la naturaleza de los derechos para cuyo ejercicio se establece que, siendo de carácter potestativo, nacen y se extinguen con el propio plazo de caducidad al contrario de lo que ocurre con la prescripción que únicamente afecta al ejercicio del derecho y no a su existencia".

regular una situació a Catalunya: la norma a aplicar, si és especial, serà suplerta per la norma general d'aquell ordenament jurídic, amb el límit de l'ordre públic quan es tracti de dret estranger (art. 12.3 CC).

Doncs bé, hem de tenir en compte que la qüestió de la constitucionalitat de l'extensió de les normes catalanes de prescripció (i, per extensió, de caducitat) a normes no catalanes però vigents a Catalunya ha estat una preocupació constant en els nostres tribunals.

Així, la STSJC 23-6-2010 estipula que el *dies a quo* s'ha de computar segons l'art. 1969 CC i no en relació a la normativa catalana perquè "davant d'una acció personal de la demandant específica del dret civil comú, no poden entrar en joc les normes prescriptives pròpies del dret civil català", encara que després s'escuda en que en el moment d'interposar la demanda en qüestió no estava promulgat encara el llibre I CCC. En canvi, al nostre parer més encertadament, la STSJC 26-5-2011 considera que a l'ATC 29-10-2003 -que comentem *infra* i que es refereix a la impossibilitat d'estendre el dret civil català a normes no catalanes- "no se li pot donar una interpretació extensiva".

Per la seva banda, la SAP Barcelona 11-5-2001⁵⁰ va afirmar –al nostre parer, erròniament⁵¹- que "la condición resolutoria que aparece inscrita, garantiza el precio aplazado de un contrato de compraventa, el contrato de compraventa no puede considerarse como una institución de derecho civil catalán que es lo que delimita el ámbito de aplicación de las normas de la compilación, por lo que no puede acudir al art. 344 de la misma⁵², sino, a los arts. 1930, 1932 y 1964 del C.Civil", és a dir, ve a dir que la prescripció catalana és només d'aplicació a les normes de dret civil català.

Contrasten aquestes resolucions amb una altra anterior de la SAT Barcelona 28-6-1971⁵³ que va considerar que no havien transcorregut els 30 anys de l'*usatge omnes causae* aplicables a un préstec civil (regit naturalment pel Codi Civil) donada "la fecha de los

⁵⁰ JUR 2001\234879.

⁵¹ Coincidim, aquí amb MARSAL GUILLAMET, Joan, *Recursos gubernativos. Doctrina de la Dirección General de Dret i Entitats Jurídiques*, "InDret", abril, 2007, p. 14. Veure també, basant-se en la autointegració del dret civil de Catalunya en relació a l'adequada aplicació de l'art. 344 CDCC i dels AATSJC de 4-12-2001 i 17-9-2002 a FUENTES MÁRTÍNEZ, Jesús-Julián i GARRIDO MELERO, Martín, *La doctrina de la Presidencia del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña en materia de Derecho Civil catalán (Recursos gubernativos 1989-2004)*, Colección la Notaría, núm. 3, pp. 253 a 263.

⁵² Article que regulava la prescripció catalana a la Compilació de Dret Civil de Catalunya, vigent en aquell moment.

⁵³ Revista Jurídica de Catalunya, Jurisprudencia, any LXX - núm. 4, octubre-desembre 1971, pp. 834 i 835.

contratos y estatuto personal de las partes contratantes”. En aquest mateix sentit, i ja en relació al CCC, es va pronunciar la SAP Barcelona 22-6-2007⁵⁴, que estén l’aplicació de la prescripció i caducitat catalanes a normes no catalanes que estiguin vigents a Catalunya.

Per la seva banda, el Jutjat de Primera Instància núm. 1 de Lleida va presentar el 2009⁵⁵ qüestió d'inconstitucionalitat contra l'art. 121-21 d) CCC (prescripció triennial de la responsabilitat civil per danys) per vulneració dels arts. 14, 149.1.6 i 8 CE⁵⁶. Els arguments del jutge, recollits en la Interlocutòria 28-10-2008⁵⁷, són els següents:

a) Lesió de l’art. 149.1.6 CE (competència processal): “En el caso presente, por el contrario, la modificación del plazo de prescripción que se está considerando no puede encontrar justificación en ninguna especificidad del Derecho Civil de Cataluña” (FJ 2n). Desconeix el jutge que la regulació de la prescripció del CCC deriva de l’usatge Omnes causae, ja present a l’art. 344 CDCC. A més, tal com comentem infra, prescripció i caducitat són dret civil i no dret processal.

b) Vulneració de l’art. 149.1.8 CE. Assenyala en el FJ 3er que “Es claro que el establecimiento de un plazo específico por el legislador catalán para el ejercicio de las acciones basadas en la responsabilidad extracontractual, no obedece a que se esté realizando una actividad de ‘conservación, modificación y desarrollo’ por la Comunidad de Cataluña de su Derechos civil, foral o especial”. A això es pot al·legar el que hem comentat en el punt anterior. I, afegeix, “asimismo, los plazos de prescripción vigentes regulan una condición temporal para la "aplicación y eficacia de las normas jurídicas", materia cuya regulación, como hemos visto, corresponde a la exclusiva competencia estatal”. La prescripció només es refereix al termini que té per exercitar una pretensió i no té res a veure amb l’“aplicación y la eficacia de las normas jurídicas”.

c) Violació de l’art. 14 CE. Afirma: “Asimismo, es indudable que el establecimiento por el Codi Civil de Catalunya de un plazo para el ejercicio de las acciones de responsabilidad extracontractual superior al fijado por el Código Civil, sitúa, sin que ello encuentre una explicación objetiva y razonable, en situación más favorable a las personas a cuya relación jurídica sea aplicable el Código autonómico, que a aquellas a cuya

⁵⁴ JUR 2007\300166.

⁵⁵ Interlocutòria del Jutjat de Primera Instància núm. 1 de Lleida 28-10-2008 (Judici Ordinari núm. 1600/2007). A data d’avui, 23 de novembre de 2011, encara no existeix sentència del TC.

⁵⁶ BOE núm. 20, de 23 de gener de 2009, p. 7857. La qüestió va ser admesa a tràmit per Providència del TC de 13-1-2009.

⁵⁷ Judici Ordinari núm. 1600/2007.

relación jurídica sea aplicable el Código estatal”. La STC 22-3-1991⁵⁸ assenyala, en relació al principi d'igualtat i la competència de les CA per a desenvolupar el seu propi dret civil que “tampoco afecta a la unidad de mercado en el sentido de que ésta implique uniformidad de regímenes jurídicos, puesto que la diversidad derivada de la estructura autonómica del Estado puede comportar diversidad de regímenes jurídicos que serán legítimos en tanto resulten del ejercicio de una competencia atribuida a la Comunidad, en la medida en que las diferencias y peculiaridades introducidas resulten adecuadas a su finalidad, y que se respete, en todo caso, la igualdad básica de los españoles”. No existeix, per a la prescripció ni per a la caducitat, regulació bàsica de l'Estat (arts. 81 i ss CE), alhora que la seva presència en el CCC es desenvolupa sota la competència exclusiva de la CA de Catalunya de desenvolupar el seu propi dret civil (art. 149.1 8 CE i STC 28-6-2010, que comentem a continuació). Entenem, en conseqüència, que els arts. 1930 i ss. CC no tenen la consideració de legislació bàsica, en el sentit de l'art.149.1.1 CE. De fet la STC 12-3-1993⁵⁹ considerà que l'equiparació en drets dels fills adoptius als naturals no va en contra del principi d'igualtat, perquè no es produeix cap discriminació “a Aragó”⁶⁰. El mateix pot predicar-se de l'aplicació, en determinats casos⁶¹, de la normativa de prescripció catalana: no discrimina els plets plantejats a Catalunya o als que s'hagi d'aplicar el dret català segons les regles de dret interregional, cosa que, no obstant això, sí passaria si es prengué com "dret civil general" al CC per les normes estatals vigents a Catalunya i en canvi el CCC per a les normes de dret civil català. Implicaria, per exemple, que un contracte regulat en dret civil català sense termini de prescripció específic tindria un termini de 10 anys mentre que un altre contracte, no regulat en dret civil català sinó en dret estatal encara que se li hauria d'aplicar el dret civil català via 111-3 CCC o via dret interregional, tindria un termini de prescripció de 15 anys (en aplicació de l'art. 1964 CC), el que no sembla raonable, creant discriminació a Catalunya entre contractes sense termini de prescripció específic atenent a l'origen de la norma que el regula.

⁵⁸ RTC 1991\62.

⁵⁹ RTC 1993\88.

⁶⁰ Diu així: “La norma equiparadora que contiene no merece tacha alguna de inconstitucionalidad pues la igualación «en Aragón» de los derechos y obligaciones de hijos adoptivos e hijos por naturaleza se entiende ceñida a las relaciones e instituciones jurídicas ordenadas en el Derecho civil aragonés propio, como reconoce, por demás, en sus alegaciones la Diputación General de Aragón”. D'aquí no es pot desprendre directament que l'aplicació del CCC a normes no catalanes en alguns casos impliqui necessàriament una desigualtat entre espanyols. Vegeu, a continuació, com no aplicar-lo sí implica una desigualtat "a Catalunya" i vegeu *supra* i *infra* com la remissió (expressa o tàctica) de normes de dret estatal al dret civil general no s'ha d'entendre necessàriament al CC (això atempta contra la igualtat dels ordenaments jurídics civils a Espanya) sinó al que sigui "general" a cada territori amb dret civil propi.

⁶¹ *Vid. infra*. la nostra proposta.

De fet, les vies per arribar a aquesta aplicació extensiva de la legislació civil catalana (i de la prescripció catalana en particular) poden ser: que el dret interregional cridi al dret català a resoldre una qüestió i que hi hagi a Catalunya per a aquesta institució una llacuna tant en llei especial catalana com en el CCC, de manera que, sent impossible aplicar l'autointegració de l'art. 111-2 CCC, s'hagi de recórrer a la llei estatal sobre la qüestió, o que, una llei especial estatal, en principi d'aplicació a Catalunya (ex. una norma mercantil o qualsevol de les civils de competència exclusiva de l'Estat via art. 149.1.8 CE), tingui ella mateixa una llacuna sobre un aspecte concret i, per a solucionar-ho, calgui recórrer al dret supletori general (dret civil), plantejant el dubte de si aquesta norma supletòria general ha de ser a Catalunya el CCC. Les dues qüestions, com veurem a continuació, estan, però, interrelacionades.

Així, la llacuna en dret civil català pot estar motivada tant perquè Catalunya no tingui competència en aquesta matèria per limitació constitucional (aplicació directa del dret estatal) com perquè, tot i tenint-la, encara no l'ha desenvolupada o l'ha desenvolupada insuficientment (existint per a aquest aspecte una autèntica llacuna, que porta necessàriament a aplicar el dret supletori de segon grau via art. 111-5 CCC). Pel que fa al primer, cal recordar que encara està per resoldre l'abast de la competència de les CA en dret civil propi per legislar sobre ell⁶², atès que l'art. 149.1.8 CE realment atribueix una competència exclusiva de l'Estat per legislar sobre dret civil, “sin perjuicio de la conservación, modificación y desarrollo por las Comunidades Autónomas”. En les SSTC 12-3-1993⁶³ i 6-5-1993⁶⁴ el TC reconeix que la competència de les CA no la tenen només en sentit històric, sinó també present i amb “la vitalidad hacia el futuro de tales ordenamientos”; i que el desenvolupament legislatiu es durà a terme només en relació a

⁶² Per exemple, considera YZQUIERDO TOLSADA, Mariano, *El derecho civil ante la reforma de los Estatutos de Autonomía*, “El Notario”, enero-febrero, núm. 11, 12-6-2006, p. 2 (utilitzada versió *on-line*, disponible a http://www.elnotario.com/egest/noticia.php?id=444&seccion_ver=0; consulta el 8-7-2010), assenyalava que “Llevamos asistiendo desde hace quince años al panorama de unas leyes de Derecho civil catalán que en no pocas ocasiones se han promulgado en abierta contradicción con la Constitución”. El propi autor (p. 7) assenyalava que una tècnica habitual del legislador autonòmic és acollir-se a la seva competència en dret públic (ex. turisme, comerç interior, caça, cultura, etc.) i “aprovecha, de paso, para abordar en la regulación cuestiones de estricto Derecho civil, utilizando el trampolín que ofrece la normativa jurídico pública”.

⁶³ Amb vot particular de Carles Viver Pi-Sunyer, que assenyalava que l'únic límit al desenvolupament dels drets civils forals ha de ser les matèries reservades a l'Estat a l'art. 149.1.8 CE, sense que es pugui exigir connexió amb institucions dels textos compilats, precisament el que recull avui l'EAC en el seu art. 129. En contra, YZQUIERDO TOLSADA, *El derecho civil...*, p. 3, que diu que “las Comunidades Autónomas no pueden decir que ellas están facultadas para legislar en todo lo que no esté incluido en esta lista de materias reservadas exclusivamente al Estado, sino que han de limitar su competencia al ámbito de la peculiaridad normativa”.

⁶⁴ RTC 1993\156.

institucions connexes “ya reguladas en la Compilación dentro de una actualización o innovación de los contenidos de ésta según los principios informadores peculiares del Derecho foral”. Aquesta limitació constitucional lligada, per la interpretació del TC, a la "connexió" de la norma a desenvolupar amb alguna cosa ja existent en el dret tradicional d'aquesta CA, contrasta amb l'art. 129 EAC en assenyalar que “correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de dret civil, excepte en les matèries que l'article 149.1.8 de la Constitució atribueix en tot cas a l'Estat”, sense cap menció a que aquesta competència estigui limitada a la conservació, modificació i desenvolupament del dret civil català històric, mencionant expressament només les matèries reservades en tot cas a l'Estat en l'art. 149.1.8 CE. Per tant, els límits del desenvolupament del dret civil català es presentaven encara menys clars des de l'EAC 2006.

Però el juny 2010 es va fer pública la decisió del Tribunal Constitucional (STC 28-6-2010⁶⁵) en relació a un recurs d'inconstitucionalitat⁶⁶ contra l'EAC 2006, presentat al registre del TC el 31-7-2006 que fou admès a tràmit per Providència 27-9-2006 (veure Interlocutòria 26/2007, de 5 de febrer⁶⁷). Entre el articles de l'EAC recorreguts es trobava el propi 129 EAC (no així el 14.1 EAC sobre l'eficàcia territorial de les normes).

En la sentència, l'art. 129 EAC es troba en el grup d'articles que “no son inconstitucionales, siempre que se interpreten en los términos establecidos en el correspondiente fundamento jurídico que se indica”. En aquest punt, la Resolució, a l'hora d'interpretar l'art. 129 EAC no fa més que reiterar la doctrina de la STC 12-3-1993 que ja hem comentat, de manera que, malgrat la literalitat del precepte que sembla molt àmplia, alliberant al dret català de la "connexió" amb el dret històric, tal llibertat o amplitud desapareix amb la interpretació que en fa el TC, en els termes següents:

a) “La competencia exclusiva reservada al Estado por el art. 149.1.8a CE en relación con la ‘legislación civil’ lo es ‘sin perjuicio de la conservación, modificación y desarrollo por las Comunidades Autónomas de los derechos civiles, forales o especiales, allí donde existan’, según dispone en su primer inciso aquel precepto constitucional. Ello implica que respecto de tales ‘derechos civiles, forales o especiales’ determinadas Comunidades Autónomas pueden asumir en sus Estatutos de Autonomía competencias

⁶⁵ RTC 2010\31.

⁶⁶ Promogut per més de cinquanta diputats del Grup Parlamentari Popular del Congrés dels Diputats, la referència és Recurs d'inconstitucionalitat núm. 8045-2006 (BOE núm. 241, de 9 de octubre de 2006, p. 34930).

⁶⁷ RTC 2007\26 AUTO.

consistentes en su ‘conservación, modificación y desarrollo’ y que tal asunción puede verificarse en términos de exclusividad. Por ello, ‘la competencia exclusiva en materia de derecho civil’ a que se refiere el art. 129 EAC ha de entenderse ceñida estrictamente a esas funciones de ‘conservación, modificación y desarrollo’ del derecho civil catalán que son ‘la medida y el límite primero de las competencias [...] atribuibles y ejercitables’ por las Comunidades Autónomas en virtud del art. 149.1.8a CE (STC 88/1993, FJ 1”).

b) Pel que fa al concepte constitucional de “desarrollo del propio derecho civil, especial o foral” es refereix tant a la “vitalidad hacia el futuro” com a “que las Comunidades Autónomas dotadas de Derecho civil foral o especial regulen instituciones conexas con las ya reguladas en la Compilación dentro de una actualización o innovación de los contenidos de ésta según los principios informadores peculiares del Derecho foral”, reiterant les paraules literals de la STC 12-3-1993.

Per tant, l'amplitud en què està redactat l'art. 129 EAC ha estat clarament restringida pel TC al que ja es venia entenent com a constitucional abans de l'EAC 2006: és possible la innovació, però amb connexions en el dret històric, de manera que res afegeix la nova resolució del TC per aclarir els límits del desenvolupament del dret civil propi per part de les CA a què ens referíem.

La qüestió segueix sent la mateixa: és suficient que la institució estigui esmentada o ha d'estar regulada? o és suficient amb una institució merament relacional? Aquest últim és el cas de l'equiparació de la filiació per adopció que es pretenia incorporar en alguns dels seus aspectes a Aragó, quan aquesta CA no tenia regulat de cap manera la filiació per adopció en el seu dret històric. El TC acaba declarant la seva constitucionalitat, tot i aquesta manca de connexió directa. Així, la pròpia STC 12-3-1993 tracta aquesta qüestió de la manera següent: “Sin duda que la noción constitucional de «desarrollo» permite una ordenación legislativa de ámbitos hasta entonces no normados por aquel Derecho, pues lo contrario llevaría a la inadmisibile identificación de tal concepto con el más restringido de «modificación». El «desarrollo» de los Derechos civiles forales o especiales enuncia, pues, una competencia autonómica en la materia que no debe vincularse rígidamente al contenido actual de la Compilación u otras normas de su ordenamiento. Cabe, pues, que las Comunidades Autónomas dotadas de Derecho civil foral o especial regulen instituciones conexas con las ya reguladas en la Compilación dentro de una actualización o innovación de los contenidos de ésta según los principios informadores peculiares del

Derecho foral". I continua: "Existe una relación entre la adopción y el Derecho propio de Aragón que legitima constitucionalmente la regulación que se contiene en la Ley impugnada, que no puede considerarse ajena o desvinculada del Derecho civil foral , sino más bien como una norma que se incardina en el Derecho familiar y sucesorio de Aragón", tot citant institucions relacionades amb el *status familiae* (com les relacions entre ascendent i descendents o les institucions tutelars) que ajuden a establir la connexió entre el dret civil propi i el que la normativa aragonesa qüestionada pretén, que és l'equiparació del fill adoptat al natural.

3.1.2. Les qüestions que suscita l'"expansió" de la prescripció i caducitat catalanes

En qualsevol cas, no podem obviar que l'aplicació de la prescripció (i, *mutatis mutandis*, també de la caducitat) a normes no catalanes planteja una sèrie de qüestions, algunes de les quals han estat ja tractades pels tribunals:

a) La inconstitucionalitat de l'art. 111-4 CCC. L'ATC 29-10-2003⁶⁸, que va aixecar la suspensió de la Llei 29/2002 que va aprovar la 1a Llei del CCC, va assenyalar que aixecava la suspensió de l'art. 111-4 CCC condicionat a que el seu efecte es limités a les lleis civils de la Comunitat Autònoma de Catalunya, de manera que "en la medida en que se haga tal aplicación procede el levantamiento de la suspensión". Naturalment aquesta Interlocutòria d'aixecament de la mesura cautelar de suspensió no pot tenir ara cap eficàcia, donat que posteriorment el recurs d'inconstitucionalitat contra la norma va ser retirat per l'Advocat de l'Estat⁶⁹ i, si s'escau, només podria haver-se regit fins la Sentència (FJ 6è). Ni tampoc és útil per a prejutjar la constitucionalitat o no de l'art. 111-4 CCC, atès que a cap mesura cautelar, de caràcter provisional i extraordinari, li correspon prejutjar definitivament el fons de la qüestió que és la qüestió competencial ("al margen de la viabilidad de las pretensiones que se formulan en la demanda", diu el mateix TC en el FJ 1r; veure també el FJ 6è quan el TC evita pronunciar-se sobre l'"extralimitació competencial" perquè això correspon al fons), sinó que es regeix per altres paràmetres com els interessos afectats o els perjudicis d'impossible o de difícil reparació que puguin derivar-se del manteniment de l'aixecament de la suspensió⁷⁰. En aquesta mateixa línia

⁶⁸ RTC 2003\349.

⁶⁹ Es va retirar el 3-9-2004. Veure ATC 3-11-2004 (JUR 2005\26917).

⁷⁰ Assenyala, concretament, que: "Sobre este tipo de incidentes de suspensión existe una consolidada doctrina constitucional de acuerdo con la cual, para decidir acerca del mantenimiento o levantamiento de la suspensión es necesario ponderar, de un lado, los intereses que se encuentran afectados, tanto el general y

desenvolupa la seva argumentació la STSJC 26-5-2011 comentant l'ATC 29-10-2003 en assenyalar que "conseqüentment, no resulta lícit, (una vegada retirat el recurs i havent dictat el TC amb data 3 de novembre de 2004 una resolució que acceptà el desistiment), per una via esbiaixada, intentar que la fonamentació jurídica del TC dictada en un àmbit molt diferent al de resolució del recurs pugui produir uns efectes semblants".

Més enllà ja de la seva "ineficàcia" per tot el que s'ha dit, l'argument que esgrimia el TC en aquella Interlocutòria era que només s'aixecava la suspensió de l'art. 111-4 CCC si aquest es limitava a les normes catalanes, atès que així no s'atemptava contra el principi de seguretat jurídica (FJ 6 en relació amb el FJ 4), encara que no explicava el perquè⁷¹. Però tot i la manca d'eficàcia actual de la interlocutòria i de la seva qüestionable argumentació, ha servit almenys per justificar, fins al moment, en dues sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona (Seccions 1a i 4a) la inaplicació dels terminis prescriptius del CCC a una llei estatal vigent a Catalunya.

En la primera d'elles, la SAP Barcelona 13-12-2007⁷², l'opinió de l'ATC 29-10-2003 és utilitzada com a únic argument per a aplicar la prescripció de l'art. 1968.2 CC en un accident (camió amb contenidor impacta contra la part superior de la nau del demandant, assegurat a la companyia ZURICH) que va tenir lloc a Catalunya perquè "la aplicación de las normas de la prescripción a que se refiere dicha ley [CCC] debe limitarse a las leyes

público, como, en su caso, el particular o privado de las personas afectadas y, de otro, los perjuicios de imposible o difícil reparación que puedan derivarse del mantenimiento o levantamiento de la suspensión. Esta valoración ha de efectuarse mediante el estricto examen de las situaciones de hecho creadas y al margen de la viabilidad de las pretensiones que se formulan en la demanda. En este sentido, ha de recordarse que el mantenimiento de la suspensión requiere que el Gobierno de la Nación, a quien se debe la iniciativa, aporte y razone con detalle los argumentos que la justifiquen pues debe partirse en principio de la existencia de una presunción de constitucionalidad de las normas o actos objeto de conflicto (entre otros muchos, AATC 329/1992, de 27 de octubre [RTC 1992, 329 AUTO] ; 243/1993, de 13 de julio [RTC 1993, 243 AUTO] ; 46/1994, de 8 de febrero [RTC 1994, 46 AUTO] ; 39/1995, de 31 de enero [RTC 1995, 39 AUTO] ; 251/1996, de 17 de septiembre [RTC 1996, 251 AUTO] ; 231/1997, de 24 de junio [RTC 1997, 231 AUTO] ; 44/1998, de 19 de febrero [RTC 1998, 44 AUTO] ; 287/1999, de 30 de noviembre [RTC 1999, 287 AUTO] ; 199/2000, de 25 de julio [RTC 2000, 199 AUTO] ; 66/2001, de 27 de marzo [RTC 2001, 66 AUTO] ; 171/2002, de 1 de octubre [RTC 2002, 171] ; 71/2003, de 26 de febrero [RTC 2003, 71] ; y 264/2003, de 15 de julio [RTC 2003, 264])".

⁷¹ Tampoc pot deduir-se del que posa en boca de l'advocat de l'Estat en el primer paràgraf del FJ 6è, atès que aquest es refereix a la "expansivitat" de l'art. 111-4 CCC i a la inseguretat jurídica de la seva vigència fins que es dicti sentència com dos motius diferents per mantenir la suspensió. De manera que no es pot saber a què es referia el TC en referir-se a inseguretat jurídica. La SAP Barcelona 10-3-2010 (JUR 2010\164985) ho lliga a una frase en el FJ 4rt de la Interlocutòria quan diu "Mediante estas normas se trata de garantizar la coherencia del ordenamiento propio, que pudiera quedar en entredicho en el caso de que rigieran normas abiertamente contradictorias, con evidente riesgo para la seguridad jurídica"; encara que no se sap del cert si el TC es referia aquí al 111-4 o al 111-5 (al que remet al principi del paràgraf) o, inclús, al 111-1 o als tres.

⁷² JUR 2008\64648.

civiles de la Comunidad Autónoma de Cataluña”. Es desprèn de la Sentència que l'acció és la subrogatòria pròpia de l'assegurança de danys (si més no parcialment -possiblement degut a una franquícia- ZURICH va satisfer al seu assegurat i ara reclama al culpable), és a dir, la de l'art. 43 LCS. La Sentència, encara que no excessivament explícita, admet l'apel·lació dels demandats per prescripció, els quals al·legaven (FJ 1r) que “la culpa extracontractual no está regulada aún en Cataluña”.

La segona, la SAP Barcelona 10-3-2010, que utilitza dos arguments més, a part del de l'ATC 29-10-2003, acaba dient que “els arguments exposats posen per tant de manifest que des de el (sic.) punt de vista del Tribunal Constitucional no hi pot haver problema en l'aplicació del nou text autonòmic sempre i quan s'entengui que aquesta aplicació es limita a les normes del propi dret i no a les de dret comú”, sense tenir en compte que això no era (perquè no podia ser en fase de "mesura cautelar" de suspensió o en fase d'aixecament de la mateixa) l'objectiu de l'ATC, sinó que el propi TC va assenyalar que la Interlocutòria es referia només al risc que podia produir en el *interim* fins a la Sentència -que mai va arribar, per retirar-se el recurs- el fet de no saber si el Llibre 1r del CCC era o no constitucional i si Catalunya s'havia o no extralimitat en les seves competències; ja que finalment el TC aixeca la suspensió i davant el risc que el Llibre 1r s'apliqués a Catalunya a normes no catalanes, va decidir limitar l'abast del CCC a normes catalanes, a l'espera de veure si Catalunya s'havia extralimitat o no, ja que això només es podia saber en el Sentència, que mai va arribar. En conseqüència, la decisió del TC de limitar l'abast no es pot entendre com una interpretació del 111-4 ni del 121-1 i ss. CCC (això correspondria, si s'escau, a la sentència, art. 161.2 CE) sinó com una decisió per evitar perjudicis fins a la sentència si els tribunals ordinaris (no el TC) decidien aplicar expansivament el Llibre 1r CCC o els operadors jurídico-econòmics actuar seguint la llei catalana durant aquest termini, caient tot això en inseguretats si hagués decidit el TC que el Llibre 1r CCC o una part d'ell no era constitucional. La mateixa Interlocutòria en els FFJJ 1r i 6è, com hem dit, reconeix els seus propis límits. Mentre no hi hagi una sentència del TC en relació a la constitucionalitat del llibre I CCC -per al que prèviament hauria d'existir un nou recurs d'inconstitucionalitat que, ara per ara, no existeix- regeix la presumpció de constitucionalitat i validesa inherent de les lleis⁷³, inclosos, per tant, els arts. 121-1 a 122-5 CCC, relatius a la prescripció i la caducitat.

⁷³ La suspensió “sólo procede en presencia de perjuicios ciertos y efectivos en ausencia de los cuales debe atenderse a la presunción de validez propia de las Leyes (ATC 73/1999, de 23 de marzo [RTC 1999, 73 AUTO] , F. 3, con cita de los AATC 79/1990 [RTC 1990, 79 AUTO] , 87/1991 [RTC 1991, 87 AUTO] y

b) Que la **mateixa llei aplicable a la institució o categoria jurídica ha de ser la que resolgui la prescripció**. El dret interregional és el que crida a l'aplicació d'un o altre ordenaments jurídics dins d'Espanya. Així ho assenyala l'art. 16.1 CC com a solució per a la "coexistencia de distintas legislaciones civiles en el territorio nacional". Per tant, aquestes normes de dret interregional són referides especialment a les "diferents legislacions civils", és a dir, diferent normativa civil "foral o especial" (art. 14.1 CC), que inclou totes aquelles normes de naturalesa civil⁷⁴, independentment de la naturalesa de la llei en concret en què es trobi inclosa, dins del marc competencial que per aquesta matèria preveu la CE⁷⁵. De fet, el TC, per STC 8-7-1993⁷⁶, ja va assenyalar que la Constitució "viene a posibilitar una posición de paridad entre los derechos especiales o forales y entre ellos y el Derecho civil general o común", de manera que el legislador ha de garantir "la aplicación indistinta de los varios ordenamientos civiles coexistentes", descartant, doncs, qualsevol relació de subordinació, de jerarquia o d'especialitat d'uns drets civils espanyols a uns altres⁷⁷. A més, cal no oblidar que Catalunya té vocació de completesa en matèria de dret civil, tal com ho recorda el 111-1 CCC i l'art. 129.1 EAC -en referir-se al sistema de fonts propi el dret civil català- i l'art. 111-2 CCC en referir-se a l'autointegració. La decisió del TC en relació a la constitucionalitat o no de l'EAC 2006 assenyala que es permet el sistema de fonts propi del dret civil català, en els termes: "La competencia exclusiva sobre el derecho civil de Cataluña, en tanto que derecho foral o especial, comprende, pues, la competencia para la determinación de las fuentes de ese específico derecho, siendo claro que en ningún caso esa competencia autonómica puede contradecir en su ejercicio a la que corresponde al Estado para la 'determinación de las fuentes del Derecho' en todo el territorio, por más que en dicho ejercicio el Estado venga siempre obligado a respetar los sistemas normativos privativos de los distintos derechos civiles forales o especiales".

168/1998 [RTC 1998, 168 AUTO])". Ver, además, el ATC 29-7-2010 (RTC 2010\105 AUTO) i tots els que aquest cita: "En este sentido ha de recordarse que el mantenimiento de la suspensión requiere que el Gobierno, a quien se debe la iniciativa, no sólo invoque la existencia de aquellos perjuicios, sino que «es preciso demostrar o, al menos, razonar consistentemente su procedencia y la imposible o difícil reparación de los mismos, ya que debe partirse en principio de la existencia de una presunción de constitucionalidad a favor de las normas o actos objeto de conflicto".

⁷⁴ En contrast, l'art. 8 CC es refereix a l'aplicació a tot el territori de les lleis (amb matèria) penals, de policia i de seguretat pública. Veure sobre aquesta qüestió el punt següent.

⁷⁵ Veure, en aquest sentit, ZABALO ESCUDERO, Mª Elena, *Art. 16.1 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo I, Vol. 2n, 2004, <http://vlex.com/vid/articulo-16-apartado-1-229517>.

⁷⁶ RTC 1993\226.

⁷⁷ En aquest mateix sentit, ABRIL CAMPOY, *La prescripción en el...*, p. 18.

Les normes de conflicte per a cada institució i/o categoria jurídica consten en els arts. 8 a 12 CC, sent això una competència exclusiva de l'Estat, segons l'art. 149.1.8 CE i la STC 6-5-1993. Segons l'art.10.10 CC "la ley reguladora de una obligación se extiende a los requisitos del cumplimiento y a las consecuencias del incumplimiento, así como a su extinción"⁷⁸. Així, per a la de responsabilitat extracontractual de l'art. 10.9 CC, es troba contingut dins del dret a aplicar⁷⁹, en base a aquest art. 10.10 CC: 1) el tipus de responsabilitat (culposa, objectiva, etc.), 2) els criteris d'imputació de la responsabilitat i la "causalitat"; 3) exigència o no d'antijuridicitat de la conducta que genera la responsabilitat; 4) danys indemnitzables, quantia i limitacions de la indemnització; 5) titulars del dret a percebre la indemnització com a conseqüència de l'il·lícit, així com la possible transmissibilitat d'aquest dret; 6) prescripció i caducitat per sol·licitar la responsabilitat; 7) possible existència d'una acció directa que el perjudicat pugui exercitar contra l'assegurador del causant, sent després la llei del contracte d'assegurança la que fixi quines circumstàncies estan cobertes.

En el mateix sentit es pronuncia el Grup de Dret Interregional de l'Observatori de Dret Privat de Catalunya⁸⁰ que en l'art. 25 de la seva Proposta de Llei per establir un sistema per a determinar el dret aplicable en les situacions de dret privat que presentin conflictes de lleis intern (art. 1 de la Proposta), assenyala que "en caso de conflicto de leyes, la prescripción se regirá por la ley que resulte aplicable al fondo de acuerdo con la norma de conflicto", al qual li afegeixen un comentari del qual extractem el següent: "De este modo, existiendo disparidad en las distintas normas españolas que regulan esta materia, se ha querido dejar claro que será la ley rectora del fondo del asunto la que regulará asimismo la prescripción y ello con independencia de que de acuerdo con el sistema de fuentes se aplique supletoriamente la normativa de otro ordenamiento español". Entenem, aplicant-

⁷⁸ L'art. 10.10 CC no és utilitzat per la STSJC 26-5-2011 per decantar-se per l'aplicació del dret civil català perquè considera que en el supòsit que se li planteja per resoldre no hi ha conflicte interregional entre el dret civil estatal i el català: "És per tant necessari per a l'aplicació de les normes de conflicte, tant en el cas del dret internacional privat com en el cas del dret interregional, la presència d'un element d'aquesta naturalesa bé per l'existència d'elements personals o subjectius referits a les parts (veïnatge, residència o domicili en una altra CA) com pels elements objectius de l'esmentada relació (situació del bé en una altra CA), bé pel lloc de realització del negoci o perquè aquest hagués de tenir efecte en un altre lloc, etc."

⁷⁹ Segons CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis i CARRASCOSA GONZÁLEZ, Javier (dirs.), *Derecho internacional privado*, Vol. II, 10^a Ed 2009-2010, Granada, 2009, Ed. Comares, p. 849. Veure també VIRGÓS SORIANO, Miguel, *Comentario al art. 10.10 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo I, Vol. 2n, gener 1995 (VLEX-229505), qui apunta que el 10.10 CC va ser concebut per obligacions contractuals però que pot aplicar-se perfectament a les extracontractuals.

⁸⁰ GRUP DE DRET INTERREGIONAL, *Materials de treball del Grup de Dret Interregional*, Observatori de Dret Privat de Catalunya, 2008-2009. El text dels materials pot trobar-se avui (27-11-2011) en <http://blogs.uab.cat/adipr/files/2010/06/documento-junio-2010.pdf>.

ho al tema que ens ocupa, que aclareixen que el fet que la prescripció es reguli pel mateix dret que el fons és independent de que, per regles de supletorietat, s'hagi d'aplicar un altre ordenament civil. De manera que arriben a la mateixa conclusió que hem apuntat, més quan en l'art. 24 de la Proposta s'assenyala que les obligacions extracontractuals es regiran pel lloc on hagi ocorregut el fet del qual es deriva el dany: si aquest ha tingut lloc a Catalunya, la llei aplicable al fons és el dret civil català en els aspectes que tingui regulats, com la prescripció, i en la resta d'aplicació el dret estatal com a supletori.

També es pronuncia en el mateix sentit normativa internacional⁸¹ directament relacionada amb la llei aplicable a la prescripció en obligacions extracontractuals, com el Reglament Roma II⁸² que en el seu art. 15 assenyala que “La ley aplicable a la obligación extracontractual con arreglo al presente Reglamento regula, en particular: [...] h) el modo de extinción de las obligaciones, así como las normas de prescripción y caducidad, incluidas las relativas al inicio, interrupción y suspensión de los plazos de prescripción y caducidad”. I per a accidents de trànsit, el Conveni de L’Haia 4-5-1971⁸³, que en el seu art. 8 preceptua que: “La ley que resulte aplicable regirá especialmente para determinar: [...] 8. las prescripciones y caducidades por expiración de un plazo, con inclusión del comienzo, la interrupción y la suspensión de los plazos”⁸⁴.

És precisament aquest Conveni l'utilitzat per la SAP Barcelona 10-03-2010 en un altre argument a favor del termini de prescripció d'1 any de l'art. 1968.2 CC per aplicar a l'accident de circulació que dilucidava. Considera la Sala, en el seu FJ 3r⁸⁵, que aquest art. 8.8 Conveni “refor[ça] la idea de que la [sic.] obligació extracontractual ha de ser regulada per una mateixa norma, tant pel que fa als requisits per al seu naixement com aquells que afecten a la seva extinció, raó per la qual seria contrari a la norma de conflicte

⁸¹ La STSJC 26-5-2011 descarta que aquestes dues normes de dret internacional privat puguin servir per aclarir qüestions d'interregionalitat dins d'Espanya precisament pel seu caràcter internacional, amb el que naturalment estem d'acord. Aquí les fem servir com un indicatiu més, mostrant que en textos internacionals l'ideal és que un mateix ordenament reguli tota la institució.

⁸² Reglament (CE) núm. 864/2007, del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de juliol de 2007, relatiu a la llei aplicable a les obligacions extracontractuals (DOUE 31-7-2007, L 199/40) (LCEur2007\1318).

⁸³ Sobre llei aplicable als accidents de circulació per carretera, ratificat per Espanya el 4-9-1987 (BOE 4-11-1987, núm. 264, p. 32950, RCL\1987\2379).

⁸⁴ La vigència del Reglament o del Conveni se determina per l'art. 28 del Reglament.

⁸⁵ La resta del FJ 3r poc té a veure amb la qüestió plantejada. Descarta el tribunal que el dret civil espanyol aplicable a Catalunya sigui "dret civil català", de manera que naturalment estem d'acord, pels motius que hem exposat *supra*. Afegeix per reforçar la seva argumentació l'art. 478 LEC (reserva als TSJ el dret civil foral propi de la Comunitat on estiguin) i la STSJC 3-4-2006 (RJ 2006\6028), en aquest mateix sentit. Però el fet que el dret civil espanyol no sigui dret civil català, no vol dir necessàriament que normes catalanes puguin aplicar-se també quan aquell hagi de ser aplicat supletòriament, com indicarem a continuació.

indicada i al principi que inspira el Conveni esmentat, que s'apliqués el que disposa el Codi Civil (art. 1902) o la 'Ley de Responsabilidad civil y seguro n (sic.) la Circulación de Vehículos a Motor' pel que fa als requisits de la responsabilitat extracontractual, i que en canvi, s'apliquessin les normes de la legislació autonòmica pel que fa a la seva extinció per prescripció”.

Naturalment, l'ideal seria que un mateix ordenament jurídic regulés tots els aspectes de la responsabilitat extracontractual, incloent la prescripció. Això pot succeir així en els ordenaments complets. Però no en l'ordenament català que, tot i que té vocació de completesa, es reconeix incomplet, ja que no pot ser d'una altra manera, donat el mandat constitucional (així es pronuncia igualment la STSJC 26-05-2011) i la consideració de "codi civil obert" o en formació (Part I del preàmbul i art. 6 Llei 29/2002) de la situació actual del dret civil a Catalunya.

De manera que, sigui quin sigui l'ordenament cridat a resoldre una qüestió per les regles del dret interregional, ho ha de fer en relació a tota la categoria jurídica, incorporant tots els seus elements caracteritzadors, incloent la prescripció i la caducitat. Estem en aquest punt d'acord amb la Sala, al temps que amb la doctrina científica i amb les normes internacionals i comunitàries exposades. Però on, al nostre parer, falla el Tribunal és quan entén que l'aplicació de la prescripció catalana a les normes estatals esmentades seria una cosa aliena i estranya a aquestes, una addenda innecessària que trenca la coherència del sistema.

Així, ja hem comentat que la STC 8-7-1993 va assenyalar que la Constitució admet una paritat entre l'ordenament jurídic civil català i l'ordenament jurídic civil estatal. I també que els arts. 121-1 a 122-5 CCC es beneficien de la presumpció de constitucionalitat inherent a tota llei, de manera que no pertoca entendre, de moment, que Catalunya no hagués pogut legislar sobre prescripció i caducitat, per exemple, perquè les bases de les obligacions siguin competència exclusiva de l'Estat⁸⁶. De manera que aquests preceptes estan plenament en vigor i l'art. 111-4 CCC, que, com diu el propi ATC 29-10-2003, troba

⁸⁶ Així, per exemple, YZQUIERDO TOLSADA, *El derecho civil...*, p. 8 considera que regular un dret de retenció com un dret real (com succeeix a Catalunya) "supone una transgresión sin paliativos de una de las bases de las obligaciones contractuales, algo que se halla explícitamente reservado para el legislador estatal". És difícil, de fet, determinar què és i què no és "bases de les obligacions", el que escapa de les pretensions aquest treball.

el seu correlatiu en l'art. 4.3 CC⁸⁷, no limita la seva aplicació a les lleis especials catalanes, mentre que el 111-5 CCC obliga a l'aplicació preferent del CCC, relegant a un segon pla (de supletorietat) al dret civil estatal. I, de fet, l'art. 25.1 del Reglament Roma II assenyala que: "Cuando un Estado se componga de varias unidades territoriales con sus propias normas en materia de obligaciones extracontractuales, cada unidad territorial se considerará como un país a efectos de la determinación de la ley aplicable según el presente Reglamento". En definitiva, a efectes de dret interregional, Catalunya té un ordenament jurídic propi (amb les seves pròpies fonts), diferenciat de l'estatal però necessàriament incomplet.

I que Catalunya encara no hagi legislat sobre contractes o sobre obligacions extracontractuals⁸⁸ no vol dir que, si una categoria jurídica (ex. contractes), al complet, és cridada a ser regulada per dret català per una norma de dret interregional (ex. l'art. 10.9 CC), hagi de fer-se així. Una altra cosa és que dins de l'ordenament català no hi hagi encara normes o totes les normes sobre aquesta matèria, ja que és un ordenament en formació. De manera que per respectar la preferència del CCC a Catalunya (art. 111-5 i 111-3 CCC), primer caldrà veure quins elements configuradors de la categoria jurídica estan regulats en dret civil català (sigui en llei especial, sigui en el CCC) i quins no, de manera que, per a aquests, hem de recórrer a la supletorietat de segon grau, és a dir, al dret civil estatal, conforme a l'art. 111-5 CCC.

Així, agafant l'exemple de la responsabilitat extracontractual el contingut hem detallat més amunt, veiem com Catalunya no té regulació sobre res d'aquesta institució excepte una completa sobre la seva prescripció (i caducitat), de manera que per a això està vigent a Catalunya el CCC; però per supletorietat parcial de segon rang (no directament pel principi llei especial-llei general, que no és possible entre ordenaments de la mateixa entitat -com l'estatal i el català⁸⁹), resulta que també estarà vigent a Catalunya tota la

⁸⁷ En aquest sentit, BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 27.

⁸⁸ De fet, en la Proposta d'EAC, aprovat pel Parlament de Catalunya (text al BOCG 21-10-2005) l'art. 129 tenia un segon paràgraf que deia: "2. La Generalidad tiene competencia exclusiva para regular las obligaciones extracontractuales y los distintos tipos de obligaciones contractuales, en el marco de las bases a que se refiere el apartado 1", que va ser posteriorment eliminat en la Proposta d'EAC resultant de les Corts Generals (BOCG 31-3-2006).

⁸⁹ En aquest mateix sentit LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, p. 966 que assenyala que l'art. 344.2 CDCC va ser en moltes ocasions interpretat restrictivament (només aplicable a pretensions derivades de dret civil català) de manera indeguda en base a aquest principi de llei especial-llei general, només possible en un sistema de apèndixs d'especialitat no acollit finalment pel Codi Civil. Assenyala l'autor que "un ordenament jurídic s'ha de considerar en la seva totalitat, i les relacions que pugui establir -en el cas català-

normativa de responsabilitat extracontractual estatal⁹⁰, havent-se de resoldre llavors el conflicte entre dues normes vigents en un mateix territori⁹¹ mitjançant els criteris habituals, entre els quals hi ha el de llei especial-lei general. Cal tenir en compte, a més, que el dret civil català preveu, ara per ara, únicament una regulació general de la prescripció de la responsabilitat extracontractual en el CCC, que ha de cedir davant els terminis especials. Efectivament, l'art. 121-20 CCC assenyala que "les pretensions de qualsevol classe prescriuen al cap de deu anys, llevat que algú hagi adquirit abans el dret per usucapió o que aquest Codi o les lleis especials disposin una altra cosa", de manera que el termini general absolut del CCC no és aplicable si hi ha cap llei especial, sense distingir si aquesta té origen estatal o catalana (per coherència hem d'aplicar també el principi *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*), sempre que estigui vigent a Catalunya segons les regles dels arts. 111-4 i 111-5 CCC. De fet, no veiem cap inconvenient a estendre aquesta regla a la resta de terminis generals relatius, és a dir, els dels arts. 121-21 i 121-22 CCC: res no impedeix que una llei especial catalana o el mateix CCC prevegin terminis diferents dels previstos per defecte per pretensions d'una o altra naturalesa, el que provocaria la inaplicació dels terminis generals relatius d'aquests preceptes; de manera que el mateix s'ha d'entendre per als terminis especials estatals vigents a Catalunya relatius a pretensions de naturalesa de les pretensions d'aquests arts. 121-21 i 121-22 CCC. Així, seguint amb l'exemple, si una norma estatal preveu termini especial (autèntic) de prescripció per a un supòsit de matèria extracontractual (ex. els 2 anys de la LOE contra els intervinents en un procés constructiu), haurà de ser respectat a Catalunya. No, en canvi, si el termini previst no és especial, sinó el general del CC, donat que llavors s'ha d'aplicar a Catalunya els terminis del CCC, perquè a Catalunya el CCC és la llei general, el dret comú (art. 111-4 CCC). És per això que en aquest últim cas, una part de la institució estarà regida pel dret estatal i per la catalana en matèria de prescripció.

En aquest mateix sentit resol la STSJC 26-05-2011: no pot aplicar el 10.10 CC (ni la resta de normes o opinions doctrinals apuntades en relació al fet que un mateix ordenament jurídic reguli tots els aspectes d'una institució) si el CC és cridat a aplicar a Catalunya a

amb d'altre ordenaments es basen en criteris de supletorietat i no d'especialitat normativa" i crida en el seu suport la STSJ Navarra 22-7-1997 (AC 1997\1588) que es pronuncia precisament en aquests termes.

⁹⁰ Recordem que és el propi dret civil català, via art. 111-5 CCC, qui crida al dret estatal a regular aquesta qüestió en pla d'igualtat amb el propi dret civil català, és a dir, en certa manera, "transforma" a aquest dret estatal en "dret civil català", incloent necessàriament també les regles que inclogui sobre prescripció per al cas en qüestió.

⁹¹ Veure punt 5 *infra*.

través de la supletorietat de l'art. 111-5 CCC. I segueix aquesta resolució dient: "El joc de la integració de l'ordenament jurídic mitjançant l'aplicació del seu propi sistema de fonts impedeix que pugui parlar-se de fallida del principi d'unitat del règim jurídic aplicable a la institució, en aquest cas de l'arrendament d'obra, que en conseqüència quedarà regulat, si no hi ha cap element interregional, pel CCCat, i en allò que aquest no prevegi, per les disposicions del Codi civil". Si no es fa així, és a dir, que si no es pogués aplicar el dret civil català quan aquest és anomenat (sigui via 111-3 CCC, sigui via dret interregional) a causa de l'art. 10.10 CC, implicaria que moltes institucions seculares catalanes deixarien d'aplicar a Catalunya, com la rescissió per lesió en els contractes onerosos (perquè molts d'aquests -encara- no estan regulats a Catalunya). Es tractaria, doncs, de negar l'aplicació del dret civil català quan aquest sigui cridat, a causa d'una pretesa necessitat que un sol ordenament reguli la institució, el que no és admissible⁹². En el cas que ocupa al TSJ en la resolució de 2011 esmentada, es tracta que l'arrendament d'obra en qüestió haurà de regir per dret civil català via art. 111-3 CCC (ex. prescripció, rescissió per lesió, etc.) i en el que aquest no reguli, via supletorietat de segon grau de l'art. 111-5 CCC, les normes de dret civil estatal sobre aquest contracte.

Que Catalunya no disposi ara de regulació pròpia, no vol dir que no la pugui tenir a causa de: a) la manca de sentències del TC que perfilin clarament quins són els aspectes de la matèria civil que no poden regular els drets forals i b) la manca també de precisió del que és "matèria civil" i el que no ho és. Tot això ens porta a que:

- sobre el primer, quan una qüestió aparentment sigui matèria civil exclosa, és a dir, que no pugui ser en principi desenvolupable pels drets civils forals, o quan Catalunya no tingui regulació pròpia, abans de resoldre's, haurem igualment acudir a les normes de dret interregional en qualsevol cas -recordem el principi de paritat dels ordenaments civils espanyols entre sí- perquè, si bé en un primer moment aquestes normes majoritàriament poden donar-se sobre matèria civil (art. 16.1 CC)⁹³ a causa de la configuració plural de l'Estat quasi-exclusivament en matèria civil (ex. art. 8.1 CC, que també és per al dret internacional privat)⁹⁴, aquestes regles es poden estendre mutatis mutandis a altres matèries sobre les quals s'admet expressament una pluralitat legislativa, com en matèria

⁹² En aquest mateix sentit ABRIL CAMPOY, *La prescripción en el...*, p. 27.

⁹³ En aquest sentit, ZABALO ESCUDERO, *Art. 16.1 CC*.

⁹⁴ Així BORRÁS, Alegria, *Los conflictos internos en materia civil a la luz de la legislación actualmente vigente*, en "Conflictos de leyes en el desarrollo del derecho civil vasco", Bilbao, 1999, Ed. Real Sociedad Bascongada de Amigos del País, p. 75, defineix al "dret interregional" como aquell que "se aplica para designar la reglamentación de los conflictos internos en el ámbito tradicional del Derecho Civil"; de tal definició destaquem el d'"àmbit tradicional", és a dir, les matèries que li són pròpies tradicionalment.

de cooperatives, caixes d'estalvis, consum, etc.⁹⁵. I si després l'ordenament al qual remet la norma no té regulació⁹⁶, total o parcial, de la matèria en qüestió o no sobre tots els aspectes d'aquesta matèria, en la part en que no tingui regulació, s'aplicarà les seves pròpies normes de supletorietat que regeixen l'aplicació del dret estatal en aquest territori. Que el fet a resoldre en qüestió versí sobre una de les matèries civils expressament excloses no exonera necessàriament d'aplicar les normes de dret interregional, precisament per la seva falta de precisió i exactitud en l'art. 149.1.8 CE i per l'absència de resolucions del TC que l'hagin aclarit. Com a exemple, hi ha la pròpia prescripció i la caducitat: bé podria dir-se que formen part de la matèria reservada de "bases de les obligacions contractuals" o, fins i tot, a l'"aplicació i eficàcia de les normes jurídiques". Però la seva regulació en el CCC està en vigor, amb el recurs d'inconstitucionalitat retirat, de manera que, com diu el propi TC, tenen presumpció de constitucionalitat⁹⁷. I donat el seu important contingut transversal, poden afectar a totes o a gairebé totes les àrees del dret civil, de manera que aniria contra l'art. 111-5 CCC (i, fins i tot, es podria incórrer en un frau de llei de l'art. 6.4 CC) si no es fes, *ex ante*, un plantejament sobre la Llei aplicable al supòsit en concret (naturalment sempre que per a la qüestió plantejada hagués algun element de interregionalitat rellevant), atenent a les normes de conflicte vigents al CC en tots els casos propis de la matèria civil, per si és d'aplicació un altre ordenament jurídic dins d'Espanya que no sigui l'estatal. I això passa ja amb la prescripció i la caducitat, però és previsible que puguin anar apareixent més casos en el futur Llibre 6è CCC sobre obligacions i contractes o, fins i tot, si la interpretació del TSJC (qui té competència sobre això segons l'art. 478 LEC) dels arts. 111-6 a 111-9 CCC porta a entendre institucions tan essencials com la llibertat civil, la bona fe (veure, per exemple l'apreciació que fa la SAP Lleida 14-3-2008⁹⁸, en corregir una remissió de bona fe al 7.1 al 111-7 CCC, ja que aquest ja es trobava en vigor en el moment d'interposar la demanda), els actes propis i l'equitat, de manera diferent com ho fa el TS en relació al CC, la transversalitat d'aquestes matèries obliga també a fer aquest test d'interregionalitat *ex ante*, per així evitar que a Catalunya s'apliqui una cosa que no està vigent en aquest territori al saltar-se les regles de supletorietat, preferència del dret civil català i de territorialitat.

⁹⁵ ARCE JANÁRIZ, A., *Comunidades autónomas y conflictos de leyes*, Madrid, 1987, p. 103.

⁹⁶ L'absència de regulació pot ser deguda tant al fet que no pot (límit constitucional), pot però encara no ho ha fet, o pot i no vol.

⁹⁷ *Vid. sup.*

⁹⁸ La Ley 57826/2008.

Vegem, a continuació, dos exemples. El primer, sobre aplicació del dret civil català, tot i que pugui afectar matèria reservada constitucionalment a l'Estat. El segon, sobre aplicació de dret civil català en matèries que, sense estar reservades a l'Estat, encara no han estat regulades per aquell.

El primer. La STS 31-1-2001⁹⁹ (FJ 17°) anul·la l'art. 177.2 RH (introduït pel RD 1867/1998, de 4 de setembre¹⁰⁰), el qual instava a l'extinció i a la cancel·lació de les inscripcions de drets caducats relatives a les condicions resolutòries de preu ajornat i a les d'hipoteques, un cop transcorreguts els terminis de 15 i 20 anys, respectivament, coincidint amb els terminis que preveu l'art. 1964 CC. I l'anul·lació es va fer tot i la competència estatal exclusiva en matèria de Registres perquè aquests terminis presos en consideració ho van només en relació al CC, sense tenir en compte els terminis dels drets forals¹⁰¹. BADOSA¹⁰² desprèn d'això dues qüestions: una, que la prescripció és matèria civil (amb el que estem plenament d'acord, segons el que s'ha dit fins ara) i, dos, que la prescripció s'ha de regir per la norma civil territorial, de manera que no ho estem, almenys en tota la seva extensió segons el vist en les regles de dret internacional privat i interregional. Així, de l'expressió “por no respetar el plazo de prescripción de las acciones personales en los territorios forales de Navarra y Cataluña” que utilitza el TS no ha de deduir-se necessàriament el principi de territorialitat, sinó que també es pot entendre que no es respecta quan sigui cridat -per normes de dret interregional- a regular el dret civil català (ex. les parts hagin sotmès el contracte amb condició resolutòria a dret civil català, o ambdues parts tinguessin veïnatge civil català, etc. segons l'art. 10.5 CC; per a l'acció hipotecària, l'art. 10.1 CC seguint el principi *lex rei sitae*); ara bé, si no es discuteix sobre això, d'acord amb BADOSA en què es pot recórrer a l'art. 111-3.1 CCC. A les regles de

⁹⁹ RJ 2001\1083.

¹⁰⁰ BOE 29 setembre 1998, núm. 233, p. 32416.

¹⁰¹ Així es pronuncia l'Alt Tribunal: “Nos encontramos, sin embargo, con que el sistema inmobiliario registral es idéntico para los territorios de Derecho Común y Foral, con lo que el segundo párrafo del precepto reglamentario comentado no ha tenido en cuenta las especialidades de algunos de éstos, concretamente de Navarra y Cataluña, a fin de señalar el plazo que, salvo pacto en contrario, debe haber transcurrido para que puedan considerarse prescritas las acciones derivadas de condiciones resolutorias explícitas, que tanto en Navarra como en Cataluña es de treinta años”. I seguidament: “La imposibilidad, ya expresada en el fundamento jurídico séptimo de esta resolución, de que determinemos la forma en que habría de quedar redactado el párrafo segundo del artículo 177 del Reglamento Hipotecario para preservar su legalidad, no deja otra alternativa que la declaración de su nulidad de pleno derecho, ya que el último inciso de dicho apartado se refiere tanto al supuesto contemplado en el primer párrafo del artículo, cuya legalidad nos parece evidente por las razones expuestas, como al caso del párrafo segundo, cuya ilegalidad acabamos de poner de manifiesto por no respetar el plazo de prescripción de las acciones personales en los territorios forales de Navarra y Cataluña, a los que se extiende el sistema de cancelación de los asientos por caducidad previsto en dicho precepto del Reglamento Hipotecario”.

¹⁰² BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, pp. 42 i 43.

dret interregional sembla remetre, efectivament, el nou art. 82.5 LH¹⁰³, aprovat com a resultat de la Resolució de la STS 31-1-2001, quan assenyala que es procedirà a la cancel·lació “cuando haya transcurrido el plazo señalado en la legislación civil aplicable para la prescripción de las acciones derivadas de dichas garantías” (tret que s'hagués pactat un altre).

El segon. La LRCSCVM i la LCS són ambdues lleis especials estatals que estan vigents a Catalunya, atès que no hi ha encara legislació catalana sobre aquesta matèria, tot i no ser, *a priori*, matèries reservades. La SAP Barcelona 10-3-2010 assenyala en el seu FJ 4rt que “des d'algun sector doctrinal s'ha apuntat la possibilitat de determinar el termini de prescripció aplicable tenint en compte no solament la llei autonòmica efectivament promulgada, si no les matèries susceptibles de ser regulades pel Dret autonòmic d'acord amb els criteris competencials que resulten de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia, de manera que caldria aplicar la prescripció regulada al Codi Civil català als supòsits de matèries susceptibles de ser regulades pel Dret Autonòmic encara (sic.) no aguessin estat (sic.)”. I conclou d'aquí que això no pot ser fonament per aplicar el termini de prescripció triennal en un accident ocorregut a Catalunya. I amb això estem d'acord. Amb el que no ho estem és amb la clara inaplicació de les normes de dret interregional i de les de la supletorietat que marquen tant al CC com el CCC, ja que de tot això conclou el Tribunal que “al no existir un norma de dret català que reguli la responsabilitat extracontractual i ser d'aplicació el que al respecte disposa el Codi Civil, en tant que perduri aquesta situació, és a dir, fins que no es reguli aquesta matèria per part del legislador català, caldrà aplicar els terminis prescriptius del Codi esmentat i no els del llibre primer del codi civil català, pensats per regular el dret propi”. El que en bona tècnica s'hauria d'haver fet era aplicar, en primer lloc, les normes de dret interregional i veure com, pel joc de l'art. 16.1 CC i de l'art. 10.9 CC s'ha d'aplicar el dret civil català a un suposat accident de trànsit; que aquest encara no disposi de normativa completa sobre responsabilitat extracontractual, no l'eximeix d'aplicar els aspectes d'aquesta institució que sí ho estan (segons el llistat d'aspectes que s'inclouen en la matèria, que ja hem vist i segons l'art. 10.10 CC), com la prescripció, al que coadjuva el principi de territorialitat del dret civil català consagrat a l'art. 111-3 CCC, i en allò que no ho estigui, aplicar l'art. 111-5 CCC sobre supletorietat del dret estatal en segon grau, és a dir, la LRCSCVM i la LCS.

¹⁰³ Comentat *infra*.

- I, pel que fa al segon, si es tracta de matèries no civils clarament reservades a l'Estat (i aquí expliquem el segon dels supòsits d'aplicació extraterritorial de l'art. 111-4 CCC que hem plantejat a l'inici d'aquest punt), no procedeix, en principi, fer el test d'interregionalitat quant a elles, pel que ja hem dit, especialment a causa de la literalitat de l'art. 16 CC¹⁰⁴. El dubte que ens assalta en aquest cas és què passa, però, si dins d'aquesta norma especial de matèria reservada no s'esgoten tots els aspectes de la institució. I en el cas que ens ocupa és, en concret, què passa si aquesta norma no es pronuncia sobre la prescripció de la pretensió derivada de l'obligació nascuda del negoci en qüestió. I, per tant, això ens porti a aplicar el dret supletori general d'aquesta llei especial (sigui de la matèria que sigui), és a dir, el Codi Civil (art. 4.3 CC). En la resta de supòsits no es planteja el cas que ara plantejarem, ja que o bé la norma especial exhaurix tot el relacionat amb la categoria jurídica o bé s'aplica la norma supletòria especial (ex. la Llei 30/92 per al cas de dret administratiu, el CCom. per al cas del dret mercantil), redundant tot això en la coherència interna de la institució, respectant la distribució competencial de la CE, respectant també el principi de llei especial-lei general (LH vs CCC; CCom. vs CCC, etc.) i estant conforme amb l'art. 10.10 CC i la normativa internacional que hem assenyalat, evitant així que dos o més ordenaments influeixin en la regulació d'una sola institució. Doncs bé, quan és la pròpia llei no civil especial estatal la que reconeix insuficiències en la regulació de la institució, en quedar remesos - implícitament o explícitament- algun dels aspectes -ex. la prescripció- de la institució al dret supletori -i aquest porta al CC perquè, si s'escau, tampoc és suficient la llei supletòria especial de la matèria és qüestió- llavors sí que pot plantejar-se si la norma supletòria general a Catalunya ha de ser el CC o ha de ser el CCC.

Recordem que, a Catalunya, la llei supletòria és el CCC (art. 111-4 CCC), sense limitacions, per similitud a l'art. 4.3 CC, de matèria a la que suplir¹⁰⁵. Per a veure l'abast que té aquest "a Catalunya", a més que entre el supòsit i la CA existeixi una "vinculació razonable" (STC 27-3-1984¹⁰⁶), necessàriament hem d'acudir, de nou, l'art. 16.1 CC i al capítol IV del títol preliminar del CC, ja que aquest article referit al dret interregional en matèria civil -ja que independentment de la naturalesa de la norma especial insuficient, el que està en qüestió és sens dubte material civil perquè simplement es tracta de decidir

¹⁰⁴ No tindria sentit plantejar-sobre un delictes, per exemple, atès que Catalunya no pot tenir un dret penal propi (art. 8.1 CC i 149.1.6 CE).

¹⁰⁵ Això no comporta la violació de l'art. 149 CE, atès que l'aplicació del CCC en sí, incloent el que disposa sobre prescripció i caducitat, és matèria civil que es presumeix constitucional.

¹⁰⁶ RTC 1984\44.

entre aplicar el CC o el CCC¹⁰⁷ - remet a tot el capítol IV, sense distingir entre els articles que es refereixen a matèria civil i els que no. Això havia estat interpretat per una part de la doctrina de tal manera que considerava que aquesta remissió només s'hauria d'entendre als fets jurídics civils o, en essència, a matèries sobre les quals les CA poden legislar en el vigent marc constitucional¹⁰⁸, el que no considerem adequat, per exemple, per al cas que ara plantegem: remissió per insuficiència de llei especial no civil estatal a llei supletòria general, és a dir, el CC. Doncs, bé, a l'hora d'aplicar la llei supletòria general, per exemple, d'una emissió de valors (matèria, en principi, mercantil i, per tant, exclosa constitucionalment de les competències que té Catalunya), l'art. 10.3 CC disposa que sigui la llei del lloc on es produeix l'emissió. Si bé és indubtable l'aplicació de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors (LMV)¹⁰⁹ i, el supletori especial en cas de llacunes, el CCom. també a Catalunya (per ser matèria reservada a l'Estat), si posteriorment hem de seguir al supletori general per cobrir alguna cosa d'una emissió de valors, si aquests es van emetre a Catalunya, és aplicable el CCC (arts. 111-4 y 111-5 CCC).

Per tant, si dins d'una llei no civil especial estatal no hi ha solució a algun aspecte i tampoc n'hi ha, si s'escau, en la norma supletòria especial (ex. CCom.), per a determinar la norma supletòria general haurem de passar al supòsit un test d'"interregionalitat", de manera que, si aplicant les regles del Cap. IV del títol Preliminar CC (i a més de conflicte que es considerin aplicables), ens porta a aplicar el dret civil català, la norma supletòria general serà el CCC. Aquesta solució està basada en el principi de territorialitat (art. 111-3

¹⁰⁷ Una altra qüestió és si dins d'una mateixa institució pot haver matèria civil i matèria mercantil. Per a aquesta qüestió, veure l'apartat següent.

¹⁰⁸ Així es pronuncia, per exemple, ZABALO ESCUDERO, *Art. 16.1 CC*, assenyalant que: "Por otra parte, es preciso entender que no todas las disposiciones del capítulo IV son de aplicación a los conflictos internos, en cuanto se contienen normas relativas a materias de competencia estatal y, por tanto, no susceptibles de provocarlos. A título de ejemplo, cabe señalar la falta de operatividad, en la solución de los conflictos internos, del artículo 10, 4.º, en cuanto a los derechos de propiedad intelectual e industrial, materia cuya regulación compete exclusivamente al Estado según el artículo 149, 1, 9.a, de la Constitución. Otras normas se autoexcluyen por sí mismas de los conflictos internos, al resultar específicamente aplicables a la dimensión externa, como ocurre con los apartados 9 y 10 del artículo 9, o el propio artículo 12, 6, en relación con la aplicación del derecho extranjero (34). Por ello, en realidad, la remisión efectuada por el artículo 16 a las normas de Derecho internacional privado, no es global, sino que debe entenderse limitada a aquellas que puedan resultar operativas en la solución de los conflictos internos rebasando las exclusiones específicamente indicadas en su particularidad segunda". En el mismo sentido, ABARCA JUNCO, P. (Dir.), "Los conflictos internos en el sistema español de derecho internacional privado", *Derecho internacional privado*, Vol I, 5a ed, UNED-Colex, Madrid, 2004, p. 102: "Que ciertos preceptos del Capítulo IV no son aplicables a los conflictos internos por regular materias que quedan fuera del ámbito de los Derechos civiles coexistentes en España (como es el caso del art. 10, apartados 2º, 3º y 4º, etc.)".

¹⁰⁹ RCL 1988\1644.

CCC i art. 14.1 EAC¹¹⁰) i de supletorietat de primer rang (art. 111-4) que preveu el CCC. I, a més, no afegeix més inseguretats o distorsió a la situació¹¹¹: si el principi que plantejava el Tribunal de que “la misma ley aplicable a la institución o categoría jurídica debe ser la que resuelva la prescripción”, si la pròpia llei especial ja no regula un aspecte (ex. la prescripció) per a aquesta institució, caldrà anar a una altra que, encara que sigui del mateix ordenament, possiblement provocarà distorsió, com el fet que per al contracte de comissió mercantil¹¹² digui el TS, que li corresponguin 15 anys de prescripció¹¹³, mentre que els terminis per a altres contractes mercantils, siguin només d'1 any; o que l'acció per responsabilitat civil derivada de delictes duri 15 anys, quan el seu equivalent civil sigui de només 1 any. Al contrari, si la norma de dret interregional privat (o el jutge, a través de la seva facultat de buscar l'ordenament que presenti major vinculació amb el fet en qüestió) porta al dret civil català, serà perquè la situació jurídica tindrà proximitat amb aquest (ex. les parts en el contracte de comissió mercantil siguin catalans), de manera que els implicats estaran, sobre el paper, més familiaritzats amb aquest dret, afegint seguretat (raonables expectatives d'aplicació del dret civil català), per exemple, en una cosa tan rellevant com és la prescripció.

Així, seguint amb l'exemple del contracte de comissió mercantil de l'art. 244.1 CCom., li corresponen a les accions que se'n derivin (ex. incompliment), via art. 943 CCom., els 15 anys de l'art. 1964 CC segons STS 13-12-1996¹¹⁴. No obstant això, seguint les regles proposades, si segons l'art. 10.5 CC correspon aplicar el dret civil català (ex. quan sense pacte exprés de submissió de llei, tots dos contractants siguin de veïnatge civil català; o, tenint-lo diferent, residiren ambdós a Catalunya o, de no fer-ho, la llei de lloc de celebració del contracte), sempre que existís una "connexió raonable", s'ha de recórrer al termini de 10 anys de l'art. 121-20 CCC; no se li aplicaria, en canvi, l'art. 121-11 CCC sobre la interrupció del termini, perquè el CCom. ja té el seu propi règim en l'art. 944 CCom. (el CCom. és dret supletori especial en matèria mercantil). No obstant això, no veiem

¹¹⁰ Que diu: “Les normes i les disposicions de la Generalitat i el dret civil de Catalunya tenen eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que es puguin establir en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal o per altres normes d'extraterritorialitat.”

¹¹¹ En relació al fet que la coexistència de diversos ordenaments jurídics civils a Espanya no conculca el principi d'igualtat, sempre que aquesta diferència estigui prou justificada, ens hem pronunciat *supra* en relació, entre d'altres, a la STC 22-3-1991.

¹¹² Realitzat per, almenys, un comerciant i que sigui un acte de comerç, de manera que els terminis han de tendir a ser breus.

¹¹³ Veure a continuació.

¹¹⁴ RJ 1996\8999.

inconvenient per aplicar el règim de la suspensió de l'art. 121-16 CCC (no diu res sobre això el CCom.) o la determinació del dies a quo de l'art. 121-23.1 CCC.

A la jurisprudència menor i en aquesta línia, la SAP Tarragona 15-10-2008¹¹⁵ va entendre que en un contracte de subministrament elèctric qualificat de mercantil el termini ha d'anar via art. 943 CCom. al 121-20 CCC en la seva aplicació a Catalunya. El mateix succeeix en SAP Barcelona (Secció 11a) 19-5-2010¹¹⁶ en aplicar els 3 anys de l'art. 121-21 CCC a una relació mercantil consistent en la remuneració de prestacions de serveis i d'execucions d'obra.

En conseqüència, l'abast interpretatiu de l'art. 111-4 CCC proposat fa que les referències en dret català al "dret comú", "dret privat" o "dret civil" s'entenen referides al CCC i, el mateix, quan ho facin (explícitament o implícitament –que res s'esmenti en elles sobre algun dels aspectes de la prescripció per a una determinada pretensió) les normes estatals¹¹⁷, siguin o no matèries reservades, incloses les no civils, sempre que la norma de dret interregional i/o la major vinculació duguin a aplicar el dret civil català¹¹⁸. Les conseqüències d'aplicar el CCC a normes especials estatals, el veiem en més detall en el punt següent¹¹⁹.

c) L'aplicabilitat del CC en **tot el territori d'Espanya sense que pugui derogar-lo a Catalunya** el CCC. L'art. 13 CC estableix aquesta vigència, però també sanciona l'supletorietat en allò en què hagin legislat -quan puguin fer-ho segons les limitacions constitucionals- les CA i territoris amb dret foral propi, que, per al dret comú segueix sent "especial" (art. 149.1 8 CE) tot i la paritat entre aquests i l'estatal, que ha sancionat la STC 8-7-1993. Per a l'aplicació del CC en aquests territoris cal que es doni com a requisit la insuficiència del dret foral¹²⁰. Tal i com assenyala BADOSA¹²¹ la finalitat

¹¹⁵ La Ley 256881/2008.

¹¹⁶ JUR 2010\276924.

¹¹⁷ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 37, qui dona alguns exemples.

¹¹⁸ En aquest mateix sentit, LAMARCA MARQUÈS, Albert, *La prescripció de les accions personals que no tenen assenyalat termini especial en el dret civil de Catalunya: la seva inaplicació*, "RJC", año XCVIII, núm. 4, Barcelona, 1999, p. 971, qui assenyala, en relació a l'antic art. 344.2 CDCC que: "el termini de prescripció trentenari és el que correspon sempre que el dret civil català sigui l'aplicable, per tant, això serà per a les accions previstes al dret català i les que ho són al CC. El mateix succeirà en relació a les altres lleis civils estatals i als altres sectors de l'ordenament dels quals el dret civil fa de dret comú, art. 4.3 CC, especialment referit al dret mercantil".

¹¹⁹ *Vid. infra*.

¹²⁰ BADOSA COLL, *El caràcter de dret ...*, p. 21.

de l'art. 111-4 CCC és excloure l'art. 4.3 a Catalunya, no excloure l'aplicació de l'art. 13.2 CC, evitant d'aquesta manera que coexisteixin a Catalunya dos drets supletoris: el del CC per a les normes estatals aplicables a Catalunya i el CCC per a les normes de dret civil català, el que per descomptat crearia autèntica inseguretats jurídica. La decisió del TC de 28-6-2010 explícitament assenyala que l'exclusivitat de l'Estat en matèria de dret civil ve limitada per l'exclusivitat de cada CA amb dret foral històric per a desenvolupar-lo¹²². D'acord amb això, és el propi dret civil català el que marcarà l'abast de la supletorietat de segon rang del CC (art. 111-5): a mesura que aquell es vagi desenvolupant, menys necessitat hi haurà de supletorietat del CC.

Descartats tots aquests arguments, és conforme amb el llibre I del CCC, amb la CE i amb el CC que el règim de la prescripció i de la caducitat a Catalunya s'apliqui també (veurem com i quin abast té) a les normes estatals que s'hagin aplicar a Catalunya¹²³.

Coadjuva a això el que anomenem "argument històric", utilitzat, per exemple, en la SAP Barcelona (Secció 11a) 29-4-2010¹²⁴ per a aplicar un termini triennal a una pretensió derivada de l'art. 7 LRCSCVM. Així, l'usatge Omnes causae, la vigència del qual havia

¹²¹ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 29.

¹²² Literalment diu: "La competencia exclusiva reservada al Estado por el art. 149.1.8a CE en relación con la "legislación civil" ho és "sin perjuicio de la conservación, modificación y desarrollo por las Comunidades Autónomas de los derechos civiles, forales o especiales, allí donde existan", segons disposa en el seu primer incís aquell precepte constitucional. Això implica que respecte d'aquests "drets civils, forals o especials" determinades comunitats autònomes poden assumir en els seus estatuts d'autonomia competències consistents en la seva "conservació, modificació i desenvolupament" i que aquesta assumpció pot verificarse en termes d'exclusivitat".

¹²³ D'acord amb això, RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco, *Primera valoración de la regulación de la prescripción y la caducidad en el Código Civil de Cataluña*, "RCDI", núm. 678, julio-agosto 2003, p. 2107.

¹²⁴ JUR 2010\240805. Es pronuncia en el següent sentit: "La prescripción, que se construye en el Derecho catalán codificado respecto de las pretensiones y no de las acciones o los derechos en sentido técnico, siempre ha existido en Catalunya como institución de regulación autóctona, nada menos que desde la promulgación de los Usatges. Pues el régimen prescriptivo inicialmente único, el trentenario, fue en su día una especialidad respecto del variado sistema de plazos del Derecho Romano Justiniano, que en esta materia no fue nunca de aplicación directa. Ni fue aplicable supletoriamente entre 1409 y 1960, precisamente al existir esta institución propia. Si bien se fue interpretando en un sentido acomodaticio a las necesidades de los tiempos después de la aparición del Código Civil común de 1889 y hasta en un sentido absolutamente contrario a su verdadera esencia al relegarlo, después de la Compilación de 1960, por la propia sistemática seguida en ésta, de regular sólo lo diferencial, tradicional y vigente en la práctica, a las instituciones de derechos reales en general, y en cambio, en cuanto a los contratos y demás negocios, sólo para los regulados específicamente en la misma.

Manteniéndose la consabida diferenciación entre la prescripción de derechos reales en 30 y 6 años sin necesidad de buena fe y justo título, frente al sistema del Código común, de raíz castellana, de los 10 años entre presentes y 20 entre ausentes, recayendo en cualquier clase de institución, regulada ya en Derecho especial catalán o común.

Así, la propiedad no fue regulada en nuestra Compilación ni en el derecho tradicional anterior y la prescripción catalana sí, en cambio, con el contenido del Usatge Omnes causae se mantuvo y se proyectó sobre la misma, pese a regularse en el CC común".

reconegut el TS en reiterades ocasions¹²⁵, és el precedent en dret històric català no només per justificar la regulació de la prescripció en el CCC -més quan la prescripció ha estat qualificada com “una de les matèries més característiques del Dret català”¹²⁶- sinó per a que aquesta (i mutatis mutandis, també la caducitat) pugui aplicar-se a les normes no catalanes vigents a Catalunya. El termini prescriptiu de 30 anys previst era per a "totes les causes", independentment de si aquestes estaven regulades en dret català o en dret romà, on estaven regulades la majoria. En concret, transformava els terminis de 10 i 20 anys romans a 30 anys, però subsistint els menors de 10 i els majors de 30¹²⁷. L'usatge, atribuït al rei Jaume I, encara que simple plasmació legal en el llibre dels Usatges¹²⁸ d'un costum -que apareixia ja en una Llei del *Fuero Juzgo*¹²⁹, per tant, dret visigot- que ja establí els 30 anys per a la prescripció rebutjant els terminis romans de 10 i 20 anys, deia el següent¹³⁰: “Todas las causas, ya sean buenas, ya sean malas, ó acciones civiles ó criminales, si dentro de 30 años no serán terminadas, ó cautivos sobre los que se

¹²⁵ Cita BORRELL Y SOLER, Antonio M., *Derecho civil vigente en Cataluña*, 2ª Ed., T. 1, Barcelona, 1944, Bosch Casa Editorial, p. 299 les SSTs 28-2-1908, 21-6-1909, 12-3-1915, 16-6-1917, 25-6-1918, 11-6-1923, 20-2-1925 i la 31-12-1940.

¹²⁶ BROCA, Guillem M., *Historia del derecho de Cataluña especialmente del civil y exposición de las instituciones del derecho civil del mismo territorio en relación con el Código Civil de España y la jurisprudencia*, Facsímil, Barcelona, 1918, Herederos de Juan Gili, p. 633, recollit al Facsímil en *Textos Jurídics Catalans, Escriptors*, I/1, Barcelona, 1985, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya.

¹²⁷ BORRELL Y SOLER, *Derecho civil vigente...*, p. 299; en el mateix sentit BROCA, *Historia del ...*, p. 633 i els autors que aquest cita (Marquilles, Mieres, Oliba, Fontanella, Cáncer). DURÁN Y BAS, *Memoria acerca de las instituciones del derecho civil de Cataluña escrita con arreglo á lo dispuesto en el artículo 4º del Real decreto de 2 de Febrero de 1880*, Barcelona, 1883, Imprenta de la Casa de Caridad, pp. 290 y 291. DURÁN Y BAS, en el text articulat que proposa (p. 387) evidència remissions expresses del dret civil català al dret comú per a pretensions concretes (art. 338) i termini especial de 5 anys per a la rescissió de donacions per inofioses i la dot en l'art. 339. Per la seva banda, en la Versió Oficial del Projecte d'Apèndix de 1930 (*Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, p. 671) es fixa el termini general de prescripció de 30 anys (art. 373) i diversos especials en l'art. 374. Veure, de la mateixa manera, la Versió Oficial del Projecte de Compilació de 1955 (*Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, p. 931), en els seus arts. 559 i 560.

¹²⁸ Això atenent a BROCA Y MONTAGUT, Guillermo M^a i AMELL Y LLOPIS, Juan, *Instituciones del derecho civil catalán vigente*, 2ª Edición, Tomo I, Barcelona, 1886, Imprenta Barcelonesa, pp. 132 i 133. Els autors assenyalen que es van incorporar com usatges regles merament consuetudinàries. Això, afirmen, és el que li devia passar a l'usatge *Omnes causae*, incorporat per Jaume I com usatge en el Llibre d'Usatges (“en època en que ya no se escribían verdaderos usatges”), però que realment es tractava de dret consuetudinari (forjat per la pràctica diària dels advocats després de la prohibició de Jaume I en 1251 d'al·legar i citar el dret romà) per substituir la regla romana de prescripció ordinària de 10 o 20 anys, que va quedar escrita en les diòcesis de Barcelona (en el *Recognoverunt proceres*) i Girona i com a costum no escrita en la resta de Catalunya. Amb això s'explica i complementa l'opinió de Mières que considerava que el usatge *Omnes causae* va néixer en ambdues costums locals; la tesi de Broca i Amell el remunta al dret visigot (Ley 3ª, Tít. 2º del Libro X del Fuero Juzgo), “a pesar de cierta semejanza con una ley de Justiniano”.

¹²⁹ BROCA, *Historia del ...*, pp. 104 y 633 (Usatge 156).

¹³⁰ Traducció de DURÁN Y BAS, *Memoria acerca de...*, p. 284, en Edició Facsímil *Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, pp. 5 i ss. DURÁN I BAS, *Memoria acerca de...*, p. 292 indica que si bé l'usatge en qüestió tenia el 1883 sis segles d'antiguitat, els configuradors essencials de la prescripció catalana (els 30 anys i el no requisit de la bona fe) compten amb 12 segles d'existència.

moviese pleito sin que nadie los posea, si definidos ó vendidos no serán, en manera alguna sean pedidos otra vez. Si, empero, alguno, después del susodicho decurso de 30 años intentare mover pleito, le obste este número de años y se le obligue á haber de pagar una libra de oro á aquel á quien dispusiere el Rey”.

Quant al seu contingut, tenim:

a) Que han existit dubtes doctrinals sobre si l'Usatge es referia realment a qualsevol pretensió o si només substituïa per 30 anys les pretensions romanes de 10 i 20, sense alterar, per tant, les menors de 10 anys ni les majors de 30 anys. Sobre aquesta limitació semblen estar d'acord Càncer i Oliba basant-se en Marquilles. En canvi, no semblen estar molt d'acord Brocá i Amell¹³¹. No obstant això, semblen acabar admetent¹³² que: “En este punto, es fundamental el usatge *Omnes causae*, y en su virtud, como hemos dicho, prescriben á los 30 años todas las acciones que ya por disposición del derecho catalán, ya por el romano supletorio, no prescriben ántes de dicho término ó lo necesitan más largo, sin distincion de reales, personales ó de cualquier otra clase”. Per tant, estan reconeixent que si bé el termini per defecte és de 30 anys, hi haurà terminis majors (com el canònic de 40 anys¹³³) o més breus, provinents tant de dret civil català com del dret romà o canònic supletoris, que han de ser respectats a Catalunya (això recollit en l'exposició de motius de la Llei Primera CCC, que cita, al seu torn, la STSJC 26-5-2011). Observeu infra com aquesta línia és precisament la defensada en aquest treball per als terminis "realment especials" de dret civil estatal en relació al CCC.

b) Que no era necessària la bona fe de l'afavorit per ella, que deriva de l'expressió "causes bones o dolentes"¹³⁴.

c) A part del assenyalats, només quedava desenvolupat en el precepte, de manera que eren el dret canònic i el romà que havien de suplir la institució (moment d'exercici, legitimacions activa i passiva, etc.), a més d'altres regles pròpies del dret civil de Catalunya¹³⁵. Brocá i Amell¹³⁶ desgranen, en aquest sentit, alguns dels seus requisits: que hi hagi l'acció que després prescriurà (SSTS 28-2-1870 i 5-1-1883), que a qui competeixi l'acció estigués en estat d'exercitar-la (*contra non valentem agere non currit praescriptio*;

¹³¹ BROCÁ i AMELL, *Instituciones del derecho* ..., p. 133, quan afirmen “Marquilles [...] no da explicación alguna satisfactoria pues se limita á decir que el usatge *Omnes causae* debe interpretarse como el cap. 44 del *Recognovrunt proceres*, porque ambas disposiciones tienen el mismo origen godó”.

¹³² BROCÁ i AMELL, *Instituciones del derecho* ..., p. 139.

¹³³ De manera que si el titular del cens era l'Església, el termini per reclamar les pensions que es derivin d'aquest només prescriuran quan hagin transcorregut 40 anys.

¹³⁴ BROCÁ, *Historia del ...*, p. 634 y la jurisprudència que aquest cita. Veure també BROCÁ i AMELL, *Instituciones del derecho* ..., p. 134.

¹³⁵ DURÁN I BAS, *Memoria acerca de...*, pp. 286 a 289.

¹³⁶ BROCÁ i AMELL, *Instituciones del derecho* ..., pp. 134 i ss.

per tant, no hauria de córrer contra els pupils o els impúbbers (menors de 14 anys) i, pel que fa als menors, si bé el dret romà els equiparava als impúbbers, sí corrien contra ells les accions perpètuas -limitades a 30 anys per Justinià¹³⁷; altres límits per a veure's perjudicat per la prescripció que vénen del dret romà són que no pot córrer contra la dona casada pel que fa als béns dotals -STS 28-9-1864-, ni contra els fills els béns del quals esan gravats amb usdefruit a favor del seu pare, ni contra els creditors d'una herència mentre l'hereu delibera o prén inventari, ni quan hi ha materials emprats en construcció aliena, ja que la prescripció només pot córrer des de que aquests materials han deixat de ser part de l'edifici) o que el termini transcorri ininterrompudament (SSTS 21-6-1862, 14-1-1861 i 20-4-1874).

d) No obstant això, sí que s'evidencia que s'ha de distingir, per tant, entre on (en quin ordenament jurídic) està regulat el règim jurídic d'una institució i allà on estan regulades les condicions o restriccions temporals per a l'exercici de les pretensions que d'aquest deriven. Així, en dret històric català la institució podia ser romana i estar vigent a Catalunya, però el termini d'exercici per a totes les causes es regia a l'*Omnnes causae*, perquè l'*usatge* és preferent a les disposicions del dret romà i canònic "por ser derecho propio de Cataluña" i aquests "lo completan, como supletorios"¹³⁸. Una cosa semblant amb el que succeeix avui amb la hipoteca, el règim jurídic de la qual es troba a la LH però el termini per a l'exercici de l'acció hipotecària, amb termini especial, es troba al CC. O també quan la LRCSCVM regula la matèria de trànsit vigent a Catalunya però les pretensions que en deriven s'han d'analitzar des de l'òptica del dret civil de Catalunya, que per es propi, és preferent.

Després de regulacions més detallades de la prescripció en els Projectes d'Apèndix de 1930 i el primer de la Compilació 1955¹³⁹, s'aprovà finalment l'art. 344.2 CDCC 1960. No obstant, mentre l'art. 559 Projecte de Compilació de 1955 assenyalava que "Todas las acciones se extinguirán por prescripción en Cataluña, sin necesidad de buena fe, a los treinta años de no ejercitarlas, fuera de los casos de excepción expresamente establecidos en esta Compilación, Ley Hipotecaria y leyes especiales" i clarament

¹³⁷ Els autors destaquen la disparitat d'opinions al Tribunal Suprem sobre la inaplicació de la prescripció a menors i impúbbers (ex. STS 13-2-1867 que deixa entreveure que la prescripció no corre contra els impúbbers vs STS 6-3-1876, que opina el contrari).

¹³⁸ Les cites són de BORRELL Y SOLER, *Derecho civil vigente...*, p. 299. Fonamenta la seva opinió en les SSTS 10-12-1861, 30-12-1867, 1-10-1872 y 26-1-1876.

¹³⁹ Ambdós recollits en *Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995.

indicava que el termini per defecte a Catalunya no era el de l'art. 1964 CC sinó el de 30 anys de l'*Omnes causae* quedant exceptuats els terminis de la Llei Hipotecària, els de la pròpia Compilació i els de les "lleis especials" (sense especificar si eren catalanes o no, però en referir-se LH, s'han d'entendre incorporades també les estatals), la redacció de l'art. 344.2 CDCC¹⁴⁰ generà, incomprensiblement, més incerteses¹⁴¹, fins al punt que el termini de 30 anys cau en desús pels tribunals¹⁴². Així, mentre les SSTSJ 28-12-1993¹⁴³ i 19-7-1993¹⁴⁴ segueixen aplicant el termini de 30 anys per a accions catalanes (del 278 CDCC, la primera; i del 183 CDCC, la segona)¹⁴⁵, no sembla que en general fos així per a les accions derivades de dret estatal. Així va succeir amb la STS 12-11-1964¹⁴⁶ o amb la SAT Barcelona 21-11-1985¹⁴⁷, ambdues referides a l'acció de resolució contractual de l'art. 114 LAU 1964¹⁴⁸; veure així mateix les SSAP Barcelona 31-1-2001¹⁴⁹ i 5-12-2002¹⁵⁰ i la SAP Tarragona 5-10-2010¹⁵¹, que clarament limitaven l'aplicació el termini de 30 anys a les accions nascudes en el dret català. No obstant això, també en aquesta postura van existir discrepàncies, com en les SSTS 20-1-1971¹⁵² (precontracte d'opció de compra), 20-2-1987 (acció de frau o simulació de compravendes) i 23-6-1992¹⁵³ (reclamació de rendes derivades de contracte); o la SAP Barcelona 13-12-1995¹⁵⁴, que va considerar que la resolució d'un contracte via art. 1124 CC estava sotmesa a Catalunya al termini de 30 anys, aplicant l'art. 14, 16.1 i 10.5 CC; les SSAP Barcelona 27-1-2003¹⁵⁵ i 9-3-2006¹⁵⁶, la SAP Tarragona 26-4-2000¹⁵⁷ o la ja citada SAT Barcelona 28-6-1971¹⁵⁸,

¹⁴⁰ Llei 40/1960, de 21 de juliol (BOE núm. 175, 22-7-1960). L'art. 344 CDCC 1960 indicava que: "Para la prescripción extintiva regirán los plazos especiales establecidos en esta Compilación y, en lo no previsto en ella, los especiales que determina el Código Civil. Las acciones y derechos, sean personales o reales, que no tengan señalado plazo especial, y las servidumbres, prescribirán a los treinta años salvo las acciones y derechos reales sobre bienes muebles, que prescribirán a los seis años". El text refòs de 1984 (RDL 1/1984) el va mantenir inalterat.

¹⁴¹ LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, p. 962.

¹⁴² LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, p. 966.

¹⁴³ RJ 1993\10203.

¹⁴⁴ RJ 1993\2851.

¹⁴⁵ El que tampoc era generalitzat, segons assenyala LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, p. 966 a 968, qui recull, per exemple, la STS 20-2-1987 (RJ 1987/724), que no té en compte el termini de 30 anys per a la impugnació de compra-vendes simulades de l'art. 75 CDCC.

¹⁴⁶ RJ 1964\5386.

¹⁴⁷ Recollida a la Revista Jurídica de Catalunya 1986, p. 63.

¹⁴⁸ Poden veure's moltes altres a LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, pp. 968 i 969.

¹⁴⁹ RJ 2001\1083.

¹⁵⁰ JUR 2003\106894.

¹⁵¹ JUR 2011\139071.

¹⁵² RJ 1971\221.

¹⁵³ RJ 1992\5481.

¹⁵⁴ Recollida a la Revista Jurídica de Catalunya 1996, p. 359.

¹⁵⁵ JUR 2003\109632.

¹⁵⁶ JUR 2006\231893.

¹⁵⁷ JUR 2000\196382.

¹⁵⁸ Revista Jurídica de Catalunya, Jurisprudencia, año LXX - núm. 4, octubre-diciembre 1971, pp. 834 i 835.

totes elles aplicant els 30 anys de l'art. 344 CDCC. La clara dicotomia i falta de claredat en establir un criteri unitari es condensa a la SAP Barcelona 9-3-2001¹⁵⁹ que falla l'aplicació de l'art. 1964 CC (assenyalant, en base a l'art. 3 CC, que el termini català de 30 anys és un termini excessivament llarg i no d'acord amb els temps actuals) però amb un vot particular completament contrari evidenciant que el jutge no pot fer interpretacions *contra legem* atès que clarament són 30 els anys per defecte aplicables a Catalunya.

3.2. L'aplicació dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a la matèria civil en normes no civils estatals vigents a Catalunya

Per tot l'exposat en el punt anterior, es conclou que l'art. 111-4 CCC no distingeix a quines lleis serà el CCC supletori ni pel que fa a la matèria (civils o no civils¹⁶⁰, exclusives o no de l'Estat) ni pel que fa a la font (estatals o catalanes)¹⁶¹. Es respecta, d'aquesta manera, la correlació de l'art. 111-4 CCC amb l'art. 4.3 CC, del qual ALBALADEJO¹⁶² ja havia dit que la supletorietat que predica s'estén tant a les a les normes civils (ej. LH¹⁶³, LAU, LAR) com a les no civils¹⁶⁴. El mateix autor ha definit al Dret civil com el "derecho privado general, que en España regula o ha regulado [...] las relaciones más comunes de la convivencia humana"¹⁶⁵. Al seu torn, a Catalunya, principis de "dret privat" en el Llibre I del CCC els trobem en l'art. 111-6 CCC (llibertat civil: tutela d'interessos particulars i limitació del *ius cogens*) i de "dret general" en el propi art. 111-4 CCC.

No obstant això, queda per determinar el veritable abast d'aquesta supletorietat, és a dir, si ho pot ser en relació a qualsevol norma de qualsevol matèria. D'aquesta manera, tenim:

a) Matèria penal

La prescripció pròpiament penal, és a dir, la prescripció de la responsabilitat criminal¹⁶⁶ de delictes i faltes (arts. 130 a 132 CP) o la prescripció de la pena (arts. 133 a 135 CP), no té

¹⁵⁹ AC 2001\1032.

¹⁶⁰ De la mateixa manera, LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció ...*, pp. 971 a 974, entén que les normes catalanes sobre prescripció poden aplicar-se a normes mercantils, penals, laborals i administratives.

¹⁶¹ En aquest mateix sentit, BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 28.

¹⁶² ALBALADEJO, Manuel, *Derecho Civil*, I, Vol. 1, 12^a Ed., Barcelona, 1991, Ed. Bosch, p. 61.

¹⁶³ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 22 fa referència als arts. 24 i 35.4 LH 1869, en relació a la prescripció.

¹⁶⁴ En el mateix sentit BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 22.

¹⁶⁵ ALBALADEJO, *Derecho Civil*, p. 41.

¹⁶⁶ Ha de distingir-se de la responsabilitat civil derivada de delicte, que tractem més endavant.

res a veure i es regeix per uns principis diferents -no civils- de la prescripció civil¹⁶⁷. Sent moltes les dissimilituds, la diferència més palpable és la impossibilitat que el denunciant/víctima pugui interrompre per ella mateixa el termini de prescripció del delictes o falta, el qual pot prescriure irremissiblement per la mera inactivitat del jutge penal. Així ho ha estipulat la STC 14-3-2005¹⁶⁸. Afegeix la STC 20-2-2008¹⁶⁹, en la seva FJ 11º, que “la prescripción, en fin, no se vincula sólo al paso del tiempo, sino que [...] se relaciona con la actividad judicial a través de la cual se ejerce el ius puniendi del Estado, lo que sin duda sirve tanto a la acomodación del momento de la prescripción a la complejidad de la causa como al aliento de la diligencia en tal ejercicio”. I segueix assenyalant que “admitir la interrupción de que aquí se trata por la mera presentación y registro de una querrela o denuncia significa tanto como dar pié a la posibilidad de que, mediante querellas o denuncias carentes de fundamentación, y por tanto rechazables liminarmente, pueda impedirse la prescripción de una infracción penal o se dilaten indefinidamente los plazos legales establecidos. Y ello a voluntad no del órgano que tiene atribuido el ejercicio del ius puniendi del Estado, sino del particular interesado en que así ocurra y con una clara incidencia, potencialmente lesiva, sobre derechos fundamentales del querrellado o del denunciado, singularmente el de defensa”. Per a concloure en el FJ 12º afegeix que “si el fundamento de la prescripción es la imposibilidad de ejercicio del ius puniendi del Estado como consecuencia de la renuncia al mismo, es evidente que sólo puede interrumpirse en el ámbito penal cuando se realicen actuaciones (naturalmente, por quien tenga la competencia para ejercer el ius puniendi en dicho campo, quien en el actual estado de nuestra legislación únicamente puede ser el juez) de las que pueda deducirse la voluntad de no renunciar a la persecución y castigo del ilícito”. De manera que, en principi, s'ha de

¹⁶⁷ Veure també BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 33.

¹⁶⁸ RTC 2005\63. En el seu FJ 5è es pronuncia de la següent manera: “Ello se hace, por lo demás, evidente a la vista de nuestra doctrina, ya que si, como hemos afirmado en anteriores ocasiones (STC 157/1990, de 18 de octubre [RTC 1990,157], F. 3), la prescripción penal supone «una renuncia o autolimitación del Estado al ius puniendi » motivada por el mero transcurso de un período de tiempo más o menos dilatado, lógicamente sólo los órganos que en nombre del Estado ejercen la función de interpretar y aplicar las normas penales pueden hacerlo en los indicados plazos o, por el contrario, dejar que transcurran sin haber emprendido actuación alguna, con la consiguiente imposibilidad de subsanar las consecuencias derivadas de tal omisión. Pero también constituye una derivación inmediata de la propia esencia del instituto de la prescripción penal como límite temporal externo al ejercicio del ius puniendi por parte del Estado, ya que dicha esencia determina que el plazo de prescripción del delito sea indisponible para las partes actuantes en un procedimiento penal, toda vez que lo que prescribe no es la acción penal para perseguir el delito sino el delito mismo, lo que sólo puede suceder por intermedio de la persecución estatal, esto es, mediante la omisión, en el plazo que en cada caso venga legalmente establecido, del imprescindible acto de interposición judicial que supone trámite imprescindible para el ejercicio del ius puniendi . De manera que será únicamente el Juez quien puede llevar a cabo esa actuación de dirección procesal del procedimiento contra el culpable que requiere el artículo 132.2 del Código Penal para considerar interrumpido el plazo de prescripción del delito en cuestión”.

¹⁶⁹ RTC 2008\29.

descartar l'aplicació supletòria de les regles de prescripció catalana a la prescripció de la responsabilitat criminal o de prescripció de la pena.

Més dubtes generen la responsabilitat civil derivada de delictes¹⁷⁰, el dret laboral i l'administratiu¹⁷¹.

b) Dret laboral

Pel que fa al laboral, l'art. 149.1.7 CE, atorga en aquesta material competència a l'Estat (la norma bàsica és la Llei de l'Estatut dels Treballadors (LET))¹⁷², deixant per a les CA només la seva execució. Però el fet és que la Sala Social del TS no ha dubtat a admetre la supletorietat del CC, tot i la diferència d'alguns principis que inspiren ambdós ordenaments (art. 1255 CC i 111-6 CCC vs art 3.5 LET, sobre la indisponibilitat de drets). Així, reconeix en STS 31-5-2006¹⁷³ indirecte que de no tenir una regulació completa la compensació per acomiadament col·lectiu en l'art. 51.8 LET seria d'aplicació el CC (possiblement l'art. 1101 CC) via art. 4.3 CC. Veure, en el mateix sentit la STS 11-3-2004¹⁷⁴ que s'expressa així: *“Razona asimismo que es cierto que el artículo 1124, al igual que el artículo 1101 del Código Civil, contienen reglas generales en materia de obligaciones, pero no lo es menos que su aplicación al contrato de trabajo lo es tan sólo con carácter supletorio, por lo que su aplicación no procede cuando la materia está regulada expresamente, como acontece en el supuesto examinado, en el Estatuto de los Trabajadores”*.

Quant a la prescripció i a la caducitat, la LET té una regulació extensa -que no completa- en els seus arts. 59 i 60. D'aquesta manera, com a termini especial de prescripció per defecte, l'art. 59.1 LET fixa 1 any per a qualsevol acció derivada del contracte de treball i preveu també un termini de suspensió (fins que finalitzi el contracte no comença a córrer el termini d'un any) i fixa el *dies a quo* (precisament quan acabi el contracte), suposant en definitiva una especialitat en relació al'art. 1969 CC. Això ha estat entès per la doctrina com un altre mecanisme per protegir el treballador, que parteix, segons la LET, d'una posició de desavantatge per la seva subordinació en relació a l'empresari¹⁷⁵. En la resta

¹⁷⁰ Vid. *infra*. l'apartat 6.8.

¹⁷¹ Veure a continuació el que hem comentat sobre aquestes dues, a més a més dels apartats 6.4.1 i 6.7.

¹⁷² RDL 29-3-1995 (BOE 29-3-1995, núm. 75, p. 9654).

¹⁷³ RJ 2006\6557.

¹⁷⁴ RJ 2004\3401.

¹⁷⁵ GIL Y GIL, José Luis, *La prescripción y la caducidad en el contrato de trabajo*, Granada, 2000, Ed. Comares, p. 25.

d'aspectes, entenem, s'ha d'aplicar el dret supletori general¹⁷⁶ que, a Catalunya, és el CCC, com veiem en el punt 6.7.

c) Dret administratiu

En l'àmbit administratiu, la Sala del Contenciós-Administratiu (STS 13-11-2001¹⁷⁷) ha reconegut l'aplicació supletòria del CC per a la interpretació del contracte administratiu d'obres, després de la Llei de Contractes de l'Estat i la resta de normes administratives. També ho ha fet per determinar en quin moment passa a ser propietària l'Administració Pública després de l'expropiació d'una finca, fins i tot amb fins impositius, com en les SSTS 9-5-1997¹⁷⁸ i 3-5-2006¹⁷⁹. Així la primera assenyala que: "la expropiación, ciertamente no puede ser calificada como una compraventa, pero, como destaca la doctrina ius-civilista, ello no obsta para que, a falta de normas específicas, deba aplicarse por analogía la normativa de la misma, tanto más cuanto el Código Civil es derecho supletorio general, como dispone su art. 4.3. Así, si falta la ocupación de la cosa por la Administración, falta el último paso de la transmisión expropiatoria y, como si del modo se tratara en la transmisión de la propiedad por compraventa no se ha producido la pérdida del dominio por el expropiado, ni la adquisición por la Administración". I la segona que: "Por tanto, el levantamiento del acta de ocupación implica «ope legis» la transmisión de la propiedad de las fincas o derechos expropiados a favor del beneficiario de la actuación expropiatoria", de manera que seguint la teoria del títol i el mode que preconitza l'art. 609.2 CC, "el acta u actas de ocupación se configuran como piezas claves para la adquisición del dominio por parte de la Administración". GARCÍA DE ENTERRÍA¹⁸⁰, però, no sembla estar d'acord en que l'art. 4.3 CC es pugui estendre a la matèria administrativista, a la qual crida a autointegrar-se.

¹⁷⁶ GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 36: "A esa prescripción [la ordinaria del art. 59.1 LET] se le aplican las reglas generales del Código civil".

¹⁷⁷ RJ 2001\9748. Es pronuncia en el següent sentit: "La aplicación de las reglas del Código Civil, realizada en esa tarea interpretativa, no es contraria al orden de fuentes que se establece en la LCE, ni tampoco a la preferencia que corresponde a las normas administrativas en los contratos de esta naturaleza. Y esto porque, no existiendo reglas específicas de interpretación contractual en la LCE, esa aplicación del Código Civil aparece autorizada por lo que se establece en el art. 4.3 de este texto legal («Las disposiciones de este Código se aplicarán como supletorias en las materias regidas por otras leyes»)".

¹⁷⁸ RJ 1997\3879

¹⁷⁹ RJ 2006\6115. Utilitzant la mateixa argumentació, la STS 9-10-2008 (RJ 2008\7505).

¹⁸⁰ GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo i FERNÁNDEZ, Tomás-Ramón, *Curso de Derecho Administrativo*, Vol. I, 14ª Ed., Cizur Menor, 2008, Ed. Thomson-Aranzadi, p. 45.

La CE, per la seva part, en l'art. 149.1.18 relata, entre les matèries exclusives de l'Estat, "las bases del régimen jurídico de las Administraciones públicas y del régimen estatutario de sus funcionarios que, en todo caso, garantizarán a los administrados un tratamiento común ante ellas; el procedimiento administrativo común, sin perjuicio de las especialidades derivadas de la organización propia de las Comunidades Autónomas; legislación sobre expropiación forzosa; legislación básica sobre contratos y concesiones administrativas y el sistema de responsabilidad de todas las Administraciones públicas".

Seguint BADOSA, és possible l'aplicació de l'art. 111-4 CCC, i per tant, del propi CCC, a la normativa administrativa estatal quan aquesta crida al dret civil o comú¹⁸¹. En relació a aquesta qüestió, és important atendre, però, a la remissió que la Llei catalana 13/1989 fa a la Llei 30/1992 en matèria de responsabilitat, el que analitzem en el punt 6.4.1 *infra*.

d) Dret mercantil

Quant a l'àmbit mercantil, l'art. 149.1.6 CE ho declara, sense pal·liatius, competència exclusiva de l'Estat, però hi ha consens a admetre que el CC opera com a supletori de la normativa mercantil.

Així ho fa el propi Codi de Comerç, en matèria de prescripció¹⁸², en el seu art. 943 en preceptuar que: "las acciones que en virtud de este Código no tengan un plazo determinado para deducirse en juicio se regirán por las disposiciones del Derecho común"¹⁸³. De fet, això és encara més clar en l'àmbit extracontractual que, excepte qüestions específiques (ex. el nivell de diligència requerit als administradors de l'art. 225.1 i 226 LSC 2010¹⁸⁴; criteris per a la interrupció de la prescripció de l'art. 944 CCom, terminis prescriptius dels arts. 945 i ss CCom.) Està regulada, tant per a l'àmbit empresarial com fora d'ell, en el Codi Civil (ex. art. 1903.4 CC per a la responsabilitat de

¹⁸¹ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, pp. 37 i 38.

¹⁸² Per a d'altres matèries veure arts. 2, 50, 89.2, 310, 466.2, 532.2 i 913.3 CCom.

¹⁸³ L'Exposició de Motius del CCom. 1885 és també explícita: "El Proyecto, al contrario, proclama como Derecho propio el mercantil; mas reconociendo al mismo tiempo que el Derecho privado común es la base o la parte general de los derechos privados especiales, entre los cuales se halla el mercantil, atribuye al primero el carácter de supletorio en último término; esto es: cuando las dudas o cuestiones a que dan lugar las transacciones mercantiles no puedan resolverse por la legislación escrita mercantil ni por los usos o práctica del comercio".

¹⁸⁴ RDL 1/2010, de 2 de julio, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital (BOE 3-7-2010, núm. 161, p. 58472). L'art. 225.1 LSC resa: "Los administradores desempeñarán su cargo con la diligencia de un ordenado empresario y de un representante leal". Per la seva banda, l'art. 226 LSC assenyala que: "Los administradores desempeñarán su cargo como un representante leal en defensa del interés social, entendido como interés de la sociedad, y cumplirán los deberes impuestos por las leyes y los estatutos".

l'empresari per fet lesiu causat pel treballador), aplicant unes mateixes regles i requisits (fet lesiu, nexa causal, etc.).

Després de tot això, el dubte que ens plantejem, salvant només la responsabilitat criminal i penitenciària, és: quan sigui cridat el dret supletori general, és a dir, el Dret civil, per cobrir lleis administratives, laborals o mercantils, i sigui cridat el dret català¹⁸⁵ a regular qüestions de prescripció i/o caducitat¹⁸⁶, s'hauran d'aplicar els terminis i altres regles que preveu per a això el CCC, com a dret comú i supletori de primer rang a Catalunya -arts. 111-4 i 111-5 CCC- tot i que Catalunya no tingui competències en matèria laboral o mercantil¹⁸⁷ i només parcialment en dret administratiu¹⁸⁸?

El "tipus de llei" no té per què coincidir amb "el tipus de matèria" que regula. És a dir, dins d'una norma de caràcter penal, laboral o administrativa, podem trobar matèria civil, com al CC, que regula essencialment "matèria civil" (art. 1976 CC), pot haver "matèria no civil". Així, el CC recull matèria pròpiament constitucional, com són les fonts del dret (art. 1 CC, també l'art. 111-1 CCC per al dret civil català) o el termini de vigència de les lleis (art. 2 CC). I això pot donar lloc a que determinades matèries, tot i estar regulades en normes no civils, tinguin un contingut parcialment civil, previst o no (llavors, aplicació supletòria del CC) en la norma no-civil especial, és a dir, que tinguin un contingut -si més no parcialment- de "matèria civil". Si això s'admetés, res tindria a veure la manca de competència constitucional de Catalunya per regular el dret penal, mercantil, laboral o administratiu en aquells aspectes que no fossin pròpiament matèria penal, mercantil, laboral o administrativa, sinó que fos de caràcter civil i es cridés a l'aplicació supletòria del dret civil que, pel que fa a l'assumpte que ens ocupa, podria ser qualsevol dels aspectes regulats en el CCC en matèria de prescripció i caducitat, des de terminis no previstos (ex. tots els terminis d'obligacions nascudes de relacions mercantils per a les quals no hi ha termini específic en el CCom., així, l'exemple del contracte de comissió mercantil que hem

¹⁸⁵ Pel criteri de territorialitat o per les regles de dret interregional.

¹⁸⁶ Perquè és el que ara ens ocupa. Però el dubte bé pot plantejar-se en relació a les altres branques del dret sobre les quals Catalunya hagi legislat o, si s'escau, pugui legislar per no tenir atribuïda sobre elles competència exclusiva l'Estat en base a l'art. 149.1.8 CE.

¹⁸⁷ De fet, tal i com recull LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció ...*, p. 25, ja hi ha hagut doctrina mercantilista que només ha reconegut el caràcter de supletori al dret civil estatal, com EIZAGUIRRE, JIMÉNEZ SÁNCHEZ o SÁNCHEZ CALERO; en contra d'ells, VICENT CHULIÀ.

¹⁸⁸ Encara queden reservats a l'estat els dos grans àmbits en què pot actuar la prescripció, com són la "legislación básica sobre contratos y concesiones administrativas y el sistema de responsabilidad de todas las Administraciones públicas", de manera que el problema segueix sent essencialment el mateix que en l'àmbit mercantil o en el laboral pel que fa a prescripció contractual i extracontractual.

explicat *supra*; també sembla prescriure als 15 anys seguint el mateix raonament basat en el 943 CCom. l'acció per exigir l'ingrés pel soci morós dels dividendes passius, després de descartar l'aplicació analògica dels 5 anys de l'art. 947 CCom. en estar en joc interessos de tercers per SAP Madrid 23-11-2006¹⁸⁹; al mateix termini prescriptiu s'arriba per a la compra-venda mercantil de l'art. 325 CCom. segons SAP Pontevedra 25-5-1992¹⁹⁰), fins a la determinació del dies a quo, possibilitats i motius d'interrupció i de suspensió, règim de preclusió, etc.

La qüestió difícil a determinar és què és "matèria civil"¹⁹¹, a part de la referència en l'art. 1976 CC que ja hem descrit per a l'àmbit del dret civil estatal. A Catalunya, però, existeix alguna referència més. Així, en l'art. 6.5 Llei 29/2002 que es refereix als "decrets legislatius relatius a matèries de dret civil" que s'han d'incorporar com a part del CCC, en el seu art. 3 al descriure algunes "matèries" que formen part del CCC, com la recollida en el CF, CS i les lleis relatives a drets reals i obligacions i contractes. Més simptomàtic és que l'exposició de motius d'aquesta norma qualifica d'"institucions" a la prescripció i caducitat, però a la primera també li atribueix la condició de matèria ("matèria de prescripció", assenyala el III de l'Exposició), que en incorporar-la al CCC, sembla que li dóna l'apel·latiu de "matèria civil". De fet, menció expressa a això apareix en la preclusió tant de la prescripció com de la caducitat (arts. 121-4 i 122-5 CCC).

Sembla, per tant, que la prescripció i la caducitat, en si, com a concepte, són matèria civil, almenys a Catalunya, no només perquè la seva configuració jurídica ve regulada en el CCC, sinó també, en clau constitucional. Així, de les diverses matèries jurídiques, Catalunya només té àmplies competències en la civil, com a titular de dret civil propi històric que en matèria de prescripció troba ancoratge en l'usatge *Omnes causae*, reformulat en el CCC en la preclusió, i en l'art. 344 CDCC. En aquesta mateixa línia, el ATC 30-10-2003 aixecà la suspensió de l'eficàcia de la Llei 29/2002, tot i que, com assenyala en el seu FJ 3r, també s'estava discutint "l'exercici d'aquesta Comunitat Autònoma del poder de codificar aquesta branca del Dret", referint-se al Dret civil, sense discutir especialment sobre la competència de Catalunya en aquestes matèries -ni tan

¹⁸⁹ AC 2006\2315.

¹⁹⁰ AC 1992\687.

¹⁹¹ DEL POZO CARRASCOSA, Pedro, *Primer ejercicio de las oposiciones a cátedra*, Tarragona, 1994, p. 9, inèdit, assenyala que "matèria" és aquella part de la realitat social susceptible de ser regulada pel dret.

sols plantejada com a tal per l'advocat de l'Estat, impugnant- sinó referida especialment a la seva expansivitat¹⁹².

Una qüestió col·lateral és determinar si en relació a una mateixa qüestió (per exemple, determinar la validesa d'un aval canviari) pot concórrer tant la matèria civil com a matèria no civil i si una i l'altra es poden veure regulades per ordenaments diferents. Sobre això ja es va pronunciar el Tribunal Suprem per STS 28-6-1968, que determinà com a matèria mercantil l'aval canviari -regulat pel CCom.- però com a material civil la capacitat per obligar i va determinar la seva regulació per la CDCC 1960. Tanmateix, això planteja una problemàtica diferent de la que aquí discutim (pel que fa a la prescripció i la caducitat): mentre que l'exemple de la comissió mercantil de l'art. 244 CCom., la prescripció s'ha de regir per la mateixa norma de conflicte que el contracte (és a dir, l'art. 10.10 CC, com hem vist, arriba a la prescripció), en el cas de la STS 28-6-1968 i el seu aval canviari el mateix CC reconeix que el contracte i la capacitat per contractar poden regir per ordenaments diferents. Així, donat el "principi d'unitat de règim jurídic", el 10.5 CC, sobre la "lleï del contracte", excepciona de tal unitat a la capacitat per contractar¹⁹³ (art. 9.1 CC, en què regeix la lleï nacional de les parts), però no a la prescripció. Però el que es pot aprendre de la STS 28-6-1968 és que en una mateixa institució pot haver matèria civil (la capacitat per a contractar) i mercantil (el contracte) i que una i l'altra poden ser regulades per ordenaments diferents. De la mateixa manera, quan el CCom. renúncia a donar-li un termini prescriptiu especial a la comissió mercantil i deixa que s'apliqui el dret supletori general, és a dir, el dret civil, està arrancant a la prescripció dels elements que regula, de manera que la deixa de controlar i passa a regir-se per les seves pròpies normes de dret interregional -perquè ara hem d'esbrinar quin dret li correspon, perquè el que li correspon a tot el contracte no li és aplicable per insuficiència de la pròpia normativa- que, si s'escau (seguint les de l'art. 10.5 CC), cap problema en què acabi sent dret civil català, perquè, com veïem en STS 28-6-1968 matèria civil d'un ordenament pot coexistir amb matèria mercantil d'un altre. Pensem, a més, que a causa del fenomen internacional del *depçage*, el contingut d'una institució no és petri i no necessàriament tots els seus aspectes s'han de vincular a un mateix ordenament, sinó que fins i tot les parts poden lliurement decidir quin ordenament s'aplicarà a cada aspecte del fet jurídic i no per això es causa d'inseguretad jurídic. Així és possible, per exemple, tant en l'àmbit contractual (l'art.

¹⁹² A la que ens hem referit *supra*.

¹⁹³ Entre d'altres, com la forma (art. 11 CC, principi *favor validitatis*), les modalitats d'execució (art. 10.10 CC, lleï del lloc de compliment), efectes reals del contracte (art. 10.1 CC, *lex rei sitae*), etc.

10.5 CC així ho preveu, amb el límit que l'ordenament elegit tingui alguna connexió amb el negoci que es tracti; també es preveu en l'art. 3.1 Reglament Roma I¹⁹⁴) com en l'extracontractual (art. 14 Reglament Roma II)¹⁹⁵.

Segons el nostre parer, són matèria civil i, per tant, és adequada la remissió al CCC, independentment de si Catalunya té o no competència en matèria de dret penal, mercantil, laboral o de dret administratiu, de manera que serà el CCC d'aplicació supletòria en matèria de prescripció i caducitat quan així ho diguin les normes de dret interregional, els següents casos:

a) La prescripció de la responsabilitat patrimonial de les administracions públiques. L'art. 139.1 Llei 30/92 estipula que: *“Los particulares tendrán derecho a ser indemnizados por las Administraciones Públicas correspondientes, de toda lesión que sufran en cualquiera de sus bienes y derechos, salvo en los casos de fuerza mayor, siempre que la lesión sea consecuencia del funcionamiento normal o anormal de los servicios públicos”*. El que sí que assenyala és un dies a quo particular i que és diferent del que proposa l'art. 142.5 Llei 30/1992, que haurà de ser respectat a Catalunya¹⁹⁶, per ser regulació especial aplicable a Catalunya.

b) La prescripció en la responsabilitat civil derivada de delictes o falta. La remissió de l'art. 1092 CC al CP indica, efectivament, que la matèria de responsabilitat civil derivada de delictes, tot i ser civil (si no, no apareixeria ni al CC, en base a l'art. 1976 CC), té especialitats que, per qüestions històriques, es troben en el CP, i que són de difícil justificació ara per ara¹⁹⁷. A més, el fet que la regulació de la responsabilitat civil derivada de delictes o falta sigui incompleta i fragmentària en el CP i que el mateix TS ha hagut de recórrer al CC per suplir (ex. en matèria de terminis prescriptius) no fa més que evidenciar que la normativa al CP sobre responsabilitat civil a què remet el 1092 CC és de "retorn", és a dir, el 1092 CC remet al CP en allò que sigui especial (per a la responsabilitat civil derivada de delictes), però no en allò que sigui comú a tota responsabilitat civil. A més:

¹⁹⁴ Reglament (CE) núm. 593/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juny de 2008, sobre la llei aplicable a les obligacions contractuals (Roma I), DOUE, 4-7-2008, L 177/6 (disponible a <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:0016:ES:PDF>).

¹⁹⁵ CALVO CARAVACA y CARRASCOSA GONZÁLEZ, *Derecho internacional privado*, p. 811: “Nada en el art. 14 Reg. Roma II se opone a que las partes elijan diversas Leyes reguladoras de aspectos distintos de las obligaciones extracontractuales que les afectan (dépeçage)”.

¹⁹⁶ BADOSA COLL, *El carácter de dret...*, p. 38, qui considera que el termini de prescripció de la Llei 30/92 és especial i a ell no arriba a l'art. 111-4 CCC.

¹⁹⁷ Per a més explicació ens remetim *infra* a l'apartat 6.8.

-no té res a veure el criteri d'imputació. Que el 1902 CC reculli la responsabilitat derivada de culpa o negligència no vol dir que aquest sigui l'únic tipus de responsabilitat extracontractual el termini sigui del qual sigui el de l'art. 1968.2 CC per al dret civil estatal (l'art. 121-21 d) CCC per a Catalunya). També són supòsits de responsabilitat civil extracontractual (encara que el criteri d'imputació no sigui la culpa o la negligència), tots els supòsits de responsabilitat objectiva, com els danys derivats de l'energia nuclear i la caça, i a ells també els hi són supletoris els preceptes sobre del CC.

- naturalesa jurídica de la indemnització. És, naturalment, per danys i perjudicis causats pel fet lesiu, independentment de si aquest és constitutiu o no de delictes o falta. La seva naturalesa, és doncs, rescabament, igual que la dels arts. 1902 i ss CC.

- que l'acció civil es pot reservar, per a accionar posteriorment davant d'un tribunal civil, podent-se llavors aplicar les normes de responsabilitat extracontractual del CC (veure STS 6-3-2008¹⁹⁸).

c) Qualsevol remissió en relació a terminis prescriptius que es realitzi a través de l'art. 943 CCom. al dret supletori general, ja que el "Dret comú" a Catalunya és el Codi Civil de Catalunya (art. 111-4 CCC). BORRELL¹⁹⁹ no ho considerava així des de la perspectiva del dret històric, encara que ho fonamentava en l'antic art. 16 CC, vigent fins al 1974 i avui derogat en la seva literalitat inicial ("En las materias que se rijan por leyes especiales la deficiencia de éstas se suplirá por las disposiciones de este Código"). En qualsevol cas, no es pot admetre que l'art. 943 CCom. s'estigui referint únicament al CC en parlar de "Dret comú", sinó que, per tal de que el precepte respecti el que el TC ha preconitzat sobre la igualtat entre ordenaments civils a Espanya²⁰⁰, la remissió s'ha d'entendre al dret comú de cada territori a Espanya, sent el CCC a Catalunya d'acord amb l'art. 111-4 CCC.

d) La responsabilitat mediambiental de la Llei 26/2007²⁰¹. La naturalesa jurídica de la "responsabilitat mediambiental" és poc clara a l'hora d'enquadrar-se en una responsabilitat de caràcter administratiu, penal o civil (veure, així, el Preàmbul²⁰²; l'art.

¹⁹⁸ RJ 2008\2938.

¹⁹⁹ BORRELL Y SOLER, *Derecho civil vigente...*, p. 299.

²⁰⁰ *Vid. supra*.

²⁰¹ Ley 26/2007, de 23 de octubre, de Responsabilidad Mediambiental (BOE 24 octubre 2007, núm. 255, p. 43229).

²⁰² En la seva part I assenyala, per un costat, que "Se trata, efectivamente, de un régimen administrativo en la medida en la que instituye todo un conjunto de potestades administrativas con cuyo ejercicio la Administración pública debe garantizar el cumplimiento de la ley y la aplicación del régimen de responsabilidad que incorpora. Se separa, pues, de la responsabilidad civil clásica en la que los conflictos entre el causante del daño y el perjudicado se dirimen en sede judicial"; i, per l'altre, que "Se completa de

6.1²⁰³; l'art. 25.2²⁰⁴; etc.). De fet, l'hem definit²⁰⁵ com “un tipo de responsabilidad, mayoritariamente de carácter objetivo e ilimitada, por daños causados al medio ambiente en abstracto, sin indemnización posible para el particular perjudicado -aunque puede verse reparado indirectamente-, “encapsulada” en o “monitorizada” por un procedimiento administrativo -aunque las obligaciones de prevenir y evitar causar daños en las cosas o en las personas y la obligación de reparar son de eminente naturaleza civil- al irrogarse la Administración Pública la defensa de los intereses difusos frente a agresiones reales o inminentes de este tipo (todo ello en relación al “velará” del art. 22.1 y de la alusión al procedimiento administrativo del art. 22.2 Ley 26/2007; o el 23 cuando es la Administración pública la que toma la iniciativa)”. La doctrina també l'ha qualificat com “un régimen ‘administrativizado’ de responsabilidad ambiental”, de un régimen de “responsabilidad de derecho público por daños al medio ambiente” o simplemente como una responsabilidad no de “carácter sancionador, sino estrictamente reparador”²⁰⁶. En qualsevol cas, es tracta d'una responsabilitat per danys, ni sancionadora ni administrativa, pot imbricar-se perfectament en la norma de dret interregional de l'art. 10.9 CC d'“obligacions no contractuals”, de manera que supletòriament -possiblement després de la normativa administrativa general- és aplicable el CCC si el dany s'ha produït a Catalunya. Una altra qüestió serà veure l'abast d'aquesta supletorietat, atesa la peculiar naturalesa de la responsabilitat medioambiental de la norma²⁰⁷. Així, s'estableix, en l'art. 48, un termini de 5 anys per a l'Administració per a recuperar de l'operador causant el gastat en rescabalar el dany mediambiental, el que no és més que un pagament per tercer amb dret a recuperar l'art. 1158 CC. A part del termini, presenta un *dies a quo* i unes causes determinades d'interrupció que hauran de ser respectades a Catalunya. Ara

esta manera el marco legal de protección de los recursos naturales, pues los daños medioambientales con origen en la comisión de infracciones administrativas o penales ya estaban tipificados por las distintas normas sectoriales, las cuales venían estipulando de ordinario la obligación de restitución de los perjuicios derivados de tales actuaciones infractoras”.

²⁰³ “Sin perjuicio de lo establecido en el artículo 36.3, la responsabilidad establecida en esta ley será compatible con las penas o sanciones administrativas que proceda imponer por los mismos hechos que hubieran originado aquella”.

²⁰⁴ “La garantía regulada en esta sección será ajena e independiente de la cobertura de cualquier otra responsabilidad, ya sea penal, civil, administrativa o de otros hechos cualesquiera y, en consecuencia, no quedará reducida o agotada por gastos, reclamaciones o exigencias no relacionadas con dichas responsabilidades medioambientales, ni podrá aplicarse a ningún fin distinto del que ha justificado su constitución [...]”.

²⁰⁵ NASARRE AZNAR, Sergio, *Panorama actual de la responsabilidad civil medioambiental en España. Especial atención a la Ley 26/2007, de 23 octubre*, en “Derecho de aguas, protección y conservación del medio ambiente”, València, 2009, Ed. Tirant lo Blanch, pp. 31 i 32.

²⁰⁶ DE MIGUEL PERALES, Carlos, *Aspectos básicos de la nueva regulación sobre responsabilidad medioambiental*, “RC. Revista de Responsabilidad civil, circulación y seguro”, núm. 1, any 44, gener 2008, p. 15.

²⁰⁷ Un estudi exhaustiu escapa a l'abast d'aquest treball.

bé, no diu res sobre les possibles causes de suspensió o preclusió que, tal com es regulen en el CCC, hauran de ser respectades quan el dany sigui causat a Catalunya (el CCC actuarà com a supletori general).

e) També s'ha de tenir en compte la supletorietat del dret civil general -i l'efecte que pot tenir el CCC- en la legislació sobre béns de les administracions públiques (art. 5.4 i 7.3 Llei 33/2003²⁰⁸), sobre bens patrimonials dels ents locals (art. 80.2 Llei 7/1985²⁰⁹), sobre contractes administratius (art. 7.1 RDL 2/2000²¹⁰), en l'àmbit de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (art. 2.2 i 3.1 RDL 1/1993²¹¹) i tributació en general (art. 7.2 Ley 58/2003²¹²)²¹³.

f) I el CCC també és supletori a la LET, en els termes que expliquem al punt 6.7 *infra*, en relació a les pretensions derivades del contracte de treball.

²⁰⁸ Ley 33/2003, de 3 de novembre, del Patrimoni de les Administracions Públiques (BOE 4-11-2003, núm. 264, p. 38924).

²⁰⁹ Ley 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de les Bases del Règim Local (BOE 3-4-1985, núm. 80, p. 8945).

²¹⁰ RDL 2/2000, de 16 de juny, pel que s'aprova el text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques (BOE 21-6-2000, núm. 148, p. 21775).

²¹¹ RDL 1/1993, de 24 de setembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (BOE 20-10-1993, núm. 251, p. 29545).

²¹² Ley 58/2003, de 17 de diciembre, General Tributària (BOE 18-12-2003, núm. 302, p. 44987).

²¹³ Veure aquestes normes a BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 25.

4. Novetats de la prescripció catalana en relació al dret estatal i el seu impacte en aquest a l'aplicar-se a Catalunya

La regulació de la prescripció catalana, al nostre entendre, ha servit per adaptar terminis als nous temps (ex. augment del termini per a reclamar la responsabilitat extracontractual i reducció de la contractual), aclarir qüestions essencials configuradores de la prescripció (algunes confiades a el resta de l'Estat a la jurisprudència, com la constant evolució del *dies a quo*, és a dir encara més evident en la caducitat, en l'àmbit dels terminis, es racionalitzen els aplicables per defecte, al reduir-se en relació als previstos al CC) i adaptar-les, en certa manera, a les tendències europees (ex. la pretensió com a objecte, disponibilitat dels terminis, etc.). Tot això es desenvolupa a continuació.

4.1. Qualificació

La nova normativa de la prescripció i de la caducitat a Catalunya porta implícit un canvi important: el que prescriu a Catalunya no ha de coincidir amb l'objecte de prescripció del dret civil estatal i, el mateix en quant a la caducitat²¹⁴.

El problema de qualificació (de si es tracta d'un supòsit de prescripció o d'un de caducitat) s'estén fins i tot al pas previ de determinar l'aplicació o no del dret civil català a un determinat supòsit: si dret estatal i dret català defineixen i configuren com a "objecte" coses diferents per prescripció i caducitat, quin dret determinarà si estem davant un cas de prescripció o de caducitat quan es tracti de llei estatal vigent a Catalunya? Encara que aquesta llei especial pugui preveure un termini específic -que, com hem dit, s'ha de respectar a Catalunya- possiblement no reguli el *dies a quo*, si pot o no interrompre o suspendre, etc. Però també pot dependre d'això la norma de conflicte aplicable, per exemple, si les parts han pactat per a un contracte (art. 10.5 CC) sotmetre'l a dret civil estatal quant als terminis prescriptius i al dret civil català quant al règim de la caducitat. I

²¹⁴ *Vid infra*. els diversos supòsits que s'estudien i discuteixen: l'acció hipotecària sembla prescriure segons el dret civil estatal, però caduca segons el dret civil català; la revocació de donacions per supervivència o superveniència de fills sembla prescriure en l'art. 646 CC, quan clarament és un supòsit de caducitat a Catalunya; la promesa de matrimoni sembla caducar a l'art. 43.2 CC, però es tracta d'una acció amb pretensió que ha de prescriure a Catalunya; o finalment com afecta el transcurs del temps en les accions possessòries (art. 1968.1 CC vs 460.4 CC vs 121-22 CCC vs 439.1 LEC). A tot això contribueix la imprecisió amb què es tracta la prescripció i la caducitat en el CC (i també en algun supòsit en el CCC), deixant als tribunals la decisió de qualificar cada cas.

tant unes coses com unes altres dependran de si estem davant d'un supòsit de prescripció o de caducitat.

La solució sembla trobar-se a l'art. 12.1 CC: "*La calificación para determinar la norma de conflicto aplicable se hará siempre con arreglo a la ley española*". Però aquest article està exclòs d'aplicació al dret interregional per l'art. 16.1.2 CC, possiblement perquè l'art. 12.1 CC es refereix a la "lleï espanyola" (lex fori) com la lleï aplicable a la qualificació i tots els drets civils que coexisteixen a Espanya són qualificables com a espanyols. Però el cert és que les institucions dels diversos ordenaments civils espanyols poden variar en la seva naturalesa jurídica, de manera que segueix sent necessari determinar la norma de qualificació²¹⁵. Doncs bé, atesa la inaplicació de l'art. 12.1 CC al dret interregional, els autors han apuntat com a lleï aplicable a la qualificació la *lex civilis litis*, és a dir, l'ordenament al qual pertany la institució en què es basa la pretensió objecte del litigi²¹⁶. De manera que encara que un termini es qualifiqui en dret estatal com prescriptiu, res no obsta que, havent d'aplicar el dret civil català, si no compleix amb els requisits per ser-ho en aquest dret (principalment el seu objecte) i compleix els de la caducitat, ha de ser considerat de caducitat, amb el que això comporta.

Un exemple pot trobar-se en la qualificació del termini per exercir l'acció hipotecària, que és tractada en aquest treball en el punt 6.6 i 7.2.7. Un altre exemple és el termini anual per a la defensa de les accions possessòries de retenir i de recobrar, que tractem en el punt 7.2.6.

4.2. L'objecte de la prescripció

Seguint a WINDSCHEID²¹⁷ i la corrent de la reforma del dret alemany d'obligacions (veure que l'objecte de la prescripció alemanya també és la pretensió § 194 BGB, reforma en vigor des del 1-1-2002), el que prescriu a Catalunya són les pretensions (Ansprüche), definides en l'art. 121-1 in fine CCC com el dret a reclamar d'un altre una acció o una

²¹⁵ ZABALO ESCUDERO, *Art. 16.1 CC*, qui presenta alguns exemples "la diferente calificación que las Compilaciones de Aragón y de Navarra atribuyen a su correspondiente derecho de viudedad, el usufructo viudal, de carácter matrimonial en el primer caso, y el usufructo de fidelidad de naturaleza sucesoria en el segundo caso".

²¹⁶ Así, ZABALO ESCUDERO, Mª Elena, *Art. 16.1 CC* i BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 39.

²¹⁷ WINDSCHEID, Bernhard, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, 5 Aufl., Stuttgart, 1879, pp. 310 y ss. (disponible en texto original en el Max-Planck Institut für europäische Rechtsgeschichte en <http://dlib-pr.mpiet.mpg.de/m/kleioc/0010/exec/books/%22243107%22> ; consulta el 5-7-2010).

omissió (SSTS 12-4-1994²¹⁸ i 12-3-1965²¹⁹, que admeten oposar prescripció d'una pretensió via excepció processal); es defineixen igual que el propi § 194 BGB²²⁰.

Se supera, per tant, l'art. 1961 CC que disposa literalment que el que prescriu extintivament són les "accions"²²¹, essent aquest un terme processal (no de dret substantiu; de la mateixa opinió és BADOSA²²², qui posa com exemples els arts. 5.2, 217.2, 222.2, 399.3 i 433.3 LEC), poc clar i que, a més, indueix a error mentre que les excepcions també poden prescriure. Prescripció i caducitat són, en definitiva, dret substantiu²²³, dret civil²²⁴.

La manera de distingir les pretensions dels poders jurídics és la transitivitat o no del contingut, segons requereixin o no l'actuació de l'altre²²⁵. Així, la pretensió és l'aspecte dinàmic i transitiu d'un dret, és a dir, la facultat de exercir-lo en forma de reclamació a un altre d'una conducta seva d'acció o d'omissió, de manera que la satisfacció de l'interès protegit és obra de qui no és titular²²⁶. En canvi, els poders jurídics són drets autònoms i d'exercici intransitiu, de manera que el destinatari de l'exercici és passiu o només afectat per aquest²²⁷.

²¹⁸ RJ 1994\2792.

²¹⁹ RJ 1965\1452.

²²⁰ "Das Recht, von einem anderen ein Tun oder Unterlassen zu verlangen (Anspruch), unterliegt der Verjährung".

²²¹ Són definides per ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 16 com el "medio o poder que compete a la persona para pedir protección judicial de lo que cree su derecho".

²²² BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 43.

²²³ BADOSA COLL, *Els fets jurídics...*, p. 107, qui assenyala que la STS 7-2-1995 (RJ 1995\3130) considerarà erròniament la competència legislativa en matèria de prescripció com processal. Amb aquesta crítica estem, evidentment, d'acord. Cap fonament té el següent que afirma l'Alt Tribunal: "pero una vez que el derecho y la correlativa obligación existen -aspecto sustantivo de la cuestión-, la acción para lograr su efectividad frente al responsable -aspecto procesal de ella-, podrá deducirse, dado su origen contractual, dentro del plazo de quince años que señala el artículo 1964 del Código Civil" ja que el termini per a l'exercici de les accions amb pretensió o la caducitat dels poders és el mateix, independentment de si la reclamació és judicial o extrajudicial, de manera que no necessàriament persegueixen les tutela judicial. Com bé diu BADOSA "la pretensió i els poders són categories materials, no processals o adreçades a la 'tutela judicial' [...]. Per això, la prescripció i la caducitat també són civils, sent irrellevant el mitjà d'exercici judicial o extrajudicial".

²²⁴ Aquesta naturalesa substantiva és la que millor s'adequa també per la doctrina a nivell de dret internacional privat i és la naturalesa que li concedeixen molts ordenaments jurídics; veure, en aquest sentit ROODT, Christa, *A wider vision in choice of prescription law*, "Yearbook of Private International Law", Vol. 9, 2007, p. 372.

²²⁵ Veure, en aquest sentit, el paràgraf III.6 del Preàmbul Llei 1ª CCC; així ho defineix BADOSA COLL, *Els fets jurídics...*, p. 107.

²²⁶ De nuevo, BADOSA, *Els fets jurídics...*, p. 107.

²²⁷ BADOSA, *Els fets jurídics...*, p. 108.

Cal esmentar que els poders o drets potestatus ²²⁸ ja s'havien considerat objecte propi de la caducitat per SSTS 20-11-1958²²⁹ i 23-6-1961²³⁰; la de 11-5-1966²³¹ els va definir com “facultades o poderes jurídicos cuyo fin es promover un cambio de situación jurídica”.

Com a conseqüència d'allò:

a) Mai prescriuen els drets en sí, només el dret a reclamar-los. Encara que expressament no aparegui, així s'ha de deduir de l'art. 1911 CC (responsabilitat universal, no condicionada ni per responsabilitat limitada a falta de pacte -com el dret d'execució de la hipoteca limitada al bé hipotecat, art. 140 LH- ni la prescripció és causa d'extinció de les obligacions, art. 1156 CC²³²) i dels arts. 121-9 i 121-5 b) CCC. En el primer, no permet que pugui repetir-se el pagament efectuat en compliment d'una obligació prescrita (ex. una asseguradora paga a la víctima quan la pretensió d'aquesta estava prescrita, pretenent després reclamar del conductor assegurat que conduïa begut), reconeixent, per tant, que el dret perdura més enllà de la prescripció de la pretensió que donava lloc a la seva reclamació. En el segon, els creditors d'aquell que renúncia a al·legar prescripció queden legitimats per invocar-la ells precisament perquè poden veure perillar els seus interessos ja que el deute perdura, independentment dels avatars de la prescripció de la pretensió.

b) Tampoc poden prescriure les accions declaratives (ex. la declarativa de domini, la declarativa de nul·litat radical²³³ o la declarativa d'altre tipus de drets²³⁴), donat que en elles no es pretén res de ningú sinó que un jutge evidenciï el que ja és, la realitat. L'art. 14 Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes²³⁵, per la seva part, s'alçaria com una excepció a aquest principi, per tal d'aclarir la titularitat privada prèvia afectades per un delimitació, de

²²⁸ Veure DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *Temas de derecho civil*, Madrid, 1972, Rivadeneyra SA, p. 178.

²²⁹ Colección Legislativa de España, Tomo LXXIII, novembre, Madrid, 1958, 1958\688.

²³⁰ Colección Legislativa de España-Jurisprudencia civil, Tomo 100, juny, Madrid, 1961, 1961\513.

²³¹ RJ 1966\2419.

²³² Tot i que la jurisprudència ha incrementat les causes d'extinció de les obligacions (ex. el mutu dissens - STS 21-5-1992, RJ 1992\4269-, en alguns casos també desistiment unilateral -STS 3-10-2002, RJ 2002\9789- o l'expiració del termini en les obligacions derivades de contractes "a data fixa" (STS 10-12-1947, RJ 1947\1361).

²³³ Aquí es planteja el problema de la caducitat de la impugnació de les resolucions de juntes de propietaris en PH que siguin contràries a les lleis. L'art. 553-31.3 CCC guarda silenci en aquest punt, però l'art. 6.3 CC dóna nul·litat radical als actes realitzats contra normes imperatives o prohibitives, com seria el cas que ara analitzem. En conseqüència, no estariem pròpiament davant d'un supòsit de caducitat sinó de prescripció, atès que no pot impugnar una cosa que ja és nul·la radical, sinó que simplement s'ha de declarar com a tal. Aquest pot ser el motiu pel qual el legislador català no ha atorgat termini per aquest supòsit: simplement no prescriu en base a l'art. 121-2 CCC. En base al que estem comentant l'art. 111-5 CCC cap justificació té la SAP Lleida 4-11-2009 (AC 2010\253) que, en lloc d'autointegrar el dret català i buscar una solució a la llacuna aquí recorre a l'art. 18.3 LPH per solucionar-ho, violant així els arts. 111-5 i 111-2.1 CCC.

²³⁴ Como a la SAP Tarragona 27-6-2005 (JUR 2006\214570) on es pretenia que es declarés l'existència d'un dret de retenció ja existent.

²³⁵ BOE 29 julio 1988, núm. 181, p. 23386.

manera que li correspondria a aquest titular una indemnització. Aquest termini hauria de respectar-se a Catalunya per ser llei especial que preveu, com a excepció, un termini de prescripció a una declarativa. Veure, en aquest sentit, la SAP Tarragona 23-11-2005²³⁶.

c) Ni tampoc, per política legislativa²³⁷, aquelles pretensions que serveixin per finalitzar situacions antieconòmiques (ex. la divisió de la cosa comuna de l'art. 552-10 CCC que es refereix al fet que qualsevol copropietari pot demanar la divisió "en qualsevol moment"; segueix l'estela de l'art. 1965 CC), les que serveixen per aclarir una situació jurídica (ex. acció de fitació -art. 544.9 CCC-, petició d'elevació a escriptura pública, dels arts. 1279 i 1280 CC²³⁸) o les accions relacionades amb drets indisponibles (ex. protecció dels drets fonamentals²³⁹).

d) Un problema, que es pot estendre també a les situacions de llei estatal aplicable a Catalunya, és que l'art. 122-1.1 CCC estipula com a objecte de la caducitat no només els poders de configuració jurídica sinó també les accions. Posant això en relació amb l'art. 121-1 CCC hauran de tractar-se només de les accions que no continguin pretensions, és a dir, en aquelles accions que no es pretengui quelcom d'un altre, sinó que, quedant legitimat per llei, unilateralment es pot portar a terme una actuació, donades unes determinades circumstàncies²⁴⁰. En aquest sentit, s'ha obert una problemàtica en relació a les accions sense pretensió que en passar de la prescripció a la caducitat no tenen termini de caducitat previst; això succeeix tant amb els poders (ex. la realització del valor del bé moble, finca o dret retinguts dels arts. 569-7 i 569-8 CCC després/per haver estat retinguts, la realització del valor del bé donat en penyora de l'art. 569-20 CCC, i la realització del valor de finca anticrètica de l'art. 569-26 CCC) com amb els drets de configuració (ex. en seu d'accessió, optar entre exigir la remoció del que s'ha plantat en sòl aliè o fer-se seva la plantació -art. 542-5 CCC; optar entre obligar a qui ha conreat en sòl aliè a pagar-li l'equivalent a la renda de la finca fins que acabi la collita o fer-se seu allò conreat -542-6 b) CCC; optar entre obligar a aquell que ha construït en sòl aliè amb valor superior del sòl a adquirir la part de sòl envaïda o el solar o fer-se seva l'edificació -art.

²³⁶ JUR 2006\48929.

²³⁷ Tampoc, amb base històrica en dret romà i la tradició jurídica catalana, prescriuen la *communi dividundo*, *familiae eriscundae* i *finum regundorum*, encara que existia certa discrepància doctrinal (BORRELL Y SOLER, *Derecho civil vigente...*, p. 282).

²³⁸ Veure SSTS 3-10-1988 (RJ 1988\7380) i 19-2-1990 (RJ 1990\698).

²³⁹ Les pretensions basades en els drets a l'honor, intimitat i pròpia imatge són imprescriptibles (art. 1.3 LO 1/1982, de 5 de mayo -BOE 14 mayo 1982, núm. 115, p. 12546-; STS 26-2-2009, RJ 2009\1517).

²⁴⁰ Veure, així, BADOSA, *Els fets jurídics...*, p. 131.

542-7 CCC; veure també els supòsits d'accessió dels arts. 542-9 CCC (construcció en sòl aliè amb valor superior de l'edificació) i 542-17 CCC (per a l'acció mobiliària))²⁴¹.

Atès que tot això són accions (esdevinguda una situació fàctica -construcció extralimitada, possessió en garantia amb facultat de realització- es té un dret a unilateralment exigir d'un altre un determinat comportament -dret de configuració- o poder de configuració- poder fer per un mateix) sense pretensió i sense termini específic en la llei²⁴², li correspon caducitat. Però no hi ha un termini de caducitat per defecte, i, de moment, el termini que es pot considerar aplicable és el que raonablement correspongui segons les circumstàncies, amb possibilitat de caure en exercici extemporani si no es porta a terme llavors (art. 111-7 CCC).

Aquesta solució, no té per què coincidir amb el dret estatal, atès que en aquest les accions prescriuen -no caduquen; art. 1961 CC -de manera que per l'opció (entre el dret a adquirir la incorporació o el dret a vendre el terreny) en cas d'accessió de l'art. 361 CC, la doctrina considera que ha d'actuar la prescripció i el qualifica d'un dret potestatiu, encara que després la doctrina es divideix entre els que pensen que no és viable aplicar-li el règim de prescripció de les accions reals o personals sinó que el converteix en una prescripció adquisitiva de manera que si l'ocupat no opta en els 10 anys de l'art. 1957 CC per un dels dos drets que li corresponen a l'ocupant "usucapir" el sòl (perquè l'accessori segueix el principal)²⁴³; i entre els que pensen²⁴⁴ que li correspon el termini de la prescripció extintiva de les accions reals de l'art. 1963.1 CC (30 anys). Per la seva banda, la SAP Cantabria 17-4-2003²⁴⁵ assenyala que l'acció de l'art. 361 CC no prescriu perquè és una facultat del titular del bé, sense cap menció a la seva possible caducitat.

En relació a tot això es pot veure la problemàtica de l'acció hipotecària en els apartats 6.6 y 7.2.7.

²⁴¹ Veure *infra* per al que succeeix amb l'acció hipotecària.

²⁴² Tampoc pot considerar-se incaducables. Així, en el cas de l'accessió, no és adequat que pugui perpetuar l'anòmala situació de la finca envaïda ni, en definitiva, quins drets i conseqüències els correspon a cada part (ex. no és el mateix que finalment l'envaït forci a l'invasor a quedar-se amb la part de finca construïda, que tot el solar, que ell adquireixi allò construït al cap de molts anys de donar-se el succés). I per al cas de realització, per descomptat que el retentor no pot perpetuar la seva situació ni deixar en suspens el deutor a perpetuïtat.

²⁴³ ALONSO PÉREZ, Mariano, *Comentario al art. 361 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo V, Vol. 1º, 2ª ed., 1990, VLEX-229845.

²⁴⁴ Como DÍEZ-PICAZO, Luis, *La modificación de las relaciones jurídico-reales y la teoría de la accesión*, "RCDI", núm. 455, juliol-agost 1966, p. 851.

²⁴⁵ JUR 2003\204220.

4.3. Terminis

Un dels canvis més evidents són els terminis de prescripció que s'apliquen per defecte en cas que una pretensió no tingui termini específic adjudicat. Aquesta novetat es concreta en els sentits següents:

a) En relació al dret civil català històric, pel que fa al termini residual absolut (art. 121-20 CCC). Es caracteritza per una dràstica reducció, en passar de 30 anys (art. 344 CDCC) a 10 anys (art. 121-20 CCC). Aquesta reducció també és predicable pel que fa a la pràctica dels tribunals que, tot i la CDCC, han vingut aplicant a Catalunya de manera generalitzada el termini general per defecte de l'art. 1964 CC²⁴⁶.

b) En relació al dret estatal, vigent a Catalunya fins al moment de l'entrada en vigor del Llibre 1r CCC, pel que fa a la resta de terminis per defecte. Es caracteritzen per una reducció general de tipus de terminis i una ampliació del termini per a la responsabilitat extracontractual, d'1 -art. 1968.2 CC, aplicable fins llavors a Catalunya- a 3 anys -art. 121-21 d) CCC.

c) També s'evidencia una reducció de categories per defecte, salvant el general, que passen de les 6 del CC (terminis de 20 anys, 5 anys, 3 anys, 1 any, etc.) A les 2 del CCC (3 anys i 1 any), encara que es troba a faltar una harmonització amb els especials dins de la pròpia normativa catalana.

d) Aclareix la vacil·lant jurisprudència del TS pel que fa a la negociabilitat de la prescripció, admetent-la amb els límits establerts en l'art. 121-3 CCC. Algunes SSTS havien admès el pacte allargant el termini, com la STS 30-5-1984, o escurçant-lo, com en la STS 15-3-1975, tot i que la STS 22-12-1971 no va admetre ni una cosa ni l'altra²⁴⁷.

En certa manera es percep una aproximació del dret civil català a les tendències europees també en matèria de terminis. Així, el Draft common frame of reference 2009²⁴⁸ preveu un període prescriptiu general de 3 anys (7:201 DCFR, el mateix termini que a Catalunya per a la responsabilitat extracontractual), una sèrie de causes de suspensió (7:301 DCFR; també hi ha un llistat en els arts. 121-15 a 121 -17), possibilitant que les parts puguin alterar els terminis amb límits de fins a 1 any i fins a 30 anys (7:601; aquesta

²⁴⁶ *Vid. supra*. Veure, també, LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-20 CCC*, p. 227, qui ho extén a la doctrina no catalana, però salva al TS. Veure, així, la SAP Barcelona 19-10-2007 (La Ley 225982/2007), que cita abundants sentències tant en com en l'altre sentit.

²⁴⁷ Veure, sobre aquesta problemàtica, ALBALADEJO, *La prescripció...*, pp. 328 a 332.

²⁴⁸ Pot trobar-se a http://ec.europa.eu/justice/contract/files/european-private-law_en.pdf (consulta el 28-11-2010). La referència del text és: STUDY GROUP ON A EUROPEAN CIVIL CODE y RESEARCH GROUP ON EC PRIVATE LAW, *Principles, definitions and model rules of a European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR)*, Outline Edition, Munich, 2009.

possibilitat de ser alterades de part està en l'art.121-3 CCC). VAQUER²⁴⁹, per la seva banda, afirma, que el nou règim de la prescripció catalana està inspirat en el dret alemany, el qual, al seu torn, va ser influït pels Principis de Dret Contractual Europeu, al seu torn precedents del DCFR 2009. No sembla, però, seguir la tendència del *Code* francès que manté llargs terminis de prescripció, com el general de 30 anys per a accions personals i reals (art. 2262 *Code*) o els 10 anys per a la responsabilitat civil extracontractual (2270-1 *Code*)²⁵⁰.

4.4. Dies a quo

La determinació dels criteris per fixar el *dies a quo* en el dret civil català vénen previstos en l'art. 121-23.1 CCC, el qual haurà de ser tingut en compte quan aquest sigui cridat a resoldre un supòsit de prescripció²⁵¹.

De fet, el dies a quo català ja havia estat rellevant per al TSJC en resolucions anteriors al CCC. Així, en la STSJC 11-3-1996²⁵² afirma que la resolució que pren no és contrària ni a l'art. 344 CDCC 1984 (regulador de la prescripció fins el CCC) ni a l'usatge *Omnes causae* donat que dits "textos para nada se refieren a la determinación del «dies a quo» en el cómputo de la prescripción extintiva", el que dóna a entendre que si s'haguessin referit a això, s'hauria d'haver contemplat i respectat.

Aquest art. 121-23.1 CCC parteix del principi de l'actio nata (la pretensió ha hagut de néixer i ser exercitable), com l'art. 1969 CC, però a ella se li afegixen elements subjectius, com que el titular de la pretensió conegui o, raonablement (de bona fe i objectivament, per tant), pugui conèixer tant les circumstàncies en què es fonamenta la pretensió i la persona contra la qual la pot exercir.

La doctrina²⁵³ ha considerat que es tracta d'un *dies a quo*, per tant, subjectiu, ja que el determina el possible o efectiu coneixement de la pretensió i el seu abast i circumstàncies i contra qui s'ha d'interposar, i d'aquí s'ha derivat l'interès per la preclusió de l'art. 121-24 CCC, que excepte per a casos interruptius, liquida definitivament qualsevol pretensió (o

²⁴⁹ VAQUER ALOY, Antoni, *El derecho civil catalán: presente y futuro*, "Revista Jurídica de Navarra", juliol-desembre 2008, núm. 46, p. 81.

²⁵⁰ Encara que l'informe CLÉMENT, Pascal, *Avant-projet de réforme du droit des obligations et du droit de la prescription*, 22-9-2005, p. 182, sembla reduir la prescripció general a 3 anys (art. 2274 de l'Avantprojecte) però mantenint els 10 anys per a algunes extracontractuals (art. 2275-1 de l'Avantprojecte).

²⁵¹ Així, a la SAP Tarragona 9-11-2009 (JUR 2010\45015), encara que encertadament s'aplica el termini trianual per a una pretensió derivada de l'art. 1902, per a la fixació del *dies a quo* cita l'art. 1969 CC, quan hauria d'haver utilitzat l'art. 121-23.1 CCC.

²⁵² RJ 1996\6252. Veure també la STSJC 2-10-1995 (RJ 1995\8180).

²⁵³ BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 44.

poder, perquè també és d'aplicació a la caducitat) transcorreguts 30 anys des del naixement de la pretensió.

4.5. Supòsits de suspensió i interrupció

Una de les importants novetats del CCC és la regulació general i sistemàtica de la suspensió de la prescripció en els arts. 121-15, 121-16 i 121-17 CCC (supòsits), art. 121-18 CCC (necessària al·legació o, en el cas de l'art. 121-16a CCC, apreciació d'ofici) i art. 121-19 CCC (efectes). En dret estatal, no és desconeguda, ja que pot detectar-se, asistemàticament, tant en l'àmbit de la prescripció com en el de la caducitat.

Així, d'una banda, pot trobar-se en l'art. 955 CCom., en relació a la suspensió de terminis de prescripció per a casos de guerra, epidèmia o revolució; i en la Llei 1-4-1939, suspensió de terminis per la Guerra Civil; en l'art. 59.1 LET, suspensió de còmput de reclamacions derivades del contracte de treball mentre aquest estigui en vigor.

D'altra banda, l'art. 1934 CC no preveu suspensió en relació a les accions derivades de la situació d'herència jacent, mentre que l'art. 121-17 CCC sí l'admet. Aquest precepte del CC s'emmarca dins de la desaparició en dret civil estatal de les causes de suspensió en supòsits d'incapacitat del titular del dret (incapaços, absència del titular, fundacions, etc.) a qui li afectaria la prescripció segons diu l'art. 1932 CC²⁵⁴.

En definitiva, en dret civil estatal queden vestigis de suspensió de la prescripció en algunes normes (és plantejable també que les parts la puguin pactar²⁵⁵), però ha desaparegut del CC (així es va pronunciar la STS 10-6-1985). En canvi, el CCC sí que preveu diversos supòsits de suspensió de caràcter subjectiu, com quan els titulars de la pretensió són menors o incapaços, les pretensions entre cònjuges i entre membres d'una parella estable (arts. 234-1 i ss CCC), pretensions entre pares i fills i entre tutors i pupils, a més de la mencionada en l'art. 121-17 CCC²⁵⁶. Moltes d'elles, com s'ha vist supra, tenen

²⁵⁴ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 298. Veure també GUTIÉRREZ PEÑA, Florencio, *Notas de la usucapación, prescripción extintiva y caducidad*, Madrid, 2008, Sefekat, pp. 329 i 330.

²⁵⁵ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, pp. 299 y 301, que cita la STS 16-12-1957 (RJ 1957\781), que admet un pacte sobre la suspensió de la prescripció.

²⁵⁶ Que troben algun lligam històric a Catalunya en el títol 26, capítol 10 de les Decretals (veure DURÁN I BAS, *Memoria acerca de...*, p. 408). Veure com ho recull en el seu text articulat en p. 387, article 341 (durant la impubertat del titular de l'acció, contra el fill de les famílies, contra la dona durant el matrimoni contra els seus béns dotals, mentre l'hereu forma l'inventari i "en todos los demás casos en que el titular de la acción no ha podido ejercitarla"). Vegi's també la Versió Oficial del Projecte d'Apèndix de 1930 (*Proyecto d'apèndix i*

un vincle històric en dret civil català, provinent del dret romà (com a dret supletori del primer).

Malgrat això, diverses són les SSTS que s'han ocupat de distingir entre suspensió i interrupció de la caducitat. Essencialment, que a la primera segueix corrent el temps en el punt que va quedar al suspendre i, en la segona, que torna a comptar des d'un principi (veure la STS 22-12-1950²⁵⁷, entre altres).

Respecte a la suspensió de la caducitat, la STS 17-10-2008²⁵⁸ indica que “en todo caso, la jurisprudencia ha mantenido reiteradamente el principio de no interrupción ni suspensión de la caducidad, desde las más antiguas de 27 de abril de 1940 y 10 de marzo de 1942 hasta las posteriores de 30 de mayo de 1984 que aluden a un cuerpo de doctrina constituido por gran número de sentencias que cita y de 14 de febrero de 1986 que cita también, muchísimas”. Malgrat això, ens remetem al punt 7.2.8 en relació a la suspensió de la caducitat per presentació de papereta de conciliació en un procediment laboral o per celebració d'arbitratge (art. 65 LPL).

Per tant, tots els supòsits de suspensió dels arts. 121-15 a 121-17 CCC representen una novetat de la normativa catalana en relació al règim vigent a Catalunya fins que va entrar en vigor el CCC. La STSJC 21-12-2009²⁵⁹ ha assenyalat que els nous supòsits de suspensió se sumen -no substitueixen, per tant- als ja existents de guerra o greu crisi social.

La doctrina catalana ha criticat, però, alguns aspectes tant de la suspensió com de la interrupció tal com resulten en el CCC:

- VAQUER²⁶⁰ considera que la reclamació en judici descartada per motius processals, sense entrar en el fons, no hauria d'interrompre sinó suspendre, en contra del

materials precompilatoris del dret civil de Catalunya, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, p. 673), on es preveuen diversos supòsits de suspensió i d'interrupció. Veure, de la mateixa manera, la Versió Oficial de Projecte de Compilació de 1955 (*Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, p. 932).

²⁵⁷ RJ 1950\1846.

²⁵⁸ RJ 2009\402.

²⁵⁹ RJ 2010\454.

²⁶⁰ VAQUER ALOY, *El derecho civil catalán...*, p. 82.

que assenyala l'art. 121-11 a) CCC, però tal com ho recomanen els Principles of European Contract Law²⁶¹.

- VAQUER²⁶² també assenyala que les negociacions entre les parts, quan queden verificades, haurien de ser un supòsit de suspensió, atès que en cas contrari jutges i tribunals solen qualificar com a supòsit interruptiu, el que no beneficia el deutor que accepta negociar.

- RIVERO²⁶³, per la seva banda, entén que hi ha una sèrie d'imperficcions que, al seu parer, haurien de corregir, com la innecessària menció com imprescriptibles d'algunes "accions".

4.6. La preclusió

Els nous terminis en els arts. 121-20 a 121-22 CCC han suposat la derogació a Catalunya del tradicional usatge *Omnes Causae*²⁶⁴ que, en el seu moment, va modificar les normes de dret romà i canònic aplicables, generalitzant el termini de prescripció general de 30 anys per a les accions a Catalunya. Amb aquests preceptes del CCC, els terminis generals passen a ser de 10 anys, 3 anys i 1 any.

La pròpia exposició de motius (III) de la Llei catalana 29/2002, de 30 de desembre afirma que el TS havia estat respectuós amb la normativa catalana sobre la prescripció dels 30 anys²⁶⁵, excloent l'aplicació del termini general del CC de 15 anys de l'art. 1964 CC, encara que no així els propis tribunals catalans, com ja s'ha comentat.

Doncs bé, l'art. 121-24 CCC incorpora una important novetat en el panorama dels efectes del temps sobre les accions i els drets civils, ja de per sí prou complexa: la preclusió. Segons aquest precepte i l'art. 122-5 CCC, qualsevol pretensió que pugui prescriure o poder o acció que puguin caducar s'extingeixen (preclouen) als 30 anys des del seu naixement, amb independència que hagin concorregut causes de suspensió o independentment dels elements subjectius del *dies a quo* de l'art. 121-23 CCC. És, segons també l'exposició de motius de la Llei 29/2002, "una nueva función al plazo del usatge *Omnes Causae*". És a dir, es concep com un termini necessari a comptar des del

²⁶¹ Ens remitim a VAQUER, Antoni, *The new regulation of prescription in the civil law of Catalonia; more modernised than principled, but still Spanish*, a "La tercera parte de los principios de derecho contractual europeo", Antoni Vaquer (Ed.), Valencia, 2005, Ed. Tirant lo Blanch, pp. 496 a 516.

²⁶² VAQUER ALOY, *El derecho civil catalán...*, p. 82.

²⁶³ RIVERO HERNÁNDEZ, *Primera valoración ...*, pp. 2106 i 2107.

²⁶⁴ *Vid. supra*.

²⁶⁵ No opina el mateix YZQUIERDO TOLSADA, *El derecho civil...*, p. 5.

naixement objectiu de la pretensió, acció o poder: per a la prescripció, que la pretensió hagués nascut (*actio nata*) i fos exercitable, independentment, com hem dit, dels elements subjectius; per a la caducitat, quan neix l'acció, eliminant conseqüentment també els elements subjectius. En això queda encara el dubte de si al termini preclusiu també sucumbeixen les pretensions interrompudes, és a dir, si independentment dels supòsits d'interrupció que el puguin afectar preclou des que la pretensió va néixer en les circumstàncies descrites. L'art. 121-24 CCC només es refereix a les causes de suspensió, sense esmentar les d'interrupció, de manera que dóna a entendre que quan el termini s'int interromp, la preclusió també. No obstant això, l'exposició de motius es refereix a la preclusió com un termini, consumit el qual, "de manera absoluta y con independencia de cualquier circunstancia, ya no puede hacerse valer dicha pretensión" i la funció de la preclusió sembla ser la de donar certesa i seguretat jurídica, evitant reclamacions molt distanciades del moment en què per primera vegada van poder ser exercitades. No obstant això, sembla que la primera opció (que la interrupció de la prescripció comporta la de la preclusió) és l'encertada²⁶⁶, atès que el mateix precepte requereix literalment que els 30 anys hagin passat "ininterrompudament". Això, però, com ara veurem, il·lustra la seva eficàcia a l'hora d'establir un termini clar de durada de les pretensions i drets.

Doncs bé, en atenció a les regles especificades fins el moment²⁶⁷, la preclusió serà també d'aplicació a les normes estatals que s'hagin d'aplicar a Catalunya, el que per descomptat suposa un important canvi per al seu funcionament en relació a la resta de l'Estat. La preclusió és només coneguda en dret estatal en l'àmbit processal, com la preclusió d'actes processals transcorregut el termini que tinguin previst (art. 136 LEC), preclusió de presentació de fets i de fonaments jurídics més enllà de la demanda si en el moment de la seva presentació ja siguin coneguts o poguessin invocar (art. 400.1 LEC) i la preclusió pel que fa a la presentació de documents més enllà de la vista o judici (art. 271 LEC). Però ara tindrà impacte en reclamacions a les que sigui cridat el dret civil català però sigui d'aplicació una norma estatal, el que pot resultar sorprenent per a alguna de les parts: un contracte celebrat entre A (gallec) i B (lleonesa) a Tarragona sense submissió expressa a fòrum el 2005; A compleix amb la prestació però B no paga; A i B es casen aquest mateix any, durant el matrimoni 30 anys; ¿podrà A reclamar a B? Segons l'art. 10.5 CC, és aplicable el dret civil català (lloc de celebració del contracte); la prescripció de

²⁶⁶ Així s'ha expressat la doctrina. Veure LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-24 CCC*, en LAMARCA MARQUÉS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, p. 284.

²⁶⁷ *Vid. sup.*

la pretensió es suspèn (art. 121-16 b) CCC); actua la preclusió de l'art. 121-24 CCC; de manera que A no pot reclamar-li (ni tan sols interrompre la prescripció) a B, perquè ha preclòs la seva pretensió.

Si, en canvi, el matrimoni hagués durat 29 anys, A tindria només 1 any (art. 121-20 CCC en relació amb la preclusió) per reclamar, excepte si li requereix judicial o extrajudicialment durant aquest any (art. 121-11 CCC), de manera que, si ho fes., tindria 10 anys més per reclamar (art. 121-20 CCC). Això evidencia la manca d'utilitat de la preclusió per a la seguretat jurídica i la certesa del trànsit, donat que no sembla absorbir les interrupcions, el que no la converteixen realment en un termini realment finalitzador, aclaridor de tota situació de pendència.

La preclusió, per tant, no és, al nostre parer, més que una prescripció de 30 anys sense suspensió i sense elements subjectius en el *dies a quo*, a la qual afecten els mateixos casos d'interrupció de la prescripció.

En canvi, quan sigui cridat el dret del Codi Civil (en el nostre cas, que tots dos fossin lleonesos en el moment de celebració), no només ja no es produirà la causa de suspensió per matrimoni sinó que, en cas de suspendre's (ex. suspensió acceptada convencionalment, és a dir, "mientras dure nuestro matrimonio no nos reclamaremos"²⁶⁸) no s'aplicaria la preclusió, podent reprendre el còmput prescriptiu en finalitzar la causa de suspensió.

En qualsevol cas, es pot observar com el joc de suspensió i preclusió porta a solucions molt diferents, fins i tot en casos en què el punt de connexió amb el dret català sigui tan feble i el negoci del qual neix la pretensió tingui l'origen en normativa estatal (ex. un simple contracte de compra-venda):

a) Dret català, contracte amb matrimoni de 30 anys (immediatament abans d'aquest o durant aquest): com hem vist, no és possible reclamar finalitzat aquest.

b) Dret català, contracte amb matrimoni de 29 anys (immediatament abans d'aquest o durant aquest): és possible interrompre durant aquest any i es tenen 10 anys més, si no s'interromp es té només 1 any per a reclamar, perquè precluiria la pretensió.

²⁶⁸ *Vid. supr.*

c) Dret estatal, contracte amb matrimoni 30 o 29 anys amb pacte suspensiu de no reclamar mentre duri aquest: es tenen 15 anys més després de la finalització del matrimoni per a reclamar.

d) Dret estatal, contracte amb matrimoni 30 o 29 anys sense pacte suspensiu exprés: es tenen 15 anys des de que neix l'acció del creditor (coneix l'impagament), sent irrelevant el fet del matrimoni.

4.7. Dret transitori

Encara que no sigui pròpiament una novetat, sí que es considera fonamental per determinar l'aplicabilitat de la llei catalana per raó de temps. L'entrada en vigor de les regles de la prescripció i de la caducitat del CCC va tenir lloc el 1-1-2004 (DF 2a Llei 29/2002) encara que la DT de la Llei 29/2002 va preveure la següent regla retroactiva: s'apliquen també a les pretensions, accions i poders de configuració jurídica nascuts -però encara no exercits- amb anterioritat al 1-1-2004, amb les següents excepcions (es regeixen per la normativa anterior):

- l'inici, la interrupció i el reinici del còmput de la prescripció.

- si el termini de prescripció és més llarg en el CCC, aquesta es consumeixi quan ha transcorregut el termini establert a la regulació anterior.

- si el termini és més curt, s'aplica el del CCC, encara que comença a comptar des de 1-1-2004, però, si venç abans el termini establert en la normativa anterior, aquest serà el rellevant.

Diverses sentències han aplicat ja aquestes regles com les SSAP Barcelona 28-10-2008²⁶⁹, 23-10-2008²⁷⁰, 15-9-2008²⁷¹ i 19-10-2010²⁷²; la SAP Girona 26-3-2009²⁷³ i la SAP Tarragona 5-10-2010.

²⁶⁹ JUR 2009\78378.

²⁷⁰ JUR 2009\35729.

²⁷¹ JUR 2009\242557.

²⁷² JUR 2010\383293.

²⁷³ La Ley 165149/2009.

5. Criteris d'aplicació de les regles de la prescripció catalana

5.1. A les normes estatals sense termini de prescripció específic

Tal i com actua l'art. 4.3 CC en el dret civil estatal, així ho fa l'art. 111-4 CCC a Catalunya, és a dir, com a dret supletori de normes civils (de qualsevol ordenament que s'hagi d'aplicar a Catalunya per qualsevol motiu) i no civils (però que tinguin els mateixos principis que aquestes). I això pot ser tant perquè la llei estatal remeti expressament als terminis generals de CC com si no remet ni tampoc dóna termini especial, de manera que el CCC s'aplica de manera automàtica supletòriament. Ens remetem, quant a la expansivitat del CCC per suplir normes estatals a Catalunya, al explicat *supra* en el punt 3 d'aquest treball.

El CC (arts. 1962 i ss), i així també el CCC (arts. 121-20 a 121-22 CCC), preveuen tres tipus de "terminis generals" aplicables per defecte:

a) El general absolut (art. 1964 CC y 121-20 CCC), aplicable a qualsevol pretensió que no tingui un altre termini designat. Independentment de si l'art. 1964 CC ha estat alguna vegada vigent a Catalunya, des de la 1a Llei del CCC, quan sigui cridat el dret civil català, el termini a aplicar serà de 10 anys. Així, en un contracte d'arrendament d'obra celebrat entre dos catalans sense remissió expressa, qui compleixi tindrà contra qui incompleix 10 anys per exigir compliment forçós (arts. 1124, 1544 i 1588 CC, art. 10.5 CC i art. 121-20 CCC; STS 21-6-2005²⁷⁴)²⁷⁵. A part de les pretensions contractuals sense termini específic, també s'aplica el 1964 CC -per tant, el 121-20 CCC a Catalunya- a les pretensions per enriquiment injust (STS 5-5-1964²⁷⁶). Aquest termini general absolut només regeix si no hi ha un altre termini general no absolut (arts. 121-21 i 121-22 CCC) o no existeix termini especial (art. 121-20 *in fine* CCC).

b) Els terminis generals dels arts. 1966 (5 anys), 1967 (3 anys) i 1968.2 (1 any) CC han estat substituïts a Catalunya pels 3 anys de l'art. 121-21. És a dir, quan un animal causi un dany a Catalunya (art. 10.9 CC), el damnificat tindrà 3 anys per a reclamar (art. 1905 CC i 121-21 d) CCC), quan es produeixi un accident de trànsit a Catalunya (art. 10.9 CC), la víctima tindrà 3 anys contra el causant (art. 1.1.3 LRCSCVM i 121-21 d) CCC). Quan es tracti de pensions alimentàries, en lloc de 5 anys, seran 3 anys (com en el

²⁷⁴ RJ 2005\6328.

²⁷⁵ D'acord amb que exigir el compliment forçós d'un contracte és una pretensió que prescriu als 10 anys a Catalunya està ESPIAU ESPIAU, Santiago, *La naturaleza jurídica y el plazo de ejercicio de la acción de resolución de los contratos por incumplimiento*, en Eugenio Llamas Pombo (coord.), "Estudios de derecho de obligaciones : homenaje al profesor Mariano Alonso Pérez", Vol. 1, 2006, La Ley-Actualidad, p. 633.

²⁷⁶ RJ 1964\ 2208.

AAP Barcelona 26-2-2009²⁷⁷). I quan sigui una compra-venda a terminis, seran 3 anys (SAP Barcelona 30-12-2009²⁷⁸). L'annual de l'art. 1968.1 CC ha estat substituït pel també anual de l'art. 121-22 CCC²⁷⁹.

c) Els terminis dels arts. 1962 CC (accions reals sobre mobles) i 1963 CC (accions reals sobre immobles), en principi, no han quedat substituïts per cap precepte exprés del CCC, de manera que hauran de ser tractats com a normes amb termini especial. No obstant això, la seva eficàcia queda limitada a Catalunya per terminis especials propis de dret civil català (que s'apliquen amb preferència si el dret català és cridat a resoldre) com per a la reivindicatòria (que no prescriu, segons l'art. 544-3 CCC) i la confessòria per a la protecció de servituds (art. 566-13.2 CCC).

Finalment, pel que fa a l'art. 1965 CC, coincideix amb els arts. 552-10.1 i 121-2 CCC i, pel que fa a la prescripció decenal de l'acció hipotecària, per la seva complexitat, l'expliquem per a Catalunya en els apartats 6.6 i 7.2.7.

5.2. A les normes estatals amb termini de prescripció específic

Com s'ha dit, donat que l'ordenament jurídic civil català és incomplet, en ocasions, quan aquest és el cridat a regular una qüestió haurà de recórrer, al seu torn, a normes de dret civil estatal per a resoldre-la (art. 111-5 CCC), que s'aplicaran supletòriament. També passa que Catalunya no pot regular les institucions civils que es reserven a l'Estat en l'art. 149.1.8 CE o matèries no civils expressament reservades a l'Estat (dret penal, administratiu, laboral, en els termes expressats *supra*), les quals s'apliquen directament a Catalunya.

I, una vegada que queda establert, bé pel dret català (per la seva incompletitud via art. 111-5 CCC) o bé per la Constitució, que a Catalunya haurà de regir el dret estatal (sigui en una llei especial, sigui al CC, com a termini especial) per a una determinada qüestió, aquest és possible que estipuli un termini de prescripció específic per a aquella pretensió.

En aquest cas hem de distingir dues situacions:

A) **Primera.** Que el termini de prescripció específic sigui diferent de la seva corresponent per la seva naturalesa (personal o real, contractual o extracontractual, etc.) dels previstos en els generals per a la seva tipologia al CC. En aquest cas és clar que el

²⁷⁷ La Ley 17381/2009.

²⁷⁸ CENDOJ 08019370142009100845.

²⁷⁹ Veure sobre aquest termini general la problemàtica que planteja amb les accions possessòries a l'apartat 7.2.6.

legislador estatal, per algun motiu, ha volgut alterar (millorar o empitjorar la posició del creditor, ampliant o reduint dit termini) el termini que, de no dir-se res, li correspondria segons el dret supletori en el CC. Per tant, atès que és el propi ordenament català el que ha cridat a l'aplicació de la norma de dret civil estatal o bé ho mana així la Constitució, s'haurà de respectar²⁸⁰ a Catalunya el termini de prescripció previst en ella segons principi llei especial-llei general²⁸¹. Aquest principi, que s'ha de descartar, com s'ha indicat, per a regir *ab initio* la relació entre dos ordenaments jurídics diferents en igualtat de rang, com són el català i l'estatal, sí s'ha de tenir en compte ara donat que des del moment en què el dret català presenta una llacuna, la part del dret civil espanyol que ve a suplir (sigui via art. 111-5 CCC, sigui via 149.1.8 CE) està vigent a Catalunya perquè ha estat cridat a resoldre pel mateix dret civil català, de manera que s'ha imbricat en el seu sistema de jerarquia de normes. I el CCC no és més que el dret general (art. 111-4 CCC) que ha de sucumbir davant una norma especial vigent a Catalunya (recordem que l'art. 111-4 CCC no distingeix de quines normes és supletori, de manera que s'ha d'entendre que a totes les que estiguin vigents a Catalunya²⁸²), com ho és un termini especial de prescripció o, per exemple, un *dies a quo* diferent del que el mateix CCC preveu. Només si la norma estatal no preveu regles especials per a la prescripció d'una determinada pretensió, s'ha de mantenir l'aplicació del CCC per a aquest cas²⁸³. A aquesta interpretació coadjuva el propi art. 121-20 *in fine* CCC (quan reconeix la subsidiarietat del termini general absolut en relació a altres lleis, sense especificar el seu origen, sinó que s'han de trobar vigents a Catalunya), que pot aplicar-se a la resta de terminis generals no absoluts (els dels arts. 121-21 i 121-22 CCC).

A aquesta conclusió de respectar els terminis especials (reals) que preveu el dret estatal a Catalunya han de fer-se dos comentaris:

1. Que això està d'acord, a més, amb el que succeïa en dret històric català al respectar a Catalunya terminis especials (de menys de 10 anys o de més de 30) provinents del dret romà²⁸⁴ tot i la regla general que preceptuava l'usatge *Omnes causae*.

2. Que això no atempta contra la naturalesa de quasi-ordre públic de la prescripció catalana²⁸⁵ en tant que si aquest termini especial estatal està vigent a

²⁸⁰ En el mateix sentit veure LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-20*, p. 232.

²⁸¹ *Vid.* l'explicació en el punt 3.1.2.

²⁸² Exceptuant, tal com s'ha indicat *supra*, les normes no catalanes que per regles d'extraterritorialitat s'hagin d'aplicar a Catalunya però que no estiguin vigents a aquest territori (art. 111-3 CCC); en aquest cas la supletorietat li correspon a la norma fixada com a supletòria en aquell ordenament.

²⁸³ Atès que, com s'ha dit *supra*, la part de prescripció de qualsevol pretensió quan el dret català és cridat està coberta per les regles del CCC.

²⁸⁴ *Vid. supra*.

Catalunya vol dir que el legislador català o bé no ha volgut, o bé encara no ha pogut (Codi Civil en desenvolupament) o bé no se li permet (matèries reservades a l'Estat) legislar sobre les pretensions a les que corresponen aquests terminis especials. En els primers dos casos, la solució proposada és l'única que permet el joc de l'art. 111-3 amb el 111-5 CCC. A més, difícilment poden trobar-se arguments sòlids per a comprendre per què el legislador estatal va donar a aquestes pretensions terminis més breus o més llargs que l'annual i si estan o no justificats; en qualsevol cas, si Catalunya no pot o encara no ha regulat la institució que dóna lloc a les pretensions en qüestió, és que assumeix que estiguin vigents en el seu territori les disposicions estatals sobre elles incloent els terminis especials estatals, de manera que no pot considerar-se un supòsit de vulneració dels principis que regeixen l'ordenament civil de Catalunya atès que, en el primer dels casos, així ho disposa la Constitució i, en el segon dels casos, s'ha d'entendre com una admissió -possiblement temporal- tàcita d'aquests terminis estatals per manca de regulació pròpia; són supòsits d'excepció tàcita de la regla dels 10 anys per defecte de l'art. 121-21 CCC. De fet, Catalunya excepciona expressament aquesta regla dels 10 anys en el mateix art. 121-21 CCC així com en altres preceptes, com en els arts. 546-4.3 i 546-14.7 CCC, donant a tots ells terminis més breus.

D'aquesta manera, alguns exemples de terminis prescriptius especials estatals que, al nostre parer, s'han de respectar a Catalunya són: els 6 mesos de l'art. 124.1 Llei de Navegació Aèria²⁸⁶ per danys en aquest àmbit, els 3 anys per danys produïts per productes defectuosos de l'art. 143 RDL 1/2007²⁸⁷, els 5 anys de prescripció per danys relacionats amb els drets de propietat intel·lectual i industrial (art. 140.3 RDL 1/1996²⁸⁸, art. 71 Llei 11/1986²⁸⁹ i art. 45 Llei 17/2001²⁹⁰), els 10 o 20 anys de termini per reclamar els danys derivats de l'ús de l'energia nuclear immediats o diferits, respectivament (art. 67 Llei 25/1964, 29 d'abril²⁹¹) o també els 2 anys per als intervinents en la construcció a través de l'art.18 LOE²⁹². Això pel que fa a supòsits especials de responsabilitat extracontractual. En

²⁸⁵ *Vid. infra.* sobre això.

²⁸⁶ Llei 48/1960 de 21 de julio, sobre Navegació Aèria (BOE 23 juliol 1960, núm. 176, p. 10291).

²⁸⁷ RDL 1/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General per a la defensa dels consumidors i altres lleis complementàries (BOE 30 novembre 2007, núm. 287, p. 49181).

²⁸⁸ RDL 1/1996, de 12 de abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (BOE 22 abril 1996, núm. 97, p. 14369).

²⁸⁹ Llei 11/1986, de 20 de març, de Patents d'Invenció i Models d'utilitat (BOE 26 març 1986, núm. 73, p. 11188).

²⁹⁰ Llei 17/2001, de 7 de desembre, de Marques (BOE 8 desembre 2001, núm. 294, p. 45579).

²⁹¹ BOE 4 maig 1964, núm. 107, p. 5688.

²⁹² Ley 38/1999, de 5 de noviembre, d'Ordenació de l'Edificació (BOE 6 novembre 1999, núm. 266, p. 38925).

relació a la contractual, els terminis especials i diferents (en relació amb l'art. 1964 CC) s'han de respectar igualment a Catalunya pels mateixos motius en ser especials en relació al'art. 121-20 CCC (el previst per a les contractuals sense termini especial). Alguns exemples són els 6 mesos les pretensions derivades de la garantia comercial addicional (art. 125.4 RDL 1/2007) o els 2 anys per a les pretensions derivades de viatges combinats (art. 164 RDL 1/2007).

Malgrat això, la SAP Tarragona 18-6-2009²⁹³, comentada infra més extensament, considera que els terminis per defecte del CCC són també d'aplicació preferent als terminis especials de les lleis estatals a Catalunya el que, al nostre parer, no respecta el principi de llei especial-lei general que ha de regir una vegada el dret civil català hagi cridat a regular cert aspecte al dret estatal, per la seva necessària incompletesa. No obstant, la SAP Barcelona 20-11-2009²⁹⁴, segons el nostre parer, encertadament, declara la vigència i l'aplicabilitat a Catalunya dels 2 anys de la pretensió de diversos assegurats de reemborsament de despeses contra la seva assegurança de cobertura jurídica, que es regeix pel termini específic per pretensions derivades del contracte d'assegurança de l'art. 23 LCS.

B) **Segona.** Que, atenent la seva naturalesa jurídica (ex. reclamació de caràcter real, contractual, extracontractual, prestacions periòdiques, etc), se li atribueixi a una acció basada en un dret regulat en una norma estatal un termini especial que és el mateix termini de prescripció que per seva tipologia/naturalesa preveuen els corresponents articles del CC supletòriament (arts. 1964, 1966, 1967, 1968 CC). Aquest cas difereix de l'anterior en què el legislador estatal, havent pogut atribuir a una determinada pretensió un termini especial diferent del que li correspondria d'haver guardat silenci segons la seva naturalesa i en aplicació d'aquests preceptes del CC, li atribueix expressament un que és exactament el mateix que el que li hagués correspost de no haver-ne estipulat cap d'especial. Segons LAMARCA²⁹⁵, en aquests supòsits també s'hauria de respectar i ho fonamenta en què, de canviar el termini per defecte del CC, no es canviaria el de les lleis especials. No pensem que això sigui suficient per a que s'hagin de respectar aquests terminis a Catalunya perquè el mateix autor reconeix que això comporta disfuncions, a les

²⁹³ La Ley 166739/2009.

²⁹⁴ JUR 2010/43944.

²⁹⁵ LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-20*, p. 233.

que no dóna solució²⁹⁶. De fet, som partidaris d'entendre que tot això és fruit d'una deficient tècnica legislativa²⁹⁷, de manera que en lloc de guardar silenci, comportant l'aplicació automàtica del termini per defecte al CC, el legislador estatal ho estipula expressament reiterant el que el mateix CC ja preveu per pretensions de la mateixa naturalesa. Entenem, en realitat, que l'argument és l'invers: sense existir motiu per concedir a una determinada pretensió un termini especial, el legislador pretén recalcar la seva naturalesa, fent coincidir expressament el seu termini de prescripció amb el que li correspon a la resta de pretensions d'aquesta mateixa naturalesa sense termini especial. De fet, la prescripció s'ha pres tradicionalment, per part de la doctrina, com un element més per esbrinar la naturalesa jurídica d'una determinada pretensió o relació jurídica (ex. davant d'una pretensió que prescriu a l'any s'ha d'entendre que té naturalesa extracontractual); i, fins i tot, algunes la naturalesa de les quals és difícil d'esbrinar en res pot ajudar el seu termini de prescripció si aquest és especial, com succeeix en la híbrida naturalesa de l'acció per danys derivats de productes defectuosos de l'art. 143 RDL 1/2007. A més, res no impedeix al legislador espanyol que, si pretén canviar els terminis generals del CC, pugui, en coherència, adequar també els terminis especials que fins ara havien merescut el mateix termini de prescripció, si pretén ser coherent.

El que venim a dir és que, de vegades, els terminis "especials" de la mateixa durada que els seus respectius terminis generals són, essencialment, els mateixos terminis generals reafirmats en una concreta pretensió, sigui per deficient tècnica legislativa, sigui per ressaltar la seva naturalesa. Al nostre criteri, però, aquesta correlació no pot ser automàtica, ja que pot haver termini coincident però ser un tipus d'acció completament diferent, com succeeix en aplicar el termini de 3 anys de la prescripció per danys produïts per productes defectuosos a Catalunya, que coincideix casualment amb els 3 anys supletoris per a la responsabilitat civil extracontractual, la qual cosa ni tan sols pot indicar que la seva naturalesa tingui aquest caràcter.

D'aquesta manera, entenem que haurien de complir una sèrie de requisits per poder afirmar que una pretensió amb termini "especial" coincident amb termini general al CC es tracta d'una reiteració (un pleonasme) d'aquest, el que té vital transcendència per al seu

²⁹⁶ LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-20*, p. 233.

²⁹⁷ En dret català, de fet, ja hi ha almenys el cas de l'art. 546-14.7 CCC (3 anys per reclamar danys derivats d'immissions) en relació amb l'art. 121-21 d) CCC, evidenciant la deficient tècnica legislativa. Possiblement tingui alguna cosa a veure el fenomen de la motorització legislativa. Veure, sobre això, MÉNDEZ, A y PAU PEDRÓN, A., *La proliferación legislativa: un desafío para el Estado de Derecho*, Madrid, 2004, Ed. Civitas.

comportament després en dret civil català. Proposem el següent test (que anomenem, "test d'equivalència"), que presenta quatre requisits de caràcter acumulatiu:

a) En primer lloc, la pretensió amb termini "especial" hauria de tenir el mateix termini de prescripció que algun dels terminis generals previst al CC. No obstant això, no cal que coincideixin altres elements, com la forma del còmput o la determinació del *dies a quo*, perquè aquests sí que poden ser especialitats respecte al règim supletori del CC.

b) Que hi hagi identitat entre la pretensió amb termini "especial" i la pretensió a què es refereix el CC a l'estipular terminis generals. És a dir, que es tracti del mateix tipus d'acció, el que només és comprovable atenent la seva comuna naturalesa jurídica: extracontractual, prestacions periòdiques, real sobre immobles, etc.

c) Que tinguin ambdues la mateixa finalitat, és a dir, que tinguin caràcter o bé indemnitzatori, o compensatori, o de reclamació de possessió, de quantitats, etc.

d) Que ambdues s'originin per la mateixa causa, pel mateix fet detonant: l'incompliment de contracte, un fet lesiu, una desposseïció, etc.

Segons el nostre parer, si tots aquests requisits es compleixen, estem davant d'una "reproducció" del termini general del CC en una pretensió per a la qual el legislador li va preveure un termini "no-especial", ja que és idèntic al general d'acord amb la seva naturalesa, la causa que va originar la pretensió i la finalitat que persegueixen. Com a exemple del seu funcionament, evidenciem que el raonament que porta a la SAP Lleida 20-5-2010²⁹⁸ a aplicar el termini de 3 anys de l'art. 121-21 CCC a una acció de l'art. 7.1 LRCSCVM contra el Consorci de Compensació d'Assegurances és semblant al test que aquí es proposa: "Y es que la acción contemplada en la Ley de Responsabilidad Civil, no es una acción especial o distinta de la genérica extracontractual del art. 1902 C.Civil por estar incluida en una ley especial. Se trata de la misma acción civil de la citada responsabilidad. El carácter civil se advierte, como se ha visto, en la rúbrica donde se incluye; en la remisión al régimen de responsabilidad, expresamente manifestada en el caso de daños materiales, de los arts. 1902 y siguientes que hace el art. 1; en la coincidente duración del plazo, lo que no es casual sino representativo de que se trata del mismo e idéntico plazo por tratarse de la misma acción y responsabilidad. Los propios términos del art. 121-21 , d, que se refieren genéricamente a las pretensiones "derivadas" de responsabilidad extracontractual, abundan en la idea y propósito de extensión a todas las pretensiones que deriven de la citada responsabilidad, con base a los arts. 1902 y

²⁹⁸ JUR 2010\290873.

siguientes, que contemplan la de carácter general, o a la legislación sectorial que corresponda. De la misma manera que el art. 1968.2 del C.Civil estableció el plazo anual de prescripción, que pasó desde lo general a lo particular a la Ley de Responsabilidad de Circulación, el mismo paralelismo ha de hacerse respecto a la norma general de prescripción catalana”.

En conseqüència, això té, com s'ha dit, una importància transcendental en la determinació dels terminis d'aquestes pretensions amb "termini especial" quan s'hagin d'aplicar a Catalunya perquè les anomena el dret català: que la seva referència ja no pot ser el CC sinó que ho serà el CCC com a dret supletori de primer rang. És a dir, si abans tenien un determinat termini "no-especial" perquè és el que li correspon a aquest tipus d'accions amb termini general en el CC, ara s'ha d'entendre que li correspondrà el que per a aquest tipus de pretensions correspon al CCC.

Els fonaments per a substituir el termini especial coincident amb el previst per a les pretensions de la mateixa naturalesa presents en els arts. 1964 i ss CC (els que hem anomenat terminis "no especials") pels corresponents terminis generals en el CCC són els següents:

a) Interpretació de l'art 111-4 in fine CCC. Hem dit que l'art. 111-4 CCC assenyala, en el seu segon incís, que les normes del CCC s'apliquen supletoriament “a les altres lleis”, sense especificar l'origen d'aquestes normes (estatals o catalanes), de manera que si hi ha una llei estatal amb un autèntic termini especial, s'ha de respectar a Catalunya. Però, en el cas que ara tractem, que és el de la identitat entre el termini estatal atenent la seva naturalesa amb els que per defecte preveu el CC, si apliquem el termini "no-especial" estatal, estariem causant una disfunció irreal i inadequada a Catalunya, en tant que la resta de pretensions de la mateixa naturalesa però per a les quals el legislador estatal no els va concedir un termini "especial" tindrien a Catalunya el termini per defecte català. En canvi, si a aquestes pretensions amb termini “no-especial” se'ls dóna el termini català via 111-4 CCC, a Catalunya tindria plena coherència amb els terminis de prescripció previstos per defecte per a aquest mateix tipus de pretensions, és a dir, a efectes de prescripció sí es trobaria aquesta pretensió plenament integrada en el ordenament català, tot i que en dret estatal en el seu conjunt es veïés disfuncional²⁹⁹.

²⁹⁹ Però si el dret català és el cridat a regular i el CCC és el dret supletori a Catalunya, el que ha de ser coherent és el dret català, per no causar inseguretats jurídiques.

D'aquesta manera s'eviten situacions estranyes al dret català que, sense motiu objectiu aparent, una pretensió, per exemple, extracontractual provinent de norma estatal tingui a Catalunya una prescripció d'1 any mentre que la resta (estatals o catalanes) de la seva naturalesa, causa i finalitat, sense termini diferent del general, tinguin a Catalunya 3. És a dir, es tracta de limitar l'abast del principi llei especial-llei general (de qüestionable aplicació *grosso modo* entre ordenaments, però que s'ha d'acceptar perquè és el mateix art. 111-5 o la CE que han cridat al dret estatal per a regular una determinada qüestió no prevista en el propi dret català, vigents a Catalunya les dues normes, de manera que s'han d'ordenar) a aquells aspectes de la institució completament desconeguts en dret català i que siguin compatibles amb aquest, de manera que, des d'aquest punt de vista, no pot arribar a la prescripció. L'art. 111-4 CCC impedeix, en qualsevol cas, l'aplicació a Catalunya de dret estatal que sigui incompatible amb aquest³⁰⁰. La supletòrietat en l'àmbit de la prescripció catalana recollit en l'art. 121-20 *in fine* CCC, tal com ja hem dit, només regeix si no hi ha "autèntics" terminis especials però no, al nostre parer, els que ja no ho són en el propi dret estatal atenent la seva naturalesa.

Ja hi ha algunes resolucions judicials que han acceptat el trossejat de la institució: en allò que s'ha d'aplicar dret espanyol perquè és desconegut en dret català i compatible amb aquest, s'aplica a Catalunya dret espanyol, però no pel que fa a la prescripció si el dret estatal no preveu termini especial o remet expressament als generals del CC (explicats en el punt anterior) o si, com tractem ara, existeix aquesta identitat entre el termini "especial" i els que per defecte preveu per al seu tipus al CC. Segons el nostre parer, només s'ha de respectar el termini prescriptiu estatal especial a Catalunya sempre que aquest sigui "realment especial".

Comentem, a continuació la SAP Tarragona 18-6-2009 que recull aquests aspectes però, com ja s'ha anunciat, no respecta la "real especialitat" de dret estatal. En el seu FJ 1r assenyala que:

³⁰⁰ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, pp. 40 a 42 posa alguns exemples, com la diversa naturalesa de l'emfiteusi al CC (domini compartit) i en el CCC (dret real en cosa aliena), no es pot aplicar a Catalunya, ni tan sols per la via supletòria, tot allò del CC que és contrari a la naturalesa d'aquest dret a Catalunya, o la impossible aplicació a Catalunya d'institucions estatals que el dret civil ha eliminat expressament, com la rabassa morta en el CCC, que serà tractada com qualsevol dret de superfície vs art. 1656 CC. També destaca la diferència entre l'exigència d'un principi de prova en les demandes de filiació en l'art. 767 LEC, mentre que no es requerien en l'art. 98 CF, havent-se declarat la vigència d'aquest a Catalunya per STSJC 19-6-1997 (RJ 1997\6359).

“pues si bien el referido RD Legislativo 8/2004, de 29 de octubre, tanto en el supuesto de acción directa del perjudicado frente a la aseguradora como en el caso de la acción de repetición de la aseguradora contra el tercero responsable del daño, ex arts. 7 y 10, establece un plazo de prescripción de un año, y dicha norma se trata de una norma especial, debe tenerse en cuenta que el Derecho Civil de Cataluña que tiene eficacia territorial, debe aplicarse con carácter preferente a cualquiera otra normativa al estar expresamente regulado el instituto de la prescripción por dicho código, ex art. 111-5 del citado libro”

És a dir, aquesta resolució, prescindeix, tant per a l'acció directa d'un accidentat per vehicle de motor contra l'asseguradora com per a l'acció de repetició de l'asseguradora contra el causant del dany, del criteri norma general-norma especial i la supedita a l'aplicació preferent a Catalunya (criteri territorial del dret civil català) del dret civil català - encara que el CCC sigui només llei general- en matèria de prescripció encara que estigui vigent a Catalunya la llei especial espanyola pel que fa a la regulació i funcionament de l'acció directa en cas de danys en la circulació de vehicles de motor contra l'asseguradora.

La conseqüència de l'aplicació d'aquest criteri a l'acció exercida en aquella ocasió (que és la que li correspon a l'asseguradora enfront del causant del dany un cop aquella ha satisfet les despeses d'assistència al seu assegurat com a conseqüència de l'accident, havent-se subrogat en la posició d'aquest, conforme a l'art. 43 LCS), és que el Tribunal resol que aquesta pretensió (i a ella li suma el termini per a l'acció directa) té un termini de prescripció de 3 anys³⁰¹.

La qüestió que es planteja, però, va més enllà d'això: el raonament utilitzat pel Tribunal per a arribar a aquest resultat fa que no hagi de respectar a Catalunya cap termini especial de prescripció establert per llei espanyola aplicable a Catalunya. Si es confirma aquesta tendència jurisprudencial, implicaria una reformulació completa de la durada dels terminis especials quan aquests siguin aplicables a Catalunya, per qualsevol motiu, el que, d'altra banda pot portar a importants disfuncions: no té cap fonament substituir, per exemple, els terminis que hem esmentat *supra* del RDL 1/2007 (ex. el de 6 mesos de la pretensió derivada de la garantia comercial addicional) pels 10 anys del CCC. Essencialment, implicaria que no es respectaria la ratio legis ni la mens legislatoris en

³⁰¹ Per a la nostra opinió raonada sobre aquesta particular situació, *vid infra*.

relació a que una determinada pretensió és mereixedora d'un termini especial, diferenciat dels generals al CC, més breu o més dilatat en el temps. Així, partint de la presumpció que el legislador va tenir un motiu objectiu i lícit per diferenciar aquestes pretensions de la resta (ex. per la complexitat de reclamar danys després d'un incident nuclear, per tractar de consumidors, etc.), res pot objectar-hi el dret català si ell mateix no ha considerat que aquesta pretensió mereix o no un tracte diferent (més o menys restrictiu que el general) del dels terminis generals (o si simplement no l'ha pogut considerar per les seves limitacions constitucionals), de manera que haurà d'acceptar el que li vingui amb la institució estatal ja que el seu legislador, presumiblement haurà fet ja aquesta valoració. A més, l'art. 111-4 CCC no és suficient per impedir que la norma principal (sigui estatal o catalana) tingui una regulació civil concreta, sense qualificar-la de "dret comú"³⁰², és a dir, quan sigui llei especial i s'atribueixi, en el nostre cas, un autèntic termini especial. En ser cridat el dret estatal amb pretensió amb termini prescriptiu especial a ser vigent a Catalunya via art. 111-5 CCC o que ho sigui directament per obra de l'art. 149.1.8 CE, s'ha de respectar la norma especial estatal en tenir prioritat sobre el dret supletori català, conforme a l'art. 111-4 CCC, en base al criteri llei especial-llei general.

En definitiva, doncs, només si el termini estatal és falsament "especial", jugarà el 111-4 CCC, de manera que aplicarem el que supletòriament li correspongui a Catalunya, en lloc de l'art. 4.3 CC. Amb això pot passar que el que és avantatge per a un determinat tipus de creditor en el dret estatal (ex. els 3 anys en productes defectuosos, en lloc de la genèrica d'1 any per extracontractual) passa a ser la "normalitat" a Catalunya, per coincidir amb el termini de 3 anys de l'art. 121-21 CCC. Tanmateix, això no causa cap perjudici per a la víctima d'un producte defectuós ni en el context estatal (segueix amb els 3 anys) ni en el català ja que en aquest se'ls respecta la durada "ampliada" que els va preveure el legislador estatal: ha perdut, doncs, avantatge comparatiu amb la situació "per defecte" però no en termes absoluts³⁰³. Per tant, en qualsevol cas, es respecta la ratio legis de la norma i la mens legislatoris.

b) Principi d'autointegració del dret civil de Catalunya (art. 111-2.1 CCC). La STC 8-7-1993 establí que de cap manera el dret civil de Catalunya és un dret civil especial en

³⁰² BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 38.

³⁰³ No ens consta en dret estatal cap creditor personal "penalitzat" amb només 10 anys (en lloc dels 15 de l'art. 1964 CC), que ho deixaria d'estar, en termes relatius, en dret català (pel termini per defecte de 10 anys de l'art. 120-20 CCC). De nou, si s'escau, seguiria estant "penalitzat" en termes absoluts, ja que encara disposaria només de 10 anys.

relació al dret comú espanyol, el que coincideix amb l'art. 111-4 CCC que assenyala que el CCC és el dret comú de Catalunya que, donat l'actual marc constitucional necessàriament incomplet, conforma la base de l'ordenament jurídic català. D'aquesta manera es pronuncien la SAP Barcelona 14-4-2009³⁰⁴ que aplica l'autointegració catalana per a no exigir-li a un tutor autorització judicial prèvia per a iniciar una demanda en defensa dels interessos de l'incapaç segons el numerus clausus de supòsits de l'art. 212 CF on no figurava aquest cas, tot i la seva exigència segons el CC; el mateix en la STSJC 9-6-1997³⁰⁵ quan exclou al dret estatal absolutament en matèria de successions, després del CS; o la SAP Barcelona 11-1-2010³⁰⁶, que rebutja la supletorietat del CC en matèria d'acció negatòria i immissions per esgotar tota la seva regulació el CCC. La necessària incompletesa de l'ordenament jurídic català no ha de comportar aparellada necessàriament la possibilitat d'acceptar l'aplicació a Catalunya d'elements disruptius del conjunt de l'ordenament. És a dir, està completament legitimada la interpretació de la norma especial estatal amb termini de prescripció específic coincident amb un dels supletoris del CC des d'una òptica de dret civil català. És a dir, la *ratio legis* de la norma estatal ha d'estar conforme amb el funcionament de l'ordenament català per a evitar, per exemple, antinòmies. Si tots els supòsits de responsabilitat civil extracontractual a Catalunya sense termini especial són de 3 anys, s'ha d'interpretar i integrar des d'aquesta òptica la *ratio legis* de la llei estatal que dona termini especial però igual a un dels supletoris del CC. És a dir, el punt de partida per a la seva aplicació a Catalunya és que justifica que no s'apliquin els 3 anys, perquè el termini d'un any, a Catalunya, només està previst per a les accions possessòries i per a aquells casos que el legislador català -no l'estatal- ho consideri, però no per a les de danys extracontractuals. Si la pretensió de la llei especial estatal persegueix la mateixa finalitat que les pretensions per defecte en el CC i el legislador no li ha donat un termini diferent d'aquestes, res justifica que coexisteixin a Catalunya dos terminis per defecte diferents per a una mateixa pretensió: un català, 3 anys, i un d'estatal d'1 any. Això estaria creant una important antinòmia, de difícil conciliació. Per això, el CCC és el supletori de primer rang (arts. 111-3.1, 111-4 i 111-5 primer incís CCC) i només pot recórrer al supletori de segon rang si no hi ha solució en el CCC, a més de no oposar-se a les disposicions del dret civil català o als seus principis informadors.

³⁰⁴ JUR 2009\384003.

³⁰⁵ RJ 1997\6357.

³⁰⁶ JUR 2010\107273.

c) Consideració de les normes de la prescripció com de quasi ordre públic o, al menys, com a principis que informen el dret civil de Catalunya. Per descomptat, donada la flexibilitat amb què s'ha regulat la prescripció en el CCC, difícilment poden considerar-se totalment com a normes d'ordre públic. Així, quan l'art. 121-3 CCC permet a les parts alterar, dins d'uns límits, els terminis per defecte de la prescripció, està evidenciant la seva disponibilitat - si més no parcialment- posant en qüestió el seu caràcter d'ordre públic. El mateix passa no només amb la caducitat convencional -ja coneguda en dret civil espanyol³⁰⁷- sinó també en la caducitat sobre relacions jurídiques disponibles. Però també és cert, que les normes de la prescripció tenen com a finalitat donar seguretat i certesa a l'ordenament jurídic, negant la possibilitat de reclamar a aquell que evidentment ha desatès el dret que l'empara durant molt de temps, consolidant, almenys a nivell processal -per impossibilitat de reclamar judicialment, que no per la desaparició del dret- la situació del que podia haver estat demandat i no ho va ser³⁰⁸. En aquest sentit, les normes de la prescripció són "de naturalesa imperativa" com el mateix art. 121-3 CCC diu al principi. I són imperatives perquè ordenen el tràfic jurídic-econòmic. I el legislador català ha considerat que, per exemple, per a les reclamacions extracontractuals es deixa al creditor poder reclamar en 3 anys en lloc d'1 any quan no hi ha termini específic. Aquesta és la nova ordenació dels terminis en el tràfic jurídic-econòmic català, al que coadjuva, també, per exemple, el termini també triennal específic per a reclamar danys derivats d'immissions 546-14.7 CCC. I pel que fa als principis, en aquest mateix sentit s'evidencia, que a Catalunya s'ha volgut donar més marge al creditor de danys de naturalesa extracontractual, entenent que mereix una major protecció, en definitiva, una major tolerància en permetre reclamar en més temps³⁰⁹; i aquest principi "pro-creditor" (pro-

³⁰⁷ *Vid. infra.*

³⁰⁸ En aquest mateix sentit BROCA, *Historia del ...*, p. 633, que es pronuncia de la següent manera: "Del Derecho canónico y de varios textos romanos, se ha inferido ser base de la prescripción el merecido castigo al negligente en la salvaguardia de su derecho; empero, también lo es la necesidad de dar fijeza a los mismos derechos y evitar perturbaciones que trascenderían al orden social. De ahí la consideración de "Derecho público" que ha recibido y la inteligencia de no poder ser renunciada; mas, por ser perjudicial al que tiene un derecho, su término es de interpretación estricta".

³⁰⁹ Aportem dos exemples. El primer, en ocasions la víctima és donada d'alta perquè en aquell moment es determina que es coneix el total abast de les seves lesions i seqüeles, de manera que des d'aquest moment comença a córrer la prescripció, deixant només per a una possible reclamació ulterior els danys i seqüeles que no fossin previsibles, descartant poder demanar per noves que fossin previsibles. Però la càrrega de la prova de la imprevisibilitat és de la víctima (art. 217 LEC), de manera que hi ha un àmbit en què apareixen nous danys i seqüeles que, encara que previsibles per a la ciència mèdica (però no va ser informat, són només remotament possibles, etc.), no van sorgir des que se li va donar l'alta i en l'exigu termini d'un any que dóna l'art. 1968.2 CC, sinó transcorregut aquest. Si va demanar durant l'any no els va poder incloure (perquè no els coneixia) ni podrà sol·licitar-los posteriorment perquè no pot provar que eren imprevisibles; si presenta la demanda transcorregut un any, li haurà prescrit la pretensió i, per tant, li serà desestimada *in totum*. Amb un termini de prescripció de 3 anys des de l'alta és més possible que el que fins aquell moment no s'havia manifestat es reveli i ho pugui incloure amb la demanda inicial. I, el segon, de vegades les

víctima, de fet) de danys de responsabilitat civil extracontractual impregna no només al dret civil català sinó que necessàriament ho ha de fer també a les normes no catalanes que per qualsevol motiu es trobin vigents a Catalunya. I, de la mateixa manera, el legislador català ha optat per reduir els terminis als creditors d'una obligació contractual, ja que terminis excessivament llargs poden provocar, d'una banda, un augment indegut de les possibilitats de defensa “porque los medios de prueba pueden perecer sin culpa del demandado, como sucede por ejemplo, si los testigos llegan a morir”³¹⁰; i, d'altra, els terminis més curts en la contractual vénen a pal·liar la possible mala fe del creditor que va allargant injustificadament l'exercici del seu dret (ex. si en lloc d'executar un préstec hipotecari als pocs mesos de l'impagament es triguen 14 anys, l'increment en els actualment quantiosos interessos de demora pot ser realment extraordinari, pot pensar-se, fins i tot, en que hi hagi exercici extemporani dels drets, d'acord amb l'art. 111-7 CCC). Així com s'ha de fer un test a qualsevol dret no espanyol o no català que pretengui aplicar en tots dos territoris (veure la SAP Tarragona 20-10-2009 sobre règim econòmic matrimonial alemany), també s'ha de fer quan una norma estatal, tot i ser especial, s'hagi d'aplicar a Catalunya. A això cal afegir que hi ha un supòsit de prescripció que sí que és clarament d'ordre públic, encara que pel motiu d'incloure menors o incapaços sense representant legal: d'acord amb l'art. 121-18 CCC, la prescripció que afavoreixi a menors o incapaços sense representant legal haurà de ser tinguda en compte d'ofici pels tribunals.

Per tant, tot aquell dret que no sigui pròpiament dret civil català però que, per criteris d'insuficiència del dret català o d'extraterritorialitat per defecte, s'hagin d'aplicar a Catalunya només ho faran si no contravenen l'ordre públic a Catalunya i en definitiva respectin els principis que l'inspiren. El caràcter imperatiu de les normes de prescripció a Catalunya és destacat per la STSJC 26-5-2011.

En conseqüència, si una llei especial estatal coincideix en termini amb el que per defecte prevegi el CC i la seva naturalesa també coincideix, s'ha d'entendre, llevat que es desprengui el contrari de la norma, que el legislador estatal va voler equiparar els terminis

negociacions de la víctima amb la seva asseguradora o amb l'asseguradora del causant s'allarguen per molts motius imprevisibles (més complexitat del que inicialment previst, dilacions burocràtiques, oblits, desídia, etc.) De manera que en no poques ocasions el termini d'1 any es revela curt, obligant a la víctima a anar interrompent la prescripció de la seva pretensió contra aquestes asseguradores per evitar la prescripció, augmentant els seus costos (amb el seu advocat, de notaria, de burofax), preocupacions i, fins i tot, temps (les interrupcions dins de l'any poden anar eternitzant, consolidant aquesta situació de pendència o provisionalitat). El termini de 3 anys dona més tranquil·litat a la víctima per negociar amb els seus deutors per intentar arribar a un acord, tot i les possibles dilacions i sense anar incorrent en més despeses.

³¹⁰ Veure SAVIGNY, M.F.C. de, *Sistema de derecho romano actual*, Trad. Jacinto Mesía y Manuel Poley, Tomo IV, 2ª Ed., Madrid, Centro Editorial de Góngora, p. 180.

de prescripció per raó de la naturalesa jurídica de la pretensió, per ser coherent, i que la pretensió en qüestió no mereixia un termini especial i diferent del CC, recordant que era, per exemple, el d'1 any per pretensions extracontractuals. Si hagués volgut donar un altre termini, ho hagués fet, com ho ha fet en diverses normes, però va considerar que aquesta pretensió no ho mereixia, perquè el seu creditor no mereix més termini ni mereix que se li castigui amb menys termini del que li correspondria per defecte.

Per tant, quan aquestes normes amb termini especial s'han d'aplicar a Catalunya, han de també de respectar l'ordre públic i els principis de l'ordenament català que, en el cas de l'extracontractual, són clarament favorables al creditor. No s'estaria respectant això si es respectés l'any de reclamació per danys a un registrador de la propietat (art. 311 LH), quan pels mateixos fonaments la mateixa pretensió dirigida contra qualsevol altra persona seria de 3 anys. Quin fonament hi hauria a Catalunya si contra els registradors fos un any i contra qualsevol altra persona fossin tres? De cap manera es pot sostenir tal diferenciació considerant que cal respectar que el legislador espanyol volia donar-li un any específicament i per això no va remetre a l'art. 1968.2 CC, perquè: a) en res pot vincular la voluntat del legislador espanyol a la voluntat del legislador català quan aquesta norma s'ha d'aplicar a Catalunya i ha de respectar les regles imperatives de la responsabilitat civil i els principis del dret civil català, i b) perquè el legislador espanyol no va voler ni beneficiar ni perjudicar el creditor de danys contra registradors en relació al CC, podent haver-ho fet el 1946. I en aquest últim sentit, si es volgués respectar la voluntat del legislador espanyol, en aplicar aquest precepte tal qual a Catalunya, es podria veure com el creditor contra registrador estaria en pitjor situació que la resta de creditors per danys, el que no està d'acord amb la paritat de terminis vigent fins aquest moment no només en els territoris regits pel CC sinó a Catalunya, on era per a tots dos 1 any.

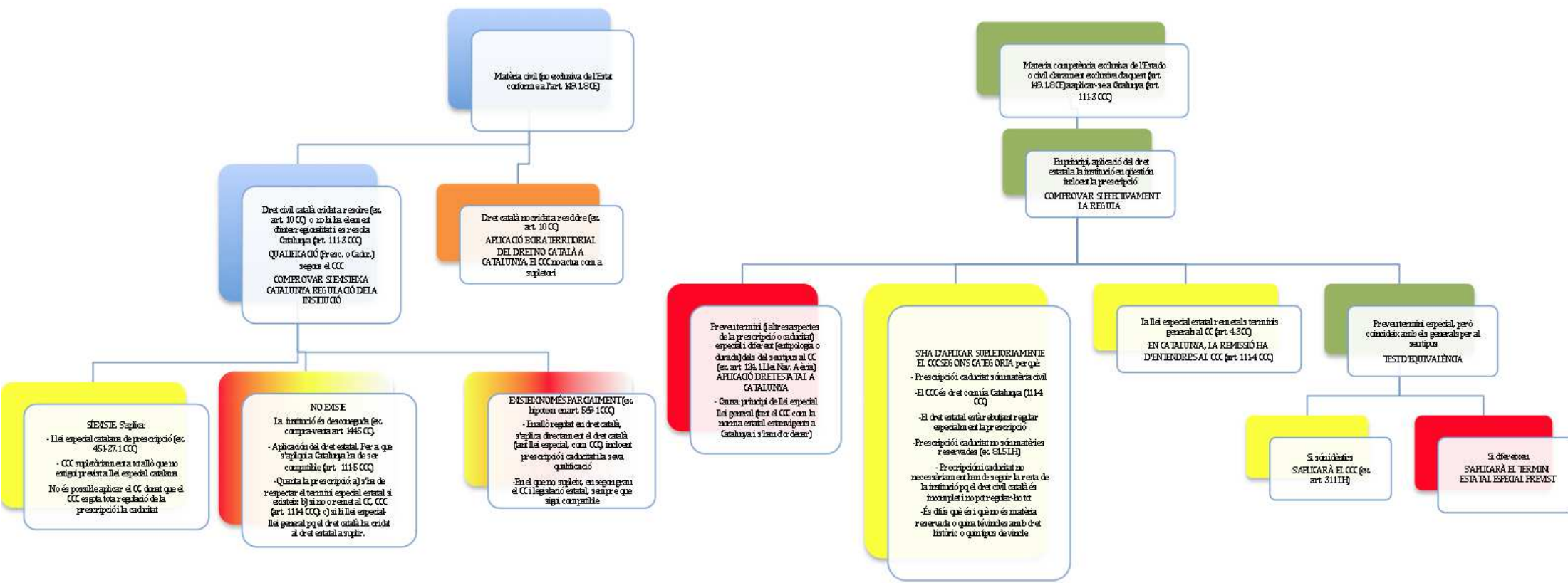
Si determinats creditors mereixen majors o menors terminis dels previstos per defecte en els arts. 121-20 a 121-22 CCC ha de ser perquè, per la seva condició o circumstàncies els mereixen³¹¹. Això és racional i d'acord amb els principis d'igualtat (igualtat en la igualtat, desigualtat en la desigualtat, art. 14 CE) que regeixen l'ordenament català. El que es separi d'aquesta racionalitat ha de quedar molt justificat per poder-se saltar els principis informadors de l'ordenament català. I res trobem que justifiqui que un

³¹¹ Així poden entendre's els 3 anys per exigir la responsabilitat per productes defectuosos contra el fabricant o importador per part del consumidor o d'un bystander de l'art. 143 RDL 1/2007: tant per la condició dels perjudicats com la possible dificultat en trobar/negociar amb el fabricant o importador, el legislador haurà considerat un termini més ampli.

acció per danys contra un registrador a Catalunya hagi de prescriure en un any i contra qualsevol altre sense termini especial ho faci en tres anys, més quan fins i tot el registrador ha donat un servei públic encara que amb un cert contingut privat que, en qualsevol dels casos, col·loca al possible creditor en una posició inferior d'administrat o de consumidor. Acceptar això, aniria contra l'art.111-3.1 CCC. Tot això també es pot predicar de la responsabilitat patrimonial per danys de l'Administració Pública: quina justificació tindria que una pretensió contra l'Administració per accident de circulació causat per cotxe de bombers prescrigui en un any a Catalunya (art. 142.5 Llei 30/1992) i si fos causat per un particular prescrigués als 3 anys (art. 121-21 CCC)?

El següent esquema (Figura 1) presenta un resum del procediment per efectuar el raonament per trobar el règim de prescripció (i caducitat) adequat per aplicar al supòsit en concret, que serà testejat per la casuística que a continuació descrivim:

Figura 1. Raonament per establir la llei aplicable a la prescripció extintiva (i caducitat, amb la necessària adaptació) de les lleis estatals vigents a Catalunya després de la 1a Llei del Codi Civil de Catalunya.

6. Casuística

Passem, a continuació, a aplicar les regles exposades fins al moment a alguns supòsits, alguns d'ells molt comuns en la pràctica dels tribunals catalans. També ens remetem *infra* a la Taula de terminis de prescripció i caducitat segons el CC i segons el CCC, on es plasma visual i succintament el que ara es desenvolupa.

6.1. Les accions dels arts. 1903 i ss CC

Segons PUIG BRUTAU³¹², “la prescripció anual de las acciones dirigidas a exigir responsabilidad civil extracontractual afecta tanto a la dirigida contra el responsable directo y principal como a la que se dirija contra el responsable indirecto o subsidiario (art. 1903 CC)”. Estén el termini anual del 1902 CC (de 3 anys a Catalunya, degut al 121-21 d) CCC; veure SAP Barcelona 19-10-2007, FJ 3r; veure també SAP Barcelona 24-2-2009³¹³ i la SAP Tarragona 30-9-2009³¹⁴, entre altres) als supòsits dels arts. 1905 (danys causats per animals), art. 1906 (causats per la caça) i 1907 (ruïna en edificis) CC. En el mateix sentit es pronuncia ALBALADEJO³¹⁵ en relació als arts. 1903 i ss CC, sense especificar -encara que excepcionant l'art. 1904.1 CC. L'autor també assenyala que la jurisprudència dóna suport a aquesta opinió (ej. STS 29-6-1990³¹⁶).

Doncs bé, quan el dany s'hagi causat a Catalunya i s'englobi en qualsevol dels supòsits dels arts. 1903 i ss. CC -excepció feta de l'art. 1904.1 CC-, i atès que són supòsits de responsabilitat civil extracontractual sense termini específic, hauran de tenir a Catalunya el termini de 3 anys de l'art. 121-21 d) CCC.

6.2. Termini de prescripció d'accident de circulació ocorregut a Catalunya contra el causant del dany

³¹² PUIG BRUTAU, José, *Caducidad, prescripción extintiva y usucapión*, 3ª Ed., Barcelona, 1996, Ed. Bosch, p. 139.

³¹³ AC 2009\1244.

³¹⁴ JUR 2009\491254.

³¹⁵ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, pp. 203 i 2040

³¹⁶ RJ 1990\4945.

La norma d'aplicació a aquest supòsit és la Llei de Responsabilitat Civil i Assegurança de Circulació de Vehicles a Motor (LRCSCVM) de 2004³¹⁷, la qual no preveu un termini de prescripció específic per a aquesta pretensió dirigida contra el causant material del dany (art. 1.1.3 LRCSCVM³¹⁸). En conseqüència, s'ha de cridar als terminis supletoris generals previstos pel dret comú.

Atesa la naturalesa de la pretensió -responsabilitat civil per danys de naturalesa extracontractual-, hem d'atendre primer a les regles de dret interregional per a fixar a quin ordenament jurídic d'entre els d'Espanya li correspon resoldre aquesta situació³¹⁹. Així, atenent a l'art. 10.9 CC, és aplicable l'ordenament del lloc on s'ha produït el fet lesiu, és a dir, l'ordenament català (art. 111-3 CCC). S'aplica, per tant, la *lex loci delicti commissi* (STS 10-5-2007³²⁰). El dubte entre els internacionalprivatistes³²¹ és que el 10.9 CC no és clar a determinar si es refereix exactament al "lloc del dany" o al "lloc del fet causal", és a dir, el lloc on s'ha produït el dany del qual deriva l'obligació (fent més èmfasi en aquesta relació causal). Això pot suposar un problema quan el lloc del dany no coincideix amb el lloc on s'ha dut a terme l'acte que ha causat el dany (il·lícit a distància). Així va succeir, per exemple, a la SAP Balears 27-11-2000³²², on es discutia el cas que un famós actor, Michael Douglas, havia estat fotografiat a Mallorca però aquestes fotos van ser publicades a Anglaterra. Proposa aquesta doctrina harmonitzar aquesta norma de conflicte

³¹⁷ BOE 5-11-2004, núm. 267, p. 36662.

³¹⁸ "En el caso de daños en los bienes, el conductor responderá frente a terceros cuando resulte civilmente responsable según lo establecido en los artículos 1902 y siguientes del Código Civil, artículos 109 y siguientes del Código Penal, y según lo dispuesto en esta Ley".

³¹⁹ Així es va fer, per exemple, aplicant el criteri de *la lex rei sitae* de l'art. 10.1 CC per a les relacions de veïnatge, donant com a resultat l'aplicació de l'ordenament català a la SAP Barcelona 14-7-2008 (JUR 2008\314852). Veure també el suport a realitzar aquesta valoració a ABRIL CAMPOY, *La prescripción en el...*, pp. 25 i 26.

³²⁰ RJ 2007\4323.

³²¹ CALVO CARAVACA y CARRASCOSA GONZÁLEZ, *Derecho internacional privado*, p. 848.

³²² JUR 2001\52945. La resolució es decanta pel lloc del fet lesiu, assenyalant que: "El artículo 21 de la L.O.P.J., al regular la extensión de la jurisdicción, establece que "los juzgados y tribunales españoles conocerán de los juicios que se susciten en territorio español entre españoles, entre extranjeros y entre españoles y extranjeros con arreglo a lo establecido en la presente Ley y en los tratados y convenios internacionales en los que España sea parte", y en el orden civil señala el artículo 22 que serán competentes con carácter exclusivo en las materias que relaciona, entre las que no se encuentran los ataques al derecho al honor, y, con carácter general, cuando las partes se hayan sometido expresa o tácitamente a los juzgados o tribunales españoles, así como cuando el demandado tenga su domicilio en España, y, en su defecto y en materia de obligaciones extracontractuales, cuando el hecho del que deriven haya ocurrido en territorio español o el autor del daño y la víctima tengan su residencia habitual en España".

amb el Reglament Roma II, de manera que en aquest cas és el "lloc del dany" i no el "lloc de l'acte causal". La doctrina -que no la literalitat del 10.9 CC- també admet la moderació judicial per al cas en què la *lex loci delicti commissi* no coincideixi amb la Llei que comporta els costos de transacció conflictuals menors per les parts, de manera que, atenent a la doctrina, el jutge quedaria autoritzat a aplicar la Llei d'allà on presenti vincles més estrets amb l'esdeveniment (ex. dos lleonesos tenen accident de trànsit a Catalunya, la doctrina justifica que el jutge utilitzi el dret civil estatal, sobre la base del principi de proximitat i de l'ordenament més vinculat).

En conseqüència, és aplicable el termini previst en l'art. 121-21 d) CCC perquè el CCC és dret comú a Catalunya (art. 111-4 CCC), de tres anys, i no el de l'art. 1968.2 CCC, d'1 sol any.

De la mateixa manera, són aplicables les regles de determinació del *dies a quo*, de suspensió, preclusió, etc. previstes en el CCC³²³, sempre que en la LRCSCVM no es fixi alguna norma especial que, segons el que hem dit, s'ha de respectar a Catalunya, en ser llei especial.

6.3. Termini de prescripció de l'acció directa de la víctima contra la companyia d'assegurances per accident de circulació a Catalunya

Seguint amb l'exemple de l'apartat anterior, l'art. 7.1 LRCSCVM assenyala que:

“El asegurador, dentro del ámbito del aseguramiento obligatorio y con cargo al seguro de suscripción obligatoria, habrá de satisfacer al perjudicado el importe de los daños sufridos en su persona y en sus bienes. El perjudicado o sus herederos tendrán acción directa para exigirlo. Únicamente quedará exonerado de esta obligación si prueba que el hecho no da lugar a la exigencia de responsabilidad civil conforme al artículo 1 de la presente Ley. Prescribe por el transcurso de un año la acción directa para exigir al asegurador la satisfacción

³²³ *Vid. supr.* apartat 4 sobre les diferències entre el CCC i el CC en matèria de prescripció. La determinació del dret aplicable arriba a totes elles, llevat que hi hagi norma especial que calgui respectar.

al perjudicado del importe de los daños sufridos por éste en su persona y en sus bienes”.

De la mateixa manera, l'art. 76 LCS estipula que

“El perjudicado o sus herederos tendrán acción directa contra el asegurador para exigirle el cumplimiento de la obligación de indemnizar, sin perjuicio del derecho del asegurador a repetir contra el asegurado, en el caso de que sea debido a conducta dolosa de éste, el daño o perjuicio causado a tercero. La acción directa es inmune a las excepciones que puedan corresponder al asegurador contra el asegurado. El asegurador puede, no obstante, oponer la culpa exclusiva del perjudicado y las excepciones personales que tenga contra éste. A los efectos del ejercicio de la acción directa, el asegurado estará obligado a manifestar al tercero perjudicado o a sus herederos la existencia del contrato de seguro y su contenido”.

Amb la finalitat de protegir a la víctima del dany causat per un assegurat per un contracte d'assegurança de responsabilitat civil, la LCS, en general, i la LRCSCVM, en particular per als danys produïts pels accidents de circulació, va introduir la possibilitat que aquesta víctima pogués dirigir-se en acció directa contra l'assegurador del causant, donada la presumpció que la companyia asseguradora és més solvent i compta amb més liquiditat que l'assegurat, és una qüestió de ràpid (penseu en els interessos punitius de l'art.20 LCS³²⁴) i efectiu (per la liquiditat) rescabament de la víctima.

Establert que el dret català és el d'aplicació per al present cas (art. 10.9 CC i 111-4 CCC), tenim dues opcions a l'hora de fixar el termini prescriptiu: 1 any, tal com indica expressament l'art. 7.1 LRCSCVM, o aplicar els 3 anys com assenyalat l'art. 121-21 d) CCC. A favor de la primera opció trobem els arguments que ja descrivim en l'apartat 3.1 d'aquest treball, és a dir: l'eficàcia

³²⁴ Aquest precepte busca la màxima rapidesa en la satisfacció de la víctima per part de l'asseguradora, la qual és "sancionada" amb alts tipus d'interès si es retarda en el pagament a la víctima quan va haver de fer-ho (perquè, per exemple, es fixa en sentència posteriorment que el seu assegurat va ser el responsable). És una evidència més de la tendència "pro damnificat" de la LCS.

interpretativa de l'ATC 29-10-2003, que els terminis per defecte del CCC només es poden aplicar a normes de dret civil català, que la mateixa llei aplicable ha de ser la que resolgui la prescripció i que el CC és vigent a tot Espanya sense que pugui derogar el CCC. I també que una llei estatal li dóna un termini "especial".

Tots aquests arguments han estat contradits oportunament. A més, d'acceptar-los, les conseqüències d'aplicar el termini d'1 any traslladant el cas de l'accident al qual li és aplicable el dret civil català serien les següents:

a) Que la mateixa pretensió que la víctima d'un accident de circulació té contra el causant material del dany i que té un termini de 3 anys (perquè cap termini especial dóna l'art. 1.1.3 LRCSCVM, de manera que, a Catalunya, cal acudir a l'art. 121-21 d) CCC), tindria contra la companyia d'assegurances del causant només 1 any.

b) Que això aniria en contra de la pròpia idea que l'acció directa és un mecanisme d'assegurar el pagament de la víctima, ja que en prescriure aquest l'any, no només té menys temps que en l'altra acció contra el causant del dany, sinó que quan li prescriu l'acció contra la companyia només li quedarà aquesta, que es converteix paradoxalment en l'autèntica garantia de la víctima.

c) Que si la pretensió és la mateixa ("acció directa") tant contra el causant del dany com contra la companyia, ho és pel mateix motiu (l'accident), persegueix una mateixa finalitat (la reparació integral del dany) i comparteixen una mateixa naturalesa jurídica (extracontractual³²⁵), i atès que el legislador no li ha donat un termini de prescripció diferent del que, per la seva naturalesa, li correspondria subsidiàriament d'acord amb el CC, no té cap fonament que els seus terminis de prescripció siguin diferents a Catalunya.

³²⁵ No creiem encertada la STS 1-2-2007 (RJ 2007\788) que va arribar a afirmar que l'acció directa converteix el contracte d'assegurança en un tipus de contracte a favor de tercer, quan realment el que persegueix és la indemnitat del seu assegurat, a més, per ser a favor de tercer es necessitaria que el tercer -damnificat- fes saber la seva acceptació a l'obligat -art. 1257- el que no és el cas en ser la víctima de responsabilitat civil algú indeterminat. Clarament assenyala la STS 5-5-2010 que els beneficis que obté el damnificat via art. 76 LCS són *ex lege* i no són *ex contractu*, negant doncs que aquest sigui beneficiari del contracte o, encara menys, part d'aquest.

En conseqüència, entenem que:

a) Si s'accepta la teoria de respectar el termini d'1 any a Catalunya, es creen una sèrie de disfuncions en dret civil català que no respecten ni la voluntat del legislador de major protecció de la víctima ni fins i tot la finalitat intrínseca de tota assegurança de responsabilitat civil que és que es mantingui indemne el patrimoni de l'assegurat quan aquest causa un dany pel qual ha de respondre (STS 14-12-2005³²⁶), ja que transcorregut el primer any, només ell podrà ser condemnat a la satisfacció de la víctima (donat que l'acció d'aquesta contra la companyia hauria prescrit, el que no s'estén al causant material, a causa del principi de solidaritat impròpia encunyat pel TS³²⁷). S'estaria, a més, vulnerant l'art. 73 LCS que assenyala que l'asseguradora ha de respondre en els mateixos termes que l'assegurat. Tampoc es respecten els principis que inspiren el dret civil català i, en definitiva, l'ordre establert després de la Primera Llei del CCC que consisteix en la tendència a augmentar els terminis de prescripció de l'acció extracontractual.

b) De manera que no pot més que afirmar-se que aquest any de prescripció a què es refereix l'art. 7.1 LRCSCVM no és més que el mateix any de l'art. 1968.2 CC. Queda clar tant des d'un punt de vista de la voluntat del legislador (que va voler fer coincidir aquest termini amb el que li correspon a la víctima contra el causant del dany) com des d'un punt de vista teleològic (es persegueix que la mateixa acció que té contra el causant, la tingui contra la companyia d'assegurances d'aquest). Per tant, a Catalunya li hauria de correspondre, en bona raó, també el termini de 3 anys.

c) A més, l'art. 7.1 LRCSCVM i l'art. 76 LCS es refereixen a una mateixa pretensió contra l'asseguradora obligada a complir sota un contracte d'assegurança de responsabilitat civil, encara que el primer és més específic per al cas d'accident amb vehicle de motor. Doncs bé, l'art. 76 LCS no estipula cap termini de prescripció, mentre que l'art. 7.1 LRCSCVM sí que ho fa, fixant-lo en un any. La STS 27-9-2007³²⁸ recorda la consolidada doctrina de que el termini de prescripció de l'art. 76 LCS és el que fixa l'art. 1968.2 CC, és a dir d'1 any. Atès que podria entendre's que la pretensió del 7.1 LRCSCVM és més

³²⁶ RJ 2006\ 63.

³²⁷ Per exemple, a la STS 19-10-2007 (RJ 2007\8257). La SAP Barcelona 14-1-2010 (JUR 2010\114618) la declara vigent a Catalunya en base als arts. 121-6.1, 121-7 i 121-12 CCC.

³²⁸ RJ 2007\5450.

específica que la del 76 LCS, podria entendre's que el legislador li hagués volgut donar alguna especialitat, però no és el cas del termini de prescripció, que coincideix en tots dos, sigui per menció directa (7.1 LRCSCVM) sigui per referència a l'art. 1968.2 CC (art. 76 LCS). En conseqüència, quan la llei no distingeix, no hem de distingir, de manera que aquella coherència que s'havia trobat en dret espanyol entre el 7.1 LRCSCVM amb el 76 LCS (per a dues accions iguals, el mateix termini de prescripció) desapareixeria en dret català, atès que en la del 76 LCS, en no fixar termini, hauríem d'anar a l'art. 121-21 d) CCC, és a dir, 3 anys, i només per a aquelles accions directes de responsabilitat civil contra companyies asseguradores de danys a tercers causats per vehicles de motor, el termini seria d'1 any, el que de cap manera pot quedar justificat. De manera que també per aquest raonament li hauria de correspondre el termini de 3 anys.

En conseqüència, al nostre entendre, 3 són els anys que han de correspondre a aquesta pretensió, coincidint amb les conseqüències dels raonaments expressats i el criteri establert al punt 5.2 d'aquest treball. En aquest mateix sentit es pronuncia la SAP Barcelona 18-12-2009³²⁹ amb alguns arguments coincidents amb els que hem desenvolupat fins al moment: que el termini triennal s'aplica sobre la base del principi de territorialitat de l'111-3.1 CCC i del 10.9 CC, coadjuvats pels arts. 111-4 i 111-5 CCC; que si no es pogués aplicar aquest termini als supòsits de l'art. 1902 CC l'art. 121-21 d) CCC quedaria buit de contingut; que l'acció de l'art. 7 és la mateixa de responsabilitat que la de l'art. 1902 CC, com ho demostra la identitat del termini; que l'art. 121-21 es refereix a totes les pretensions "derivades" de responsabilitat extracontractual, de manera que pretén estendre a qualsevol pretensió que tingui com a base l'art. 1902 CC; que de la mateixa manera que el termini anual de l'art. 1968.2 CC va passar de general a particular a la LRCSCVM, igualment s'ha de fer a Catalunya; de la mateixa manera destaca la vulneració de l'art. 76 LCS i la identitat a la responsabilitat entre l'asseguradora i l'assegurat, de rebutjar la triennal per a tots dos. En sentit similar es pronuncien les SAP Girona 30-4-2008, SAP Barcelona 25-1-2010, SAP Tarragona 17-11-2007 i les SSAP

³²⁹ CENDOJ 08019370112009100600.

Barcelona (Secció 11a) 29-3-2010³³⁰ i 29-4-2010. En sentit completament contrari, la SAP Barcelona 10-3-2010 (Secció 1a), que ja hem comentat supra, i la SAP Barcelona 16-11-2010 (Secció 16a)³³¹, la qual reconeix, però, que és una situació anòmala que contra la víctima prescriu als 3 anys (el que ella mateixa admet) i contra la companyia ho faci a l'any.

6.4. Altres supòsits de lleis que preveuen pretensions de responsabilitat civil extracontractual

Allò explicat en el supòsit anterior en relació a l'art. 7.1 LRCSCVM és possiblement el més clar dels casos: no només té el suport de la finalitat, naturalesa i causa, sinó que la identitat amb l'art. 76 LCS coadjuva a comprendre que no és possible, quan sigui aplicable a Catalunya, que l'acció directa del perjudicat contra la companyia asseguradora en cas d'accident de trànsit tingui un termini de prescripció d'1 any, diferent de l'acció que el perjudicat pot dirigir contra el causant del dany, diferent de la que li correspondria també en acció directa contra la companyia en qualsevol altra situació de responsabilitat civil assegurada i diferent (i inferior), essencialment, als 3 anys que el legislador català ha considerat com a ideals per a les pretensions per responsabilitat civil.

No obstant això, els criteris emprats fins al moment s'han testejat amb altres pretensions, de diferent naturalesa, que també comparteixen la mateixa durada que la que per defecte preveu el CC per les accions de cada naturalesa. Analitzem, doncs a continuació una sèrie de pretensions que es troben en aquesta situació, i que de vegades tenen determinades particularitats extraordinàries.

6.4.1. La pretensió de l'art. 142.5 Llei 30/1992

Els arts. 139 al 144 Llei 30/1992 preveuen el supòsit de responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública, que deriva directament de l'art. 106.2

³³⁰ JUR 2010\163160.

³³¹ JUR 2011\90469.

CE. La qüestió se centra en determinar si a Catalunya s'ha d'aplicar el termini de prescripció que es preveu per reclamar en conseqüència.

Així, l'art. 139.1 Llei 30/1992 assenyala que: "Los particulares tendrán derecho a ser indemnizados por las Administraciones Públicas correspondientes, de toda lesión que sufran en cualquiera de sus bienes y derechos, salvo en los casos de fuerza mayor, siempre que la lesión sea consecuencia del funcionamiento normal o anormal de los servicios públicos". Per la seva part, l'art. 142.5 Llei 30/1992 assenyala que: "En todo caso, el derecho a reclamar prescribe al año de producido el hecho o el acto que motive la indemnización o de manifestarse su efecto lesivo. En caso de daños, de carácter físico o psíquico, a la personas el plazo empezará a computarse desde la curación o la determinación del alcance de las secuelas".

En principi, l'art. 149.1.18 CE estableix una competència exclusiva i bàsica per a l'Estat en la reglamentació del règim de responsabilitat, en els següents termes: "legislación básica sobre contratos y concesiones administrativas y el sistema de responsabilidad de todas las Administraciones públicas". No obstant això, l'art. 159.5 EAC 2006 estableix una competència compartida per "establir les causes que poden originar responsabilitat [...] d'acord amb el sistema general de responsabilitat de totes les administracions públiques", dins del qual podem entendre compresa la prescripció³³²; cal dir que aquest precepte no va ser impugnat en el recurs que va resoldre la STC 28-6-2010.

És en aquest context en què cal entendre a la normativa catalana vigent sobre aquesta matèria. Ens referim a la Llei catalana 13/1989 que remet expressament a la legislació en vigor (la pròpia Llei 30/1992) per a les condicions de la seva responsabilitat patrimonial de dret públic (art. 87.1 Llei 13/1989) però res esmenta pel que fa a la responsabilitat patrimonial de dret privat³³³. A més, aquesta norma catalana es refereix exclusivament als comportaments lesius de l'Administració de la Generalitat i no a la resta d'Administracions Públiques que actuen a Catalunya, les quals s'han de regir directament per la Llei 30/92 a efectes de responsabilitat patrimonial seguint les

³³² BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 45. Al cap i a la fi, la prescripció pot determinar les causes de responsabilitat.

³³³ BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 45.

regles de dret internacional privat quan el dany s'hagi comès a Catalunya (art. 10.9 CC).

Per tant, ens trobem davant de tres possibles situacions, tenint en compte si el dany produït ha estat originat en relacions de dret públic (potestat exorbitant) o en relacions de dret privat de l'Administració amb els administrats:

1. Que no sigui Administració de la Generalitat però causi el dany a Catalunya. En aquest cas, ha de comprovar directament si l'any prescriptiu previst en l'art. 142.5 Llei 30/1992 correspon a l'art. 1968.2 CC. Si és així, la prescripció és triennial.

2. Que sigui Administració de la Generalitat però en responsabilitat de dret públic. En aquest cas s'ha d'atendre a l'art. 87.1 Llei 13/1989 la qual, sent llei especial en relació amb el CCC, haurà de ser respectada en el sentit que no només no preveu termini diferenciat de l'estatal sinó que aquella responsabilitat remet expressament. Per tant, s'ha de respectar per a aquest cas la prescripció anual del 142.5 Llei 30/1992 ja que el CCC no pot actuar, tret que es consideri, com en el cas anterior, que l'any d'art. 142.5 Llei 30/1992 equival a l'any de l'art.1968.2 CC³³⁴.

3. Que sigui Administració de la Generalitat en responsabilitat de dret privat de l'art. 87.2 Llei 13/1989. En aquest cas, atès que no hi ha remissió expressa a la normativa estatal, menys problema existeix, si es determina la naturalesa civil de la responsabilitat patrimonial de l'Administració i l'equivalència amb l'art. 1968.2 CC, per fixar el seu termini segons el tipus responsabilitat atenent al CCC.

En definitiva, l'aplicació dels 3 anys de l'art. 121-21 d) CCC depèn del test d'equivalència de l'any de l'art. 142.5 Llei 30/1992 amb l'any de l'art. 1968.2 CC, independentment de la via a la qual s'arribi a ell; pensem, en definitiva, que la Llei 30/1992 s'aplica amb caràcter bàsic a totes les Administracions de l'Estat, segons diu la CE i els seus arts. 139 i 144 i tant en la seva activitat jurídica (ex. danys resultants d'una resolució), com de la seva mera activitat fàctica o tècnica (ex. danys soferts per un administrat a causa d'unes obres

³³⁴ D'acord amb això BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 46.

públiques mal senyalitzades), la seva omisió o si actuava sota dret privat (art. 144 Llei 30/1992) o dret públic³³⁵.

Per poder afirmar definitivament que és aplicable el termini triennal de prescripció de la pretensió contra l'Administració Pública per danys produïts per aquesta (art. 139.1 Llei 30/1992), hem d'assegurar-nos, doncs, primer que l'any de l'art. 142.5 Llei 30/1992 correspon al mateix any de l'art. 1968.2 CC, la qual cosa implicaria també afirmar que aquesta responsabilitat és matèria civil. Ara bé, independentment d'això, a la resta d'aspectes -diferents del termini- que no estiguin regulats en la Llei 30/1992 en relació a la prescripció (ex. sí ho està el dies a quo; no ho estan les causes de suspensió) serà d'aplicació supletòria a Catalunya el CCC i les seves regles³³⁶, segons el que hem comentat *supra* en relació a l'art. 111-4 CCC (que no presenta límit pel que fa a la supletorietat en relació a qualsevol tipus de matèria) i sempre que el dany sigui comès a Catalunya (art. 10.9 CC).

Sobre ambdues qüestions BADOSA³³⁷ no té dubte en atribuir la prevalença de l'art. 111-4 CCC a la "saga civilista de l'any administratiu". A això ajuda la redacció del mateix l'art. 121-21 d) CCC quan no es refereix "a les" pretensions de "responsabilitat civil per danys", sinó que més àmpliament es refereix a les pretensions "derivades" (per tant, té vocació general dels supòsits que poden quedar coberts, com bé podria ser el de l'art. 142.5 Llei 30/1992 quan s'ha d'aplicar a Catalunya; destaca aquesta "amplitud" la SAP Barcelona 18-12-2009) de "responsabilitat extracontractual" (és a dir, tota aquella que no derivi de la rigorosa òrbita d'un contracte, segons STS 10-6-1991³³⁸).

Per la seva part, REGLERO CAMPOS³³⁹, no sense desconèixer les particularitats d'aquest sistema de responsabilitat civil, no dubtava a anomenar-lo "responsabilitat civil" de les Administracions Públiques, imbricant-lo en un

³³⁵ COLINA GAREA, Rafael, *La responsabilidad civil de las administraciones públicas*, a J.M^a. Pena López (Dir.), "Derecho de responsabilidad civil extracontractual", Barcelona, 2004, Ed. Cálamo, p.356.

³³⁶ En el mateix sentit, BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 46.

³³⁷ BADOSA COLL, *El caràcter...*, p. 46.

³³⁸ RJ 1991\ 4434.

³³⁹ A REGLERO CAMPOS, L. Fernando, *Los sistemas de responsabilidad civil*, en L. Reglero Campos (Coord.), "Tratado de Responsabilidad Civil", 3^a Ed., Cizur Menor, 2006, Thomson-Aranzadi, pp. 226 a 228.

supòsit de responsabilitat objectiva més. BUSTO LAGO³⁴⁰ entén que “la llamada responsabilidad ‘patrimonial’ de la Administración Pública regulada en els arts. 139 i ss LRJ-PAC no es otra cosa que la responsabilidad civil de una persona jurídica pública que supone la posibilidad de afección del patrimonio de ésta por el perjuicio como consecuencia de la realización de sus actividades propias -tanto actividades prestacionales, como de policía, etc.”.

A aquestes opinions doctrinals, hem d'afegir els següents arguments que evidencien la naturalesa civil d'aquesta pretensió:

- tota la nomenclatura dels arts. 139 i ss Llei 30/1992 és pròpiament civil, com el dret a ser indemnitzat dels administrats pels danys soferts pel funcionament anormal (criteri d'imputació culpa) com normal de l'Administració Pública (garantia d'un resultat adequat a l'estat de la ciència), o com els supòsits d'exoneració de la responsabilitat típicament civils (força major, riscos de desenvolupament i culpa exclusiva de la víctima).
- Que és un supòsit de responsabilitat per un altre (l'Administració respon pel funcionari o personal al seu càrrec que ha comès el dany), inclosa facultat de repetició (de l'Administració al causant material al seu càrrec), seguint el símil dels arts. 1903.4 i 1904 CC;
- Que la responsabilitat patrimonial de l'Estat va estar regulada en l'art. 1903.5 CC fins el 1991³⁴¹, el que denota clarament el seu origen i naturalesa essencialment civils. Fins i tot quan el responsable del fet lesiu era un "funcionari a qui pròpiament correspongui la gestió practicada" se li aplicarà l'art. 1902 CC³⁴².
- Que acabés regulant-se en la Llei 30/1992, no necessàriament ha d'alterar la seva naturalesa, ni tampoc que aquesta responsabilitat es substanciï en la jurisdicció contenciosa administrativa. Així ho evidencia que l'Administració pugui contractar (i de fet ho fa) assegurances de

³⁴⁰ BUSTO LAGO, *La responsabilidad civil ...*, p. 1768.

³⁴¹ Eliminat per Llei 1/1991, de 7 de gener (BOE 8 enero 1991, núm. 7, p. 549), encara que només en ocasió del canvi de subjecte passiu en la responsabilitat civil en l'àmbit docent (art. 1903.6 CC), sense que existeixi en l'exposició de motius d'aquella norma explicació de per què deroga també l'art. 1903.5 CC.

³⁴² L'antic (fins 1991) art. 1903.5 CC deia que “El Estado es responsable en este concepto cuando obra por mediación de un agente especial; pero no cuando el daño hubiese sido causado por el funcionario a quien propiamente corresponda la gestión practicada, en cuyo caso será aplicable lo dispuesto en el artículo anterior”.

responsabilitat civil precisament per cobrir la seva responsabilitat "patrimonial" (art. 2 e) Llei 29/1998, de 13 de juliol³⁴³), que hem de vincular als arts. 73 a 76 LCS³⁴⁴.

- El Tribunal Suprem qualifica de "responsabilitat civil" al dany que provoca el funcionari públic (STS 23-5-2006, FFJJ 7è y 9è³⁴⁵) i la STS 15-10-2008³⁴⁶ reconeix que un mateix fet lesiu pot donar lloc a un procediment davant el contenciós-administratiu i davant la jurisdicció civil, encara que no ho pot demanar per tots dos " porque la indemnización, y los hechos que la sustentan, son idénticos en aquel y en este proceso" , de manera que també realitza una identitat en la naturalesa de la indemnització: civil. No obstant això, aquesta mateixa resolució, relativa a la responsabilitat civil mèdica, assenyala, quant al termini de prescripció que "el no haberse ejercitado la acción aquiliana, pudiendo haberlo hecho, antes del año previsto en el artículo 1968.2 del Código Civil, supone que aquélla se ha extinguido por prescripción, dada su naturaleza distinta y separada de la exigible por la vía de la jurisdicción administrativa, la desvinculación de ambas jurisdicciones y la independencia de la civil para enjuiciar conductas cuando se acciona al amparo de los artículos 1902 y 1903, más allá de los aspectos tomados en consideración, teniendo una y otra un origen común y un camino o trayectoria procesal que puede propiciar soluciones contradictorias e incluso, en su caso, excluyentes".

Segons el nostre parer, vist l'anterior, l'art. 139.1 Llei 30/1992 preveu, essencialment, un supòsit de responsabilitat civil de caràcter extracontractual que prescriu, segons la pròpia Llei 30/1992, en un any, encara que es tramita mitjançant un inicial procediment administratiu (art. 142 Llei 30/1992), sense perjudici de la seva reclamació judicial. Independentment de les particularitats

³⁴³ Llei 29/1998, de 13 juliol, de la Jurisdicció contenciosa administrativa (BOE 14 juliol 1998, núm. 167, p. 23516).

³⁴⁴ L'art. 73 LCS assenyala que: "Por el seguro de responsabilidad civil el asegurador se obliga, dentro de los límites establecidos en la Ley y en el contrato, a cubrir el riesgo del nacimiento a cargo del asegurado de la obligación de indemnizar a un tercero los daños y perjuicios causados por un hecho previsto en el contrato de cuyas consecuencias sea civilmente responsable el asegurado, conforme a derecho".

³⁴⁵ RJ 2006\3535.

³⁴⁶ RJ 2008\7125.

de jurisdicció (contenciosa administrativa) o els criteris de valoració del *quantum* (art. 141), el que sembla és que ens trobem davant "matèria civil", mentre que la resta de la norma té un marcat caràcter administratiu. No és un cas únic en els nostres ordenaments jurídics el trobar, com hem vist, matèria civil extracontractual en lleis no civils com succeeix amb la responsabilitat civil derivada de delictes del CP i, malgrat els vaivens jurisprudencials, en relació amb la responsabilitat civil per accident de treball.

I, determinat això, hem d'analitzar si és possible la conversió als 3 anys en la seva aplicació a Catalunya, un cop establerta la matèria civil i comprovat que preveu el termini d'1 any l'art. 142.5 Llei 30/1992 com en el 1968.2 CC. Per això hem de passar el "test d'equivalència" que hem dissenyat:

a) Es tracta d'una acció de la mateixa naturalesa que la de responsabilitat civil prevista al CC i per tant en l'art. 121-21 d) CCC? Segons el nostre parer es tracta d'una acció per responsabilitat civil de caràcter no contractual, i per tant coincideix amb la de l'art. 1968.2 CC. A això pot coadjuvar el que la Llei 30/92 recollís aquest termini en ser hereva aquesta responsabilitat de la que existia en l'art. 1903.5 CC fins a 1991 que també estava sotmesa al termini anual de l'art. 1968.2 CC. També coadjuva que qui en moltes ocasions respondrà serà una companyia d'assegurances que cobreix a l'Administració Pública pels danys que causi, lligada amb aquesta mitjançant una assegurança de responsabilitat civil.

b) Tenen ambdues la mateixa finalitat? La finalitat en ambdues és clarament rescabament dels danys i perjudicis soferts pel funcionament normal o anormal de l'Administració. A més, l'ampliació del termini a Catalunya a 3 anys passa a ser més garantista per a l'assegurat, el que està d'acord amb la CE, l'EAC, el CCC i la Llei 30/1992.

c) Han estat les dues pretensions originades per la mateixa causa o fet detonant? Sí, és el dany sofert per un tercer (en aquest cas, l'administrat), que no té l'obligació de suportar, independentment de quin sigui el criteri d'imputació (culpa, compartida entre l'art. 139 Llei 30/1992 i l'art. 1902 CC, o servei adequat a l'estat de la ciència, compartit entre l'art. 139 Llei 30/1992 i, per exemple, l'art. 140.1 e) RDL 1/2007, de caràcter civil, per responsabilitat de productes defectuosos).

Només si no es considerés aquesta reclamació de naturalesa civil (independentment que sigui la jurisdicció contenciosa-administrativa qui hagi de resoldre i independentment que estigui regulada en els arts. 139 i ss Llei 30/1992), no podria aplicar-se el termini de 3 anys quan el dany ha estat comès a Catalunya.

Les mateixes regles s'haurien d'aplicar al termini anual previst en l'art. 122.2 Llei 16-12-1954³⁴⁷ per a reclamar indemnització a l'Administració pública quan produeixi danys derivats d'expropiacions que no han seguit el procediment regulat per qüestions extraordinàries (art. 120 Llei 16-12-1954).

6.4.2. L'art. 5.1 RD 288/2003, del Reglament d'Ajuda a Víctimes del Terrorisme

L'art. 5.1 RD 288/2003, de 7 de març³⁴⁸ preveu també el termini d'un any per reclamar a l'Estat rescabament pels danys soferts per un atac terrorista, en els termes següents:

“El derecho a solicitar los resarcimientos y las ayudas prescribe por el transcurso del plazo de un año a partir del hecho causante del daño. Para el resarcimiento de las lesiones, dicho plazo comenzará a correr a partir de la fecha en que la víctima esté totalmente curada de sus lesiones o de la que se hayan estabilizado los efectos lesivos, según los casos”.

De nou, per a comprovar si aquell any correspon al de l'art. 1968.2 CC hem de mirar:

a) La seva naturalesa. Té un marcat caràcter extracontractual per danys soferts per la víctima del terrorisme, adoptant l'Estat una posició de garant pels danys personals (i alguns materials) soferts, que vénen definits en l'art. 1.1 i 1.2 RD 288/2003. Igual que tota responsabilitat civil extracontractual requereix un fet lesiu (atac terrorista), el dany i un nexu causal, tal com vénen configurats en l'art.2.

³⁴⁷ BOE 17 desembre 1954, núm. 351, p. 8261.

³⁴⁸ BOE 17 març 2003, núm. 65, p. 10262.

b) La seva causa. Està motivat per la manca d'eficàcia dels cossos i forces de seguretat de l'Estat a evitar l'atemptat que ha originat els danys, adoptant per això l'Estat una posició de garant que li fa respondre en primer lloc sense perjudici, entenem, de la possible repetició contra els causants materials dels danys (en general, l'art.1158.2 CC).

c) La seva finalitat. La seva finalitat és clarament rescabament i busca la més ràpida reparació de la víctima, la qual no ha d'esperar que els responsables de l'atemptat que li han provocat els danys siguin arrestats i, posteriorment, jutjats sigui per la via civil, per la via penal (incloent-hi els danys civils) o per ambdues (reserva de l'acció civil). De manera que l'Estat es converteix en garant de la reparació de la ciutadania davant situacions extremes com la d'un atac d'aquesta naturalesa.

Clarament tornem a trobar-nos (com, per exemple, amb la Llei 26/2007³⁴⁹), doncs, davant un tipus de responsabilitat civil encapsulada en un procediment administratiu. Però la clara identitat entre la pretensió rescabamentària que recull la norma i la responsabilitat extracontractual assumida legalment per l'Estat (igual que en l'art. 1903 CC es fan responsables legals als garants de menors i alumnes, per culpa pròpia *-culpa in vigilando-* combinada amb culpa o dol objectius del menor o pupil que es tenia sota guarda, el RD 288/2003 parteix de la posició de garant de l'Estat per atemptats causats per tercers amb dol o culpa greu) bé podria admetre's que aquest any de l'art. 5.1 és l'any de l'art. 1968.2 CC, o fins i tot, l'any l'art. 142.5 Llei 30/1992, de manera que quan el dany es produeixi a Catalunya li hauria de correspondre el termini trianual.

6.5. Termini de prescripció d'accions de regrés i subrogatòries

Una altra qüestió que ha de planejar-se en el tema que ens ocupa és quan prescriuen a Catalunya les accions de regrés i les accions subrogatòries.

Ambdues es donen de manera abundant en la casuística de l'àmbit de les assegurances de responsabilitat civil i en les assegurances de danys, de

³⁴⁹ *Vid. supra.*

manera que les prendrem de base per a l'estudi del tractament de la seva prescripció a Catalunya.

Així, pel que fa a l'acció de regrés, és l'acció que l'asseguradora pot tenir contra el seu assegurat en les assegurances de responsabilitat civil quan aquesta ha satisfet a la víctima que se li va dirigir en acció directa sempre que, per les relacions amb el seu assegurat sobre la base del contracte d'assegurança, no hauria d'haver cobert el sinistre. I, pel que fa a la subrogatòria, quan la companyia d'assegurances es dirigeix contra el causant del dany en l'àmbit de les assegurances de danys, quan l'asseguradora ha cobert al seu assegurat en compliment del contracte i, subrogant-se en la seva posició, es dirigeix contra aquest tercer causant del dany.

6.5.1. En les accions regrés o repetició, amb o sense termini especial

a) El termini anual de l'art. 10.2 LRCSCVM

Ja hem ressenyat supra que a l'acció directa de responsabilitat civil contra asseguradora quan sigui aplicable el Dret Civil català li correspon el termini de 3 anys.

No obstant això, ens trobem ara davant d'una situació diferent. Es tracta del termini de prescripció previst per a l'acció de regrés de l'art. 10.2 LRCSCVM que li correspon a l'asseguradora que ha satisfet la indemnització a la víctima contra el conductor, el propietari del vehicle causant i l'assegat si el dany va ser causat per conducta dolosa de qualsevol d'ells o a causa de conducció sota efectes de l'alcohol o estupefaents o conduïa algú que no tenia permís de conduir, o quan la va satisfer però no li corresponia segons el contracte d'assegurança; i, també, podrà repetir el satisfet contra el tercer causant del dany (art. 10.1 LRCSCVM).

Atesa la complexitat de la seva naturalesa, abans de la introducció el 1995 de l'art. 10.2 fixant el seu termini prescriptiu en 1 any, la solució del seu termini podia ser diferent atenent a tres possibilitats: o bé considerar que participa de la naturalesa jurídica de l'acció directa (de manera que el termini era d'1 any), o bé considerar que té la seva pròpia naturalesa (s'ha de determinar quin i

aplicar-li el termini per defecte previst per a ella al CC) o bé es tracta d'una acció de caràcter contractual ja que, de fet, neix del contracte d'assegurança (de manera que li correpondria el termini de l'art. 1964, 15 anys). Aquesta última va ser la solució adoptada per la STS 5-12-2000³⁵⁰, per a un cas ocorregut abans d'aquesta reforma de 1995, la qual li va donar un termini de 15 anys en base a l'art. 1964 CC, ja que va considerar que no era una acció indemnitzatòria sinó "recuperatòria"³⁵¹. Després de la reforma de la LRCSCVM de 1995 el legislador va optar per donar-li el termini d'1 any, però això no vol dir necessàriament que ha aclarit la seva naturalesa jurídica, essencial per poder saber quin és el termini que li correspon a Catalunya.

Així, l'acció de regrés no s'impregna necessàriament de la mateixa naturalesa de l'acció principal que l'ha originat, sinó que tant aquesta com la seva finalitat i la seva causa poden diferir de la primera. D'aquesta manera, aplicant el test d'equivalència que hem descrit, tenim:

- Coincidència en el termini amb el de l'art. 1968.2 CC per les accions de naturalesa extracontractual, de manera que hem de plantejar la seva transformació en 3 anys per a la seva aplicació a Catalunya.

- Quant a la seva naturalesa jurídica, segons la STS 5-12-2000 descrita es descarta la seva naturalesa indemnitzatòria -pròpia de la responsabilitat civil- sinó que és "recuperatòria" (tal com ho indica la Sentència ressenyada), de manera que no compleix amb aquest requisit.

- Que aquesta acció de repetició té una finalitat similar a la indemnitzatòria ja que en ambdues es tracta de compensar una lesió patrimonial, encara que la indemnitzatòria té un abast més ampli als danys personals, morals, purament patrimonials, etc. La de l'art. 10.2 LRCSCVM es tracta, més aviat, de compensar el que ja s'ha satisfet, però no la reparació d'un dany.

- Que ambdues s'originin per la mateixa causa detonant. Aquest requisit tampoc es compleix, atès que la indemnitzatòria de l'art. 1968.2 CC s'origina per un dany que s'ha produït i pel qual s'ha de respondre, i la del 10.2

³⁵⁰ RJ 2000\9331.

³⁵¹ Encara que tal naturalesa sigui difícilment perfilable, la veritat és que és de naturalesa "no indemnitzatòria". Veure el que diu, per a la de repetició de l'art. 1904.1 CC ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 206.

LRCSVM s'origina precisament perquè no només no s'ha produït un dany (l'assegurat, conductor, etc. No han causat un dany a l'asseguradora, que reclama) sinó que, i sobretot, no s'ha de respondre pel dany pel qual el repetit ha de respondre i és per això -i no per la causació d'un dany- perquè s'està repetint.

En conseqüència, per incompliment dels requisits assenyalats, s'ha de considerar que aquest termini és especial i diferent del de l'art. 1968.2 CC, de manera que no correspondria a Catalunya l'aplicació de l'art. 121-21 d) CCC; s'ha de respectar en aquest territori el termini especial d'1 any.

A aquesta acció de regrés de l'art. 10.2 LRCSVM, i la solució que li hem donat, és plenament equiparable la situació en què qui repeteixi sigui el Consorci de Compensació d'Assegurances, atès que l'art. 11.3 LRCSVM remet a tot l'art.10³⁵².

b) El termini anual de l'art. 143.1 RDL 1/2007

L'acció de l'art. 143.1 in fine RDL 1/2007, que assenyala que “la acción del que hubiese satisfecho la indemnización contra todos los demás responsables del daño prescribirá al año, a contar desde el día del pago de la indemnización”.

Es tracta d'una acció de repetició (regrés o reemborsament) de la mateixa naturalesa que la de l'art. 1145 CC, que no té caràcter de subrogatòria sinó de regrés, reemborsament o repetició³⁵³. A més, la de l'art. 143.1 RDL 1/2007 no té un caràcter indemnitzatori sinó recuperatori, de manera que aquest any és un any *ad hoc* (no és el mateix que el de l'art. 1968.2 CC per manca de coincidència en la naturalesa de l'acció), que ha de ser igualment respectat a Catalunya.

³⁵² No obstant això, a diferència del que s'havia deduït (veure SAP Palencia 28-9-2001, AC 2001\2007) de l'art. 32.2 RD 7/2001, de 12 de gener (BOE 13 gener 2001, núm. 12, p. 1631), avui derogat, en relació a la remissió expressa al termini de repetició de l'art. 7 LRCSVM (1 any), l'art. 20 del nou RD 1507/2008, de 12 setembre (BOE 13 setembre 2008, núm. 222, p. 37487) en res es refereix a la facultat de repetició o al termini que té el Consorci de Compensació d'Assegurances.

³⁵³ *Vid. infra.*

c) Altres accions de repetició amb termini especial

En aquest cas, aplicant l'assenyalat *supra* sobre terminis especials no coincidents amb els que per defecte s'apliquen al CC, s'han de respectar quan s'apliquin a Catalunya, atès que, al cap i a la fi, l'acció de repetició, com s'ha dit, no té per què compartir ni imantar-se de la naturalesa de l'acció que li ha donat lloc. Així, per exemple, s'han de respectar a Catalunya el terminis i també el *dies a quo* (art. 18.2 LOE) per a la repetició dels arts. 17.5 (repetició de projectistes contra els professionals que ells mateixos contractin per a efectuar càlculs, estudis, dictàmens o informes), 17.6 (repetició del constructor contra el subcontractista que ell mateix contracta per a l'execució de determinades parts o instal·lacions de l'obra) i 17.7 LOE (repetició del director de l'obra que hagi assumit un projecte que no ha elaborat ell podrà repetir el que hagi satisfet per danys contra el projectista que el va realitzar). En aquest cas, el 18.2 LOE assenyala que:

“La acción de repetición que pudiese corresponder a cualquiera de los agentes que intervienen en el proceso de edificación contra los demás, o a los aseguradores contra ellos, prescribirá en el plazo de dos años desde la firmeza de la resolución judicial que condene al responsable a indemnizar los daños, o a partir de la fecha en la que se hubiera procedido a la indemnización de forma extrajudicial”.

d) Les accions de repetició sense termini especial

Atenent a la STS 5-12-2000 que va qualificar com “recuperatoria” a l'acció de repetició de la LRCSCVM³⁵⁴, les accions de repetició no presenten com a tals un termini concret en el dret civil català, de manera que serà d'aplicació el residual general de l'art. 121-20 CCC, és a dir, 10 anys, conciliant aquesta solució amb la que va donar el TS en aquesta sentència, però adaptant-la als terminis catalans.

³⁵⁴ *Vid. supra.*

Així succeirà, per exemple, amb les accions de repetició de l'art. 1904.1 CC, que no per estar col·locades sistemàticament entre els supòsits de responsabilitat civil extracontractual vol dir que la seva naturalesa sigui indemnitzatòria³⁵⁵; de fet és no indemnitzatòria³⁵⁶ i no es preveu per a ella cap termini especial³⁵⁷, de manera que li correspondria, a Catalunya, aquest termini de 10 anys.

El mateix succeeix amb la de regrés de l'art. 1145 CC entre codeutors solidaris (veure, per exemple, la SAP Tarragona 15-1-2009³⁵⁸), atès que per aquesta, el TS ha descartat en diverses ocasions que tingui naturalesa subrogatòria (veure, les SSTS 16-7-2001³⁵⁹ i 11-3-2002³⁶⁰)³⁶¹. La STS 18-6-2010³⁶² assenyala que la seva "razón de ser es evitar un enriquecimiento sin causa", de manera que reitera que no té naturalesa indemnitzatòria, per tant, comparteix, com s'ha dit en base a la STS 5-12-2000, la seva finalitat recuperatòria (SSTS 21-2-2003³⁶³ i 25-4-2000³⁶⁴). Afirmar, a més, que es tracta d'una nova obligació que genera un nou crèdit, extingint l'original³⁶⁵. Si, a més, és una acció d'enriquiment sense causa, el mateix TS ja ha dit que, per dret comú, el seu termini de prescripció és el de 15 anys de l'art. 1964 CC, de manera que,

³⁵⁵ En contra, REGLERO CAMPOS, L. Fernando, *La prescripción de la acción de reclamación de daños*, en REGLERO CAMPOS, Fernando (coord.), 'Tratado de Responsabilidad Civil', Navarra, 2006, 3 Ed., Thomson-Aranzadi, p. 627, qui considera, en base a la STS 29-1-1969 (RJ 1969\419) i a la seva col·locació sistemàtica, que prescriu a l'any.

³⁵⁶ *Vid. supra* el raonament fet per a la de repetició de l'art.10.2 LRCSCVM.

³⁵⁷ D'acord amb això, ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, pp. 205 i 206 i PUIG BRUTAU, *Caducidad...*, p. 140.

³⁵⁸ AC 2009\277.

³⁵⁹ RJ 2001\5432.

³⁶⁰ RJ 2002\1885. Aquesta assenyala que quan "paga el total de lo adeudado uno solo de los deudores solidarios, no se produce una subrogación por éste, en el crédito, sino que se extingue el mismo, y para que no haya enriquecimiento indebido, el párrafo segundo del art. 1145 del Código civil concede un derecho de repetición para reclamar a cada uno de los codeudores la parte que le corresponda y los intereses del anticipo".

³⁶¹ *Vid. infra* per a reclamacions via subrogació i els seus efectes sobre la prescripció.

³⁶² JUR 2010\213702. Aquesta resolució està comentada a NASARRE AZNAR, Sergio, *Comentario de la Sentencia del Tribunal Supremo 5 mayo 2010*, "Cuadernos Civitas de Jurisprudencia Civil", núm. 86/2011, (Ref. Westlaw BIB 2011\856).

³⁶³ RJ 2003\3089.

³⁶⁴ RJ 2000\3379.

³⁶⁵ Diu: "La STS de 23 de octubre de 2008, RC n.º 2254/2003, que cita las SSTS de 11 octubre 2007, de 16 junio 1969, 12 junio 1976, 29 mayo 1984, 13 febrero 1988 y 15 noviembre 1990, declara que mientras la acción de reembolso o regreso (también la del artículo 1158 CC) supone el nacimiento de un nuevo crédito contra el deudor en virtud del pago realizado, el cual extingue la primera obligación, 'la subrogación transmite al tercero que paga el mismo crédito inicial, con todos sus derechos accesorios, privilegios y garantías de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 1212 del Código Civil'".

coincidint amb el que s'ha dit fins ara, el seu termini a Catalunya seria de 10 anys (veure, així, la STS 5-5-1964 per a l'acció d'enriquiment injust i la STS 24-4-2007³⁶⁶ per a l'acció de regrés de l'art. 1145 CC).

En quant el dies quo de totes aquestes pretensions, sol coincidir amb el moment en què qui realitza la repetició satisfà al tercer (perquè des d'aquest moment està legitimat a reclamar la recuperació del pagat)³⁶⁷ o, en cas de que no ho faci voluntàriament, des de la fermesa de la sentència judicial que el condemna a fer-ho. Així ho assenyalen l'art. 1969 CC, l'art. 10.2 LRCSCVM i l'art. 18.2 LOE. Això no obsta per a que el dret civil general que s'hagi d'aplicar per defecte per insuficiència de les disposicions especials hagi de ser el CCC (ex. causes de suspensió).

6.5.2. En les accions subrogatòries

Segons les SSTS 11-11-1991³⁶⁸ i 25-5-1999³⁶⁹, el que es subroga en l'acció d'un altre exercita la seva mateixa acció, és a dir, la que li correspondria al creditor. De manera que no es tracta d'una nova acció sinó de la mateixa exercitada per un altre que està legitimat per a això.

Així, quan per aquesta acció correspon l'aplicació del dret català per les regles de dret interregional, depenent de la naturalesa de l'única acció, el termini que correspondria seria el dels arts.121-20 a 121-22 CCC.

Així succeeix, a títol d'exemple, amb l'acció subrogatòria de l'art. 43 LCS, per la qual la llei no preveu termini especial. En aquest supòsit, la companyia d'assegurances se subroga en la posició de l'assegurat al qual li ha satisfet, d'acord amb la seva obligació nascuda de l'assegurança de danys, la indemnització pel dany que ha patit aquest, per l'acció que li correspon a l'assegurat contra qui li ha causat el dany. Veure, en aquest sentit, les SSTS 7-12-2006³⁷⁰ i 1-10-2008³⁷¹.

³⁶⁶ RJ 2007\2066.

³⁶⁷ Està d'acord amb això ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 206.

³⁶⁸ RJ 1991\8152.

³⁶⁹ RJ 1999\4381

³⁷⁰ RJ 2006\8161.

En conseqüència, estaríem, a Catalunya, davant d'una acció subrogatòria el termini de prescripció és de 3 anys, mentre que l'acció que li correspondria a l'assegurat damnificat és de naturalesa extracontractual contra el causant, de manera que seria d'aplicació l'art. 121-21 d) CCC. Així ho ha entès, per exemple, la SAP Barcelona 1-9-2009³⁷², que tracta d'una pretensió d'una asseguradora que es subroga en la posició del seu assegurat després de satisfer la indemnització per danys soferts en el seu habitatge a causa d'un incendi en habitatge contigua (art. 43 LCS), en acció contra l'asseguradora d'aquesta habitatge contigu. El Tribunal qualifica, adequadament, de pagament per tercer aquesta situació (art. 1158 CC) i, per tant, de pretensió de naturalesa extracontractual, resultant d'aplicació el 121-21 d) CCC en lloc del 1968.2 CC.

No obstant això, en relació a l'art. 780 CCom. (la subrogació de l'assegurador en la posició de l'assegurat per una assegurança marítima que ha patit danys i el primer se'ls ha reparat), si bé aquest precepte no marca termini, la STS 25-5-1999 va deixar dit que és el mateix que el que li hagués correspost a l'assegurat marítim perjudicat contra el tercer causant dels danys, com a acció subrogatòria, però no per remissió al CC, sinó per remissió a l'art. 952.2 CCom. que preveu expressament el termini d'un any per a aquesta acció, de manera que aquest termini ha de ser respectat a Catalunya en tant que el dret civil no és cridat a suplir en aquest aspecte.

Un altre exemple és el de la Disp. Adic. 10a LAU per a qualsevol acció nascuda del contracte d'arrendament, tenint en compte que si són rendes, a aquesta pretensió subrogatòria li correspondrien 3 anys en base a l'art. 121-21 a) CCC.

El problema es planteja amb el dies a quo si el subrogat ho fa un cop transcorregut cert temps des que el creditor satisfet la va poder haver exercit, és a dir, si se li descompta el temps transcorregut o si apliquem l'art. 121-23 CCC, especialment pel que es refereix al fet que comença a comptar des que

³⁷¹ RJ 2009\134.

³⁷² JUR 2009\454602. Erra, però, al nostre parer, la sentència en recordar que la prescripció catalana no estaria vigent en matèria de responsabilitat civil per accident de circulació, atesa la reserva d'aquesta matèria a l'Estat en l'art. 149.1.21 CE. *Vid. supra.* la nostra opinió al respecte.

la pretensió ha nascut i és exercitable. Segons el nostre parer de manera equivocada³⁷³, la STS 11-11-1991 fixà el dies a quo en el mateix en què va començar a comptar el de l'acció de la qual porta causa la subrogatòria. Això no pot ser pels següents motius:

a) Quan va néixer l'acció de la qual porta causa, l'acció per subrogació encara no havia nascut, de manera que difícilment podrà ser el mateix dia que va néixer la primera. Segons DURÁN I BAS³⁷⁴, en relació a la tradició jurídica catalana, *“en la prescripción extintiva la necesidad de que la acción haya nacido, esto es, de que pueda ponerse en ejercicio, la exige el derecho romano y no la ha derogado, ni podido derogar el Usatge: inherente á la naturaleza de las cosas es superior á la voluntad del legislador. No puede morir lo que no ha tenido vida; no puede extinguirse una acción antes de que pueda ponerse en ejercicio; y todo lapso de tiempo exige un comienzo [...], en la prescripción extintiva ha de ser un hecho ideal, cual es el nacimiento de una acción para la efectividad de un derecho que, por cualquier acto que sea, aparece desconocido, negado ó violado”*.

b) No respecta, doncs, el principi d'actio nata de l'art. 1964 CC. A Catalunya no respectaria l'art. 121-23 CCC, que requereix a més el coneixement de contra qui pot dirigir-la. Així en el cas de la subrogatòria de l'art. 43 LCS, un cop l'asseguradora rescabala la víctima, aquella no ha de conèixer contra qui dirigir l'acció (i sí, en canvi, pot conèixer aquesta). Acceptant la teoria de la STS 11-11-1991, doncs, estaríem vulnerant a Catalunya l'art. 121-23 CCC.

c) Entenem, doncs, que per el subrogant el termini ha de començar quan compleixi, per al dret civil estatal, els requisits de l'actio nata de l'art. 1964 i, per al dret català, els de l'art. 123-23 CCC, és a dir, ha d'haver pagat al subrogat, ser la seva pròpia pretensió exercitable, conèixer les circumstàncies en què es fonamenta la seva pretensió i contra qui s'ha de dirigir.

A això es pot criticar que s'està causant una situació d'indefensió en el causant, perquè quedarà a criteri del subrogant el fixar quan comença el termini (ex.

³⁷³ En el mateix sentit, REGLERO CAMPOS, *La prescripción...*, p. 629.

³⁷⁴ DURÁN I BAS, *Memoria acerca de...*, p. 406.

retardant el pagament al seu assegurat víctima). A aquests arguments hem d'objectar el següent:

a) Que no s'ha d'oblidar que la prescripció és per donar seguretat jurídica presumint *iuris et de iure* que el creditor es desentén la pretensió. Mal es pot considerar que el subrogant es desentén (és la "negligència contínua" que requereix la tradició jurídica catalana³⁷⁵) si encara no pot exercir l'acció.

b) Si realment la dilació és excessiva o existeix clarament mala fe del subrogant (dilatator dolosament la subrogació) el demandat bé pot al·legar abús de dret de l'art. 7 CC o, a Catalunya, l'art.111-7 CCC.

c) Si l'acció hagués prescrit per a la víctima (en la qual se subroga el subrogant), no podrà després el subrogant dirigir-se contra la víctima, tal com ho recull l'art. 1937 CC i l'art. 121-9 CCC, independentment de si es coneixia aquesta prescripció o no.

6.6. La prescripció en el préstec hipotecari. La utilitat de l'art. 121-8.2 CCC posada en qüestió

Interessant és l'alteració que ha patit, a causa del Llibre 1r CCC, la prescripció en relació al préstec hipotecari a Catalunya.

No és aquest el lloc per analitzar la complexa naturalesa jurídica del préstec hipotecari³⁷⁶, encara que sí cal recordar que del binomi "préstec" i "hipotecari" sorgeixen dues possibles accions: una acció personal (art. 1911 CC) i una altra real (arts. 128-131 LH i 1876 CC). La primera és la derivada del contracte de préstec i per incompliment d'aquest contra el deutor hipotecari; la segona s'exercita directament contra la finca, la qual ha quedat subjecta, per la hipoteca, a satisfacció preferent al creditor hipotecari³⁷⁷.

³⁷⁵ DURÁN I BAS, *Memoria acerca de...*, p. 405.

³⁷⁶ Veure, per exemple, com GULLÓN BALLESTEROS, Antonio, *El derecho real de subhipoteca*, Barcelona, 1957, Ed. Bosch, pp. 76 y 109 debat sobre quin és l'autèntic objecte de la subhipoteca (art. 107.4 LH), arribant a afirmar que l'és el mateix crèdit hipotecari, com a element mixt. Veure, en l'actualitat, la complexitat en la cessió de "crèdit hipotecari" o només d'"hipoteca" o només de "crèdit" entre els arts. 1878 CC i art. 149 LH després de la Llei 41/2007.

³⁷⁷ Pel que és criticable el nou (a la LEC 2000) art. 579 LEC que permet l'embargament d'altres béns de l'hipotecant deutor si l'obtingut amb l'execució del bé hipotecat és insuficient per satisfer el creditor: els títols que donen origen a sengles execucions són diferents.

De fet, en tota relació de préstec hipotecari estàndard existeixen quatre parts³⁷⁸: el creditor, el deutor, el creditor hipotecari i el deutor hipotecari. De vegades, la posició de deutor i de deutor hipotecari poden recaure en la mateixa persona (no ho fan quan hi ha un hipotecant no deutor o un tercer hipotecant, és a dir, o bé que *ab initio* qui va hipotecar l'immoble en garantia era algú diferent del deutor -hipotecant no deutor- o bé un tercer ha adquirit la finca hipotecada, però no el deute a la qual garanteix -tercer hipotecant) i, en el nostre dret la posició de creditor i creditor hipotecari han coincidir necessàriament (accessorietat de constitució de caràcter legal; art. 1876 CC que deixa clar que cal una obligació a garantir), tot i que la nova redacció de l'art. 149 LH donada per la Llei 41/2007³⁷⁹, deixa encara més clar que pot cedir crèdit sense hipoteca o, fins i tot, hipoteca sense crèdit³⁸⁰.

I, en seu de prescripció, l'art. 1964 CC evidència encara més clarament l'existència d'aquestes dues accions en el complex entramat del préstec hipotecari, ja que la real tindrà 20 anys i la personal només 15. Malgrat això, la STS 8-11-1960³⁸¹ va considerar que corresponia el termini de 20 anys tant a l'acció personal com a la real basant-se que no hi ha accions personals de major termini prescriptiu dels 15 anys i, d'admetre la diferència de 5 anys, durant aquest temps estaríem davant una " hipoteca vacía, o hipoteca independiente, o deuda inmobiliaria, que en nuestro Derecho no tiene cabida". Confon el tribunal que la prescripció de l'acció no vol dir necessàriament l'extinció de l'obligació (i el crèdit corresponent), sinó que aquest persisteix però no és exercitable, de manera que no pertoca que, per això, aquesta hipoteca

³⁷⁸ Veure NASARRE AZNAR, Sergio, *Eurohypothec & Eurotrust. Two instruments for a true European mortgage market after the EC White Paper 2007 on the Integration of EU Mortgage Credit Markets*, Zentrum für Europäisches Rechtspolitik, Universität de Bremen. Diskussionpapier 7/2008, Bremen (Alemanya), 2008, pp. 21 y 22.

³⁷⁹ Ley 41/2007, de 7 de desembre (BOE núm. 294, 8-12-2007, p. 50593).

³⁸⁰ Si el deutor hipotecari no es pot enfrontar a dues accions de dos creditors diferents (el personal i l'hipotecari) i per motiu diferents (préstec i hipoteca) és perquè el principi d'accessorietat legal arriba a afectar a la causa que necessàriament ha de tenir la hipoteca: la de garantia (veure NASARRE AZNAR, Sergio y STÖCKER, Otmar, *Un pas més en la 'mobilització' de la hipoteca: la naturalesa i configuració jurídica d'una hipoteca independent*, "Revista catalana de dret privat", Vol. 1, pp. 51-79). És a dir, arribat el moment en què el creditor hipotecari no creditor personal (independentment si és el cedent o el cessionari) pretengués executar en base a l'art. 681 LEC, el seu títol d'execució és nul per manca de causa, és a dir, ja no està garantint obligació i per tant, no té causa; és, per tant, un problema de causa, i no d'accessorietat atès que la hipoteca pot subsistir aïllada en mans d'un no creditor, especialment després de la reforma de l'art. 149 LH.

³⁸¹ RJ 1960\3468.

sigui independent: l'únic que passa, és que el creditor hipotecari a partir de l'any 16 només podrà executar el seu dret mitjançant l'acció real, realitzant el valor de la finca³⁸². A més, com el mateix Tribunal diu, no hi ha accions personals de més de 15 anys de termini prescriptiu, de manera que, en congruència, a l'acció personal li corresponen els 15 anys, podent la real superar-los, donat que per a les reals en general el termini per defecte és de 30 anys (art. 1963 CC).

En qualsevol cas, la diferència entre l'acció personal i la real té una fonamentació històrica, encara que de dubtosa utilitat i justificació en l'actualitat: la Llei Hipotecària de 1861 (de la qual és hereva l'art. 128 LH, amb el qual concorda el CC), en concordança amb la llavors vigent Llei 63 de Toro que fixava com a termini de les accions personals 20 anys, va establir la seva prescripció en aquests anys. En alterar el CC el termini general de les accions personals i passar-lo a 15 anys, en lloc de procedir a la correcció del 128 LH i adaptar la hipotecària per una raó d'equivalència històrica de terminis (sembla que sobre la base del principi d'accessorietat, ja que la hipoteca "està adherida" a les accions personals³⁸³) i passar-la als 15 anys, va mantenir els 20 tant al CC com a la LH de 1946. No obstant això, cap utilitat veiem a mantenir la paritat de l'acció hipotecària amb les personals, ni justificació necessària, donat que es tracta de dues accions diferents tant en la seva naturalesa com per contra qui s'han de dirigir. De fet, la RDGDEJC 20-7-2009³⁸⁴ ja ha evidenciat que tal paritat tampoc serveix per cancel·lar la hipoteca al Registre de la Propietat un cop ha prescrit l'obligació garantida amb aquesta ja que el registrador no té competències per apreciar la prescripció; haurà d'anar pel procediment de l'art. 82.5 LH, que comentem en el punt 7.2.6 *infra*.

Cal afegir a tot això que aquesta divisió de responsabilitats, entre la responsabilitat hipotecària (de caràcter executiu i limitada a la finca segons els arts. 104, 105, 129 i 130 LH i l'art. 682 LEC) i la personal i universal sobre el patrimoni del deutor (art. 105 LH i art. 1911 CC) va quedar qüestionada, en

³⁸² En aquest mateix sentit SAVIGNY, *Sistema de derecho...*, p. 254.

³⁸³ PUIG BRUTAU, *Caducidad...*, pp. 130 i 131.

³⁸⁴ JUR 2009\427870.

certa manera, amb la redacció de l'art. 579 LEC, que permetia en la seva redacció original l'any 2000 que l'executant pogués demanar l'embargament per la quantitat que faltés i l'execució prosseguia d'acord amb les normes ordinàries aplicables a qualsevol execució, sense poder al·legar excepcions relacionades amb el préstec³⁸⁵.

La qüestió en relació a la prescripció està a determinar si l'executat podrà al·legar prescripció de l'acció personal en cas que l'execució real es realitzi entre l'any 16 i el 20, d'acord amb els arts. 556 i 557.1.4 LEC, atès que l'art. 579 LEC sembla passar directament a l'embargament de la quantitat encara deguda en base a l'art. 1911 CC, més quan entre les causes d'oposició a l'execució hipotecària (art. 695.1 LEC) no es troba la prescripció. No obstant això, alguna via s'ha de trobar perquè el deutor/hipotecant (aquest és l'únic cas en què el hipotecant podrà respondre per més que pel bé hipotecat segons l'art.1879 CC a sensu contrario) pugui al·legar l'art. 557.1.4 LEC³⁸⁶.

Malgrat això, tots dos terminis comparteixen un mateix *dies a quo* sobre la base del principi d'accessorietat legal de l'art. 1876 CC: quan es verifiqui l'impagament de l'obligació garantida, atès que l'art. 128 LH assenyala que el termini comptarà "*desde que pueda ser ejercida [la acción hipotecaria]*", la qual només ho serà en aquest cas (articles 681 i 685 LEC i 1876 CC). Això, de fet, no és així ni en la pràctica (les entitats de crèdit, abans de l'execució, solen donar tres mesos de marge d'impagaments) ni necessàriament en els ordenaments de dret comparat on l'accessorietat és només contractual i és el

³⁸⁵ Es tractava d'un dels procediments d'execució més expeditius d'Europa. Contra aquest precepte es va plantejar fins i tot una qüestió d'inconstitucionalitat a SJPI núm. 2 de Sabadell de 30-9-2010 (AC 2010\2018), precisament per la indefensió en què incorre amb ell l'executat, en veure disminuïdes substancialment les causes que pot oposar, que va ser rebutjada per ATC 21-7-2011 (RTC 2011\113 AUTO). Tot i que el nou redactat del precepte per Llei 37/2011, de 10 d'octubre (BOE 11 octubre 2011, núm. 245, p. 106726) sembla limitar aquesta via tan expeditiva, no és, al nostre parer, encara prou clar en diferenciar ambdues vies d'execució: "..., el ejecutante podrá pedir el despacho de la ejecución por la cantidad que falte, y contra quienes proceda, y la ejecución proseguirá con arreglo a las normas ordinarias aplicables a toda ejecución". Per a un major desenvolupament de tot això, veure NASARRE AZNAR, Sergio, *Malas prácticas bancarias en la actividad hipotecaria*, "Revista Crítica de Derecho Inmobiliario", núm. 727, 2011, pp. 2665 y ss.

³⁸⁶ Això mereix, en un altre lloc, un estudi detallat. Veure, en qualsevol cas, la nota anterior.

"contracte de garantia" el que determina quan pot executar la hipoteca, i des de llavors quan començaria a comptar la prescripció³⁸⁷.

El problema amb la prescripció de l'acció hipotecària és que, encara que aquesta sigui inexercitable més enllà dels 20 anys, la hipoteca segueix constant en el Registre i, en qualsevol cas, segueix existint perquè crèdit (posem que també l'acció personal està prescrita) i hipoteca persisteixen tot i la prescripció de les seves accions. Aquí és on juga la regulació del relativament recent (des de 2001) art. 82.5 LH, que comentem *infra* en aquest treball.

Quant a l'impacte de la nova normativa catalana sobre tot això, tenim:

a) Pel que fa als terminis prescriptius, el dret civil català, reconcilia el que es va perdre amb el CC en relació als preceptes de les Lleis de Toro: l'equiparació en el termini prescriptiu entre l'acció personal de préstec i la hipotecària que ho garanteix. Així, l'art. 121-8.2 CCC assenyala que: "L'extinció per prescripció de la pretensió principal s'estén a les garanties accessòries, encara que no n'hagi transcorregut el termini propi de prescripció". No obstant, no aclareix l'abast de tal accessorietat³⁸⁸, ja que d'ella existeixen diversos tipus, podent-se produir dubtes en relació a figures d'hipoteca flexible³⁸⁹. En qualsevol cas, i atès que la hipoteca és necessàriament a Catalunya una garantia accessòria (art. 569-2.5 CCC), tot i els 20 anys que li dona específicament el CC (i independentment també de la seva vigència a Catalunya), l'art. 121-8.2 CCC és clar al estipular que, tot i tenir termini propi, la pretensió real derivada de la garantia prescriurà quan prescrigui la pretensió personal que garanteix. No obstant, això té poca utilitat, atès el que ja hem explicat: res obliga que acció personal i acció real de garantia prescriguin alhora, donat que són diferents i fundades en títols diferents (préstecs i

³⁸⁷ Això té rellevància a Espanya per la crida de l'art. 5.5.5 LMH a poder incorporar crèdits i préstecs hipotecaris estrangers en *pools* de cobertura de valors hipotecaris, amb els riscos que això comporta, com pot ser, d'acord amb la *lex rei sitae*, la diferent i flexible fixació del *dies a quo* en les hipoteques d'ordenaments com Alemanya, on hi ha hipoteques independents (i, quan actuen en garantia, contractualment dependents).

³⁸⁸ Dubtes sobre això planteja FERRER RIBA, Josep, *Los efectos de la prescripción en el Derecho Civil de Cataluña*, "Working Paper de Dret Català", núm. 3, Barcelona, abril 2003, www.indret.com, pp. 8 a 21.

³⁸⁹ Es troben explicades, diferenciades i comparades a nivell europeu a STÖCKER, Otmar y STÜRNER, Rolf, *Flexibility, security and efficiency of security rights over real property in Europe*, vol. III, 2nd revised and extended edition, Band 44, VdP, Berlin, 2010.

hipoteca, respectivament), de naturalesa diferent (real i personal) i recauen sobre béns diferents (la primera sobre tots els béns del deutor conforme a l'art. 1911 CC, d'aplicació a Catalunya, i la segona només sobre la finca -art. 569-2.3 CCC-, independentment de qui sigui el seu titular); tampoc serveix per cancel·lar la inscripció d'hipoteca, prescrita l'obligació que garanteix, segons la citada RDGDEJC 20-7-2009.

De fet, el mateix dret civil català evidència com aquest precepte (l'art. 121-8.2 CCC) és difícil de complir, per exemple, amb la penyora o la retenció. Així, l'art. 569-2.1 a) CCC assenyala que el creditor retenidor (veure per a ell també els arts. 569-3, 569-6.1 CCC), també per al pignoratiu en l'art. 569-19.1 CCC) pot retenir la possessió del bé fins al pagament complet del deute garantit: és a dir, l'eficàcia de la garantia no depèn de la vigència temporal de la seva pretensió, com sembla donar a entendre el mateix art. 121-8.2 CCC sinó que s'estendrà tot el necessari fins que el creditor cobri tot el que se li deu; és a dir, encara que l'impagament de l'obligació provoqui la determinació del *dies a quo* tant per a la pretensió personal com per a la real, aquesta no podrà prescriure al mateix temps que aquella com mana l'art. 121-8.2 CCC perquè en cas contrari vulneraria tots els preceptes esmentats del Llibre V que allarguen l'eficàcia de la garantia fins a la plena satisfacció del creditor, que pot donar-se més enllà dels 10 anys de l'art. 121-20 CCC.

Una solució conciliadora podria ser que el termini prescriptiu de l'art. 121-8.2 CCC es refereixi al termini per a la realització del valor del bé donat en garantia (art. 569-8.1 -retenció- i 569-20 -penyora- CCC) i no al temps que ambdues garanties donen per retenir, el qual és indefinit i propi de les garanties amb desplaçament possessori, però no, per exemple, per a la hipoteca, quedant així conciliats aquests drets de garantia amb l'art. 121-8.2 CCC pel que fa al termini per a la seva realització.

b) En quant el dies a quo, en base al principi d'accessorietat que regeixen els drets reals de garantia en dret català (art. 569-2.5 CCC) s'ha de fixar, tant per a l'acció personal com per a l'acció hipotecària, igualment en el moment d'impagament del deutor, encara que a Catalunya s'afegiria el

component subjectiu propi de l'art. 121-23.1 CCC, especialment si deutor i hipotecant són persones diferents.

No obstant, a tot això se li afegeix un ulterior problema: atenent a l'art. 122-1.1 CCC, l'acció hipotecària, així com l'acció de realització en casos de dret de retenció o de penyora, en dret català no haurien de prescriure, sinó que haurien de caducar, de manera que fem una remissió al punt 7.2.7 *infra* sobre aquesta qüestió. D'aquesta manera, difícilment es pot parlar de terminis i difícilment es pot parlar de dies a quo per als poders de realització d'hipoteques, penyores i drets de retenció.

Qüestionem, per tant, la vigència de l'art. 121-8.2 CCC per cap garantia real atès que:

a) les que tenen caràcter possessori legitimen a retenir fins que el creditor estigui totalment satisfet, de manera que se'ls hi ha d'aplicar termini.

b) I si només ens referim al dret de realització, ara ja incloent a la hipoteca, resulta que aquest caduca, com poder que és, i no prescriu.

6.7. Les pretensions derivades del contracte de treball

L'art. 59.1 LET marca el termini d'un any per a les pretensions derivades del contracte de treball, el que ha estat entès per la doctrina com una evolució del termini trianual de l'art. 1967.3 CC³⁹⁰. A Catalunya s'hauria d'entendre, doncs, com una especialitat en relació a l'art. 121-21 b) CCC sobre la prescripció triennial de les pretensions relatives a la remuneració de prestacions de serveis.

Per tant, al nostre parer, aquest termini anual s'ha de respectar a Catalunya, donat que ni la seva naturalesa ni la seva causa coincideixen amb la de la responsabilitat extracontractual o la possessòria (termini per defecte per aquestes accions en l'art. 1968 CC) com ho evidencia, precisament, l'especialitat en relació a l'art. 1967.3 CC, *ergo*, al 121-21 b) CCC: es tracta d'una pretensió originada en el contracte de treball (per tant, de caràcter, en principi, contractual) i no extracontractual. Les causes poden ser diverses, com el reconeixement de categoria professional, l'acció de reingrés, l'acció contra

³⁹⁰ GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 26, amb un ampli suport jurisprudencial.

l'Estat per a reclamar-li els salaris de tramitació per demora, les derivades per excedència voluntària derivada de matrimoni, sobre funcionament intern del sindicat o l'acció per reclamar les diferències en el complement per incapacitat temporal a càrrec de l'empresa³⁹¹.

No obstant això, més dubtes plantegen altres pretensions a les quals els tribunals han adjudicat el termini de l'art. 59.1 LET, per la seva indubtable naturalesa de reparació de danys i perjudicis. Són la reclamació de danys i perjudicis per extinció fraudulenta de la relació laboral i la reincorporació tardana del treballador en excedència (indemnització basada en salaris deixats de percebre)³⁹². Tanmateix, la seva font no és extracontractual sinó que aquestes indemnitzacions són degudes precisament a causa del contracte de treball, de manera que també s'ha de respectar a Catalunya, mentre que termini autènticament especial.

Qüestió diferent és la responsabilitat civil derivada d'accident laboral. En aquest cas estem davant d'una autèntica responsabilitat civil extracontractual (SSTS 2-2-1998³⁹³, 18-10-1999³⁹⁴ i 22-1-2002³⁹⁵), on el criteri d'imputació no és el contracte de treball³⁹⁶ sinó l'accident en qüestió causat per negligència empresarial (art. 1902 CC). En res hauria d'afectar a aquesta naturalesa que els tribunals del Social exigeixin, entre els requisits per atorgar aquesta compensació, que hi hagi un contracte laboral (STS 7-2-2003³⁹⁷)³⁹⁸ perquè no només remeten a l'art. 1968.2 CC per a interpretar el dies a quo (diferent del de la responsabilitat contractual) sinó que a l'hora de quantificar la indemnització no es basen en el contracte laboral sinó que, orientativament, en les Taules de

³⁹¹ GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 37 a 48.

³⁹² GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 39 i 40.

³⁹³ RCL 1998\3250.

³⁹⁴ RJ 1999\7495.

³⁹⁵ RJ 2002\2688.

³⁹⁶ La jurisprudència s'ha encarregat de declarar la compatibilitat entre la responsabilitat civil derivada d'accident laboral i la resta de prestacions que puguin obtenir-se per aquest fet. Veure en aquest sentit les SSTS 13-7-1998 (RJ 1998\5122) i 18-11-1998 (RJ 1998\9692) i la STSJ Catalunya 20-3-2006 (AS 2006\2167). Compatibilitat, però, no vol dir duplicitat, com ho estableixen, entre altres, les SSTS 17-2-1999 (RJ 1999\2598) o la 24-7-2006 (RJ 2006\7312).

³⁹⁷ RJ 2004\1828.

³⁹⁸ Això pot indicar que és necessària la negligència de l'empresari i que només s'indemnitzarà en la diferència entre les prestacions de la Seguretat Social degudes i la *restitutio in integrum* (STS 20-3-2006).

les LRCSCVM 2004³⁹⁹ relatives als accidents de circulació. La responsabilitat de l'empresari per accident laboral és, com diu la STS 2-2-1998 la "*responsabilidad llamada civil y depurada en el marco de la Jurisdicción Social*". Per tant, al nostre entendre, tant la naturalesa (extracontractual; veure les SSTS 20-7-2006⁴⁰⁰ i 4-10-2006⁴⁰¹; hereves de la STS 13-10-1998⁴⁰² que considera que el dany derivat d'accident laboral "*excede de la órbita específica del contrato de trabajo, y permite entender que su conocimiento corresponde al orden civil por el carácter residual y extensivo del mismo*"), com la causa (dany al treballador produït per la negligència de l'empresari), com la seva finalitat (rescabament) de l'acció de responsabilitat civil per accident de treball i, per tant, el seu termini de prescripció de l'art. 59.1 LET (un any) coincideix amb l'acció extracontractual de l'art. 1968.2 CC, la qual cosa implicaria que a Catalunya el seu termini hauria de ser de 3 anys, segons el que hem justificat *supra*.

No obstant, el recent ATS 28-2-2007⁴⁰³, hereu de diverses resolucions de la Sala de Conflictes del TS i aplicat per diverses resolucions des de llavors com la STS 4-6-2008⁴⁰⁴, ha estipulat que la competència per resoldre les indemnitzacions derivades d'accident de treball és la Social atès que la indemnització deguda és de caràcter contractual. Tal com diu la STS 4-6-2008: "*Los argumentos que se utilizan para llegar a esta conclusión [competencia del orden Social] se fundan en que los deberes del empresario en materia de seguridad de los trabajadores se integran en la relación laboral, de manera que su infracción genera una responsabilidad civil contractual por infracción del contrato de trabajo, lo que comporta la competencia de los órganos de la jurisdicción social*". Dit ATS 28-2-2007 ha resumit els criteris utilitzats per la Sala de Conflictes: "*a) en la relación entre empresario y trabajador, la*

³⁹⁹ Veure SSTS 4-7-2006 (RJ 2006\8675) i 17-7-2007 (RJ 2007\8303). Per la seva banda, GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 41 atribueix l'any prescriptiu tant a l'art. 59.1 LET com a l'art. 1968.2 CC. De la mateixa manera ho fa la STSJ Catalunya 24-2-1999 (AS 1999\1129), encara que curiosament no aclareix la naturalesa de l'acció ("la acción de resarcimiento por responsabilidad contractual o extracontractual de los artículos 59.1 del ET y 1968.2 del Código Civil estaba prescrita por haber transcurrido más de un año desde que pudo ejercitarse").

⁴⁰⁰ RJ 2006\4740.

⁴⁰¹ RJ 2006\6427.

⁴⁰² RJ 1998\8373.

⁴⁰³ RJ 2007\8689. Ratificat en els seus arguments per l'ATS 2-4-2009 (JUR 2009\221059).

⁴⁰⁴ RJ 2008\4238.

responsabilidad tiene un marcado carácter contractual al derivarse el daño de un contrato de trabajo; b) la obligación de prevención forma parte, normativamente, del contrato; c) la obligación impuesta ex lege, debe implicar que "[la] no observancia de las normas garantizadoras de la seguridad en el trabajo, por el empleador, constituye un incumplimiento del contrato de trabajo, contrato que es el parámetro esencial para determinar y delimitar la competencia[...]", de manera que cuando es demandada una indemnización por el contrato de trabajo "[q]ue se ha producido como consecuencia de la infracción de una obligación de seguridad[...]", la competente será la jurisdicción social, en virtud del que dispone el artículo 9 LOPJ, añadiéndose que "El Orden Jurisdiccional civil únicamente opera cuando el daño sobrevenido no se produce con motivo u ocasión del trabajo, sino que se vincula a una conducta del empleador ajena al contenido obligatorio del contrato de trabajo". Atendiendo a esta resolución, por tanto, no coincidiría la naturaleza de la acción por daños causados por accidente laboral -de carácter contractual- con una acción extracontractual, de manera que en Cataluña habría de respetarse el término anual de la art. 59.1 LET. Así lo ha entendido, por ejemplo, la STSJ Cataluña 21-9-2010⁴⁰⁵ que señala literalmente que: "La primera de las pretensiones que se formulan, la aplicación al caso de autos de las disposiciones del Código Civil de Cataluña y en concreto el art. 121.21 en cuanto a la prescripción con la fijación de tres años, no puede ser de aplicación al caso examinado, ya que nos encontramos ante una indemnización que deriva de un accidente de trabajo y que es competente para su resolución la jurisdicción laboral, la cual debe aplicar con carácter prioritario lo dispuesto en la propia legislación laboral ante la civil y ello por la necesaria especialización, en base a lo cual únicamente será de aplicación la legislación civil si la cuestión no estuviera resuelta por la laboral al ser aquella supletoria de ésta". El mismo sucedió con la STSJ Cataluña 26-9-2008⁴⁰⁶.

Según nuestro parecer, pero, una cosa es la materia y otra la jurisdicción (también puede ventilarse responsabilidad civil -materia civil- en un juicio penal, o se pueden hacer reservas a la acción civil y ventilarse ante un juez civil). Así, entendemos que el origen de la responsabilidad del empresario no es el contrato de trabajo

⁴⁰⁵ JUR 2010\374905.

⁴⁰⁶ JUR 2009\40268.

sinó la seva negligència –criteri d'imputació- que ha causat el dany al treballador i que, per tant té naturalesa (civil) extracontractual. En aquest sentit, O'CALLAGHAN va formular vot particular a l'ATS 28-02-2007 oposant-se tant a la naturalesa de la responsabilitat com a la jurisdicció competent en els següents termes: "en el presente caso la jurisdicción competente es clara y en aquella se funda la demanda para mantenerla (fundamento de derecho primero) que ejercita una acción de responsabilidad extracontractual basada exclusivamente en los artículos 1902 y 1903 CC". En aquest mateix sentit el Ple de la Sala 1ª del TS en STS 23-4-2009⁴⁰⁷ accepta, per una banda, que es ventili a la Sala Civil la indemnització per accident laboral sempre que amb l'empresa demandada es demani també a un tercer⁴⁰⁸, donat que en aquest cas funciona plenament la vis atractiva del dret civil, al no poder dividir-se la causa; i, segon, que la naturalesa de tal indemnització és extracontractual (veure FJ 1r), citant també a la STS 8-10-2001⁴⁰⁹ i, a més, situa el criteri d'imputació de la responsabilitat en la "culpa o negligència de l'empresa".

Donats els vaivens jurisprudencials sobre la naturalesa d'aquesta acció, el seu termini de prescripció a Catalunya dependrà de si es considera contractual o extracontractual, ja que compleix en la resta de requisits del que hem anomenat "test d'equivalència" proposat en l'apartat 5.2 d'aquest treball.

En aquesta línia, la jurisprudència sí que ha considerat que tenen substantivitat pròpia dues pretensions de les quals s'havia discutit el seu termini de prescripció atenent la seva naturalesa, per la seva proximitat amb el dret laboral. En aquest sentit, en el cas que un empresari hagués concedit un préstec a un treballador seu i pretengués la devolució del que ha prestat, el termini que li correspon és el de dret civil per accions personals, atenent a la jurisprudència (STSJ Canàries/Santa Cruz de Tenerife 2-9-1997⁴¹⁰; és a dir, a l'Estat serà de 15 anys (art. 1964 CC) però a Catalunya li correspon el de 10 anys, descartant que pugui aplicar el del 59.1 LET, tot i que en aquest supòsit el préstec s'imbrica -similarmet a la responsabilitat per danys- en l'àmbit

⁴⁰⁷ RJ 2009/4140.

⁴⁰⁸ En aquest cas el treballador de l'empresa A treballava a la seu de l'empresa B, on es va produir l'accident.

⁴⁰⁹ RJ 2001\7551.

⁴¹⁰ AS 1997\3131.

laboral; es considera, però, que va per l'art.1740 CC⁴¹¹. El mateix ha succeït amb les accions de desnonament d'un treballador que ocupava un habitatge com a annex a un contracte de treball o que ha de marxar d'ell per la seva jubilació, en entendre la jurisprudència que són contractes civils, deslligats de l'àmbit laboral, de manera que caldrà aplicar l'art. 1964 CC i, per tant, a Catalunya, els 10 anys. Aquesta situació és diferent de si el treballador ocupava l'habitatge com a remuneració en espècie, doncs s'ha d'aplicar el termini de l'art. 59.1 LET ⁴¹².

Per la seva banda, per al crèdit salarial l'art. 59.2 LET preveu un any per reclamar -que s'ha de respectar a Catalunya, atès que és termini especial no coincident amb l'any de l'art. 1968.2 CC per tenir naturalesa contractual- però amb un *dies a quo* diferent de l'art. 59.1 LET que estipulava per als seus supòsits un *dies a quo* peculiar en admetre una suspensió del còmput del termini mentre duri el contracte de treball (i que s'haurà de respectar també a Catalunya es tracta d'un supòsit especial de suspensió per a l'àmbit laboral). Així, l'art. 59.2 LET torna a l'art. 1969 CC i estipula que per reclamar salaris deguts es té un any des que l'acció es va poder exercitar (veure, per exemple, el ATS 22-4-2010⁴¹³); segons la doctrina⁴¹⁴ es tracta d'una "excepció de l'excepció" (atès que el 59.1 LET es considera una excepció a l'art. 1969 CC a efectes de *dies a quo* i, per tant, el 59.2 LET torna al règim del 1964 CC).

En aquest punt, doncs, quan es tracti d'una pretensió a la qual és cridat a solucionar el dret civil de Catalunya, aquest inici del còmput s'haurà, com a mínim, d'interpretar segons l'art. 121-23.1 CCC, i, realment, ha de quedar substituït per aquest precepte perquè les regles de còmput d'inici del termini per defecte són diferents a Catalunya (i el *dies a quo* del 59.2 LET bé es pot admetre com un pleonasma del 1969 CC, que a Catalunya s'ha d'entendre referit a l'art.121-23.1 CCC).

⁴¹¹ GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 53.

⁴¹² Veure en aquest sentit les SSTSJ Castilla y León de 28-9-1992 (AS 1992\4686) i 11-10-1993 (AS 1993\4485); veure també GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 54.

⁴¹³ JUR 2010\192710.

⁴¹⁴ Veure GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 58, qui cita a Suárez González.

I, pel que fa a la interrupció de la reclamació del crèdit salarial, doctrina i jurisprudència estan d'acord que s'apliquin els supòsits interruptius de l'art. 1973 CC⁴¹⁵, aplicats, llavors, supletòriament a la normativa laboral al respecte. A Catalunya, per tant, s'han d'aplicar en el seu lloc supletòriament els supòsits interruptius previstos en l'art. 121-11 CCC. No obstant això, la normativa laboral ha introduït supòsits interruptius especials, que hauran de ser respectats a Catalunya pel criteri llei especial-lei general abans explicat. Així succeeix amb l'art. 65 Llei 2/1995, de 7 d'abril, de Procediment Laboral (LPL)⁴¹⁶ que estipula que la presentació de la papereta de conciliació o per subscripció de compromís arbitral se suspenden els terminis de caducitat i interromp els de prescripció⁴¹⁷. El mateix succeeix amb la reclamació administrativa prèvia, que " interrumpirá los plazos de prescripción y suspenderá los de caducidad " (art. 73 LPL). Més dubtós és que hagin de respectar-se a Catalunya les causes interruptives creades per la jurisprudència laboral en la seva adaptació de l'art. 1973 CC a l'àmbit laboral, com és l'admissió com a motiu d'interrupció de la reclamació del crèdit salarial l'inici del conflicte col·lectiu en determinades circumstàncies⁴¹⁸. El dubte sorgeix ja que s'hauria d'esperar a veure com els tribunals interpreten l'art. 121-11 CCC per a l'àmbit laboral, atès que l'art. 1973 CC no està vigent a Catalunya i, per tant, la tendència jurisprudencial podria ser una altra.

Una altra problemàtica planteja el règim prescriptiu de les faltes laborals, començant per la seva qualificació (s'aproxima més a la caducitat, ja que transcorreguts els breus terminis allà estipulats l'empresari no té facultat

⁴¹⁵ Veure STSJ Murcia 16-1-1998 (AS 1998\520); GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 62.

⁴¹⁶ BOE 11 abril 1995, núm. 86, p. 10695. Literalment diu: "1. La presentación de la solicitud de conciliación suspenderá los plazos de caducidad e interrumpirá los de prescripción. El cómputo de la caducidad se reanuda al día siguiente de intentada la conciliación o transcurridos quince días desde su presentación sin que se haya celebrado. 2. En todo caso, transcurridos treinta días sin celebrarse el acto de conciliación se tendrá por terminado el procedimiento y cumplido el trámite. 3. También se suspenderán los plazos de caducidad y se interrumpirán los de prescripción por la suscripción de un compromiso arbitral, celebrado en virtud de los acuerdos interprofesionales y los Convenios Colectivos a que se refiere el artículo 83 del Texto Refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores. En estos casos el cómputo de la caducidad se reanuda al día siguiente de que adquiera firmeza el laudo arbitral; de interponerse un recurso judicial de anulación del laudo, la reanudación tendrá lugar desde el día siguiente a la firmeza de la sentencia que se dicte".

⁴¹⁷ Veure GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 75. És curiós aquest supòsits de suspensió dels supòsits de caducitat laboral que, encara que sorprèn en clau de dret estatal, no sorprèn al seu torn en clau de dret català en base a l'art. 122-3 CCC.

⁴¹⁸ Veure SSTS 21-10-1998 (RJ 1998\8912) i 6-7-1999 (RJ 1999\5276); veure també GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 64 a 69, qui planteja dubtes.

sancionadora⁴¹⁹) i, un cop aclarida aquesta, si el CCC pot o no actuar com a supletori atesa la naturalesa sancionadora d'aquestes reclamacions laborals, sobre les que Catalunya no té competència ni tampoc poden obeir -com no ho fan les sancions penals- als principis del dret civil.

6.8. Prescripció de la responsabilitat civil derivada de delictes o falta

6.8.1. La prescripció de la responsabilitat civil en el Codi Penal

Diversos autors⁴²⁰ s'han posicionat ja en relació amb el sense sentit que en el Codi Penal -arts. 109-126 CP 1995- hi hagi una normativa sobre responsabilitat civil, quan el CC en té una completa, que a més difereix en bastants aspectes de la pròpia del CC i que és la normalment aplicada pels jutges i tribunals penals⁴²¹ creant incerteses difícils de justificar, que obeeixen a la simple conjuntura històrica -que s'hauria d'haver resolt amb el CP 1995, però que no va ser així- que en el temps del primer CP (1822) no existia encara CC, de manera que era necessària una normativa, més o menys completa, sobre responsabilitat civil, cosa que, evidentment, no té sentit ja en l'actualitat⁴²².

De fet la STS 18-10-1988⁴²³ ja va assenyalar que les obligacions civils ex delicto no neixen de l'ofensa penal sinó per l'actuació que les ha generat, el que queda reforçat per la possibilitat que en un supòsit concret pot no existir responsabilitat penal, o que sigui un supòsit d'exempció penal o d'inimputabilitat penal però sí pugui existir responsabilitat civil (art. 118 CP en relació amb el 20 CP; art. 13 LRCSCVM, comentat infra; art. 80.3 CP en relació a que la suspensió de l'execució de la pena no serà extensiva a la responsabilitat civil

⁴¹⁹ Veure la discussió a GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 100 i 101, qui es decanta per la prescripció d'acord amb la denominació legal.

⁴²⁰ Així, YZQUIERDO TOLSADA, Mariano, *La responsabilidad civil en el proceso penal*, en REGLERO CAMPOS, Fernando (coord.), 'Tratado de Responsabilidad Civil', Navarra, 2006, 3 Ed., Thomson-Aranzadi, pp. 549 y 550, considera que aquest sistema dual és perillós i inútil. Veure també NASARRE-AZNAR, Sergio, *Law of Torts-Spain, International Encyclopaedia of Law* (Tort law-Suppl. 17), La Haya, 2008, Kluwer Law International, pp. 44 a 46.

⁴²¹ YZQUIERDO TOLSADA, *La responsabilidad civil ...*, pp. 543 i 544.

⁴²² Díez Pícazo, Luis, *Derecho de daños*, Madrid, 1999, Ed. Civitas, p. 283 afirma que "la distinción normativa entre una responsabilidad extracontractual de carácter general y una forma específica que se define como dimanante de delito o falta debería haber dejado de existir hacía ya mucho tiempo y ha sido un error del legislador de 1995 haberla perpetuado sin poseer para ello razones consistentes".

⁴²³ RJ 1988\7586.

derivada de delictes o falta penals), o sigui, la responsabilitat civil derivada de delictes o falta és cap mena de dubte "matèria civil" que, atès que persisteix en el CP, almenys ha de ser tractada com a normativa especial en relació a la responsabilitat civil del CC (art. 1092 CC).

Per a esmentar algunes, el diferent tracte de l'art. 120.1 CP amb l'art. 1903 *in fine* CC, no permetent el primer la inversió de la càrrega de la prova en la responsabilitat civil de pares o tutors de l'incapaç major de 18 anys pels danys comesos per aquest; mentre que en l'art. 1903.4 CC la responsabilitat de l'empresari és directa davant la víctima, no ho és en l'art. 120.4 CP; l'absència de menció al CP de la responsabilitat dels centres docents pels danys causats pels menors al seu càrrec, etc.

La prescripció de la pretensió per danys derivats de delictes o falta segueix sent font de problemàtica, ja que el CP no li dóna una solució expressa. D'aquesta manera, tenim:

a) L'art. 1968.2 CC només es refereix, de manera expressa, a la responsabilitat civil derivada d'injúria i calúmia per atorgar-los el termini general d'1 any. D'aquí han inferit la doctrina⁴²⁴ i la jurisprudència tradicionals (SSTS 4-7-1953⁴²⁵, 12-3-1934⁴²⁶, 7-1-1982⁴²⁷, 10-5-1993⁴²⁸, 4-7-2000⁴²⁹; més recentment, veure STS 11-9-2007⁴³⁰ i, entre la jurisprudència menor, SAP Madrid 22-10-2008⁴³¹) que el termini que els correspon a la resta de supòsits de responsabilitat civil derivada de delictes és el de l'art. 1964 CC, és a dir, els 15 anys per a les accions personals que no tinguin assenyalat termini especial de prescripció. Veure, fins i tot, la STS 14-1-2009⁴³² que fixa el termini de

⁴²⁴ PUIG BRUTAU, *Caducidad...*, p. 143. Veure també la doctrina resenyada per ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción ...*, p. 218, amb autors com SANTOS BRIZ y GULLÓN, entre els civilistes, i SOTO NIETO, entre els penalistes.

⁴²⁵ RJA núm. 2017.

⁴²⁶ RJA núm. 454.

⁴²⁷ La Ley, 1982-3, pp. 131 a 139.

⁴²⁸ La Ley 1993-3, pp. 129 i 130.

⁴²⁹ RJ 2000\5924.

⁴³⁰ RJ 2007\5374.

⁴³¹ AC 2009\43.

⁴³² RJ 2009/1621. El motiu textual (FJ 5è) és "porque el artículo 1968, 2º CC incluye exclusivamente en el plazo de prescripción de un año las obligaciones que nacen en virtud de lo dispuesto en el artículo 1902 CC . Las que surgen como consecuencia de daños producidos por delitos que no sean la calumnia o la injuria no están incluidas en esta disposición, en virtud

prescripció de 15 anys si un menor inimputable ha estat sancionat en la jurisdicció de menors (que a més va interrompre la prescripció) en resolució que declara que els fets provats eren constitutius de delictes. No obstant això, la pròpia doctrina (DÍEZ PICAZO, CAPÓN REY)⁴³³ es qüestiona com és possible que per a igual circumstància⁴³⁴, una emmarcada únicament en l'àmbit civil i una altra derivada de delictes o falta, pugui existir un termini tan diferent de prescripció (d'1 a 15 anys).

b) No obstant això, una altra jurisprudència, sembla dividir dos supòsits: aquells en els quals existeix sobreseïment previ o arxiu de la causa, sense condemna⁴³⁵, que reconeixen tornar als arts. 1902 i 1968.2 CC (per tant, prescripció anual; així ho estipulen les SSTS 20-9-1996⁴³⁶ i 20-11-2001⁴³⁷, que recull en aquest sentit els supòsits de sobreseïment lliure, sobreseïment provisional o l'arxiu de diligències, ja que abans de la condemna regeix la presumpció d'innocència i per tant la responsabilitat no pot ser encara "ex delicto") i aquells supòsits en que hi ha sentència condemnatòria en via penal (però que, per qualsevol motiu, no contenen condemna civil, que es pretén exercitar posteriorment) en què se segueix aplicant l'art. 1964 CC. Seguint aquest raonament també s'aplica això últim en cas d'indult de condemnat penal, segons STS 4-7-2000, o mort del reu condemnat penal, segons la pròpia STS 20-9-1996. A aquesta divisió s'hi oposa DÍEZ PICAZO⁴³⁸ perquè entén, en bon criteri, que la responsabilitat civil derivada de delictes és la mateixa responsabilitat extracontractual que, encara que amb un règim una mica especial, no gaudeix de terminis diferents de prescripció.

de lo que establece el artículo 1092 CC". Veure, no obstant, les SSTS 8-5-1965 (RJ 1965/2520) i 29-10-1993 (EJ 1993/8166) que apliquen per a un cas de menors l'art. 1968.2 CC.

⁴³³ Referenciats per PUIG BRUTAU, *Caducidad...*, p. 143.

⁴³⁴ No necessàriament un fet pel qual s'apliqui el CP és perquè és més costós i per això mereixi major termini (com afirma CAPÓN REY a PUIG BRUTAU, *Caducidad...*, p. 143), no només perquè la diferència és molt àmplia, sinó perquè bé la víctima pot haver iniciat reclamació civil dels danys (sense denunciar pel penal i sense impulsar-lo directament o indirectament) o bé el denunciat pot no ser trobat responsable penal i haver-se reservat l'acció civil per accionar posteriorment davant el jutge civil (art. 109.2 CP), que normalment s'aplicarà la normativa del CC per als danys, entre altres circumstàncies.

⁴³⁵ No és lloc per fer un estudi detallat dels efectes de l'art. 118 CP sobre la prescripció i com es veu alterat això pel CCC, però segons DÍEZ PICAZO, *Derecho de daños*, p. 280, la regla general del precepte és que si hi ha exempció de la responsabilitat criminal, causa de justificació o causa d'exclusió de la responsabilitat, no hi ha responsabilitat civil.

⁴³⁶ RJ 1996\6818.

⁴³⁷ RJ 2001\9487.

⁴³⁸ DÍEZ-PICAZO Y PONCE DE LEÓN, Luis, *La prescripción extintiva en el Código Civil y en la jurisprudencia del Tribunal Supremo*, Madrid, 2003, Ed. Civitas, p. 252.

c) ALBALADEJO, entre altres⁴³⁹, per la seva banda, té clar que s'ha d'aplicar el termini de l'art. 1968.2 CC també a la responsabilitat civil derivada de delictes o faltes, atès que: tant en aquesta com en la derivada de culpa o negligència de l'art. 1902 CC es persegueix exclusivament la reparació d'un il·lícit; és irrellevant que sigui un il·lícit civil o un il·lícit penal; que la remissió de l'art. 1092 CC només és al que disposi el CP, però no queda remès en allò que aquest res digui, havent d'aplicar l'art. 1968.2 en base a l'art. 4.3 CC com a supletori⁴⁴⁰; i, finalment, que el fet que l'art. 1968.2 CC es refereixi només i expressament a l'art. 1902 no ha impedit a la jurisprudència aplicar-ho als altres supòsits de responsabilitat dels arts. 1903 i ss. CC de manera que aquesta remissió no s'ha de considerar exclusiva, sinó un mer exemple.

Aquesta situació, per a Catalunya, encara planteja un panorama més complex:

a) En el CCC, no es fa cap menció als terminis per a la responsabilitat civil derivada de delictes o faltes, a diferència de la referència a la calúmia i injúria en l'art. 1968.2 CC. Això no té res a veure amb la manca de competència de Catalunya en matèria de dret penal, atès que hi ha pràctica unanimitat entre la doctrina⁴⁴¹ en considerar que el fonament de la responsabilitat civil derivada de delictes o faltes és el mateix que la derivada de la culpa o negligència, és a dir, el fet lesiu (i no el delictes o faltes en sí que, si s'escau, originaran la responsabilitat penal) del qual deriva l'obligació civil de reparar danys i perjudicis, a més que la remissió de l'art. 1092 CC no és suficient per no poder considerar que la responsabilitat civil de delictes o faltes és matèria civil. Doncs bé, aquesta falta de referència a aquests dos delictes (injúries i calúmnies), facilita el fet d'atribuir a la responsabilitat derivada de delictes o faltes la prescripció triennal -sent aquest el nostre criteri- donat que tal menció havia estat entesa, com hem esmentat, com excoent en no poder aplicar el 1968.2 CC a la responsabilitat civil derivada d'altres delictes o faltes.

b) Establert això, i havent pràctica unanimitat entre la doctrina que és d'aplicació a la responsabilitat civil derivada de delictes o faltes el 1968.2 CC via dret supletori (art. 4.2 CC), al que ens sumem, el dret supletori a Catalunya és

⁴³⁹ Ell mateix cita a d'altres a ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 220.

⁴⁴⁰ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 221.

⁴⁴¹ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 220 y 221.

el CCC, de manera que quan a ell diguin les regles de dret interregional (així, la causació del fet lesiu a Catalunya, segons l'art. 10.9 CC), per a les accions de responsabilitat civil extracontractual preveu la trienal de l'art. 121-21 d) CCC⁴⁴². En qualsevol cas, si s'ha de seguir la jurisprudència de la Sala 2a TS, que no compartim, a Catalunya s'hauria d'aplicar la prescripció decenal de l'art. 121-20 CC atès que el TS remet, com en la citada STS 11-9-2007⁴⁴³, a l'art. 1964 CC com a supletori per tractar-se de pretensions sense termini específic, de manera que s'ha d'entendre tal remissió feta a Catalunya a l'art. 121-20 CCC, per tant, 10 anys.

c) En quant al dies a quo, cap diferència observem en relació amb la legislació estatal, que s'ha de respectar, no tant per l'art. 1969 CC sinó pels arts. 111 i 114 LECrim. Veure, en aquest sentit, la STS 16-12-2002⁴⁴⁴ que els posa en relació amb l'art. 1969 CC en relació amb el principi d'*actio nata* que també és predicable, almenys en part, de l'art. 121-23.1 CCC. Veure també, en el mateix sentit, les SSTS 20-10-1993⁴⁴⁵ i 22-10-1980⁴⁴⁶, que es refereixen a que el dies a quo del 1902 CC començarà a comptar quan el sobreseïment o la sentència penal adquireixin fermesa i això sigui notificat, i més concretament, quan aquesta resolució sigui coneguda per l'actora (STS 14-7-2003⁴⁴⁷). No obstant, el requisit de la notificació efectiva, ha provocat en la pràctica judicial en ocasions abusos per part dels creditors de danys que sol·liciten molt tard el

⁴⁴² A favor de l'aplicació del dret foral navarrès (lleí 39, paràgraf 1r Fuego Nuevo) en un cas de responsabilitat civil derivada de delictes es va mostrar la SAT Pamplona 8-6-1982: "las acciones civiles derivadas del ilícito penal y reservadas en juicio de faltas concluido con sentencia condenatoria, están sujetas, como acciones personales al plazo de prescripción de 30 años". A favor de tot això LAMARCA MARQUÈS, *La prescripció...*, p. 974.

⁴⁴³ Vegi's l'argumentació al FJ 60è: " a) porque la pretensión dirigida contra el aquí recurrente para que reintegre a Grupo Torras, SA el dinero –procedente de un hecho delictivo-del que se lucró sin causa legal lícita constituye una acción civil de carácter personal, no real (por lo que, en ningún caso, cabría hablar de posible prescripción adquisitiva de cosa mueble); b) porque la obligación del aquí recurrente no es derivada de la culpa o negligencia de que se trata en el artículo 1902 del Código Civil (cuya acción prescribe por el transcurso de un año –en todo caso-«desde que lo supo el agraviado»); c) porque tampoco dimana de la rescisión de ningún contrato (por lo que tampoco puede serle de aplicación el plazo de caducidad del art. 1299 del Código Civil); d) porque, en consecuencia, nos encontramos ante una acción personal que no tiene señalado término especial de prescripción, por lo que prescribirá a los quince años (art. 1902 del Código Civil); e) porque, en cualquier caso, «el tiempo para la prescripción de toda clase de acciones, cuando no haya disposición especial que otra cosa determine, se contará desde el día en que pudieron ejercitarse», lo cual, en el presente caso, estaba vinculado directamente al correspondiente proceso penal (v. art. 1969 C.Civil)".

⁴⁴⁴ RJ 2003\199.

⁴⁴⁵ RJ 1993\7751.

⁴⁴⁶ RJ 1980\3810.

⁴⁴⁷ RJ 2003\4629.

testimoni de fermesa de la sentència o sobreseïment (que de vegades no es lliura d'ofici o no es fa correctament), de manera que aconseguen retardar el començament del termini per a la reclamació civil per danys que pot aparèixer molts anys després de quan el procés penal va ser acabat definitivament, el que bé pot plantejar-se que pugui arribar a considerar-se un cas de *Verwirkung* o d'abús de dret per retard deslleial en base a l'art. 111-7 CCC perquè difícilment algú immers en un procés penal desconeix com ha acabat aquest.

6.8.2. La prescripció en la interlocutòria de quantia màxima de l'art. 13 LRCSCVM

L'art. 13.1 LRCSCVM assenyala que:

“Cuando en un proceso penal, incoado por hecho cubierto por el seguro de responsabilidad civil de suscripción obligatoria en la circulación de vehículos de motor, se declare la rebeldía del acusado, o recayera sentencia absolutoria u otra resolución que le ponga fin, provisional o definitivamente, sin declaración de responsabilidad, si el perjudicado no hubiera renunciado a la acción civil ni la hubiera reservado para ejercitarla separadamente, antes de acordar el archivo de la causa, el juez o tribunal que hubiera conocido de ésta dictará auto, en el que se determinará la cantidad líquida máxima que puede reclamarse como indemnización de los daños y perjuicios sufridos por cada perjudicado, amparados por dicho seguro de suscripción obligatoria y según la valoración que corresponda con arreglo al sistema de valoración del anexo de esta Ley. El auto referido se dictará a la vista de la oferta motivada o de la respuesta motivada del asegurador o del Consorcio de Compensación de Seguros, y contendrá la descripción del hecho, la indicación de las personas y vehículos que intervinieron y de los aseguradores de cada uno de éstos”.

En el cas en què la víctima no hagués renunciat a l'acció civil ni l'hagués reservat per exercir-la separadament i no trobant responsable penal al denunciat/demandat o trobant-se aquest en rebel·lia, el jutge penal dictarà "acte de quantia màxima" on s'especificarà, la quantia màxima que pot reclamar per danys i perjudicis davant el jutge civil beneficiant-se del propi acte. Aquest ha de respectar forts requisits formals (veure SAP Tarragona 24-11-

2004⁴⁴⁸) atès que té força executiva, d'acord amb la LEC, radicand aquí el seu gran avantatge, concentrada en les limitacions en les causes d'oposabilitat del mandat/executat. No obstant això, la víctima també pot recórrer a un procés declaratiu per més quantia de la que preveu la interlocutòria o per diferents conceptes.

Com hem dit⁴⁴⁹, el procés penal suspèn l'acció civil per responsabilitat civil (art. 111 LECrim.), de manera que si aquest s'hagués iniciat (si ja s'hagués interposat l'acció civil amb anterioritat a la penal), només es reprendrà el còmput del termini quan l'actor conegui la interlocutòria de quantia màxima. De la mateixa manera, si el termini encara no hagués començat a transcórrer, començarà quan el demandant conegui la interlocutòria (art. 114 LECrim., que assenyala que mentre s'investiga un delictes o falta en un procediment no es pot dur a terme cap altre; STC 24-7-2000⁴⁵⁰). Això és vàlid tant per a l'acció executiva originada en el procés civil per la Interlocutòria, com per, si s'escau, la declarativa, atès que, en cas contrari, d'entendre que el *dies a quo* de la declarativa comença quan es dicta interlocutòria de fi del procés penal, seria considerar que no es pot dur a terme cap altre procés.

Si s'iniciés primer la executiva sobre la base de la Interlocutòria i després la declarativa, l'executiva interromp el termini per a la declarativa.

Atès que Catalunya no té competències en dret penal ni, per tant, tampoc pel que fa al procés penal, s'han de respectar les regles dels arts. 111 i 114 LECrim. i, en concret, el *dies a quo* fixat en la data en què el demandant civil coneix la Interlocutòria de quantia màxima.

⁴⁴⁸ JUR 2005\82915.

⁴⁴⁹ *Vid. supra.*

⁴⁵⁰ RTC 2000\198.

7. L'aplicació de la regulació de la caducitat catalana a drets i poders de configuració jurídica derivats de lleis estatals

7.1. Breu consideració de les novetats de la caducitat catalana. Conseqüències d'aplicar-la a les lleis estatals

Les SSTs 27-4-1940⁴⁵¹, 30-4-1940⁴⁵², 28-1-1983⁴⁵³ i 26-9-1997⁴⁵⁴ han perfilat la caducitat en dret civil com a apreciable d'ofici i indisponible.

Pel que fa a l'ancoratge històric de la caducitat catalana només cal citar que en la versió oficial del Projecte de Compilació catalana de 1955⁴⁵⁵ hi havia una proposta de regulació de "decadència o caducitat" catalana, que coincidia essencialment amb la que configura el TS en aquestes resolucions. A més, en la CDCC 1984 original s'establien ja diversos terminis de caducitat, com en els seus arts. 5 (impugnació de filiació), 22 (revocació de donacions entre cònjuges) i 322 (caducitat de la rescissió per lesió).

El CCC, que esgota la regulació de la caducitat a Catalunya⁴⁵⁶, només respecta les característiques fixades per a la caducitat estatal pel Tribunal Suprem en la caducitat sobre relacions jurídiques indisponibles (art. 122-2 CCC).

Pel que fa a les disponibles (art. 122-3 CCC), aquestes vénen configurades, essencialment, com no apreciables d'ofici (ha d'al·legar-la la part beneficiada) i susceptibles de ser suspeses en el còmput del termini pels mateixos motius que la prescripció (art. 122-3.1 CCC); a més, es pot renunciar, negociar i, en sentit ampli, fins i tot és plantejable la seva interrupció⁴⁵⁷.

En relació a això últim, ens plantejem el següent supòsit: si la caducitat sobre

⁴⁵¹ RJ 1940\303.

⁴⁵² RJ 1940\304.

⁴⁵³ RJ 1983\393.

⁴⁵⁴ RJ 1997\6613.

⁴⁵⁵ *Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya*, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995, p. 933, articles 566 a 569.

⁴⁵⁶ El que no vol dir que tingui una regulació òptima, com el no establiment d'un termini de caducitat per a la impugnació dels acords de la Junta de Propietaris en propietat horitzontal que siguin contraris a les lleis de l'art. 553-31.1 CCC, cosa que ha generat resolucions judicials dispars entre les audiències provincials catalanes. Prova d'això és la SAP Girona 7-10-2010 (AC 2010\1745) que es fa ressò de la discussió i de la disparitat de solucions.

⁴⁵⁷ NASARRE AZNAR, Sergio, *Comentari a l'art. 122-3 CCC*, a LAMARCA MARQUÉS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, pp. 315 i 316.

relacions jurídiques disponibles no s'al·lega, s'està renunciant a ella, però si es renuncia, el poder o acció no s'extingeix, sinó que persisteix (encara que no se sap fins quan). No obstant, això és contradictori amb la situació en què s'ha pactat un dret d'opció per 3 anys i s'exerceix l'any 4t però no s'al·lega caducitat; s'hauria entendre llavors que es produeix una atribució nova per part del beneficiat per la caducitat o que està renunciant a aquesta. Aquesta atribució serà de causa gratuïta si no es va al·legar caducitat a canvi de res i serà de caràcter onerosos si es va deixar d'al·legar a canvi d'alguna cosa⁴⁵⁸; tot això es basa en que en les relacions jurídiques disponibles l'interès privat ha de prevaler, podent al·legar els tercers perjudicats/interessats la caducitat, entenem, en base a l'art. 121-5 CCC.

A part d'això, el principal problema en la caducitat catalana és el determinar quan ens trobem davant d'una relació jurídica disponible i quan és indisponible, el que hem vist afectarà en gran manera el règim de caducitat aplicable. Ja havíem proposat en un altre lloc⁴⁵⁹ els criteris per poder delimitar davant quin tipus de relació jurídica ens trobem, i que resumim, ampliant-lo i actualitzant-lo on correspongui, en el següent quadre comparatiu:

RELACIONS JURÍDIQUES DISPONIBLES	RELACIONS JURÍDIQUES INDISPONIBLES
Afecta exclusivament a les parts, donat que existeix un interès eminentment privat a aclarir la situació	Pot afectar a la col·lectivitat, existint un interès fonamentalment públic a aclarir la situació
Les parts poden modificar per elles la relació jurídica amenaçada de caducitat	Si les parts pretenen la modificació de la relació jurídica estarien alterant qüestions d'ordre públic o social
Normalment el dret objecte de la relació jurídica té un caràcter patrimonial	Normalment aquest objecte té caràcter personalíssim i indisponible
En aquest cas, la caducitat és entesa com un poder del perjudicat per extingir un dret que l'afecta	Aquí, la caducitat és entesa com la fixació d'un termini d'existència d'un poder
EXEMPLES EN DRET CIVIL CATALÀ	

⁴⁵⁸ En relació a aquesta situació DE CASTRO Y BRAVO, *Temas de ...*, p. 180 assenyala que la renúncia a la caducitat de qüestions sobre l'estat civil (no disponible, per tant) és ineficaç, mentre que per a l'anul·lació i rescissió (relacions jurídiques disponibles, segons la terminologia del CCC) per esborrar l'efecte de l'extinció serà necessari crear una nova relació jurídica (és a dir, la donació que dèiem o l'atribució onerosa a què ens referíem derivada d'un nou negoci jurídic).

⁴⁵⁹ NASARRE AZNAR, Sergio, *Comentari a l'art. 122-2 CCC*, en LAMARCA MARQUÉS, Albert i VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, pp., pp. 306 i 307. Veure també CAPILLA RONCERO, Francisco, OLIVA BLÁZQUEZ, Francisco y RIVERA FERNÁNDEZ, Manuel, *Relació jurídica i autonomia de la voluntat*, Universitat Oberta de Catalunya (UOC), P05/03006/00327, p. 39.

<ol style="list-style-type: none"> 1. L'acció rescissòria per lesió (art. 322 CDCC) 2. L'acció rescissòria en frau de creditors, com la de l'art. 232-24 CCC (rescissió d'actes del cònjuge A que puguin perjudicar el cònjuge feble/creditor B en relació al crèdit de participació) 3. El poder de redempció en la venda a carta de gràcia (art. 326.1 CDCC) 4. El dret d'opció (art. 568-8.1 CCC) 5. La revocació de donacions (art. 531-15 CCC i SAP Girona 20-10-2006) 6. Reducció o supressió de donacions i llegats per inoficiosos (art. 451-24 CCC) 7. Impugnació de negocis anul·lables fets pels pares (art. 236-31 CCC) o tutors (art. 222-46 CCC) sense la necessària autorització judicial. 8. Impugnació de l'acte de disposició de l'habitatge familiar sense el consentiment de l'altre cònjuge (art. 231-9.2 CCC). 9. Anul·labilitat dels actes realitzats per persona assistida (art. 226-3 CCC) o del sotmès a curatela (art. 223-8 CCC) o pel menor emancipat (art. 211-12 CCC) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Accions d'impugnació de la filiació (art. 235-23 a 235-29 CCC) 2. Impugnació d'acords de persones jurídiques (art. 312-2 CCC)
---	---

Quant a la caducitat convencional, poques novetats en dret català respecte l'estatal en tant que en aquesta són les parts les que pacten el termini (com en l'art. 1507 CC) i per STS 20-5-1972⁴⁶⁰ ja s'havia admès fins i tot la seva interrupció.

A part de tot això, el règim català sobre la caducitat introdueix altres novetats en relació a la caducitat estatal:

a) Pel que fa a l'objecte de la caducitat, aquest el constitueixen les accions i els poders de configuració jurídica, entesos aquests com la facultat per alterar la realitat jurídica, que neix amb una durada determinada i no necessiten l'actuació de l'altre.

b) L'establiment del dies a quo conforme l'art. 122-5 CCC, que es diferencia del de la prescripció en una "o", que la doctrina ja ha advertit que hauria de ser una "i". En qualsevol cas, el dies a quo d'aquest precepte cedeix davant dies a quo de terminis de caducitat més específics, com el de l'art. 553-31.3 CCC que dona dos mesos o un any des de la notificació de l'acord pres per la junta de propietaris (veure SAP Barcelona 22-6-2009⁴⁶¹).

Les importants diferències que introdueix el CCC a la caducitat sobre relacions

⁴⁶⁰ RJ 1972\3589.

⁴⁶¹ La Ley 179641/2009.

jurídiques disponibles, al costat de les imprecisions del CC (ex. arts. 43.2, 646 o 1968.1 CC, entre d'altres) que coadjuven a la falta de regulació clara a nivell estatal de la caducitat (inexistència de normativa supletòria, actuant com a tal fins ara la jurisprudència que, recordem, no és font del Dret), fan que quan un termini de caducitat (qualificat com a tal segons el dret civil català) hagi de ser suplert pel dret civil català (seguint les normes de dret interregional), pugui comportar un gran canvi en la configuració del supòsit concret de caducitat.

Pensem que, quan la situació hagi de resoldre's pel dret civil català:

a) pel fet que en dret espanyol la denomini (o se li consideri jurisprudencialment) de prescripció o de caducitat no ha de ser necessàriament un termini de prescripció o de caducitat a Catalunya ⁴⁶².

b) que si finalment és de caducitat d'acord amb la qualificació feta des del dret civil català (especialment l'art. 122-1 CCC), difícilment trobarem a la normativa estatal més regles sobre aquesta situació de caducitat a part del termini, com el *dies a quo*, possibilitat de suspensió o no, possibilitat d'al·legar d'ofici o no. Correspondrà suplir al dret civil català.

c) a Catalunya, no pertoca aplicar automàticament el que el TS té dit sobre l'apreciació d'ofici i la impossibilitat d'interrupció o suspensió, sinó que s'ha de fer una valoració per veure si ens trobem davant d'una relació jurídica disponible o no disponible (per exemple, en base als criteris més amunt exposats) i, en base a això, canvia molt el seu funcionament jurídic sota dret català. D'aquesta manera, d'acord amb els exemples que hem aportat sobre relacions jurídiques d'un i altre tipus, si el dret estatal s'ha d'aplicar a Catalunya i recull un poder o acció de la mateixa naturalesa de les especificades, també li correspondrà el tipus de caducitat que li hem atribuït al seu semblant en dret civil català. Així, per exemple, el dret civil català no té, ara per ara, una regulació completa de la rescissió en frau de creditors, que es troba regulada en l'art. 1291.3 CC i el seu termini d'exercici de 4 anys en l'art. 1299 CC. Doncs bé, quan sigui d'aplicació a Catalunya sobre la base del 111-3 CCC o a les regles de dret interregional, la seva qualificació sobre relació jurídica disponible o no haurà de coincidir amb la prevista per l'art. 232-24 CCC amb la que té

⁴⁶² *Vid. suprà*. en relació al que hem dit sobre la qualificació de cada situació segons les regles del dret que és cridat a resoldre-la. Veure també a continuació alguns exemples de supòsits de prescripció o caducitat en dret estatal que s'han de qualificar al contrari al aplicar-se a Catalunya.

idèntica naturalesa, és a dir, de relació jurídica disponible i, per tant, haurà de ser al·legada de part per ser tinguda en compte pel jutge i es podrà suspendre.

Per tant, són aplicables a Catalunya tots aquells supòsits de caducitat en lleis estatals, sempre que hagin estat qualificats com a tals segons els arts. 122-1 a 122-4 CCC, actuant com a supletori el CCC en relació al que no prevegin en la resta d'aspectes, incloent la qualificació entre relació jurídica disponible o no disponible. Així ho ha entès, per exemple, la SAP Barcelona 22-6-2007.

D'altra banda, a la caducitat, en general, no es donarà la problemàtica d'haver d'optar entre el termini de caducitat estatal i el termini de caducitat català perquè:

- quan una llei catalana prevegi una acció o un poder, ja decidirà si ha o no de caducar. En cap cas podrà donar-se que una llei estatal contradigui la catalana (ex. si aquesta dona cert termini que no coincideix amb l'estatal, s'ha de respectar el català en base a l'art. 111-5 CCC). L'únic dubte ens pot sorgir aquí si la llei catalana guarda silenci sobre el termini per exercir una acció (sense pretensió) o un poder de configuració jurídica. A aquesta qüestió ens hem referit en l'apartat 4.2 *supra*, assenyalant que aquesta circumstància ha portat a una part de la doctrina a suggerir que s'hauria d'haver estipulat un termini de caducitat per defecte. El que sembla clar en base a l'art. 111-3 CCC és que si la llei catalana guarda silenci sobre un determinat termini de caducitat no podem remetre a la llei estatal donat el principi d'autointegració del dret català, plenament aplicable a aquest supòsit que el CCC tanca el sistema pel que fa a la caducitat ja que la regula per complet. En conseqüència, com hem indicat més amunt, haurem d'acudir als principis que inspiren el dret civil català, com el de bona fe (art. 111-7 CCC) que ens portaria a donar-li a qui exerceix l'acció o poder un termini raonable segons el temps, les circumstàncies i el lloc, atès que en cas contrari podria caure en exercici extemporani, sense oblidar, a més, de la preclusió de 30 anys que també actua per a la caducitat (arts. 122-5.1 i 121-24 CCC).

- quan una llei catalana no prevegi la institució i sigui d'aplicació supletòria el dret civil estatal o aquest sigui d'aplicació directa per limitació constitucional, s'ha de respectar el termini de caducitat estipulat per la llei

estatal aplicable d'acord amb l'art. 149.18 CE i l'art. 111-5 CCC. Encara que, naturalment, en allò en què la llei estatal no prevegi en relació a la caducitat, és supletori el que per a ella preveu l'CCC, incloent la seva qualificació com de relació jurídica disponible o no disponible i les seves conseqüències. I si l'exercici del poder o acció no preveu termini, s'estarà als principis generals del dret civil català (principi de territorialitat de l'art. 111-3 CCC), pel que fa al que acabem de dir relatiu a la bona fe i a l' exercici extemporani dels drets.

7.2. Casuística de la caducitat de supòsits estatals a Catalunya

7.2.1. Quant a la caducitat de les accions d'anul·labilitat i de revocació de donacions

Molt encertadament, la SAP Girona 20-10-2006⁴⁶³ va qualificar com de caducitat sobre relacions jurídiques disponibles al de caducitat de 4 anys de l'art. 1301 CC (acció d'anul·labilitat). Efectivament, segons acabem d'explicar en el punt anterior, tal termini és d'aplicació a Catalunya, prèvia qualificació com de relació jurídica disponible o no disponible segons el CCC, aplicant-li les conseqüències que això comporti. En termes de la SAP Tarragona 18-11-2010⁴⁶⁴: *“Pues bien, esta acción caduca a los 4 años según el art. 1301.1 CC . Dicho plazo está vigente en Cataluña (DT única Ley 29/2002) en base al principio de ley especial-ley general que se aplica entre el Código Civil de Cataluña, arts. 122-1 y ss CCC y la caducidad de la acción de anulabilidad del art. 1301 CC al no encontrarse ésta regulada en derecho civil catalán y, en consecuencia, ser llamado dicho precepto a ser vigente en Cataluña, según las reglas de los arts. 111-3, 111-4 y 111-5 CCC. Calificado como caducidad también en Cataluña al tratarse de una acción sin pretensión (art. 122-1 CCC), se trata del tipo sobre relaciones jurídicas disponibles (art. 122-3 CCC; coincidiendo con la SAP Girona 20-10-2006) debe haberse alegado (y no puede ser apreciada de oficio), como ha sucedido en el presente supuesto en la contestación a la reconvenición (folio 196 de autos y escrito de apelación), sin que conste alegado motivo para su suspensión”*.

Això coincideix amb la naturalesa de l'acció de l'art. 236-31 CCC també de naturalesa impugnatòria de negocis, aquesta vegada efectuats pels pares

⁴⁶³ JUR 2007\224655.

⁴⁶⁴ JUR 2011\79977.

sense la pertinent autorització judicial. Si aquesta acció la interposa el menor, pensem que encara que el termini pugui comptar des del dia en què es va fer el negoci dispositiu, el fet és que el termini no començarà a comptar fins a l'emancipació del menor (sobrevingui aquesta per la causa que sobrevingui i en el moment que sobrevingui) pel fet que, com a caducitat sobre relació jurídica disponible que és, es pot suspendre pel motiu previst en l'art.121-16 d) CCC.

De la mateixa manera aquesta SAP Girona 20-10-2006 va qualificar encertadament a la revocació de donacions estatal (en aquell moment, aplicant l'art. 652 CC sobre la revocació de la donació per ingratitud, ja que encara no estava en vigor el 531-15 CCC) com de relació jurídica disponible, que caduca a Catalunya en 1 any si s'al·lega i no se suspèn.

Com cap de les dues caducitats (la de l'acció d'anul·labilitat i la de la revocació de donacions) van ser al·legades en primera instància i es pretenia ara introduir com a fet nou en segona instància (art. 456 LEC) i en no poder-se apreciar d'ofici (art. 122-3.2 CCC), el Tribunal no va poder declarar caducades cap de les dues accions (FJ 8è).

Cal cridar l'atenció sobre com el tribunal, a l'hora d'aplicar l'art. 652 CC a Catalunya va requalificar el termini allà present a la llum dels arts. 121-1 i 122-1 CCC, considerant -al nostre entendre molt encertadament- que aquesta revocació a Catalunya ha de caducar en tractar-se d'una acció sense pretensió (*vid.* punt 4.2 *supra*) i no prescriure com literalment indica l'art. 652 CC. El mateix succeiria amb la literalitat de l'art. 646 CC sobre revocació de donacions per supervivència o supervenció de fills, que fa referència a la prescripció. De fet, doctrina i jurisprudència espanyoles encara discuteixen sobre si els terminis dels arts. 646 i 652 CC han de prescriure o caducar⁴⁶⁵, quan a Catalunya la

⁴⁶⁵ Veure, en aquest sentit, l'explicació que desenvolupa DÍAZ ALABART, Silvia, *Comentario al art. 646 CC*, en "Comentarios al Código Civil", EDESA, Tomo VIII, Vol. 2º, en <http://vlex.com/vid/articulo-646-254142>, on s'evidencia la disparitat doctrinal, posicionant-se l'autor tant per l'art. 646 CC com per al 652 CC en el sentit de considerar-los terminis de caducitat. Els tribunals espanyols no semblen tampoc posar-se d'acord. Així, en la STS 23-10-1983 (RJ 1983\5338) el Tribunal Suprem no acaba negant que el termini establert en el 652 CC (revocació per ingratitud) sigui de caducitat. Però en la STS 19-2-2003 (RJ 2003\1021) centra la discussió en relació al termini de l'art. 652 CC en la seva possible prescripció, sense plantejar-se si es tracta de caducitat (el que hauria d'haver observat d'ofici). Més clara és la SAP Álava 24-4-2009 (JUR 2009\283774) que el qualifica clarament de caducitat, encara que

discussió queda tancada a favor de la caducitat via art. 122-1 CCC.

7.2.2. Quant a la caducitat de la resolució i rescissió contractuals

Segons ESPIAU⁴⁶⁶ tant la rescissió com la resolució consisteixen en extingir contractes vàlidament celebrats dels quals, però, deriva un perjudici per a un dels contractants. La diferència entre ambdues rau que a la rescissió el perjudici ja existien amb anterioritat a la celebració del contracte, mentre que per a la resolució aquest perjudici és sobrevingut.

Per això pot dir-se que entre ambdues hi ha una identitat de raó ⁴⁶⁷ (art. 4.1 CC). Aquesta identitat de raó s'ha de traslladar a l'àmbit de la caducitat per omplir la llacuna de l'art. 1124 CC, el qual no estipula no només termini per a l'exercici de l'acció resolutòria sinó que tampoc determina la seva naturalesa. D'acord amb ESPIAU⁴⁶⁸, els 4 anys disposats per a la rescissòria en l'art. 1299 CC han de ser d'aplicació mutatis mutandis a la resolutòria, atès que ambdues són poders de configuració jurídica, l'origen de les quals es troba en el perjudici d'una de les dues parts del contracte i totes dues tenen com a finalitat l'extinció del contracte. Per tant, l'acció resolutòria ha de caducar, igual que la rescissòria, i amb el seu mateix termini.

No obstant això, sembla que aquesta no és l'opinió del Tribunal Suprem, que aplica el termini de prescripció de 15 anys de l'art. 1964 CC per a la resolució dels contractes, com en la STS 7-2-2007⁴⁶⁹. Resoldre un contracte no és una pretensió (no es pretén que la contrapart faci o doni alguna cosa), sinó un poder de configuració jurídica (la part que resol pot alterar unilateralment la realitat jurídica, atès que el contracte deixa d'existir), de manera que a Catalunya ha de necessàriament caducar amb l'art. 122-1 CCC. I per establir el

ho fonamenta en el següent: "Aunque el precepto habla de prescripción, la mayoría de la doctrina y jurisprudencia coinciden en decir que se trata de un término de caducidad". Per la seva banda, la SAP Vizcaya 20-3-2006 (JUR 2006\153729) qualifica el termini de l'art. 652 CC com de prescripció, i, per a un supòsit de revocació de donació per incompliment de càrregues, el tribunal en la SAP València 6-4-2002 (AC 2002\1510) l'acaba qualificant també de prescripció i donant-li un termini de 4 anys justificant-t'ho per similitud amb la rescissió contractual de l'art. 1299 CC.

⁴⁶⁶ ESPIAU ESPIAU, *La naturaleza jurídica...*, p. 630.

⁴⁶⁷ ESPIAU ESPIAU, *La naturaleza jurídica...*, pp. 630.

⁴⁶⁸ ESPIAU ESPIAU, *La naturaleza jurídica...*, p. 629

⁴⁶⁹ RJ 2007\782. Veure també la STS 26-2-2001 (RJ 2001\2553) o la STS 26-2-2004 (RJ 2004\1749).

termini, estem d'acord amb ESPIAU qui justifica l'analogia amb els supòsits de terminis de rescissió catalans, de manera que proposem situar-lo en els 4 anys.

Atès que compleix amb els requisits abans especificats per a les relacions jurídiques disponibles, a la caducitat per instar la resolució i rescissió d'un contracte els correspon el règim de l'art. 122-3 CCC quan el dret civil català sigui cridat a regular la relació jurídica en qüestió⁴⁷⁰.

Quant al dies a quo per a la rescissòria, veure les SSAP Barcelona 2-4-2009⁴⁷¹ i 28-1-2010⁴⁷², que fan coincidir els criteris per a l'establiment del *dies a quo* de l'art. 122-5 CCC amb l'assentada jurisprudència del TS en relació a que el termini per a computar la rescissòria començarà des que el perjudicat va tenir o va poder tenir coneixement de l'actuació que va donar lloc a la rescissió.

7.2.3. Quant a la caducitat de les accions de protecció dels drets a l'honor, intimitat i pròpia imatge

L'art. 9.2 LO 1/1982 preveu expressament un termini de caducitat de quatre anys (veure la STS 22-11-2002⁴⁷³ per altres) per a les accions de protecció de l'honor, intimitat i pròpia imatge, havent-se quedat establert el dies a quo en la STS 17-7-2008⁴⁷⁴ en el moment en què es va poder conèixer l'agressió a aquests drets (ex. des de la publicació del fet que ha causat la intromissió).

En tractar-se d'una acció de protecció de drets personalíssims, ens trobem davant d'una relació jurídica no disponible i, per tant, a aquesta caducitat li és d'aplicació l'art. 122-1 CCC quan el dret català sigui cridat a resoldre la qüestió. No obstant això, aquesta acció també pot plantejar, en algun lloc del seu contingut, problemes de qualificació a Catalunya, mentre que encara que pugui incloure alguns poders de configuració jurídica (dret a rectificar, segrest de la publicació, exigir la difusió de la sentència) també pot (i sol) comportar una reclamació de danys i perjudicis, que hauria de prescriure, en tractar-se d'una acció amb pretensió.

⁴⁷⁰ ESPIAU ESPIAU, *La naturaleza jurídica...*, pp. 634 i 635.

⁴⁷¹ AC 2009\1150.

⁴⁷² JUR 2010\113291.

⁴⁷³ RJ 2002\10364.

⁴⁷⁴ RJ 2008\4382.

7.2.4. Pel que fa a les accions redhibitòria i quanti minoris de l'acció per vicis ocults

L'art. 1490 CC preveu un termini de 6 mesos a comptar des del lliurament de la cosa venuda per impugnar el negoci que ha causat l'adquisició de la cosa amb vicis ocults, tant via acció redhibitòria com per la quanti minoris.

Per la STS 7-5-1981⁴⁷⁵ aquest termini va ser qualificat com de caducitat i també compleix amb l'art. 122-1 CCC en tractar-se d'un dret de configuració jurídica⁴⁷⁶ per imposar a l'altre o bé l'extinció del contracte o bé la rebaixa del preu degut als vicis desconeguts pel comprador en el moment de fer el negoci.

A l'hora de determinar, però, si ens trobem davant d'un supòsit de caducitat sobre relacions jurídiques disponibles o indisponibles, no podem estar d'acord amb la SAP Barcelona 18-2-2009⁴⁷⁷ que la qualifica de caducitat sobre relació jurídica no disponible i, en conseqüència, l'aprecia d'ofici en segona instància. Segons el nostre parer, ambdues accions compleixen amb els requisits que hem establert *supra* per a esbrinar la seva naturalesa: són les parts les més interessades a aclarir la situació, no es tracta d'una qüestió essencialment d'ordre públic, té caràcter patrimonial i aquí la caducitat és clarament entesa com un poder del perjudicat per extingir un dret que l'afecta.

7.2.5. Quant a la caducitat de l'acció per incompliment de promesa de matrimoni

L'art. 43 CC preveu que la denominada "acció per incompliment de promesa de matrimoni" caducarà, segons la literalitat del precepte, a l'any des del dia en què es va incomplir la promesa. Tot i aquest redactat, la doctrina estatal ve encara discutint sobre si es tracta d'un termini de prescripció o de caducitat⁴⁷⁸.

Donada aquesta incertesa, en cas que sigui el dret civil català el cridat a

⁴⁷⁵ RJ 1981\1984.

⁴⁷⁶ *Vid. supra* apartat 4.2.

⁴⁷⁷ JUR 2009\387509.

⁴⁷⁸ Veure el succint comentari GARCÍA CANTERO, Gabriel, *Comentario a los arts. 42 y 43 CC*, en "Comentarios al Código Civil", EDERSA, Tomo VIII, Vol. 2º, en <http://vlex.com/vid/articulos-42-43-229643>, p. 11, qui evidència les discrepàncies doctrinals, sent Díez-Picazo favorable a considerar-lo com un termini prescriptiu. Pel que fa a les decisions dels tribunals, la SAP Murcia 22-11-1999 (JUR 2000\46789) dóna per fet que és de caducitat sense més argumentació.

resoldre, toca al legislador català imbricar aquesta acció o bé a l'art. 121-1 o bé a l'art. 122-1 CCC, és a dir, qualificar si es tracta de la prescripció d'una pretensió o de la caducitat d'un poder.

Ens decanem per entendre que el que es pretén amb aquesta acció és reclamar de l'altre una indemnització de danys i perjudicis soferts pel trencament unilateral -no si és per mutu dissens -de la promesa, però en cap cas faculta per obligar l'altre a casar-se. En conseqüència, al nostre parer, coincideix amb el concepte de pretensió donat en l'art. 121-1 CCC (es reclama de l'altre una indemnització de les despeses esponsalícies), a més de coincidir en naturalesa amb les corresponents pretensions contractuals i extracontractuals de danys i perjudicis, que també prescriuen.

Per tant, a Catalunya es tractaria d'un termini de prescripció amb termini especial d'1 any previst en l'art. 43.2 CC, per ruptura del negoci jurídic de les esposalles⁴⁷⁹, preliminar a la celebració del matrimoni (art. 42 CC). No es pot dir, doncs, que aquest any equivalgui pura i simplement al de l'art. 1968.2 CC, atès que la indemnització té un origen d'incompliment d'un negoci jurídic⁴⁸⁰. A Catalunya aquest termini haurà de ser, doncs, respectat en faltar un requisit del test d'equivalència que hem proposat supra.

7.2.6. Quant a la caducitat de les accions possessòries de retenir i de recobrar

Aquestes venen regulades, per a tota Espanya⁴⁸¹, en l'art. 250.1.4 LEC. Per la seva part l'art. 439.1 LEC ressenya que *“no se admitirán las demandas que pretendan retener o recobrar la posesión si se interponen transcurrido el plazo de un año a contar desde el acto de la perturbación o el despojo”*. La doctrina i la jurisprudència menor espanyoles⁴⁸² havien qualificat aquest termini com de

⁴⁷⁹ GUTIÉRREZ PEÑA, *Notas...*, p. 566.

⁴⁸⁰ Sobre que la promesa de matrimoni és un negoci jurídic no ofereix cap dubte per a GARCÍA CANTERO, *Comentario a...*, p. 11.

⁴⁸¹ Aplicable, així, també a Catalunya via art. 522-7 CCC. Veure, en aquest sentit, la SAP Barcelona 16-2-2009 (AC 2009\721).

⁴⁸² Veure, així, la SAP Palencia 30-6-2009 (AC 2009/1772), SAP Barcelona 16-2-2009, SAP Astúries de 30-11-2006 (EDJ 2006/368651), SAP Madrid 30-11-2006 (EDJ 2006/395390), SAP Màlaga 8-5-2006 (EDJ 2006/351817), SAP Alicante 3-5-2006 (EDJ 2006/278872), SAP Vizcaya 1-7-2004 (EDJ 2004/254353), SAP Girona de 12-1-2004 (EDJ 2004/5602), SAP Castelló de la Plana 21-11-2003 (EDJ 2003/207707) i SAP València 2-6-2003 (EDJ 2003/155637). En el

caducitat, ja que aquest precepte estava directament relacionat amb l'art. 460.4 CC, de manera que la possessió s'extingeix per la mera possessió per part d'un altre durant un any, encara que el consentiment del primer; és a dir es deixa de posseir (ja no és posseïdor) i, per tant, s'extingeix l'acció per poder defensar a la possessió i per això l'art. 439.1 LEC legitima el jutge a rebutjar *a limine* la demanda de tutela possessòria transcorregut un any. I tot això malgrat l'art. 1968.1 CC que clarament assenyala que és un termini de prescripció.

No obstant això, i sense poder entrar en profunditat aquí sobre aquesta qüestió, hem de posar en dubte que aquesta argumentació sigui acceptable per a l'acció de retenir⁴⁸³: l'art. 460.4 CC preceptua un sistema de pèrdua de possessió per possessió d'altri, és a dir, a causa d'un despullament, i no simplement quan hi ha una pertorbació⁴⁸⁴; és a dir, no té justificació inadmetre

mateix sentit, la doctrina: DíEZ-PICAZO GIMÉNEZ, Ignacio, *Comentario al art. 439 LEC*, en Andrés de la Oliva et al. "Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil", Madrid, 2001, Ed. Civitas, p. 439, que ho refereix a l'art. 460.4 CC; la qualifica com de caducidad (hereu de l'antic art. 1653 LEC 1881) ILLESCAS RUS, Ángel Vicente, *Comentario al art. 439 LEC*, en M. Ángel Fernández Ballesteros et al. (coords.), "Comentarios a la nueva Ley de Enjuiciamiento Civil", Vol. II, Barcelona, 2000, Ed. Atelier, p. 1981; en el mateix sentit, CORDÓN MORENO, Faustino, *Comentario al art. 439 LEC*, "Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil", Vol. I, Elcano, 2001, Ed. Aranzadi, p. 1496.

⁴⁸³ Així, per exemple, la SAP Palència 30-6-2009 es refereix tant a l'"acte de pertorbació" com al de "despulla", tot i que resol una acció de recobrar.

⁴⁸⁴ Veure, així, MARTÍN PÉREZ, Antonio, *Artículos 460 y 461*, "Comentarios al Código Civil", Tomo VI, EDERSA, 2005, disponible a <http://vlex.com/vid/articulos-460-461-253347#ixzz0snm07KUC> qui assenyala que "La eficacia de la posesión mantenida es, naturalmente, limitada. En parte su contenido está latente, en espera de que la eventual recuperación de su objeto permita soldar, por encima del despojo, la posesión plena y continua. Así lo confirma el artículo 466, que sanciona la no interrupción en este caso, para todos los efectos beneficiosos". Per la seva banda, ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 142, qui després d'avisar que no es refereix a la de retenir, assenyala que "Lo que el art. 460.4, significa es que pasado el año caduca la acción recuperatoria del despojado, en cumpliéndose tal tiempo, se produce caducidad, y como la cosa está en manos de otro, pasa a ser posesión ya no atacable por interdicto, del que la tiene, aunque, obviamente, sí atacable por acción petitoria en derecho a poseer de otro"; és a dir, l'autor relaciona desposseïció (despulla) amb caducitat: no pot demanar perquè en no ser ja posseïdor li caduca aquesta possibilitat (sense detriment que ulteriorment pugui entaular una acció petitòria si realment la persona desposseïda té dret a posseir i el nou no o té pitjor dret, però no possessòria, perquè no és ja posseïdor). La SAP Barcelona 16-2-2009 aporta precises definicions d'ambdós: per la despulla (que li correspon l'interdicte de recobrar) diu que "el despojo lo constituyen aquellos hechos materiales que se concretan en la privación total o parcial del goce de la cosa poseída"; mentres que la pertorbació (correspon l'interdicte de retenir) "se dibuja como un concepto negativo o residual en función del despojo, conceptuándola la doctrina como toda conducta que, sin contar con la voluntad del poseedor o contradiciéndola, supone una invasión o una amenaza de invasión de la esfera posesoria que, sin llegar a la privación de la posesión, pone en duda la misma e impide o dificulta su libre ejercicio tal y como venía realizándose antes de la inquietación, incluyéndose dentro de la perturbación, como presupuesto fáctico del interdicto de retenir, no sólo la actual sino también todo acto que manifieste la intención de inquietar o despojar al poseedor, de tal manera que éste tenga fundados motivos para creer que será

una demanda de protecció sumària de la possessió en passar un any si la possessió no s'ha perdut, sinó que simplement s'està veient pertorbada; per aquest cas, sí que hauria de tenir, al nostre parer, plena virtualitat l'art. 1968.1 CC i, mutatis mutandis, segons el que expliquem a continuació, també l'art. 121-22 CCC, és a dir, estaríem davant d'un supòsit de prescripció i atès que aquesta en dret estatal (i també en el català) no és apreciable d'ofici, és pot interrompre i es pot suspendre, no pot el jutge rebutjar a limine, amb el risc de vulneració de l'art. 24 CE sobre tutela judicial efectiva i accés a la justícia; l'art. 439.1 LEC, en tant que dret adjectiu, hauria, per tot això, cedir davant el 460.4 CC que requereix despulla i l'art. 24 CE. Per això, d'ara en endavant, ens referim simplement a la de recobrar.

La qüestió se centra, a Catalunya, en que l'art. 121-22 CCC preceptua que "les pretensions protectores exclusivament de la possessió prescriuen al cap d'un any". Això representa un important canvi respecte al dret estatal pel que fa a l'acció possessòria de recobrar: a Catalunya, prescripció; en la doctrina i jurisprudència menor de dret civil estatal, queda clar que és caducitat. L'art. 121-22 CCC té com a base l'art. 521-8 e) CCC⁴⁸⁵ (que arriba a la LEC després del tamís de l'art. 522-7 CCC), el qual repeteix essencialment el que ja diu al CC l'art. 460.4 CC.

En combinar l'art. 121-22 CCC amb l'art. 439.1 LEC resulta que ens trobem davant d'un termini de prescripció una tant especial: que el demandat no cal que al·legui la prescripció, sinó que el jutge pot inadmetre directament la demanda d'ofici (el que va en contra de l'art. 121-4 CCC), i també va en contra de la possibilitat que la prescripció pugui interrompre o suspendre, ja que aquest any processal és inamovible i amb conseqüències radicals per al demandant, el que va en contra dels arts. 121-11 (interrupció de la prescripció) i 121-15 (suspensió de la prescripció) CCC. A això s'afegeix que, com hem dit *supra*, és l'ordenament català el que ha de qualificar el termini de l'art. 439.1 LEC -dret processal, per tant, adjectiu, que ha de seguir al substantiu, el dret civil- per quan l'acció possessòria es plantegi davant tribunal català (art. 111-3

inquietado o perturbado". Per tant, amb la pertorbació no es desposseeix sinó que s'inquieta, de manera que la possessió es manté -encara que inquietada- més enllà de l'any de l'art. 460.4 CC.

⁴⁸⁵ "La possessió es perd per les causes següents: [...] e) La possessió per una altra persona, fins i tot adquirida contra la voluntat dels anteriors posseïdors, si la nova possessió dura més d'un any".

CCC) i al dret català porti l'art. 10.1 CC tant per a béns mobles com per a immobles.

De fet, els tribunals catalans ja han tingut oportunitat de pronunciar-se sobre la naturalesa del termini de l'art. 439.1 LEC sota l'òptica del dret civil català. Analitzarem, a continuació, tres resolucions que han tractat aquesta qüestió i que han donat lloc a tres solucions diferents:

a) A l'AAP Barcelona 5-11-2007⁴⁸⁶ versava sobre l'ocupació d'una banda de ràdio, de manera que es va plantejar la possessòria de recobrar per part del desposseït. El dubte que es plantejava era si havia quedat interrompuda per una reclamació anterior. El Tribunal es pronuncia, en base als arts. 122-1.1 i 122-2.1 CCC, assenyalant que no va quedar interrompuda, ja que és un supòsit de caducitat sobre relació jurídica disponible, sent aquesta la relació processal, i atès que aquest tipus de caducitat no es pot suspendre tampoc es podrà interrompre. A aquesta resolució li trobem els següents problemes: a) no explica per què el qualifica de caducitat mentre l'art. 121-22 CCC el qualifica com de prescripció, b) que, de ser caducitat, seria sobre relació jurídica disponible, atès que el seu objecte és la protecció del fet possessori, el contingut és eminentment patrimonial, sent la possessió un acte jurídic disponible (s'aconsegueix i es perd lliurement, sense que això afecti l'ordre públic), afecta especialment a les parts (i no a la col·lectivitat, sinó que mentre un perd la possessió l'altre correlativament l'aconsegueix) i, finalment, el termini s'ha d'entendre aquí com la facultat del demandat d'extingir el poder (la possessió) que un altre tenia sobre la cosa que ell ara posseeix⁴⁸⁷.

b) Per la seva part, la SAP Lleida 21-11-2008⁴⁸⁸ defensa que el termini de l'art. 439.1 LEC és de prescripció, salvaguardant així l'art. 121-22 CCC. Al dubte sobre si es pot interrompre i com pot congeniar-se amb la inadmissió a *limine* de la demanda, afirma que sí però que aquesta interrupció només es pot fer judicialment, perquè si es permeten suspensions o interrupcions extrajudicials es va a més d'un any, el que no està permès per l'art. 439.1

⁴⁸⁶ JUR 2008\40474.

⁴⁸⁷ Sobre els criteris per determinar si ens trobem davant relacions jurídiques disponibles o indisponibles, veure NASARRE AZNAR, Sergio, *Comentari a l'art. 122-2 CCC*, en LAMARCA MARQUÉS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, pp. 306 y 307. Veure també CAPILLA RONCERO, OLIVA BLÁZQUEZ i RIVERA FERNÁNDEZ, *Relació jurídica ...*, p. 39.

⁴⁸⁸ JUR 2009\73509.

LEC⁴⁸⁹. S'empara també en que l'art. 531-25.1 c) CCC, en relació a la interrupció de la possessió *ad usucapionem*, només s'admet la interrupció judicial. Els problemes a aquesta solució són els següents: a) no explica com és possible que al classificar-lo com un termini prescriptiu pugui ser apreciat d'ofici pel jutge, prohibit per l'art. 121-4 CCC i per la STC 21-12-1989⁴⁹⁰; b) no queda clar per què no es pot suspendre i només es pugui interrompre per reclamació judicial, atès que aquests límits per a aquest supòsit no apareixen en els arts. 121-11 i 121-15 CCC; c) res té a veure el termini de l'art. 439.1 LEC ni el de l'art. 460.4 CC (i el seu relatiu a Catalunya, l'art. 521-8. e) CCC) amb la prescripció *ad usucapionem*, tal i com opina també ALBALADEJO⁴⁹¹.

c) Per últim, la SAP Girona 22-5-2006⁴⁹² classifica a dit termini de caducitat sobre relació jurídica disponible.

Ens sentim més propers a l'opció c), a l'hora de qualificar el termini de l'art. 439.1 LEC com de caducitat sobre relació jurídica disponible perquè:

a) La perfecta correlació entre el que indica l'art. 521-8 i) CCC i el que preceptua l'art. 460.4 CC (vigent a Catalunya fins a l'entrada en vigor del Llibre V), mostra com no hi ha hagut canvis en el dret substantiu (civil) que aconsellin un canvi en la naturalesa jurídica d'aquest termini atesa la majoritària opinió de la jurisprudència menor espanyola i de la doctrina, és a dir, que sigui de caducitat.

⁴⁸⁹ Fa seva, en definitiva, la tesi defensada per LAMARCA MARQUÉS, *Comentari a l'art. 121-22 CCC*, a LAMARCA MARQUÉS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005, pp. 261 i 262.

⁴⁹⁰ RTC 1989\215. Aquesta Sentència assenyala que és l'afavorit per la prescripció qui decideix si la oposa o no a la demanda, o bé si renuncia (expressament o tàcitament segons l'art. 1935 CC) als seus efectes, no passant així amb la caducitat, apreciable d'ofici i no susceptible d'interrupció. Segueix assenyalant la Sentència que això té el seu correlat processal i, per tant, la seva incidència en la tutela judicial efectiva, en ser una autèntica excepció només oposable per la part, quant introdueix un fet nou que ha de ser conegut per la contrària perquè es compleixi el principi de contradicció (*Judex judicare debet secundum allegata partium*); de no fer-ho així o ser portat i apreciat el fet bàsic pel jutge, constitueix una infracció de les normes que regeixen l'adequat i correcte procés.

⁴⁹¹ ALBALADEJO GARCÍA, *La prescripción...*, p. 142, qui afirma que "el. 460.4, no crea una figura de extinció o pèrdua de la posesió incorporal que quedaba al despojado, figura que fuese distinta de la caducidad de la acción interdicial recuperatoria, figura que consistiese en que el despojado pierda su acción porque "usucapa" la posesión el nuevo poseedor. Nada de eso". A més, aquest any de l'art. 521-8 e) CCC no pot computar a efectes d'usucapió de drets, ja que aquest any no compleix els requisits dels arts. 531-23 i 531-24.2 CCC (no és possessió *ad usucapionem*), ja que l'usurpador no és encara posseïdor sinó mer detentor.

⁴⁹² JUR 2007\12107.

b) Que essencialment no es tracta que al desposseït li prescrivui la pretensió sinó que, com deixa de ser posseïdor civil per la possessió de l'altre, cap acció li pot correspondre ja. És a dir, el poder que tenia d'evitar la pèrdua de les possessió (mitjançant la reclamació unilateral aconseguix alterar la realitat jurídica, en tant que evita el canvi de posseïdor civil) s'ha extingit a la vegada i degut a la pèrdua de la seva condició de posseïdor. I això és així perquè mentre ell és posseïdor civil té contra l'usurpador l'acció de recobrar (art. 522-7.1 CCC), però la deixa de tenir quan l'altre passa a ser posseïdor civil (ja no és mer usurpador), segons l'art. 521-8 i) CCC. Tot això és més propi de la caducitat que no pas de la prescripció (art. 122-1 CCC).

c) Que, des de l'òptica de la caducitat del dret estatal, l'art. 439.1 LEC està perfectament ajustat, tant per la seva imperativitat com per la impossibilitat d'interrompre: si ha passat més d'un any de la desposseïció és que ja no és posseïdor i per tant no té legitimació activa per a interposar la possessòria de recobrar i, per tot això, el jutge pot rebutjar la demanda a limine: en estar la cosa en mans d'un altre (art. 521.8. e) CCC), no pot interposar acció possessòria perquè ja no és posseïdor (li quedarà, si s'escau, la petitòria reivindicatòria, si és que té millor dret a posseir d'acord amb títol, o, en dret català, també pot interposar la publiciana de l'art. 522-7.2 CCC). I també estaria ajustat a la caducitat catalana sobre relacions jurídiques indisponibles, perquè comparteix característiques amb l'estatal.

d) Però com l'objecte de la caducitat (la possessió) és una relació jurídica disponible, vistos els arguments abans esgrimits (pensem fins i tot en la facultat d'ambdues parts de transaccionar, de manera que, gratuïtament o onerosament, l'usurpador pacta amb l'usurpat reconèixer el dret d'aquest i passar a posseir toleradament, de manera que deixa d'estar usurpant; però de tota manera el posseïdor civil pretén recobrar la possessió més endavant), ens trobem amb alguns (no tots, perquè ara queda aclarit que s'extingeix la situació possessòria i no la pretensió per retenir o recobrar-, ni tampoc es pot interrompre) problemes similars als que defensen que es tracta d'un termini prescriptiu: no pot ser apreciable d'ofici i es pot suspendre (ex. desposeïdor i desposseït es casen). Això vol dir que ni el jutge pot rebutjar la demada a limine (art. 122-3.2 CCC) ni necessàriament el termini d'un any és fatal per al

desposseït (el termini pot haver-se suspès o per acord o per algun dels casos dels arts. 121-15 a 121-17 CCC, atenent a l'art.122-3.1 CCC).

e) Aquest "nou" (en relació amb el tradicional estatal encunyat pel TS des dels anys 40) tipus de caducitat desestructura el funcionament de l'art. 439.1 LEC que anava bé per a aquesta. En conseqüència, al nostre entendre, i seguint el raonament de la inaplicabilitat a Catalunya de les normes estatals contràries al dret civil català, més quan es tracta d'una norma adjectiva que s'ha de compassar necessàriament al dret substantiu, no pot considerar-se més que inaplicable el precepte de la LEC per quan el dret català sigui cridat a regular el termini per a exercitar les accions de retenir i recobrar la possessió de l'art. 250.1.4 LEC. D'aquesta manera, plantejada una d'aquestes dues accions en tribunal català i aplicable el dret català per l'art. 10.1 CC, el jutge no pot més que donar trasllat de la demanda a l'altra part (usurpador) qui, si s'escau, pot al·legar caducitat de l'acció.

Una qüestió semblant és la que es plantejava BADOSA⁴⁹³ quan es referia a la introducció per DA 27a Llei 24/2001, de 27 de desembre⁴⁹⁴ d'un paràgraf 5è en l'art. 82 LH (en reacció a la STS 31-1-2001⁴⁹⁵) que estipula que per a determinar la durada de les inscripcions de condicions resolutòries o d'hipoteques sense termini, es remet al termini assenyalat per la *"legislación civil aplicable para la prescripción de las acciones derivadas de dichas garantías"*, que segueix vigent⁴⁹⁶. Segons la Resolució de la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques, que es va pronunciar per RDGDEJ 28-1-2006⁴⁹⁷, aquest termini, a Catalunya, és el que marqui el dret civil català per a la prescripció de les pretensions sense termini (que acabava sent en aquell cas, per dret transitori, el de l'art. 344 CDCC de 30 anys i no el decenal de l'art.

⁴⁹³ BADOSA COLL, *El caràcter de dret...*, p. 43.

⁴⁹⁴ BOE 31 desembre 2001, núm. 313, p. 50493.

⁴⁹⁵ Que ja hem comentat *supra*.

⁴⁹⁶ L'art. 82.5 LH assenyalava que: "A solicitud del titular registral de cualquier derecho sobre la finca afectada, podrá procederse a la cancelación de condiciones resolutorias en garantía del precio aplazado a que se refiere el artículo 11 de esta Ley y de hipotecas en garantía de cualquier clase de obligación, para las que no se hubiera pactado un plazo concreto de duración, cuando haya transcurrido el plazo señalado en la legislación civil aplicable para la prescripción de las acciones derivadas de dichas garantías o el más breve que a estos efectos se hubiera estipulado al tiempo de su constitución, contados desde el día en que la prestación cuyo cumplimiento se garantiza debió ser satisfecha en su totalidad según el Registro, siempre que dentro del año siguiente no resulte del mismo que han sido renovadas, interrumpida la prescripción o ejecutada debidamente la hipoteca".

⁴⁹⁷ Resolució JUS/709/2006, de 9 de març, DOGC núm. 4601, de 27-3-2006, p. 14112.

121-20 CCC) per al cas de la pretensió de restitució de la cosa en condició resolutòria. Però, segons aquest autor, aquest termini no pot ser de prescripció a Catalunya per a l'acció hipotecària, entesa com *ius distrahendi* sobre l'immoble, perquè és un poder de configuració jurídica i, per tant, caduca -i no prescriu- d'acord amb l'art. 122-1 CCC, com justifiquem a continuació.

7.2.7. La caducitat de l'acció hipotecària

Catalunya regula només parcialment⁴⁹⁸ la hipoteca i ho fa en els arts. 569-1 i 569-2 CCC i arts. 569-27 a 569-42 CCC. No obstant això, en aquesta regulació parcial ja tracta alguns elements caracteritzadors de la institució hipotecària. Així, l'art. 569-1 CCC assenyala clarament que el CCC “regula els drets de garantia següents”, entre els que es troba el d'hipoteca (lletra d)). De la mateixa manera, els arts. 569-27 i 569-30 i següents CCC assenyalen quins béns són hipotecables, amb remissió expressa al dret estatal pel que no estigui regulat pel que fa a l'objecte; el mateix succeeix amb l'objecte de la hipoteca en l'art. 569-28 i 569-30 i ss CCC. Sí existeix, en canvi, una mica més de regulació pel que fa a la capacitat i legitimació per a constituir hipoteca a Catalunya, que està en l'art. 569-29 CCC.

I pel que fa a l'eficàcia de la hipoteca trobem l'art. 569-2.3 CCC que s'expressa en els següents termes: “L'efecte del dret real d'hipoteca és la realització del valor del bé en el casos i de la manera que estableixen aquest codi i la legislació hipotecària”. I aquesta eficàcia és crucial per determinar si el termini per a l'exercici de l'acció hipotecària a Catalunya és de prescripció o és de caducitat. Així, és el propi dret civil de Catalunya que centra la seva atenció en el poder que li atorga al creditor hipotecari el tenir a favor una hipoteca: la realització del valor del bé “de la manera que se establece en este código y en la legislación hipotecaria”.

Doncs bé, atès que, la llei aplicable a la hipoteca és la *lex rei sitae* (art. 10.1 CC), haurem d'atendre, en primer lloc, als aspectes de la hipoteca que sí vénen

⁴⁹⁸ Val a dir, que desaprofitant la possibilitat de regular a Catalunya una hipoteca més flexible i útil, tal com comenta PAU PEDRÓN (Tossa de Mar, 2006), en base al dictamen per a l'Observatori de Dret Privat de Catalunya de NASARRE AZNAR, Sergio, *Dictamen sobre la hipoteca independiente para incorporarla en el Código Civil de Cataluña*. Encarregat per l'Observatori de Dret Privat de Catalunya. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, inèdit, abril 2002.

recollits en la legislació civil catalana, com els que hem assenyalat (capacitat, objecte, etc.), entre els quals destaca l'eficàcia de la hipoteca que és la realització del bé “de la manera que se establece en este código y en la legislación hipotecaria”. Per tant, pel que fa a l'acció hipotecària, encara es plantegen menys dubtes que la qualificació pel que fa als efectes del temps correspon al dret civil català, atès que ve especialment prevista en l'art. 569-2.3 CCC.

Entenem, com BADOSA⁴⁹⁹, que es tracta d'un poder que pot imposar contra algú (l'hipotecant) i que no exigeix una prestació per part de ningú. En conseqüència, per l'art. 122-1 CCC, ha de caducar. El problema és que no es fixa termini per defecte i, per tant, això pot donar a situacions d'inseguretat jurídica, per exemple, pel que fa al que hem comentat en relació a l'art. 82.5 LH sobre la cancel·lació d'inscripció hipotecària quan hagi transcorregut el termini previst a la llei civil aplicable. El problema és que la llei civil aplicable, la catalana, no preveu cap termini per defecte per a les situacions de caducitat, i difícilment ara podrem utilitzar el criteri genèric que el termini que correspon és aquell que aconsellin les circumstàncies de temps i de lloc. Per tant, o bé l'acció hipotecària a Catalunya no caduca (compliríem estrictament l'art. 111-5 CCC) o bé, acollint-nos a la remissió de l'art. 569-2.3 CCC, hauríem d'acceptar els 20 anys de l'art. 1964 CC i 128 LH, però que a Catalunya s'haurien de considerar caducitat. De fet, l'important dubte que hi ha sobre la durada de l'acció hipotecària a Catalunya porta a la RDGDEJC 20-7-2009 a assenyalar que el legislador català no ha donat termini a l'acció hipotecària, de manera que segueixen vigents a Catalunya els arts. 1964 CC i 128 LH: “diferencia de lo que el legislador catalán ha hecho con otras pretensiones, acciones o poderes de configuración jurídica, fijando concretos plazos de prescripción o de caducidad o fijando su imprescriptibilidad, ha optado, de momento, por no introducir un plazo propio de duración de la acción hipotecaria, de manera que se mantiene vigente el plazo de veinte años previsto en el artículo 1964 del Código civil español y en el artículo 128 de la Ley hipotecaria, sin perjuicio, claro está, de que, como ya se ha dicho, la garantía se pueda cancelar antes si se acredita efectivamente la prescripción de la pretensión relativa a la obligación principal”.

⁴⁹⁹ BADOSA COLL, *El caràcter de dret comú...*, p. 43.

La solució menys intrusiva amb els preceptes del CCC és admetre que a Catalunya regeix el termini de 20 anys dels arts. 1964 CC i 128 LH, però qualificat-lo no com de prescripció sinó com de caducitat (sobre relació jurídica disponible, segons els criteris que hem exposat *supra*), conforme a l'art. 122-1 CCC. No li és d'aplicació, per tant el termini de l'art. 121-8.2 CCC, atès que només es refereix a terminis prescriptius.

7.2.8. Sobre la caducitat en relació a supòsits no civils

Com ja hem indicat per a la prescripció, el CCC és supletori a Catalunya fins i tot per a les normes estatals que s'hagin d'aplicar a Catalunya (art. 111-4 CCC), incloent-hi les no civils, atès que aquest precepte no distingeix entre unes i altres. Vegem ara alguns supòsits de caducitat i les seves conseqüències.

L'art. 59.3 LET assenyala que el treballador té un termini de caducitat de 20 dies per a impugnar l'acomiadament⁵⁰⁰. Assenyala, a més, que el dies a quo és el dia següent al que va ser acomiadat i afegeix que "los días serán hábiles y el plazo de caducidad a todos los efectos". GIL Y GIL⁵⁰¹ considera que el seu fonament és la seguretat jurídica per a l'empresari, qui està interessat que s'aclareixi ràpidament si es pot donar per acabada la relació laboral en qüestió.

La doctrina civilista i laboralista tradicionals⁵⁰² han aplicat els criteris d'ininterrumpibilitat, irrenunciabilitat i aplicació d'ofici també a aquesta caducitat. GIL Y GIL⁵⁰³, no obstant, ja va veure la necessitat de distingir la caducitat sobre relacions jurídiques disponibles i sobre les indisponibles, sent aquest supòsit (impugnació de l'acomiadament) de les relacions disponibles, de les quals predica que s'hauria de poder suspendre i que hauria d'al·legar-la l'empresari

⁵⁰⁰ L'art. 59.3 LET assenyala el següent: "El ejercicio de la acción contra el despido o resolución de contratos temporales caducará a los veinte días siguientes de aquel en que se hubiera producido. Los días serán hábiles y el plazo de caducidad a todos los efectos.

El plazo de caducidad quedará interrumpido por la presentación de la solicitud de conciliación ante el órgano público de mediación, arbitraje y conciliación competente".

⁵⁰¹ GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 139.

⁵⁰² Veure ALONSO OLEA, Manuel i CASAS BAAMONDE, Mª Emilia, *Derecho del Trabajo*, 25^a Ed., Madrid, 2008, Ed. Thomson-Civitas, p. 655.

⁵⁰³ GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 140, 198 a 200.

per poder-se beneficiar, atès que respon únicament a interessos particulars⁵⁰⁴. Quant el dia d'inici, atès que la llei especial estatal preveu un *dies a quo* específic i diferenciat de l'estipulat, en general, tant al CC com en el CCC (art. 121-23.1 CCC), s'haurà de respectar també a Catalunya, de manera que començarà a computar l'endemà que es produeixi l'acomiadament, tot i que la seva interpretació en cas necessari, s'haurà de fer d'acord amb el CCC⁵⁰⁵.

En relació a la possibilitat de suspensió, l'art. 59.3 LET impròpiament assenyala que aquesta caducitat s'interromp -el que, en principi i per definició, no és possible- sinó que, tal com han corregit els arts. 65.1 i 73 LPL, la sol·licitud de conciliació i la reclamació prèvia suspèn la caducitat, la qual cosa es fonamenta en que aquests tràmits són obligatoris abans de reclamar, de manera que no sembla just que li computin al treballador si mentre els fa no pot interposar demanda⁵⁰⁶. Pel que fa a l'apreciació d'ofici o al·legació de part, la jurisprudència admet que el jutge l'aprecii d'ofici i opera automàticament sense constituir una excepció (STS 21-7-1997⁵⁰⁷).

Per la seva banda, quan el dret civil català sigui cridat a aplicar-se supletòriament al contracte laboral en qüestió (supletorietat marcada per l'art. 111-3, les de conflicte interregional i l'art. 111-4 CCC), s'han d'aplicar les regles de la caducitat sobre relacions jurídiques disponibles, com és la de la relació laboral⁵⁰⁸. Així, a Catalunya aquest supòsit de caducitat laboral no podrà apreciar-se d'ofici (art. 122-3.2 CCC) i es podrà suspendre pels casos previstos en els arts. 121-15 a 121-19 CCC.

Altres supòsits de caducitat en l'àmbit laboral, com la caducitat en la

⁵⁰⁴ Veure GIL Y GIL, José Luis, *La caducidad de la acción de despido*, a "Estudios sobre el despido disciplinario", 2ª Ed., Madrid, 1992, Ed. Asociación de Cajas de Ahorros para Relaciones Laborales (ACARL), p. 714 i 745 a 749. L'autor, basant-se precisament en la normativa italiana de la caducitat -una de les fonts d'inspiració també per a la "nova" caducitat catalana- és molt crític amb aquests principis i assenyala que si són interessos particulars aquests no s'haurien de respectar.

⁵⁰⁵ A part deixem els supòsits d'acomiadament tàcit -com quan el treballador decideix prescindir dels serveis del treballador o l'expulsa del centre de treball- i d'altres supòsits especials, per excedir l'objectiu d'aquest treball; més detalls poden trobar-se a GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 148 i ss.

⁵⁰⁶ GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 170 y 171.

⁵⁰⁷ RJ 1995\5720.

⁵⁰⁸ GIL Y GIL, *La prescripción...*, p. 140.

impugnació de les sancions disciplinàries imposades per l'empresari (20 dies, d'acord amb els arts. 103 i 114.1 LPL), la impugnació de les decisions empresarials en relació a la mobilitat geogràfica i de modificació substancial de les condicions de treball (aquest últim aplicat restrictivament en favor de l'art. 59.1 LET; arts. 59.4 LET i 138.1 LPL), d'impugnació en matèria de permisos per lactància i reducció de jornada per motius laborals (art. 138 bis LPL), el termini per a la fixació de la data de gaudi de les vacances (art. 125 a), 126 i 138 bis LPL), entre d'altres⁵⁰⁹ funcionen d'una manera semblant a l'explicat: pel que es contempli especialment en la normativa laboral, s'ha de respectar a Catalunya (sempre que sigui compatible amb els principis de l'ordenament català) i, pel que fa a la resta d'aspectes de la caducitat, serà supletori el CCC.

⁵⁰⁹ Veure GIL Y GIL, *La prescripción...*, pp. 200 a 210.

8. Taula de terminis de prescripció i caducitat segons el CC i segons el CCC

Recollim, a continuació i succintament, una taula on sintetitzem el règim de prescripció i de caducitat d'algunes pretensions i drets que han estat tractats al llarg de l'obra, comparant els seus terminis segons el dret estatal i segons el dret civil català, atenent a les regles i paràmetres que hem desenvolupat.

PRETENSÍO, ACCIÓ, DRET	TERMINI DE PRESCRIPCIÓ (en anys)		TERMINI DE CADUCITAT		COMENTARI
	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	
Acció de víctima d'accident de circulació ocorregut a Tarragona contra el causant (art. 1.1.3 LRCSCVM)	1	3	-	-	En haver-se d'aplicar el dret supletori del lloc de l'accident (art. 10.9 CC), aquest és el CCC a Catalunya
Acció de víctima d'accident de circulació ocorregut a Tarragona contra la companyia d'assegurances del causant (arts. 7.1 LRCSCVM i 76 LCS)	1	3	-	-	Passat el test d'equivalència, l'any que es preveu en la normativa equival al de l'art. 1968.2 CC, de manera que a Catalunya han de ser 3 anys
Responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública (art. 142.5 Llei 30/92)	1	3	-	-	Atesa la naturalesa jurídica de l'acció (civil extracontractual per danys) i el seu origen (art. 1903.5 CC), l'any previst en aquest precepte és idèntic a l'any de l'art. 1968.2 CC, de manera que a Catalunya han de ser 3 anys.

PRETENSÍO, ACCIÓ, DRET	TERMINI DE PRESCRIPCIÓ (en anys)		TERMINI DE CADUCITAT		COMENTARI
	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	
Las accions directes dels arts. 1903 i ss CC (excepte art. 1904.1 CC)	1	3	-	-	Tenen naturalesa extracontractual, sense termini específic al CC, de manera que a Catalunya s'ha d'aplicar el dret supletori, que és el CCC
Accions subrogatòries (ex. art. 43 LCS)	1	3	-	-	Comparteixen naturalesa i finalitat amb l'acció principal en la qual se subroga, de manera que té el seu mateix termini de prescripció. Aquí es recull un supòsit de subrogació en una acció de naturalesa extracontractual
Accions de regrés o repetició sense termini especial	1904 CC: 15	10	-	-	Són pretensions de caràcter recuperatori o per enriquiment injust, que no tenen termini especial previst, de manera que a nivell estatal s'haurà d'aplicar l'art. 1964 CC, mentre que a Catalunya el corresponent és l'art. 121-20 CCC
	1145 CC: 15	10	-	-	
Accions de regrés o repetició amb termini especial	10.2 LRCSCVM: 1	1	-	-	En els tres s'incompleix algun dels 4 requisits del test d'equivalència en relació al termini general d'acord la seva naturalesa: id. de termini, de naturalesa jurídica, de finalitat i s'originen en la mateixa causa detonant. Per tant, en ser termini autènticament especial estatal, s'ha de respectar a Catalunya
	143.1 RDL 1/2007: 1	1	-	-	
	17 LOE: 2	2	-	-	

PRETENSÍO, ACCIÓ, DRET	TERMINI DE PRESCRIPCIÓ (en anys)		TERMINI DE CADUCITAT		COMENTARI
	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	
L'acció de responsabilitat civil derivada d'il·lícit penal	15 (segons la jurisprudència) o 1 (segons doctrina civilista)	10 (si es segueix a la jurisprudència) o 3 (si es segueix a la doctrina civilista)	-	-	Són els que corresponen per defecte, segons el dret general, en no preveure el CP cap termini especial
L'acció hipotecària (art. 1964 CC)	20	-	-	20 anys	La solució menys conflictiva amb el CCC és admetre la vigència dels arts. 1964 CC i 128 LH, però qualificar-lo com de caducitat sobre relacions jurídiques disponibles
Acció declarativa de domini	No prescriu	No prescriu	No caduca	No caduca	
Acció de nul·litat	No prescriu	No prescriu	No caduca	No caduca	
Acció d'anul·labilitat (art. 1301 CC)	-	-	4 anys	4 anys	A Catalunya té el règim de caducitat sobre relació jurídica disponible
Acció de revocació de donacions	Superveniència a o supervivència de fills (646 CC): 5	-	-	1 any (art. 531-14 CCC)	A Catalunya té el règim de caducitat sobre relació jurídica disponible. Respecte al CC la discussió sobre prescripció i caducitat persisteix en doctrina i jurisprudència
	Ingratitud (652 CC): 1				
Acció de resolució contractual	15 (segons la jurisprudència)	-	-	4 anys	A Catalunya té el règim de caducitat sobre relació jurídica disponible. Per analogia amb els diversos casos de terminis de rescissió a Catalunya, el termini hauria de ser de 4 anys

PRETENSÍO, ACCIÓ, DRET	TERMINI DE PRESCRIPCIÓ (en anys)		TERMINI DE CADUCITAT		COMENTARI
	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	Codi Civil i lleis estatals	Codi Civil de Catalunya	
Les accions rehabilitòria i <i>quantí minoris</i>	-	-	6 mesos (art. 1490 CC)	6 mesos	A Catalunya tenen el règim de caducitat sobre relació jurídica disponible
Acció d'incompliment de promesa de matrimoni	-	1	1 any (art. 43 CC)	-	A Catalunya prescriu a l'any, atès que és una acció amb pretensió amb autèntic termini especial estatal
Les accions possessòries de retenir i recobrar (art. 439.1 LEC)	-	-	1 any (art. 460.4 CC)	1 any (art. 121-22 CCC)	Encara que el CCC indiqui que es tracta d'un supòsit de prescripció, ha de ser de caducitat, conforme a l'art. 439.1 LEC

9. Conclusions

1. Aquesta contribució ha pretès donar solució coherent a la problemàtica que presenta l'aplicació dels terminis i altres regles de prescripció i caducitat regulades en el CCC a les normes no catalanes però que, per qualsevol motiu, estiguin vigents a Catalunya, siguin o no civils però que contenen matèria civil, i congeniar elements que, aparentment, poden semblar contradictoris o difícilment combinables com el de llei especial-lllei general, diferència d'ordenaments jurídics d'igual rang, supletorietat de primer i de segon rang, reserves constitucionals, incompletesa de l'ordenament català, expansivitat del CCC, concepte de dret comú i de dret vigent, etc. Un exemple de tot això és la jurisprudència del TSJC i la ja nombrosa jurisprudència menor catalana contradictòria entre sí per resoldre situacions similars, depenent de com s'han combinat aquests elements: d'una banda aquella que defensa que de cap manera les regles de prescripció i caducitat catalanes poden expandir-se a normes no catalanes (ex. SSAP Barcelona 10-3-2010, 13-12-2007 i 11-5-2001), mentre que d'altres defensen el contrari (ex. SSAP Barcelona 29-3-2010 i 25-1-2010, la SAP Girona 30-4-2008 o la SAP Tarragona 17-11-2007). Hi ha, fins i tot, pendent una qüestió d'inconstitucionalitat sobre l'art. 121-21 d) CCC, sobre prescripció de pretensions extracontractuals. La STSJC 23-6-2010, no analitza, al nostre parer, amb suficient profunditat per què no es poden aplicar les regles de la prescripció catalana a una pretensió nascuda del dret civil estatal, fins al punt que és contradita per la STSJC 26-5-2011.
2. Poc problema presenta l'aplicació de les regles de la prescripció i de la caducitat dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a les normes pròpies del dret civil català. Quan aquestes presentin terminis o regles especials (ej. dies a quo, supòsits de suspensió especials, etc.), hauran d'aplicar-se (art. 121-20 *in fine* CCC, que s'ha d'estendre a la resta de terminis generals més concrets, recollits en els arts. 121-21 i 121-22 CCC); quan no presentin termini o no es regulin exhaustivament, aquests preceptes del CCC s'han d'aplicar supletòriament (art. 111-4 CCC).
3. No obstant això, la solució no apareix tan senzilla per les normes vigents a Catalunya que no són dret civil català (entès aquest com a dret emanat pel

Parlament de Catalunya). Els motius són: la determinació de què és dret civil aplicable i vigent a Catalunya, la qüestió de l'expansivitat del dret civil català, especialment en una cosa tan transversal com la prescripció i la caducitat; la qüestió de llei especial estatal-llei general; la qüestió de la limitació necessària (constitucional) i la limitació conjuntural (perquè encara no s'ha desenvolupat, encara que pot; el problema està en fixar els límits, als quals poc han contribuït a aclarir les SSTC 12-3-1993 i 28-6-2010) del dret civil català (tant pel que fa a matèries pròpiament civils, previstes en l'art. 149.1.8 CE, com a les matèries no civils sobre les que Catalunya no té competències legislatives, com el dret penal, el dret administratiu o el dret laboral); i, finalment, també hem determinat el suficient vincle històric tant de prescripció com de caducitat, exigint per la Constitució i per la STC 12-3-1993, en la idea del "desenvolupament" del dret civil català històric.

4. D'aquesta manera, després d'intentar definir què és el dret civil aplicable i vigent a Catalunya (deixant de banda els supòsits d'extraterritorialitat aplicables però no vigents a Catalunya, tenim el mateix dret civil català, el dret estatal en les matèries reservades que és d'aplicació directa i el dret estatal quan aquest hagi de suplir totalment o parcialment una institució no regulada -però compatible- en dret civil català), analitzem dues qüestions claus per veure l'abast de la prescripció i caducitat catalanes en el Llibre 1r CCC quan el dret civil català sigui cridat (per art. 111-3 CCC o per regles de dret interregional) a regular un determinat assumpte:

a. Expansivitat dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a normes civils estatals vigents a Catalunya. Hem rebut els arguments en contra basats en el ATC 29-10-2003; que sigui necessari que la mateixa llei aplicable a la institució sigui la que decideixi la prescripció; i que el CC ha de ser d'aplicació a tot Espanya, sense que es pugui veure derogat pel CCC. La metodologia per a aquest cas que hem suggerit és:

i. A les que clarament no són matèries reservades a l'Estat per l'art. 149.1.8 CE: si hi ha algun element rellevant d'interregionalitat (si no, s'aplica per tribunal català i pel principi de territorialitat de l'art. 111-3 CCC, el dret civil català) s'ha de fer ex ante el test d'interregionalitat (segons normes de dret internacional privat del CC, art. 16.1 CC) i fixar l'ordenament que ha de resoldre. Si és Catalunya, es veurà com,

almenys, de tots els aspectes que componen una determinada categoria jurídica (ex. responsabilitat extracontractual), la prescripció o la caducitat aplicables són presents en el CCC, com a dret general; en aquest punt s'haurà de qualificar si el termini en qüestió és de prescripció o de caducitat. En el que no estigui present, supletorietat de 2n rang del CC (art. 111-5 CCC). Des d'aquest moment la institució de dret civil estatal, sempre que sigui compatible, estarà vigent també a Catalunya, de manera que segons el principi llei especial-llei general, si preveu alguna especialitat pel que fa al termini (o algun altre element), haurà de ser respectada a Catalunya i vencerà als que per defecte fixa el CCC.

- ii. I si són matèries civils clarament reservades a l'Estat, només si la normativa estatal deixa la prescripció o caducitat per al dret supletori general (el CC), podrà complementar a Catalunya el CCC (art. 111-4 CCC). Això és possible perquè: a l'art. 111-4 CCC se li pot aplicar l'apoteagma *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*; la prescripció i la caducitat no són matèries reservades a l'Estat (como va deixar clara la STS 31-1-2001 de la qual va derivar el nou art. 82.5 LH, que respecta el termini prescriptiu de cada dret foral per procedir a cancel·lar la condició resolutòria o les hipoteques); no crea més disrupció que la que es crea quan el CCom. ha de recórrer supletòriament al CC per cobrir la prescripció del contracte de comissió mercantil que passa a tenir 15 anys quan la majoria de contractes mercantils tenen només 1 any, sinó, al contrari, si és cridat el dret civil català és perquè aquest té més connexió amb el cas/les parts, de manera que aquestes poden estar més familiaritzades que si s'apliqués el CC.
- b. Expansivitat dels arts. 121-1 a 122-5 CCC a normes no civils estatals vigents a Catalunya. Així ho permet l'art. 111-4 CCC seguint el que es permet per a la supletorietat general (CC) a qualsevol norma de qualsevol matèria (amb principi compatibles o similars; no, per exemple, en matèria de prescripció de delictes i faltes, segons la STC 20-2-2008; però sí en matèria civil, administrativa i laboral) de l'art. 4.3 CC. Entenem que el CCC és supletori quan alguna matèria no civil compatible amb els

principis civils hagi de ser d'aplicació a Catalunya i no prevegi alguns aspectes propis de prescripció i caducitat (per exemple, el termini, el dies a quo, etc.) perquè prescripció i caducitat són "matèria civil" sobre la qual Catalunya té competències, com així ho va dir la STS 28-6-1968 per a un tema de capacitat en relació a l'aval canviari. Hem conclòs que el CCC actuarà de supletori general a Catalunya a la prescripció i/o caducitat de la responsabilitat patrimonial de les administracions públiques, a la responsabilitat civil derivada de delictes, a qualsevol remissió de l'art. 943 CCom., a supòsits de prescripció a la llei de responsabilitat mediambiental de la llei 26/2007 i d'altres normes administratives, així com alguns supòsits de prescripció i caducitat en la LET. El raonament per arribar a aplicar el CCC és similar al que hem ressenyat per a les matèries civils reservades a l'Estat.

5. Vista la possibilitat de que les regles de prescripció i caducitat del Llibre 1r CCC puguin ser d'aplicació a normes no catalanes (civils o no, reservades o no) hem analitzat algunes novetats de la seva regulació en aquest Llibre del CCC en aquesta clau. Així, hem conclòs que si el dret civil català és el cridat, aquest és el que marca les regles de qualificació per a determinar si estem davant d'un termini de prescripció o de caducitat (*lex civilis litis*), el que, de vegades, pot portar a importants diferències, per exemple, respecte el termini per a l'exercici de l'acció hipotecària, la revocació de donacions o la promesa de matrimoni; que aquesta qualificació es farà d'acord amb l'objecte en qüestió: si es tracta d'una pretensió prescriurà, si es tracta d'una acció sense pretensió configurada com un dret (ex. les opcions en casos d'accessió, com fer seu el construït o enderrocar-lo) o un poder (ex. la realització del valor de la cosa pignorada) de configuració jurídica, caducarà; pel que fa als terminis i en relació a això últim, per a alguns casos hagués estat convenient un termini de caducitat per defecte (ex. quant de temps es té a Catalunya per optar en cas d'accessió? I per exercir l'acció hipotecària o de realització de la penyora?); que a Catalunya s'introdueixen elements subjectius en el dies a quo el que augmenta el rol de la preclusió; que es sistematitza la suspensió de la prescripció i de la caducitat sobre relacions jurídiques disponibles; i hem desenvolupat un exemple de l'impacte que pot tenir la nova preclusió en un supòsit de prescripció suspesa.

6. A partir del punt 5 hem desenvolupat amb més detall els criteris per aplicar la prescripció i caducitat catalanes als 3 possibles supòsits d'aplicació de llei estatal a Catalunya:
- a. Si la llei estatal no dóna termini especial de prescripció a una determinada pretensió, s'ha d'aplicar, a Catalunya, els terminis dels arts. 121-20 a 121-22 CCC. Així, quant al general absolut a Catalunya és de 10 anys, de manera que s'ha de descartar la vigència de l'art. 1964 CC a Catalunya; els terminis dels arts. 1966, 1967 i 1968.2 CC han estat substituïts pel trienal de l'art. 121-21 CCC (ex. SAP Barcelona 30-12-2009 per a una compra-venda a terminis i AAP Barcelona 26-2-2009 per a exigir pensions alimentàries); i els terminis dels arts. 1962 i 1963, en no quedar substituïts per cap precepte en el CCC, en principi són aplicables per supletorietat de segon grau a Catalunya, però molt minvats per terminis especials propis catalans com el de la reivindicatòria (que no prescriu, art. 544-3 CCC) o el de la confessòria (art 566-13.2 CCC).
 - b. Respecte a les normes estatals que preveuen termini de prescripció "específic real" (és a dir, diferent del que li correspondria per categoria d'aplicar-se el CC), entenem que cal respectar en base al principi de llei especial- llei general, atès que es troben vigents a Catalunya i vencen els terminis per defecte del CCC si són més específics. En el conflicte de criteri entre la SAP Tarragona 18-6-2009 i la SAP Barcelona 20-11-2009, ens decantem a favor d'aquesta última.
 - c. La llei estatal li dóna a la pretensió un termini de prescripció específic però que coincideix amb el que li correspondria per tipologia si s'hagués deixat aplicar el CC (ex. 1 any per a una pretensió de naturalesa extracontractual). Per esbrinar si es tracta d'un termini "específic real" o d'un mer pleonasma degut, probablement, a una deficient tècnica legislativa, hem proposat el següent test amb 4 requisits per esbrinar-ho, de manera que si ho compleix, no es considerarà un termini "específic real" i, en conseqüència, es tractarà com si el dret estatal no hagués donat a aquesta pretensió un termini específic, havent-se d'aplicar, en conseqüència (art. 111-4 CCC, art. 111-2.1 CCC, la prescripció catalana és quasi d'ordre públic o un principi que informa el dret català), els terminis generals previstos en el CCC:

- Que el termini “especial” tingui el mateix termini de prescripció que per la seva tipologia preveu el CC por defecte.
- Que existeixi identitat entre la pretensió amb termini “especial” i la pretensió del CC, és a dir, que sigui el mateix tipus d'acció atenent la seva naturalesa (ex. extracontractual).
- Que ambdues tinguin la mateixa finalitat (ex. caràcter indemnitzatori).
- Que ambdues s'originin per la mateixa causa (ex. un fet lesiu).

7. A partir del punt 6 es desenvolupen diversos exemples, tant de matèria civil com no, tant en matèries reservades com no, aplicant els raonaments desenvolupats teòricament fins al moment, que corroboren la seva coherència interna. Hem de destacar entre ells: a) que l'acció directa de la víctima d'un accident de trànsit contra la companyia d'assegurances del causant prescriu a Catalunya als 3 anys (d'acord amb això, la SAP Barcelona 18-12-2009); b) el termini per exigir la responsabilitat civil de l'Administració Pública a Catalunya és, al nostre parer, de 3 anys; c) les pretensions dels arts. 1902, 1903 i ss (excepte les de l'art. 1904 CC) prescriuen a Catalunya als 3 anys; d) pel que fa a les pretensions laborals, el termini d'un any de l'art. 59.1 LET s'ha de respectar a Catalunya si la pretensió deriva del contracte de treball (no hi ha relació amb l'art. 1968.2 CC, sinó amb l'art. 1967 CC, trianual) però han de ser tres anys pel que fa a la responsabilitat civil derivada d'accident laboral (SSTS 13-10-1998 y 23-4-2009); si l'empresari ha concedit un préstec a un treballador o si aquest vivia en un habitatge com a annex a un contracte de treball i s'ha d'anar per jubilació, es consideren accions no vinculades al contracte de treball, amb un termini a Catalunya de 10 anys; e) l'acció de regrés de l'art. 10.2 LRCSCVM prescriu en 1 any, que ha de ser respectat a Catalunya al considerar-se "especial real", com també la de l'art. 143.1 RDL 1/2007 en relació a productes defectuosos, i també les que presentin un termini especial diferent del que els correspondria d'haver-se d'aplicar supletòriament el CC, com els 2 anys; pel que fa a les accions de regrés sense termini especial en dret estatal, atenent a la STS 5-12-2000, tindran el termini de 10 anys a Catalunya; f) quant a les subrogatòries, el termini serà el mateix que es té per a la pretensió de la qual aquestes porten causa en cada cas, de manera que

seran 3 anys per la de l'art. 43 LCS; pel que fa al dies a quo, aquest començarà a comptar per a l'acció subrogatòria quan es compleixin els requisits de l'art. 121-23 CCC; g) pel que fa a la prescripció derivada de delictes o falta, atenent a la pràctica unànime opinió doctrinal, li correspondria a Catalunya 3 anys, però atenent a la consolidada jurisprudència, li correspondrien 10 anys; h) pel que fa a l'acció hipotecària, aquesta a Catalunya no prescriu, sinó que caduca, i les realitzacions en la resta de garanties reals mobiliàries o immobiliàries catalanes no poden complir l'art.121-8.2 CCC.

8. Finalment, en quant a la caducitat, hem realitzat un quadre comparatiu per a comprovar per a cada cas si recau sobre relacions jurídiques disponibles o indisponibles i fem un repàs de les seves implicacions, en especial, pel que fa a la qualificació catalana com caducitat per a terminis fixats en lleis estatals. Aplicant els raonaments descrits per a la prescripció adaptats a la caducitat (ex. si per a la qualificació i les seves implicacions, no per als terminis per defecte, perquè no existeixen en la caducitat) hem presentat una casuística, de la qual concloem essencialment que: a) l'acció d'anul·labilitat i la de revocació de donacions caduquen a Catalunya, però s'ha de tenir en compte que solen recaure sobre relacions jurídiques disponibles, amb les implicacions que té quant a no ser possible que puguin apreciar-se d'ofici i que es puguin suspendre (en el mateix sentit, la SAP Girona 20-10-2006); b) la rescissió i resolució contractuals també caduquen a Catalunya, amb les mateixes implicacions que en el cas anterior; c) les accions redhibitòria i quanti minoris es troben en el mateix supòsit (en contra, la SAP Barcelona 18-2-2009); d) en canvi, la promesa de matrimoni seria a Catalunya un cas de prescripció anual; e) pel que fa a l'acció possessòria de recobrar, malgrat l'art. 121-22 CCC, es tracta d'un supòsit de caducitat sobre relacions jurídiques disponibles (en el mateix sentit, la SAP Girona 22-5-2006; en contra la SAP Lleida 21-11-2008 i l'AAP Barcelona 5-11-2007); entre altres supòsits.
9. En conseqüència, entenem que són necessàries donar unes pautes perquè els operadors jurídics puguin conèixer quan s'han d'aplicar els terminis de prescripció i caducitat catalans en un supòsit que s'hagi de tractar a Catalunya. Això és el que s'ha pretès amb aquest treball. No obstant això, cal

aprofundir en alguns aspectes, com l'ampliació dels exemples analitzats (especialment aquells que poden patir una major alternança en ser aplicats a Catalunya), donar solució adequada a solucions controvertides com la naturalesa del termini per a l'exercici de l'acció hipotecària i proposar un termini de caducitat per defecte. Tot això a l'espera que el TC resolgui la qüestió d'inconstitucionalitat plantejada el 2009 contra l'art. 121-21 d) CCC, que podria, si s'escau, aclarir la constitucionalitat de l'expansivitat del CCC en matèria de prescripció de caducitat (i altres, com la bona fe, la renunciabilitat o la llibertat civil) o si tot això atempta contra la igualtat entre espanyols (art. 14 CE).

Índex Legislatiu (en ordre cronològic)

- Llei 37/2011, de 10 d'octubre (BOE 11 octubre 2011, núm. 245, p. 106726).
- RDL 1/2010, de 2 de juliol, pel que s'aprova el text refòs de la Llei de Societats de Capital (BOE 3 juliol 2010, núm. 161, p. 58472).
- RD 1507/2008, de 12 setembre (BOE 13 setembre 2008, núm. 222, p. 37487).
- Reglament (CE) núm. 593/2008 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juny de 2008, sobre la Llei aplicable a les obligacions contractuals (Roma I), DOUE, 4-7-2008, L 177/6 (disponible a <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:0016:ES:PDF>).
- Llei 41/2007, de 7 de desembre (BOE núm. 294, 8-12-2007, p. 50593).
- RDL 1/2007, de 16 de novembre, pel que s'aprova el text refòs de la Llei General per a la Defensa de Consumidors i altres Lleis complementàries (BOE 30 novembre 2007, núm. 287, p. 49181).
- Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de Responsabilitat Mediambiental (BOE 24 octubre 2007, núm. 255, p. 43229).
- Reglament (CE) núm. 864/2007, del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de juliol de 2007, relatiu a la Llei aplicable a les obligacions extracontractuals (DOUE 31-7-2007, L 199/40) (LCEur\2007\1318).
- Llei de Responsabilitat Civil i Assegurança de Circulació de vehicles a de 2004 (BOE 5 novembre 2004, núm. 267, p. 36662).
- Llei 58/2003, de 17 de desembre, General Tributària (BOE 18 diciembre 2003, núm. 302, p. 44987).
- Llei 33/2003, de 3 de novembre, del Patrimoni de les Administracions Públiques (BOE 4 novembre 2003, núm. 264, p. 38924].
- RD 288/2003, de 7 de març, d'ajudes a les víctimes del terrorisme (BOE 17 marzo 2003, núm. 65, p. 10262).
- Llei 29/2002, de 30 de desembre (DOGC núm. 3798, de 13 de gener de 2003).
- Llei 24/2001, de 27 de desembre (BOE 31 desembre 2001, núm. 313, p. 50493).
- Llei 17/2001, de 7 de desembre, de Marcas (BOE 8 desembre 2001, núm. 294, p. 45579).
- RD 7/2001, de 12 de gener (BOE 13 gener 2001, núm. 12, p. 1631).
- RDL 2/2000, de 16 de juny, pel que s'aprova el text refòs de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques (BOE 21 juny 2000, núm. 148, p. 21775).
- Llei 38/1999, de 5 de novembre, d'Ordenació de l'Edificació (BOE 6 novembre 1999, núm. 266, p. 38925]).
- RD 1867/1998, de 4 de setembre (BOE 29 setembre 1998, núm. 233, p. 32416).
- Llei 29/1998, de 13 juliol, de la Jurisdicció Contenció-Administrativa (BOE 14 julio 1998, núm. 167, p. 23516).
- RDL 1/1996, de 12 de abril, pel que s'aprova el Texto Refòs de la Llei de Propietat Intel·lectual (BOE 22 abril 1996, núm. 97, p. 14369).
- Llei 2/1995, de 7 de abril, de Procediment Laboral (BOE 11 abril 1995,

- núm. 86, p. 10695).
- Llei de l'Estatut dels Treballadors (RDL 29-3-1995, BOE 29 març 1995, núm. 75, p. 9654).
 - RDL 1/1993, de 24 de setembre, pel que s'aprova el Texto Refós de la Llei de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (BOE 20 octubre 1993, núm. 251, p. 29545).
 - Llei 30/1992, de 26 de novembre (BOE 27 novembre 1992, núm. 285/1992, p. 40300).
 - Llei 1/1991, de 7 de gener (BOE 8 enero 1991, núm. 7, p. 549).
 - Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'Organització, Procediment i Règim Jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya (DOGC 22 desembre 1989, núm. 1234, p. 4876).
 - Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors (RCL 1988\1644).
 - Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes (BOE 29 juliol 1988, núm. 181, p. 23386).
 - Llei 11/1986, de 20 de març, de Patents d'Invenció i Models d'utilitat (BOE 26 març 1986, núm. 73, p. 11188).
 - Llei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora de les Bases del Règim Local (BOE 3 abril 1985, núm. 80, p. 8945).
 - RDL 1/1984, de 19 de juliol (DOGC núm. 456, de 27 de juliol).
 - LO 1/1982, de 5 de maig (BOE 14 maig 1982, núm. 115, p. 12546).
 - Conveni de La Haia 4-5-1971. Sobre Llei aplicable als accidents de circulació per carretera, ratificat per Espanya el 4-9-1987 (BOE 4-11-1987, núm. 264, p. 32950, RCL\1987\2379).
 - Llei 25/1964, de 29 de abril, d'energia nuclear (BOE 4 maig 1964, núm. 107, p. 5688).
 - Llei 48/1960 de 21 de juliol, sobre Navegació Aèria (BOE 23 juliol 1960, núm. 176, p. 10291).
 - Llei 40/1960, de 21 de juliol (BOE núm. 175, 22-7-1960).
 - Llei 16-12-1954, d'expropiació forçosa (BOE 17 desembre 1954, núm. 351, p. 8261).
 - Llei 1-4-1939 (BOE 2 abril 1939, núm. 92, p. 1887).
-

Índex Jurisprudencial i d'altres resolucions (en ordre cronològic)

- ATC 19-7-2011 (RTC 2011\113 AUTO).
- STSJ Catalunya 26-5-2011 (RJ\2011\4883).
- SAP Tarragona 28-1-2011 (JUR 2011\182576).
- SAP Tarragona 18-11-2010 (JUR 2011\79977).
- SAP Barcelona 16-11-2010 (JUR 2011\90469).
- SAP Barcelona 19-10-2010 (JUR 2010\383293).
- SAP Girona 7-10-2010 (AC 2010\1745).
- SAP Tarragona 5-10-2010 (JUR 2011\83044).
- SAP Tarragona 5-10-2010 (JUR 2011\139071).
- SJPI núm. 2 de Sabadell de 30-9-2010 (AC 2010\2018).
- STSJ Catalunya 21-9-2010 (JUR 2010\374905).
- STC 28-6-2010 (RTC 2010\31).
- STSJ Catalunya 23-6-2010 (JUR 2010\329104).
- STS 18-6-2010 (JUR 2010\213702).
- SAP Lleida 20-5-2010 (JUR 2010\290873).
- SAP Barcelona 19-5-2010 (JUR 2010\276924).
- SAP Barcelona 18-5-2010 (JUR 2010\291007).
- SAP Barcelona 29-4-2010 (JUR 2010\240805).
- ATS 22-4-2010 (JUR 2010\192710).
- SAP Barcelona 29-3-2010 (JUR 2010\163160).
- SAP Barcelona 10-3-2010 (JUR 2010\164985).
- SAP Barcelona 28-1-2010 (JUR 2010\113291).
- SAP Barcelona 25-1-2010 (JUR 2010\149143).
- SAP Barcelona 14-1-2010 (JUR 2010\114618).
- SAP Barcelona 11-1-2010 (JUR 2010\107273).
- SAP Barcelona 30-12-2009 (CENDOJ 08019370142009100845).
- STSJ Catalunya 21-12-2009 (RJ 2010\454).
- SAP Barcelona 18-12-2009 (CENDOJ 08019370112009100600).
- SAP Barcelona 10-12-2009 (JUR 2010\76531).
- SAP Barcelona 20-11-2009 (JUR 2010\43944).
- SAP Barcelona 11-11-2009 (JUR 2010\44755).
- SAP Tarragona 9-11-2009 (JUR 2010\45015).
- SAP Lleida 4-11-2009 (AC 2010\253).
- SAP Tarragona 20-10-2009 (JUR 2010\46407).
- SAP Tarragona 30-9-2009 (JUR 2009\491254).
- SAP Barcelona 1-9-2009 (JUR 2009\454602).
- RDGDEJC 20-7-2009 (JUR 2009\427870).
- SAP Palencia 30-6-2009 (AC 2009\1772).
- SAP Barcelona 22-6-2009 (La Ley 179641/2009).
- SAP Tarragona 18-6-2009 (La Ley 166739/2009).
- SAP Álava 24-4-2009 (JUR 2009\283774).
- STS 23-4-2009 (RJ 2009/4140).
- SAP Barcelona 14-4-2009 (JUR 2009\384003).
- ATS 2-4-2009 (JUR 2009\221059).
- SAP Barcelona 2-4-2009 (AC 2009\1150).
- SAP Girona 26-3-2009 (La Ley 165149/2009).
- STS 26-2-2009 (RJ 2009\1517).

- AAP Barcelona 26-2-2009 (La Ley 17381/2009).
- SAP Barcelona 24-2-2009 (AC 2009\1244).
- SAP Barcelona 18-2-2009 (JUR 2009\387509).
- SAP Barcelona 16-2-2009 (AC 2009\721).
- SAP Tarragona 15-1-2009 (AC 2009\277).
- STS 14-1-2009 (RJ 2009/1621).
- SAP Lleida 21-11-2008 (JUR 2009\73509).
- Interlocutòria del Jutjat de Primera Instància núm. 1 de Lleida 28-10-2008 (Judici Ordinari núm. 1600/2007).
- SAP Barcelona 28-10-2008 (JUR 2009\78378).
- SAP Barcelona 23-10-2008 (JUR 2009\35729).
- SAP Madrid 22-10-2008 (AC 2009\43).
- STS 17-10-2008 (RJ 2009\402).
- STS 15-10-2008 (RJ 2008\7125).
- SAP Tarragona 15-10-2008 (La Ley 256881/2008).
- STS 9-10-2008 (RJ 2008\7505).
- STS 1-10-2008 (RJ 2009\134).
- STSJ Catalunya 26-9-2008 (JUR 2009\40268).
- SAP Barcelona 15-9-2008 (JUR 2009\242557).
- STS 17-7-2008 (RJ 2008\4382).
- SAP Barcelona 14-7-2008 (JUR 2008\314852).
- SAP Barcelona 30-6-2008 (JUR 2008\265254).
- STS 4-6-2008 (RJ 2008\4238).
- SAP Girona 30-4-2008 (JUR 2008\205899).
- SAP Barcelona 16-4-2008 (JUR 2008\170964).
- SAP Lleida 14-3-2008 (La Ley 57826/2008).
- STS 6-3-2008 (RJ 2008\2938).
- STC 20-2-2008 (RTC 2008\29).
- SAP Barcelona 13-12-2007 (JUR 2008\64648).
- SAP Tarragona 17-11-2007 (JUR 2008\39354).
- AAP Barcelona 5-11-2007 (JUR 2008\40474).
- SAP Barcelona 23-10-2007 (La Ley 235620/2007).
- SAP Barcelona 19-10-2007 (La Ley 225982/2007).
- STS 19-10-2007 (RJ 2007\8257).
- STS 27-9-2007 (RJ 2007\5450).
- STS 11-9-2007 (RJ 2007\5374).
- STS 17-7-2007 (RJ 2007\8303).
- SAP Girona 9-7-2007 (JUR 2007\357109).
- SAP Barcelona 22-6-2007 (JUR 2007\300166).
- STS 10-5-2007 (RJ 2007\4323).
- STS 24-4-2007 (RJ 2007\2066).
- ATS 28-2-2007 (RJ 2007\8689).
- STS 7-2-2007 (RJ 2007\782).
- Auto 26/2007, de 5 de febrero (RTC 2007\26 AUTO).
- STS 1-2-2007 (RJ 2007\788).
- STS 7-12-2006 (RJ 2006\8161).
- SAP Asturias de 30-11-2006 (EDJ 2006/368651).
- SAP Madrid 30-11-2006 (EDJ 2006/395390).
- SAP Madrid 23-11-2006 (AC 2006\2315).
- SAP Girona 20-10-2006 (JUR 2007\224655).

- STS 4-10-2006 (RJ 2006\6427).
- Recurs d'inconstitucionalitat núm. 8045-2006 (BOE núm. 241, de 9 d'octubre de 2006, p. 34930).
- STS 20-7-2006 (RJ 2006\4740).
- STS 4-7-2006 (RJ 2006\8675).
- STS 31-5-2006 (RJ 2006\6557).
- STS 29-5-2006 (RJ 2006\3345).
- STS 23-5-2006 (RJ 2006\3535).
- SAP Girona 22-5-2006 (JUR 2007\12107).
- SAP Málaga 8-5-2006 (EDJ 2006/351817).
- SAP Alicante 3-5-2006 (EDJ 2006/278872).
- STS 3-5-2006 (RJ 2006\6115).
- STSJ Catalunya 3-4-2006 (RJ 2006\6028).
- STSJ Catalunya 20-3-2006 (AS 2006\2167).
- SAP Vizcaya 20-3-2006 (JUR 2006\153729).
- SAP Barcelona 9-3-2006 (JUR 2006\231893).
- RDGDEJ 28-1-2006 (Resolució JUS/709/2006, de 9 de març, DOGC núm. 4601, de 27-3-2006, p. 14112).
- STS 14-12-2005 (RJ 2006\63).
- SAP Tarragona 23-11-2005 (JUR 2006\48929).
- SAP Tarragona 27-6-2005 (JUR 2006\214570).
- STS 21-6-2005 (RJ 2005\6328).
- STC 14-3-2005 (RTC 2005\63).
- SAP Tarragona 24-11-2004 (JUR 2005\82915).
- ATC 3-11-2004 (JUR 2005\26917).
- SAP Vizcaya 1-7-2004 (EDJ 2004/254353).
- STS 11-3-2004 (RJ 2004\3401).
- STS 26-2-2004 (RJ 2004\1749).
- SAP Girona de 12-1-2004 (EDJ 2004/5602).
- SAP Castellón de la Plana 21-11-2003 (EDJ 2003/207707).
- ATC 29-10-2003 (RTC 2003\349).
- STS 14-7-2003 (RJ 2003\4629).
- SAP Valencia 2-6-2003 (EDJ 2003/155637).
- SAP Cantabria 17-4-2003 (JUR 2003\204220).
- STS 21-2-2003 (RJ 2003\3089).
- STS 19-2-2003 (RJ 2003\1021).
- STS 7-2-2003 (RJ 2004\1828).
- SAP Barcelona 27-1-2003 (JUR 2003\109632).
- STS 16-12-2002 (RJ 2003\199).
- SAP Barcelona 5-12-2002 (JUR 2003\106894).
- STS 22-11-2002 (RJ 2002\10364).
- STS 3-10-2002 (RJ 2002\9789).
- SAP Valencia 6-4-2002 (AC 2002\1510).
- STS 11-3-2002 (RJ 2002\1885).
- STS 22-1-2002 (RJ 2002\2688).
- STS 20-11-2001 (RJ 2001\9487).
- STS 13-11-2001 (RJ 2001\9748).
- STS 8-10-2001 (RJ 2001\7551).
- SAP Palencia 28-9-2001 (AC 2001/2007).
- STS 16-7-2001 (RJ 2001\5432).

- SAP Barcelona 11-5-2001 (JUR 2001\234879).
- SAP Barcelona 9-3-2001 (AC 2001\1032).
- STS 26-2-2001 (RJ 2001\2553).
- STS 31-1-2001 (RJ 2001\1083).
- SAP Barcelona 31-1-2001 (RJ 2001\1083).
- STS 5-12-2000 (RJ 2000\9331).
- SAP Baleares 27-11-2000 (JUR 2001\52945).
- STC 24-7-2000 (RTC 2000\198).
- STS 4-7-2000 (RJ 2000\5924).
- SAP Tarragona 26-4-2000 (JUR 2000\196382).
- STS 25-4-2000 (RJ 2000\3379).
- SAP Murcia 22-11-1999 (JUR 2000\46789).
- STS 18-10-1999 (RJ 1999\7495).
- STS 6-7-1999 (RJ 1999\5276).
- STS 25-5-1999 (RJ 1999\4381).
- STSJ Catalunya 24-2-1999 (AS 1999\1129).
- STS 18-11-1998 (RJ 1998\9692).
- STS 21-10-1998 (RJ 1998\8912).
- STS 13-10-1998 (RJ 1998\8373).
- STS 13-7-1998 (RJ 1998\5122).
- STS 2-2-1998 (RCL 1998\3250).
- STSJ Murcia 16-1-1998 (AS 1998\520).
- STS 26-9-1997 (RJ 1997\6613).
- STSJ Canarias/Santa Cruz de Tenerife 2-9-1997 (AS 1997\3131).
- STSJ Navarra 22-7-1997 (AC 1997\1588).
- STS 21-7-1997 (RJ 1995\5720).
- STSJ Catalunya 19-6-1997 (RJ 1997\6359).
- STSJ Catalunya 9-6-1997 (RJ 1997\6357).
- STS 9-5-1997 (RJ 1997\3879).
- STS 13-12-1996 (RJ 1996\8999).
- STS 20-9-1996 (RJ 1996\6818).
- STSJ Catalunya 11-3-1996 (RJ 1996\6252).
- SAP Barcelona 13-12-1995 (Revista Jurídica de Catalunya 1996, p. 359).
- STSJ Catalunya 2-10-1995 (RJ 1995\8180).
- STS 7-2-1995 (RJ 1995\3130)
- STS 12-4-1994 (RJ 1994\2792).
- STSJ Catalunya 28-12-1993 (RJ 1993\10203).
- STS 29-10-1993 (EJ 1993/8166).
- STS 20-10-1993 (RJ 1993\7751).
- STJ Castilla y León 11-10-1993 (AS 1993\4485).
- STSJ Catalunya 19-7-1993 (RJ 1993\2851).
- STC 8-7-1993 (RTC 1993\226).
- STS 10-5-1993 (La Ley 1993-3, pp. 129 y 130).
- STC 6-5-1993 (RTC 1993\156).
- STC 12-3-1993 (RTC 1993\88).
- STJ Castilla y León 28-9-1992 (AS 1992\4686).
- STS 23-6-1992 (RJ 1992\5481).
- SAP Pontevedra 25-5-1992 (AC 1992\687).
- STS 21-5-1992 (RJ 1992\4269).
- STS 11-11-1991 (RJ 1991\8152)

- STS 10-6-1991 (RJ 1991\4434).
- STC 22-3-1991 (RTC 1991\62).
- STS 29-6-1990 (RJ 1990\4945).
- STS 2-4-1990 (RJ 1990\2686).
- STS 19-2-1990 (RJ 1990\698).
- STC 21-12-1989 (RTC 1989\215).
- STS 18-10-1988 (RJ 1988\7586).
- STS 3-10-1988 (RJ 1988\7380).
- STS 20-2-1987 (RJ 1987\724).
- SAT Barcelona 21-11-1985 (Revista Jurídica de Catalunya 1986, p. 63).
- STS 10-6-1985 (RJ 1985\3103).
- STS 30-5-1984 (RJ 1984\2808).
- STC 27-3-1984 (RTC 1984\44).
- STS 23-10-1983 (RJ 1983\5338).
- STS 28-1-1983 (RJ 1983\393).
- STS 7-1-1982 (La Ley, 1982-3, pp. 131 a 139).
- STS 7-5-1981 (RJ 1981\1984).
- STS 22-10-1980 (RJ 1980\3810).
- STS 15-3-1975 (RJ 1975\1236).
- STS 20-5-1972 (RJ 1972\3589).
- STS 22-12-1971 (RJ 1971\5397).
- SAT Barcelona 28-6-1971 (Revista Jurídica de Cataluña, Jurisprudència, any LXX - núm. 4, octubre-desembre 1971).
- STS 20-1-1971 (RJ 1971\221).
- STS 29-1-1969 (RJ 1969\419).
- STS 28-6-1968 (RJ 1968\3607).
- STS 11-5-1966 (RJ 1966\2419).
- STS 8-5-1965 (RJ 1965/2520).
- STS 12-3-1965 (RJ 1965\1452).
- STS 12-11-1964 (RJ 1964\5386).
- STS 7-10-1964 (RJ 1964\4326).
- STS 5-5-1964 (RJ 1964\2208).
- STS 23-6-1961 (Colección Legislativa de España-Jurisprudencia civil, Vol. 100, juny, Madrid, 1961, 1961\513).
- STS 8-11-1960 (RJ 1960\3468).
- STS 20-11-1958 (Colección Legislativa de España, Tomo LXXIII, novembre, Madrid, 1961, 1958\688).
- STS 16-12-1957 (RJ 1957\781).
- STS 4-7-1953 (RJA núm. 2017).
- STS 22-12-1950 (RJ 1950\1846)
- STS 10-12-1947 (RJ 1947\1361).
- STS 30-4-1940 (RJ 1940\304).
- STS 27-4-1940 (RJ 1940\303).
- STS 12-3-1934 (RJA núm. 454).

Bibliografía

ABARCA JUNCO, P. (Dir.), *Los conflictos internos en el sistema español de derecho internacional privado*, "Derecho internacional privado", Vol I, 5a ed, UNED-Colex, Madrid, 2004.

ABRIL CAMPOY, Juan Manuel, *La prescripción en el derecho civil de Cataluña: ¿es aplicable la normativa catalana solamente cuando existe regulación propia de la pretensión que prescribe?*, "Indret", 2/2011, Barcelona, abril.

ALBALADEJO GARCÍA, Manuel, *La prescripción extintiva*, 2ª Ed., Centro de Estudios del Colegio de Registradores de la Propiedad y Mercantiles de España, Madrid, 2004.

- *Derecho Civil*, I, Vol. 1, 12ª Ed., Barcelona, 1991, Ed. Bosch.

ALONSO OLEA, Manuel i CASAS BAAMONDE, Mª Emilia, *Derecho del Trabajo*, 25ª Ed., Madrid, 2008, Ed. Thomson-Civitas.

ALONSO PÉREZ, Mariano, *Comentario al art. 361 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo V, Vol. 1º, 2ª ed., 1990, VLEX-229845.

ARCE JANÁRIZ, A., *Comunidades autónomas y conflictos de leyes*, Madrid, 1987.

BADOSA COLL, Ferran, *Els fets jurídics. El pas del temps i els efectes jurídics que produeix*, a Ferran Badosa (coord.), "Manual de Dret Civil Català", Madrid i Barcelona, 2003, Ed. Marcial Pons.

- *El caràcter de dret comú del Codi Civil de Catalunya*, "Revista Catalana de Dret Privat", Vol. 8.
- *Comentaris sobre L'Estatut D'Autonomia de Catalunya*, Vol. I, Institut d'Estudis Autònoms, Barcelona, 1988.

BADOSA COLL, Ferran (coord.), *Presentació*, a "Compendi de Dret civil català", Madrid-Barcelona, 1999, Marcial Pons.

BORRÁS, Alegría, *Los conflictos internos en materia civil a la luz de la legislación actualmente vigente*, en "Conflictos de leyes en el desarrollo del derecho civil vasco", Bilbao, 1999, Ed. Real Sociedad Bascongada de Amigos del País.

BORRELL Y SOLER, Antonio M., *Derecho civil vigente en Cataluña*, 2ª Ed., T. 1, Barcelona, 1944, Bosch Casa Editorial.

BOSCH CAPDEVILA, Esteve, *Proyecto docente*, octubre 2002. Inèdit.

BROCÀ, Guillem M., *Historia del derecho de Cataluña especialmente del civil y exposición de las instituciones del derecho civil del mismo territorio en relación con el Código Civil de España y la jurisprudencia*, Facsímil, Barcelona, 1918,

Herederos de Juan Gili.

BROCÁ Y MONTAGUT, Guillermo M^a y AMELL Y LLOPIS, Juan, *Instituciones del derecho civil catalán vigente*, 2ª Edición, Tomo I, Barcelona, 1886, Imprenta Barcelonesa.

BUSTO LAGO, José Manuel, *La responsabilidad civil de las Administraciones Públicas*, en L. Reglero Campos (Coord.), "Tratado de Responsabilidad Civil", 3^a Ed., Cizur Menor, 2006, Thomson-Aranzadi.

CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis y CARRASCOSA GONZÁLEZ, Javier (dirs.), *Derecho internacional privado*, Vol. II, 10^a Ed 2009-2010, Granada, 2009, Ed. Comares.

CAPILLA RONCERO, Francisco, OLIVA BLÁZQUEZ, Francisco y RIVERA FERNÁNDEZ, Manuel, *Relació jurídica i autonomia de la voluntat*, Universitat Oberta de Catalunya (UOC), P05/03006/00327.

CLÉMENT, Pascal, *Avant-projet de reforme du droit des obligations et du droit de la prescription*, 22-9-2005.

COLINA GAREA, Rafael, *La responsabilidad civil de las administraciones públicas*, en J.M^a. Pena López (Dir.), "Derecho de responsabilidad civil extracontractual", Barcelona, 2004, Ed. Cálamo.

Constitucions i altres drets de Catalunya, Libro VII, Tit. II, Constitució 2^a, del Vol. I.

CORDÓN MORENO, Faustino, *Comentario al art. 439 LEC*, "Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil", Vol. I, Elcano, 2001, Ed. Aranzadi.

DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *Temas de derecho civil*, Madrid, 1972, Rivadeneyra SA.

DE MIGUEL PERALES, Carlos, *Aspectos básicos de la nueva regulación sobre responsabilidad medioambiental*, "RC. Revista de Responsabilidad civil, circulación y seguro", núm. 1, any 44, gener 2008.

DEL POZO CARRASCOSA, Pedro, *Primer ejercicio de las oposiciones a cátedra*, Tarragona, 1994.

DÍAZ ALABART, Silvia, *Comentario al art. 646 CC*, a "Comentarios al Código Civil", EDESA, Tomo VIII, Vol. 2n, en <http://vlex.com/vid/articulo-646-254142>.

DÍEZ-PICAZO GIMÉNEZ, Ignacio, *Comentario al art. 439 LEC*, a Andrés de la Oliva et al. "Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Civil", Madrid, 2001, Ed. Civitas.

DÍEZ-PICAZO, Luis, *La modificación de las relaciones jurídico-reales y la teoría de la accesión*, "RCDI", núm. 455, juliol-agost 1966.

- *Derecho de daños*, Madrid, 1999, Ed. Civitas.
- *La prescripción extintiva en el Código Civil y en la jurisprudencia del Tribunal Supremo*, Madrid, 2003, Ed. Civitas.

DURÁN Y BAS, *Memoria acerca de las instituciones del derecho civil de Cataluña escrita con arreglo á lo dispuesto en el artículo 4º del Real decreto de 2 de Febrero de 1880*, Barcelona, 1883, Imprenta de la Casa de Caridad.

ESPIAU ESPIAU, Santiago, *La naturaleza jurídica y el plazo de ejercicio de la acción de resolución de los contratos por incumplimiento*, en Eugenio Llamas Pombo (coord.), "Estudios de derecho de obligaciones: homenaje al profesor Mariano Alonso Pérez", Vol. 1, 2006, La Ley-Actualidad.

FERRER RIBA, Josep, *Los efectos de la prescripción en el Derecho Civil de Cataluña*, "Working Paper de Dret Català", núm. 3, Barcelona, abril 2003, www.indret.com.

FONT I MAS, Maria, *El art. 12.6 CC y la imperativa aplicación de la norma de conflicto por parte de los jueces españoles*, en VV.AA, "La prueba judicial", Madrid, 2011, La Ley.

FUENTES MARTÍNEZ, Jesús-Julián y GARRIDO MELERO, Martín, *La doctrina de la Presidencia del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña en materia de Derecho Civil catalán (Recursos gubernativos 1989-2004)*, Colección la Notaría, núm. 3.

GARCÍA CANTERO, Gabriel, *Comentario a los arts. 42 y 43 CC*, en "Comentarios al Código Civil", EDERSA, Tomo VIII, Vol. 2n, a <http://vlex.com/vid/articulos-42-43-229643>.

GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo y FERNÁNDEZ, Romás-Ramón, *Curso de Derecho Administrativo*, Vol. I, 14ª Ed., Cizur Menor, 2008, Ed. Thomson-Aranzadi.

GIL Y GIL, José Luis, *La prescripción y la caducidad en el contrato de trabajo*, Granada, 2000, Ed. Comares.

- *La caducidad de la acción de despido*, en "Estudios sobre el despido disciplinario", 2ª Ed., Madrid, 1992, Ed. Asociación de Cajas de Ahorros para Relaciones Laborales (ACARL).

GRUP DE DRET INTERREGIONAL, *Materials de treball del Grup de Dret Interregional*, Observatori de Dret Privat de Catalunya, 2008-2009. Pot trovar-se a <http://blogs.uab.cat/adipr/files/2010/06/documento-junio-2010.pdf>.

GULLÓN BALLESTEROS, Antonio, *El derecho real de subhipoteca*, Barcelona, 1957, Ed. Bosch.

GUTIÉRREZ PEÑA, Florencio, *Notas de la usucapión, prescripción extintiva y caducidad*, Madrid, 2008, Sefekat.

ILLESCAS RUS, Ángel Vicente, *Comentario al art. 439 LEC*, en M. Ángel Fernández Ballesteros et al. (coords.), "Comentarios a la nueva Ley de Enjuiciamiento Civil", Vol. II, Barcelona, 2000, Ed. Atelier.

LAMARCA MARQUÈS, Albert, *La prescripció de les accions personals que no tenen assenyalat termini especial en el dret civil de Catalunya: la seva inaplicació*, "RJC", año XCVIII, núm. 4, Barcelona, 1999.

- *Comentaris als arts. 121-20, 121-24 i 122-3 CCC*, en LAMARCA MARQUÈS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005.

MARSAL GUILLAMET, Joan, *Recursos governatius. Doctrina de la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques*, "IndDret", abril, 2007.

MARTÍN PÉREZ, Antonio, *Artículos 460 y 461*, "Comentarios al Código Civil", Tomo VI, EDERSA, 2005, disponible a <http://vlex.com/vid/articulos-460-461-253347#ixzz0snm07KUC>.

MÉNDEZ, A y PAU PEDRÓN, A., *La proliferación legislativa: un desafío para el Estado de Derecho*, Madrid, 2004, Ed. Civitas.

NASARRE AZNAR, Sergio, *Panorama actual de la responsabilidad civil medioambiental en España. Especial atención a la Ley 26/2007, de 23 octubre*, en Derecho de aguas, protección y conservación del medio ambiente, Valencia, 2009, Ed. Tirant lo Blanch.

- *Law of Torts-Spain*, International Encyclopedia of Law (Tort law-Suppl. 17), La Haya, 2008, Kluwer Law International.
- *Comentaris als arts. 122-2 y 3 CCC*, en LAMARCA MARQUÈS, Albert y VAQUER ALOY, Antoni (coords.), "Comentari a la nova regulació de la prescripció i la caducitat en el Dret Civil de Catalunya", Barcelona, Atelier, 2005.
- *Eurohypothec & Eurotrust. Two instruments for a true European mortgage market after the EC White Paper 2007 on the Integration of EU Mortgage Credit Markets*. Zentrum für Europäisches Rechtspolitik, Universidad de Bremen. Diskussionspapier 7/2008, Bremen (Alemania), 2008.
- *Dictamen sobre la hipoteca independiente para incorporarla en el Código Civil de Cataluña*. Encargado por el Observatori de Dret Privat de Catalunya. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, inèdit, abril 2002.
- *Malas prácticas bancarias en la actividad hipotecaria*, "Revista Crítica de Derecho Inmobiliario", núm. 727, pp. 2665 a 2737.
- *Comentario de la Sentencia del Tribunal Supremo 5 mayo 2010*, "Cuadernos Civitas de Jurisprudencia Civil", núm. 86/2011, (Ref. Westlaw BIB 2011\856).

NASARRE AZNAR, Sergio y STÖCKER, Otmar, *Un pas més en la 'mobilització' de la hipoteca: la naturalesa i configuració jurídica d'una hipoteca independent*, "Revista catalana de dret privat", Vol. 1.

Projecte d'apèndix i materials precompilatoris del dret civil de Catalunya, Textos Jurídics Catalans, Lleis i Costums, VI/2, Departament de Justícia-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995.

PUIG BRUTAU, José, *Caducidad, prescripción extintiva y usucapión*, 3ª Ed., Barcelona, 1996, Ed. Bosch.

REGLERO CAMPOS, L. Fernando, *Los sistemas de responsabilidad civil*, en L. Reglero Campos (Coord.), "Tratado de Responsabilidad Civil", 3ª Ed., Cizur Menor, 2006, Thomson-Aranzadi.

- *La prescripción de la acción de reclamación de daños*, en REGLERO CAMPOS, Fernando (coord.), 'Tratado de Responsabilidad Civil', Navarra, 2006, 3 Ed., Thomson-Aranzadi.

RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco, *Primera valoración de la regulación de la prescripción y la caducidad en el Código Civil de Cataluña*, "RCDI", núm. 678, juliol-agost 2003.

ROODT, Christa, *A wider vision in choice of prescription law*, "Yearbook of Private International Law", Vol. 9, 2007.

SAVIGNY, M.F.C. de, *Sistema de derecho romano actual*, Trad. Jacinto Mesía y Manuel Poley, Tomo IV, 2ª Ed., Madrid, Centro Editorial de Góngora.

STÖCKER, Otmar y STÜRNER, Rolf, *Flexibility, security and efficiency of security rights over real property in Europe*, vol. III, 2nd revised and extended edition, Band 44, VdP, Berlin, 2010.

STUDY GROUP ON A EUROPEAN CIVIL CODE y RESEARCH GROUP ON EC PRIVATE LAW, *Principles, definitions and model rules of a European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR), Outline Edition*, Munich, 2009.

VAQUER ALOY, Antoni, *El derecho civil catalán: presente y futuro*, "Revista Jurídica de Navarra", julio-diciembre 2008, núm. 46.

- *The new regulation of prescription in the civil law of Catalonia; more modernised than principled, but still Spanish*, en "La tercera parte de los principios de derecho contractual europeo", Antoni Vaquer (Ed.), Valencia, 2005, Ed. Tirant lo Blanch.

VIRGÓS SORIANO, Miguel, *Comentario al art. 10.10 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo I, Vol. 2n, gener 1995 (VLEX-229505).

WINDSCHEID, Bernhard, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, 5 Aufl., Stuttgart, 1879.

YZQUIERDO TOLSADA, Mariano, *La responsabilidad civil en el proceso penal*, en REGLERO CAMPOS, Fernando (coord.), 'Tratado de Responsabilidad Civil', Navarra, 2006, 3 Ed., Thomson-Aranzadi.

- *El derecho civil ante la reforma de los Estatutos de Autonomía*, "El Notario", enero-febrero, núm. 11, 12-6-2006 (versión *on-line* disponible a http://www.elnotario.com/egest/noticia.php?id=444&seccion_ver=0; consulta el 8-7-2010).

ZABALO ESCUDERO, Mª Elena, *Art. 16.1 CC*, "Comentarios al Código Civil", Tomo I, Vol. 2°, 2004, <http://vlex.com/vid/articulo-16- apartado-1-229517>.
